วารสารวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University

ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม) ๒๕๖๓
Volume 12 Number 2 (July-December) 2020

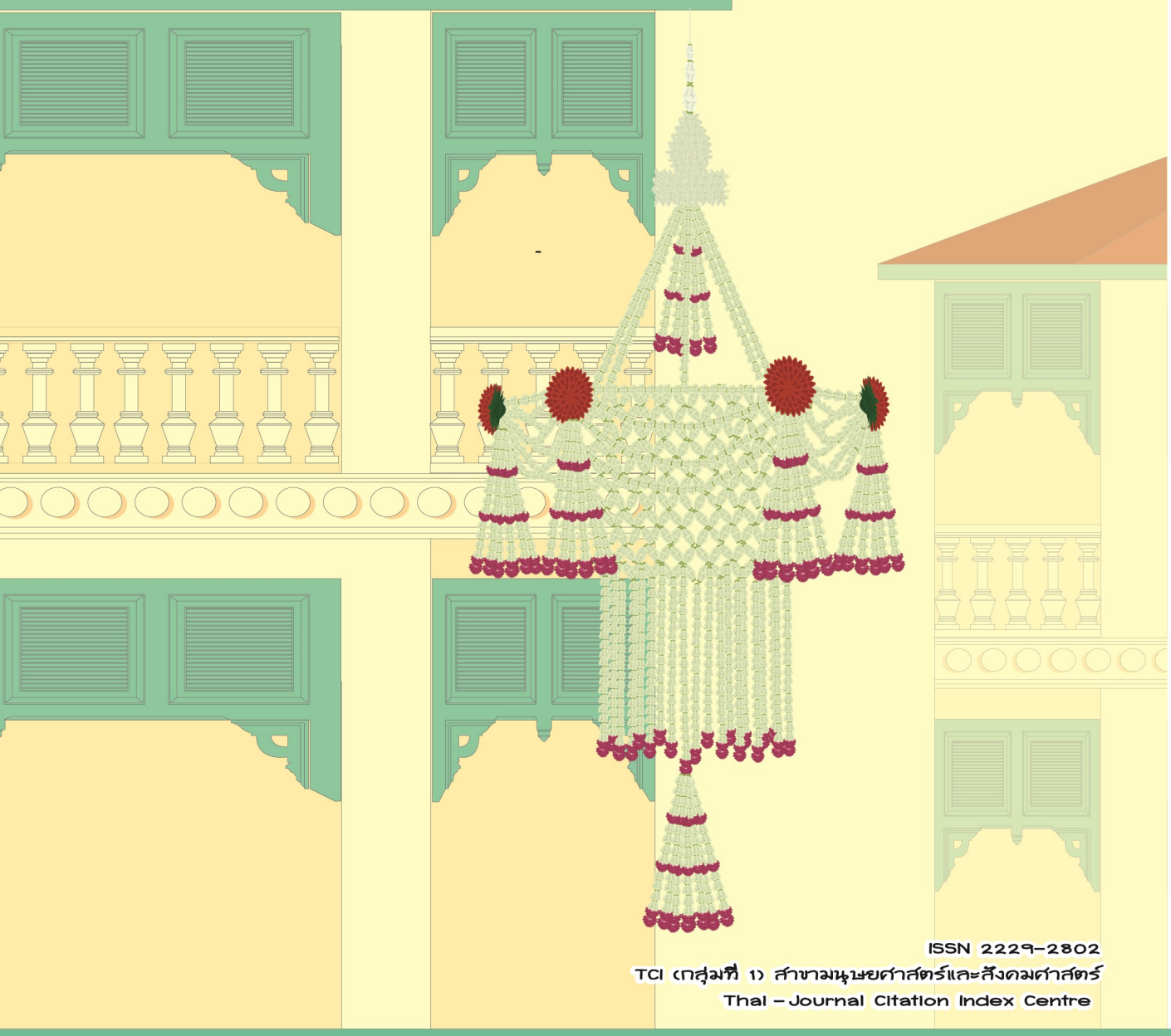

ISSN 2229-2802
TCI (กลุ่มที่ 1) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
Thai – Journal Citation Index Centre

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการหรือผลงานวิจัยที่มีคุณภาพด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์

2. เพื่อเป็นสื่อในการนำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชุติกาญจน์ ศรีวิบูลย์	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนสุวิทย์ ทับหิรัญรักษ์	รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพัฒนา

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรีย์ ยอดฉิม	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.วิชัย เชิดชีวศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร. สิน พันธุ์พินิจ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
ศาสตราจารย์ ดร. รวีวรรณ ชินะตระกูล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสวงดี	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.เจษฎา เด่นดวงบริพันธ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร. วรางคณา จันทร์คง	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา สุดเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รจนา จันทราสา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภูสิทธ์ ภูคำชะโนด	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กองการจัดการ

นางสาวพรทิพย์ เรืองปราชญ์	นายวุฒิกร มะลิคง
นางสาววราภรณ์ ศรีบัวแก้ว	นางสาวเจนจิรา ชินวงษ์
นายอนุพันธ์ สุทธิมาร	นางสาวชุติมา ธีรสุวรรณ
นายฉัตรไชย ดิษฐ์เจริญ	นางสาวธนัญญา ศานติธรรมกุล
นางสาวอนุธิดา แสงใส	นางสาวสรวงสุดา ทรัพย์เจริญ
นางสาวอารยา ยอดฉิม	นางสาวจุไรรัตน์ ต๊อดแก้ว
นางสาวสุรัสวดี เรืองเดช	นางสาวพัชพรกานต์ ศรีบุญเพ็ง

ผู้ประสานงาน

นางสาวอารยา ยอดฉิม โทรศัพท์ 02-160-1341 ต่อ 15

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม-มิถุนายน และ กรกฎาคม-ธันวาคม)

เจ้าของวารสาร

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

สำนักงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เลขที่ 1 ถนนอู่ทองนอก แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
โทรศัพท์ 0-2160-1341 www.ird.ssru.ac.th

พิมพ์ที่

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทร 02-218-3549-50 โทรสาร 0-2218-3551

ออกแบบปกโดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รจนา จันทราสา

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จัดทำขึ้นโดยวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีให้กับนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้สนใจ ได้เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ งานวิจัยและผลงานสร้างสรรค์อื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ เพื่อร่วมกัน “สรรค์สร้างความรู้ นำสู่สังคม” รวมถึงสามารถนำเอาความรู้ไปใช้ต่อยอดในด้านต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น วารสารฉบับนี้เป็นฉบับประจำปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) พ.ศ. 2563 ซึ่งได้รับรองจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ให้อยู่ในกลุ่มที่ 2 โดยบทความในวารสารนี้มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ ซึ่งคัดสรรบทความที่มีคุณภาพ โดยผ่านการประเมินบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญตามสาขาวิชาของบทความอย่างน้อย 2 ท่าน ซึ่งวารสารนี้มีบทความวิจัยทั้งหมด 17 บทความ เป็นบทความคุณภาพที่ทางวารสารของเราได้คัดสรรมา เพื่อให้ผู้อ่านเกิดประโยชน์สูงสุด

กองบรรณาธิการวารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับท่านผู้อ่าน นักวิชาการและผู้สนใจส่งบทความวิจัยและบทความวิชาการมาเผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ ขอขอบคุณสมาชิกวารสารที่ได้ให้ความสนใจติดตามวารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยท่านสามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ https://www.tci-thaijo.org/index.php/irdssru/ หรือติดต่อได้ที่ 02-1601342 ต่อ 15

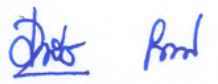

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรีย์ ยอดฉิม

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย	**หน้า**
พฤติกรรมและปัจจัยด้านสื่อดิจิทัลทางการตลาดที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวในเขตพื้นที่สวนดุสิต The Behavior and Factor in Using Digital Media for Marketing that Effect the Tourists of Cultural in Suan Dusit Area *อนพัทย์ หนองคู* *Anaphat Nongkhoo*	1 - 15
ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี เขต 1 Relationship between sufficiency school management and the school effectiveness of Prachinburi Primary Educational Service Area office, Thailand *ณัฐสุดา ตะเภาพงษ์* *Natsuda Tapaopong*	16 - 25
แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 Guidelines for the Management of School Curriculums of Primary Schools Under the Nonthaburi Primary Educational Service Area Office1 *อนันต์ เถื่อนเนาว์, ศันสนีย์ จะสุวรรณ์* *Anan Thuannow, Sansanee Jasuwan*	26 - 35
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม The Integration Model to People's Cooperation follow to Philosophy Sufficiency Economy in Waste Management of Tumbon Saraya, Amphoe Bhubamonton District, Nakronpathom Province *ปริณภา จิตราภัณฑ์, วรางคณา จิตราภัณฑ์* *Parinnapha Chitraphan, Varangkana Chitraphan*	36 - 42

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย	**หน้า**
การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 Development of English Writing Skill Exercises for Communication by Using Self-Directed Learning Process for Mathayomsuksa 2 Students *ณัฐกฤตา คงรัตน์, ทับทิมทอง กอบัวแก้ว* *Nutakrita Kongrat, Tubtimthong Korbuakaew*	43 - 53
ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันในองค์การของบุคลากรกับการบริหารงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร The Relationship between Organizational Commitments of the Staffs and Household Administrative Division of Demonstration Schools of Rajabhat University in Bangkok *ปกรณ์ จันสุริยวงศ์, เตือนใจ ดลประสิทธิ์* *Pakorn Chansuriyawong, Tuanjai Donprasit*	54 - 67
การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ Curriculum Development for Strengthening Necessary Competency in Noncommissioned Personnel Officers of the National Defense Studies Institute *ปิยพันธ์ พันธุ์วิโรจน์, ชมสุภัค ครุฑกะ, วรรณวิภา จัตุชัย, นวลละออ แสงสุข* *Piyaphan Phanwiroj, Chomsupak Cruthaka, Wanwipa Chatuchai Nounla-or Saengsook*	68 - 87
กลยุทธ์ทางเลือกการสร้างความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทย Alternative Strategies on Work-Life Balance for Employees in High Performance Organizations in Thailand *ปิยสุนีย์ ชัยปาณี, เอกสิทธิ์ สนามทอง, อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกูล, ดวงเดือน จันทร์เจริญ* *Piyasunee Jayapani, Ekkasit Sanamthong, Ittipaat Suwathanpornkul, Duangduen Chancharoen*	88 - 104

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย	**หน้า**
แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพในประเทศไทย Guidelines for Developing Professional Television Moderator Competency in Thailand *เขมนิจ จามิกรณ์, เอกสิทธิ์ สนามทอง, อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกูล, ดวงเดือน จันทร์เจริญ* *Khemanit Jamikorn, Ekkasit Sanamthong, Ittipaat Suwathanpornkul,* *Duangduen Chancharoen*	105 - 115
กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ Royal Thai Police Human Resource Development Strategy *ศักดิ์สุนทร เปรมานนท์, เอกสิทธิ์ สนามทอง, อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกูล, วันชัย ปานจันทร์* *Saksoonthorn Premanond, Ekkasit Sanamthong, Ittipaat Suwathanpornkul,* *Wanchai Panjan*	116 - 127
คุณภาพการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ *The Public Service Quality of Phetchabun Provincial Administrative Organization* *ธีรภัทร กิจจารักษ์, ดวงใจ ปินตามูล, ดังนภสร ณ ป้อมเพชร* *อรุณ สนใจ, สุภชัย ตรีทศ* *Teeraphat Kitjarak, Duangjai Pintamul, Darngnapasorn Na Pombejra* *Arun Sonchai, Supachai Tritose*	128 - 136
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พันธุกรรม ด้วยไมโครเลิร์นนิง สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 The Learning Achievement Development on Genetic Using Microlearning for Grade 9 Students *ชัยศาสตร์ คเชนทร์สุวรรณ* *Chaiyasad Kachensuwan*	137 - 147

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย	**หน้า**
การประเมินหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2560) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยประยุกต์ใช้ตัวแบบ ไอ-อี-โอ ของ อเล็กซานเดอร์ แอสติน Assessing the General Education Curriculum (revised 2017) of Suan Sunandha Rajabhat University by Applying Alexander Astin' s i-e-o model *ปิยนันท์ เทียนไชย* *Piyanun Thanchai*	148 - 163
ศึกษาเหตุผล ความจำเป็น และความคุ้มค่าทางการเงินของการทำประกันชีวิต เพื่อเป็นหลักประกันคุ้มครองวงเงินสินเชื่อที่ขอไว้กับธนาคารพาณิชย์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล Study the reasons, necessity and financial worthiness of Mortgage Reducing Term Assurance (MRTA) for credit protection with commercial banks in Bangkok and perimeter areas *จิราพัชร สุทธิ, กรรณิกา ศรีบุญเรือง* *Jirapat Sutthi, Kannika Sribunruang*	164 - 180
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร Marketing Mix Factors Affecting Consumer Decision to Buy Eyeglasses in Bangkok *สาธิยา อ่อนศรี, ชิณโสณ์ วิสิฐนิธิกิจา* *Sathiya Onsri, Chinnaso Visitnitikija*	181 - 192
การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด Strategic Environmental Assessment (sea) of Trat Special Economic Zone Development *เมวิกา คำแสนราช, จำลอง โพธิ์บุญ* *Mavika Kamsanrat, Chamlong Poboon*	193 - 210

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย	หน้า
ผลของโปรแกรมสอนการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานผ่านสื่อวิดิทัศน์ ที่มีต่อระดับความรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสิริรัตนาธร The Effect of Teaching Program in Cardiopulmonary Resuscitation (CPR) through Video Toward the Knowledge Level of Mathayomsuksa III Students of Sirirattanathon School เอกรัก ไชยสถาน, อภินันท์ จุลดิษฐ์ Eakarak Chaiyasatarn, Apinan Julladit	211 - 216
การสร้างความแข็งแกร่งให้การท่องเที่ยวชุมชนด้วยดิจิตอลแพลทฟอร์ม Strengthening Community Based Tourism with Digital Platform ศุจิมน มังคลรังษี, อรุณ รักธรรม, เพ็ญศรี ฉิรินัง, สมพร เฟื่องจันทร์ Sujimon Mungkalarungsi, Arun Raktham, Pensri Chirinang, Somporn Fuangchan	217 - 226

Retraction

Received 27/02/2563
Revised 1/03/2563
Accepted 26/03/2563

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

พฤติกรรมและปัจจัยด้านสื่อดิจิทัลทางการตลาดที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวในเขตพื้นที่สวนดุสิต

อนพัทย์ หนองคู
วิทยาลัยสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: anaphat.no@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและปัจจัยด้านสื่อดิจิทัลทางการตลาดที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลทางการตลาดในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว และเพื่อศึกษาปัจจัยด้านสื่อดิจิทัลทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวไทยในเขตสวนดุสิต จำนวน 400 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้แก่ การวิเคราะห์ผลแบบสอบถามเพื่อทดสอบสมมติฐานงานวิจัย และสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ F-test และ t-Test และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ร่วมกับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นตอนต้นจนถึงวัยกลางคน ซึ่งเป็น Generation Z และ กลุ่ม Generation M (Millennial) โดยช่องทางที่ทราบข่าว/ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของประเทศ ได้แก่ ค้นหาข้อมูลจากโซเชียลมีเดีย/สื่อดิจิทัล และพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลทางการตลาดในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อดิจิทัลที่หลากหลาย และมักใช้สื่อดิจิทัลมากกว่า 1 ประเภท โดยส่วนใหญ่ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ โฆษณาออนไลน์ และการส่งเสริมการขายออนไลน์ ตามลำดับ และผู้ประกอบการก็พัฒนาบริการออนไลน์สำหรับการใช้บริการการท่องเที่ยว รวมทั้งข้อมูลต่างๆ ที่สื่อสารผ่านอุปกรณ์ดิจิทัล Application โดยเป็นการสื่อสารตลาดแบบผสมผสานกัน (Integrated Marketing Communication) และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ทุกปัจจัยสื่อดิจิทัลทางการตลาดมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการตัดสินใจมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว และมีความสัมพันธ์ในทางบวก ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 99 และความคิดเห็นด้านปัจจัยสื่อดิจิทัลทางการตลาดไม่มีความแตกต่างกันของนักท่องเที่ยวแต่ละด้าน (เพศ รายได้ การศึกษา) ยกเว้นบางปัจจัย เช่น ปัจจัยด้านบุคคล หรือพนักงาน ของนักท่องเที่ยวในแต่ละระดับรายได้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

คำสำคัญ : การตลาดดิจิทัล, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

The Behavior and Factor in Using Digital Media for Marketing that Effect the Tourists of Cultural in Suan Dusit Area

Anaphat Nongkhoo
College of Architecture Suan Sunandha Rajabhat University
E-mail: anaphat.no@ssru.ac.th

ABSTRACT

The research on “The Behavior and Factor in Using Digital Media for Marketing that Effect the Tourists of Cultural in Suan Dusit Area” has objectives to study the behavior of using digital media marketing in the cultural tourism of the tourists, and digital media marketing which affect to behavior of the tourists in the cultural tourism. The population is the tourists in Suan Dusit area for 400 persons. The research tools for collecting data are analysis of questionnaires to prove the hypothesis with the statics F-test and T-test, correlation analysis, and the qualitative research. The research result is most of tourists are teenagers to middle age which are the generation Z and M (Millennial). The tourists can access to tourism information by social media/ digital media. The behavior in the using of digital media marketing in the cultural tourism of tourists was found that respondents have various purposes for using digital media and with more than one way, but most of them used the online public relation media, online advertising, online sales promotion, respectively. The entrepreneurs developed the online service for tourism service, includes information which is communicated through the Digital Application which are the Integrated Marketing Communication. The hypothesis testing was found that all factors of digital media marketing are related to the decision behavior of the tourists for the cultural tourism with positive correlation of 99 percent of confidential level. Moreover, the opinions on the factors of digital media marketing of tourists in each aspect (gender, income, education) is indifferent except for some factors, such as personal factor or employees factor of tourists at the different income levels which are statistically significant with 95 percent confidential level.

Keywords: Digital Marketing, Cultural Tourism

บทนำ

ประเทศไทย ถือเป็นประเทศที่เป็นเป้าหมายการเดินทางมาท่องเที่ยวที่สำคัญของนักท่องเที่ยวทั่วโลก ด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม อีกทั้งประเทศไทยยังมีศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีอันงดงาม ตลอดจนอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ประกอบกับอัธยาศัยไมตรีที่ดีของคนไทย โดยอุตสาหกรรมท่องเที่ยวถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักของประเทศไทยที่มีบทบาทสำคัญและมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยจากรายงานผลการจัดอันดับประเทศที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนมากที่สุด ประจำปี 2560 ซึ่งจัดอันดับโดยองค์กรการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูเอ็นดับเบิลยูทีโอ (UNWTO - United Nations World Tourism Organization) ที่มีการรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวจากทุกประเทศทั่วโลก ในปี 2559 ประเทศไทยนั้นยังคงติดอันดับ 1 ใน 10 ของประเทศที่มีนักท่องเที่ยวมาเยือนมากที่สุด โดยในปี พ.ศ. 2560 ได้ตำแหน่งอันดับที่ 9 ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวกว่า 32.6 ล้านคน และเมื่อพิจารณาประเทศที่ทำรายได้จากการท่องเที่ยว ประจำปี 2559 - 2560 พบว่า ประเทศไทยสามารถทำรายได้จากการท่องเที่ยวได้มากที่สุด จำนวน 1.65 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงปีที่แล้วถึงร้อยละ 16.9 ซึ่งมากที่สุดเป็นอันดับ 3 ของโลก โดยจากข้อมูลผลการวิเคราะห์แนวโน้มการท่องเที่ยวและแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่กรุงเทพฯ พบว่า กรุงเทพมหานคร ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั่วโลก โดยแหล่งท่องเที่ยวหลักที่รู้จักกันเป็นอย่างดี ได้แก่ พระบรมมหาราชวัง ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ในยุครุงรัตนโกสินทร์

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวนั้น พบว่า แนวโน้มพฤติกรรมนักท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจากเดิมที่นักท่องเที่ยวค้นหา หรือวางแผนการท่องเที่ยวจากสื่อหลักทางการตลาด ทั้งโฆษณา สื่อประชาสัมพันธ์ ผ่านโทรทัศน์ วิทยุ ป้ายโฆษณา หรือการจัดนิทรรศการต่างๆ โดยจากรายงาน "Traveler's Road to Decision" โดย Google ใน พ.ศ. 2557 พบว่า ร้อยละ 65 ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเลือกใช้ช่องทางออนไลน์ในการพิจารณาและวางแผนในการเดินทาง ในขณะเดียวกัน eMarketer ประเมินว่ารายได้ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางผ่านช่องทางดิจิทัลทั่วโลก (Global Digital Travel Sales1) มีอัตราการเติบโตสูงกว่าร้อยละ 15 ใน พ.ศ. 2558 (คิดเป็นมูลค่าประมาณ 500 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ) และคาดว่าในอีก 5 ปีข้างหน้าจะมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี จากพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไปตามแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของโลกที่สูงขึ้น ทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทยมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและช่องทางออนไลน์เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวยุคใหม่ เช่น การจัดทำเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์และอำนวยความสะดวกในการค้นหาข้อมูล อย่างไรก็ตาม ธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทยยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเต็มที่ เห็นได้จากการจัดอันดับขีดความสามารถทางการแข่งขันทางการท่องเที่ยวของ 141 ประเทศทั่วโลก ใน พ.ศ. 2558 (Travel & Tourism Competitiveness Index 2015 จัดทำโดย World Economic Forum) พบว่าประเทศไทยยังไม่มีความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตในธุรกิจท่องเที่ยว (อันดับที่ 48

ในธุรกิจ B2C และ 59 ในธุรกิจ B2B) แม้ว่าจะมีการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างกว้างขวางในอุตสาหกรรมการบินและโรงแรมที่พัก จากการเติบโตของตัวกลางท่องเที่ยวออนไลน์ (Online Travel Agents) แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมในทุกภาคส่วน อีกทั้งข้อมูลของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในไทยยังมีจำกัด (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมและกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560)

ดังนั้น เพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาดสำหรับการท่องเที่ยวของประเทศไทยในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สื่อดิจิทัลทางการตลาดในการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural tourism) ซึ่งเป็นการเดินทางมาเพื่อศึกษาวัฒนธรรมของประเทศไทย ผ่านการเยี่ยมชมสถาปัตยกรรม สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ หรือการสร้างประสบการณ์ เรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศไทยผ่านการเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ เช่น มวยไทย นวดไทย หรือการทำอาหารไทย เป็นต้น ตามที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญผ่านแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ ส่งเสริมความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของประเทศ วางตำแหน่งทางการตลาดเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ เชิดชูอัตลักษณ์และวัฒนธรรมไทย โดยถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ตรงกับลักษณะของประเทศไทยที่มีวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตซึ่งสะท้อนได้จากภาพลักษณ์ของประเทศ ที่มีเอกลักษณ์ หรืออัตลักษณ์

ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถต่อยอดการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ต่อเนื่องหรือพื้นที่ใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของกรุงเทพมหานครนั้น จึงกำหนดเป้าหมายของพื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ พื้นที่สวนดุสิตที่เป็นส่วนพื้นที่การขยายเมืองออกจากจุดศูนย์กลาง คือ พระบรมมหาราชวัง โดยเป็นช่วงสร้างบ้านแปงเมืองและนำขนบธรรมเนียม และประเพณีตะวันตกเข้าสู่ประเทศสยามในขณะนั้น ทำให้เกิดภาพลักษณ์ตามสากลโลก และมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจอย่างมาก ซึ่งได้กลายเป็นทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่สำคัญของคนไทยในปัจจุบัน รวมทั้ง พบว่าแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่สวนดุสิตและพื้นที่ต่อเนื่องยังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ซึ่งสะท้อนได้จากข้อมูลการจัดอันดับแหล่งท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครของเว็บไซต์ TripAdvisor โดยเป็นเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวขนาดใหญ่ที่มีนักท่องเที่ยวเข้าชมจากทั่วโลกจำนวนมาก พบว่า มีเพียงแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งเท่านั้นที่ได้รับการจัดอันดับจากนักท่องเที่ยว เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป หรือหอศิลปเจ้าฟ้า โดยอยู่ในอันดับที่ 322 จาก 631 กิจกรรมน่าสนใจในกรุงเทพมหานคร หอสมุดแห่งชาติ โดยอยู่ในอันดับที่ 447 จาก 631 กิจกรรมน่าสนใจในกรุงเทพมหานคร จึงถือเป็นโอกาสในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวอันนำมาสู่การเติบโตของชุมชนในพื้นที่อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลทางการตลาดในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวในเขตสวนดุสิต

2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านสื่อดิจิทัลทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในพื้นที่สวนดุสิต โดยพื้นที่ดังกล่าวเกิดจากอาณาบริเวณที่เกิดการจัดซื้อที่ดิน

สวนดุสิตและการขยายขอบเขตในการก่อสร้างวังในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยมีขอบเขตที่ดินแนวถนนทั้ง 4 ด้านดังนี้

ทิศเหนือ จรดถนนราชวัตร หรือถนนราชวัตรในและถนนราชวัตรนอกในสมัยนั้น แนวถนนห่างจากคลองสามเสรประมาณ 100-150 เมตร

ทิศใต้ จรดถนนพิษณุโลก หรือถนนคอเสื้อสมัยนั้น แนวถนนห่างจากแนวคลองผดุงกรุงเกษมประมาณ 150-200 เมตร

ทิศตะวันตก จรดถนนสามเสน ที่เลียบมาตามแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งเป็นถนนที่เชื่อมโยงพื้นที่ในและนอกกำแพงทางตอนเหนือของพระนคร

ทิศตะวันออก จรดถนนสวรรคโลก หรือถนนชิ่วในสมัยนั้น และคลองขื่อที่ขนานไปกับแนวทางรถไฟสานแรกของประเทศไทยระหว่างกรุงเทพ-นครราชสีมา

สมมติฐาน

1. ความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ การศึกษา รายได้ต่อความคิดเห็นด้านปัจจัยสื่อดิจิทัลทางการตลาด

2. ปัจจัยสื่อดิจิทัลทางการตลาดมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการตัดสินใจมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยด้านสื่อดิจิทัลการตลาดที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบจำแนกตามเพศ การศึกษา รายได้ และการวิเคราะห์ปัจจัยสื่อดิจิทัลทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการตัดสินใจมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว โดยการสุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling)

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวไทยในเขตสวนดุสิต นักท่องเที่ยวชาวไทย (Domestic Thai Tourists) โดยในปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในสวนดุสิตอย่างชัดเจน จึงใช้สูตรคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบขนาดประชากรของ W.G.cochran ซึ่งกำหนดตัวอย่างจำนวน 400 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบบเลือกตอบเพียงข้อเดียว (Checklist Choice Question) และแบบเติมคำที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตเนื้อหาของแบบสอบถาม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ผลการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามครั้งนี้ เพื่อนำไปศึกษา วิเคราะห์ และสรุปผลการศึกษา แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลทางการตลาดในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการวางแผนท่องเที่ยวโดยใช้สื่อดิจิทัล

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสื่อดิจิทัลทางการตลาดที่ส่งผลถึงพฤติกรรมการตัดสินใจมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการใช้สื่อดิจิทัลทางการตลาดในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเป็นคำถาม

ปลายเปิดที่ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเสนอความคิดได้อย่างอิสระ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติทางสังคมศาสตร์สำหรับวินโดวส์ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS for Windows) สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

1. การวิเคราะห์ F-test และ t-Test เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลต่อความคิดเห็นด้านปัจจัยสื่อดิจิทัลทางการตลาด

2. ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) เป็นสถิติที่ใช้หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยสื่อดิจิทัลทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการตัดสินใจมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศชายมีจำนวน 191 คน หรือ ร้อยละ 48 และเพศหญิงจำนวน 209 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 52 ส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นตอนต้นจนถึงวัยกลางคน (16 – 34 ปี) โดยมีจำนวน 304 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 76 ซึ่งเป็น Generation Z ที่มีอายุระหว่าง 18-23 ปี และ กลุ่ม Generation M (Millennial) ที่มีอายุระหว่าง 24-35 ปี โดยกลุ่มแรกนั้นอยู่ในวัยกำลังศึกษาหรือเริ่มต้นทำงาน จึงทำให้ยังไม่มีรายได้มากนัก นิยมการท่องเที่ยวที่ใช้งบประมาณไม่สูงมาก และมีพฤติกรรมการใช้สมาร์ตโฟนและแท็บเล็ตค่อนข้างมาก โดยมักใช้เพื่อการค้นหาแรงบันดาลใจในการท่องเที่ยว (ร้อยละ 63) และใช้สมาร์ตโฟนในระหว่างท่องเที่ยว (ร้อยละ 76) และให้ความสำคัญกับคอนเทนต์ รูปโปรโมชัน หรือข้อมูลผ่านสมาร์ตโฟน รวมถึงผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนไม่ถึง 10,000 บาท จำนวน 104 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 26

พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่าร้อยละ 84 เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่มากกว่า 1 ครั้งในระยะเวลา 1 ปี หรือคิดเป็นจำนวน 334 คน ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่า 3 ครั้งในระยะเวลา 5 ปี โดยมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 143 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 43 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด และสมาชิกที่ร่วมเดินทาง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวกับเพื่อน โดยคิดเป็นร้อยละ 42 หรือจำนวน 167 คน รองลงมา ได้แก่ เดินทางมากับครอบครัว/คู่รัก คิดเป็นร้อยละ 33 หรือจำนวน 132 คน และมีบางส่วนเลือกเดินทางคนเดียว ซึ่งการเดินทางแบบโซโล่ (Solo Traveler) เพื่อการท่องเที่ยวถือเป็นแนวโน้มการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความสนใจ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาข้อมูลอายุของผู้ตอบแบบสอบถามกับจำนวนสมาชิกที่ร่วมเดินทาง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในช่วงอายุ 16 – 34 ปี จะเลือกเดินทางร่วมกับเพื่อนมากที่สุด จำนวน 149 คน รองลงมาได้แก่ เดินทางคนเดียว จำนวน 51 คน ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจเกี่ยวกับแผนการท่องเที่ยวระดับโลกของวีซ่า (Visa Global Travel Intentions Study) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เลือกเดินทางท่องเที่ยวคนเดียวนั้น ส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 18-24 ปี ระยะเวลาในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อครั้ง โดยส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีระยะเวลาในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อครั้ง น้อยกว่า 2 วัน คิดเป็นจำนวน 213 คน หรือ ร้อยละ 53 และส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 79 หรือจำนวน 316 คน เลือกวางแผนการเดินทางด้วยตนเอง โดยการวางแผนการเดินทางด้วยตนเองนั้น ถือว่าเป็นแนวโน้มการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน โดยเป็นนักท่องเที่ยวแบบอิสระ (Free Independent Traveler) คือ การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจัดการวางแผนด้วยตนเองทุกขั้นตอนซึ่งสามารถควบคุมเวลาในการท่องเที่ยวได้ตามต้องการ

ช่องทางที่ทราบข่าว/ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของประเทศ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถาม

ทราบข่าว/ค้นหาข้อมูลจากโซเชียลมีเดีย/สื่อดิจิทัล คิดเป็น 190 คน หรือร้อยละ 48 รองลงมาได้แก่ ญาติ/เพื่อนแนะนำ คิดเป็น 102 คนหรือร้อยละ 26

พฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลทางการตลาดในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อดิจิทัลมากกว่า 1 วัตถุประสงค์ นักท่องเที่ยวมีการใช้สื่อดิจิทัลในการท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งค้นหาข้อมูล จอง/ชำระค่าที่พัก หรือการแชร์/แลกเปลี่ยนข้อมูลการท่องเที่ยว และส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการท่องเที่ยว 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ รองลงมา ได้แก่ ใช้ประจำทุกวัน รวมทั้ง ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้สื่อดิจิทัลมากกว่า 1 ประเภท โดยส่วนใหญ่ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ รองลงมาได้แก่ โฆษณาออนไลน์ และการส่งเสริมการขายออนไลน์

นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้าชมข้อมูลบนสื่อออนไลน์หลายประเภท ได้แก่ ข้อมูลประเภทรีวิว (Review) ความคิดเห็นของผู้ที่เคยใช้บริการ รองลงมาได้แก่ กระทู้แสดงความคิดเห็น (Web board) การจัดลำดับคะแนน (Rating) และห้องสนทนา (Chat Room) ตามลำดับ

ในแต่ละขั้นตอนในการใช้สื่อดิจิทัลในการท่องเที่ยวนั้น นักท่องเที่ยวจะมีพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลในการท่องเที่ยว มากกว่า 1 แบบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสื่อดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการท่องเที่ยวอย่างมาก ทั้งก่อนหรือภายหลังการท่องเที่ยว โดยพบว่าก่อนการเดินทาง (Pre-trip) ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามจะใช้สื่อดิจิทัลในการค้นหาข้อมูลท่องเที่ยว ในขณะที่ระหว่างเดินทางนั้น (During-trip) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะใช้สื่อดิจิทัลเพื่อบันทึก/เก็บเกี่ยวประสบการณ์หรือรีวิวสถานที่ และภายหลังสิ้นสุดการเดินทาง (Post-trip) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะใช้สื่อดิจิทัลเพื่อแชร์/แบ่งปันประสบการณ์

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสื่อดิจิทัลทางการตลาดที่ส่งผลถึงพฤติกรรมการตัดสินใจมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวที่ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์หรือบริการ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place/ Distribution) การจัดการส่งเสริมการขาย (Promotion) บุคคล (People) หรือพนักงาน (Employee) ด้านกายภาพและการนำเสนอ (Physical Evidence/ Environment and Presentation) และกระบวนการ (Process) ในภาพรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนแต่ละปัจจัยใกล้เคียงกัน ยกเว้นปัจจัยบุคคล (People)

ปัจจัยที่มีคะแนนสูงที่สุด ได้แก่ ด้านกระบวนการ (Process) (4.40 คะแนน) ซึ่งหมายถึงให้ความสำคัญต่อด้านกระบวนการมากกว่าด้านอื่นๆ รองลงมาได้แก่ ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place/Distribution) (4.37 คะแนน) และผลิตภัณฑ์หรือบริการ (Product) (4.36 คะแนน) ในระดับใกล้เคียงกัน ปัจจัยที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ บุคคล (People) (4.18 คะแนน)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ประกอบด้วย 2 สมมติฐาน ได้แก่

สมมติฐานที่ 1 ความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ การศึกษา รายได้ ต่อความคิดเห็นด้านปัจจัยสื่อดิจิทัลทางการตลาด

ความคิดเห็นด้านปัจจัยสื่อดิจิทัลทางการตลาดของนักท่องเที่ยวไม่มีความแตกต่างกันแต่ละด้าน (เพศ รายได้ การศึกษา) ตามผลการทดสอบสมมติฐาน ยกเว้นบางปัจจัย เช่น ปัจจัยสื่อดิจิทัลทางการตลาด ด้านบุคคล (People) หรือพนักงาน (Employee) ของนักท่องเที่ยวในแต่ละระดับรายได้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทั้งนี้ จากผลการตอบแบบสอบถามดังกล่าว อาจจะสะท้อนให้เห็นว่าพฤติกรรมการตัดสินใจท่องเที่ยวของกลุ่มผู้มีรายได้สูงนั้น จะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านบุคคล (People) หรือพนักงาน (Employee) มากกว่ากลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางหรือต่ำกว่า

โดยปัจจุบันได้มีการจัดทำการนำเสนอราคาบนสื่อดิจิทัลด้วยรูปแบบที่อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้น โดยการนำเสนอการเปรียบเทียบราคาสินค้าหรือบริการประเภทเดียวกันจากแหล่งที่มาที่หลากหลายเพื่อเป็นข้อมูลที่ครบถ้วนให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเกี่ยวกับราคาได้อย่างถูกต้อง เช่น เว็บไซต์/แอปพลิเคชัน trivago เว็บไซต์สำหรับค้นหาและเปรียบเทียบราคาข้อเสนอโรงแรมจากเว็บไซต์จองโรงแรมออนไลน์หลากหลายแห่ง ซึ่งรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ค้นหาโรงแรมยอดนิยมทั้งหลาย อาทิ Expedia, Agoda หรือ Booking.com มารวมไว้ในที่เดียว โดยสามารถรวมข้อมูลมาได้ทั้งหมดถึง 209 เว็บไซต์ (trivago, 2562) หรือ Skyscanner เป็นเสิร์ชเอ็นจินที่ค้นหาและเปรียบเทียบราคาตั๋วเครื่องบินจากสายการบินกว่า 1,000 แห่งที่ให้บริการเที่ยวบินไปกลับสนามบินทั่วโลก (skyscanner, 2562)

- ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place/Distribution) โดยแต่ละปัจจัยย่อยมีคะแนนใกล้เคียงกัน ซึ่งพบว่าปัจจัยความสะดวกของช่องทางในการซื้อหรือจองที่พักและการเดินทางผ่านออนไลน์ มีคะแนนสูงสุดที่ 4.40 และปัจจัยที่มีคะแนนน้อยที่สุด คือ ข้อมูลความปลอดภัยในการชำระเงินออนไลน์ (4.35 คะแนน)

โดยปัจจุบันจะเห็นว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวได้พัฒนาช่องทางการจองหรือการซื้อสินค้าและบริการออนไลน์มากยิ่งขึ้น เช่น เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันจองที่พักหรือตั๋วเครื่องบินซึ่งนำเสนอราคาจากหลายแหล่งและสามารถสั่งจองหรือซื้อสินค้าและบริการที่ตรวจสอบราคาได้ทันที รวมถึงยังมีเทคโนโลยีด้านการเงิน หรือ Pay with Cryptocurrency โดยการใช้บัตรเครดิตที่รองรับสกุลเงินดิจิทัล ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายส่วนของค่าธรรมเนียมจากอัตราแลกเปลี่ยนเวลาใช้บัตรเครดิต โดยผู้ให้บริาร Online travel agency เริ่มเตรียมความพร้อมระบบในการรองรับสกุลเงินดิจิทัลแล้ว

นอกจากนี้ยังมีเว็บไซต์ท่องเที่ยวในปัจจุบันที่มีฟังก์ชันการชำระเงินออนไลน์เพื่อจองหรือซื้อสินค้าและบริการได้ทันที ได้แก่ เว็บไซต์ที่ให้บริการท่องเที่ยวออนไลน์ที่สำคัญ ได้แก่Expedia.com,Travelopcity.com,Orbitz.com,Travelzoo.com, Asiatravel.com, Eurovacations.com, Priceline.com, และ Biztravel.com เป็นต้น

- การจัดการส่งเสริมการขาย (Promotion) พบว่า ปัจจัยย่อยที่มีคะแนนสูงที่สุด ได้แก่ ความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึงการส่งเสริมการขายบนสื่อดิจิทัล (4.44 คะแนน) ซึ่งเห็นได้ว่าสื่อดิจิทัลสามารถช่วยให้เกิดความสะดวกในการเข้าถึงการส่งเสริมการขายและมีผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว และปัจจัยย่อยที่มีคะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ การนำเสนอข้อมูลโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่างๆ บนสื่อดิจิทัล (4.26 คะแนน) โดยนักท่องเที่ยวในปัจจุบันจะเป็นวัยรุ่นถึงวัยกลางคน หรือ Generation Z และ Generation M นั้น ชอบช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย นิยมการสื่อสารด้วยข้อความที่สั้นและเข้าใจง่าย ด้วยรูปแบบการติดต่อสื่อสารในยุคนี้ที่นิยมติดต่อสื่อสารด้วยข้อความสั้นๆ ผ่าน Application ต่างๆ เช่น Line, Facebook, WhatsApp หรือ บริการ Banking Online และ ชอบการประชาสัมพันธ์ที่เป็นข้อความสั้นๆ หรือรูปภาพแบบ Infographic ที่ดูสวยงามเข้าใจง่าย ดังนั้นการจัดการส่งเสริมการขยายของนักท่องเที่ยวผ่านสื่อดิจิทัลจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้สั้น กระชับ เข้าใจง่าย

ทั้งนี้ แนวโน้มการส่งเสริมการขายนั้น จะเป็นการสื่อสารตลาดแบบผสมผสานกัน (Integrated Marketing Communication) ซึ่งใช้ทั้งสื่อแมสและนิวมีเดียเข้าด้วยกันเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายทางการตลาดอย่างได้ผลขณะเดียวกัน นิวมีเดียกลุ่มดิจิทัลมีเดียยังสามารถ “สร้างความสัมพันธ์” กับผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย ในแง่ให้เกิดความมั่นใจกับลูกค้า สามารถให้ข้อมูลที่ลูกค้าต้องการได้ค่อนข้างมาก โดยการโฆษณาผ่านสื่อดิจิทัลเป็นรูปแบบที่ผู้ประกอบการเลือกใช้มากขึ้น เนื่องจากโฆษณาดิจิทัลเป็นช่องทางในการเข้าถึงลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้อย่างเฉพาะเจาะจง สามารถให้ข้อมูลลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้อย่างหลากหลายและรวดเร็ว รวมถึงยังสามารถมี

ซึ่งแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้มีรายได้สูงนั้นถือเป็น “นักท่องเที่ยวศักยภาพสูง” (High Value Tourist) ที่มีความต้องการการท่องเที่ยวในระดับพรีเมียม (Premium) หรือการท่องเที่ยวที่หรูหรา โดยมักจะให้ความสำคัญกับคุณภาพและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ การจัดรูปแบบการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวศักยภาพสูงนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการปรับเปลี่ยนหรือดีไซน์การท่องเที่ยวตามความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก

ดังนั้นการประสานงานของผู้ให้บริการบนสื่อดิจิทัลและการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการผ่านสื่อดิจิทัลจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวและสร้างความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดการใช้บริการซ้ำได้ โดยปัจจุบันธุรกิจการท่องเที่ยวผ่านสื่อดิจิทัลได้นำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI (Artificial intelligence) มาใช้ โดย AI เป็นเครื่องมือในการปฏิวัติรูปแบบดิจิทัลที่ช่วยสร้างการตลาดดิจิทัลที่เข้ามาประยุกต์ใช้ในการสร้างความสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวและมีส่วนในการช่วยให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ เช่น มนุษย์รูปแบบใหม่ (Humans: Renewed) ซึ่งช่วยในการให้ข้อมูลการท่องเที่ยวหรือตอบคำถามให้กับนักท่องเที่ยวผ่านสื่อดิจิทัลต่างๆ รวมทั้ง การช่วยในการ Self-Check-In เข้าที่พัก เป็นต้น

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยสื่อดิจิทัลทางการตลาด (บริการ ราคา ช่องทาง การส่งเสริมการขาย บุคคล กายภาพและการนำเสนอ กระบวนการ) ที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการตัดสินใจมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ทุกตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว และมีความสัมพันธ์ในทางบวกที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 99 ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านสื่อดิจิทัลเป็นหลัก และผู้ประกอบการหลายรายก็พัฒนาบริการออนไลน์สำหรับการใช้บริการการท่องเที่ยว รวมทั้งข้อมูลต่างๆ ที่สื่อสารผ่านอุปกรณ์ดิจิทัล เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ หรือ แล็ปท็อป

โดยสามารถอภิปรายการใช้สื่อดิจิทัลทางการตลาดในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

- ผลิตภัณฑ์หรือบริการ (Product) ผลการศึกษาพบว่าประเด็นย่อยที่มีคะแนนสูงที่สุด ได้แก่ ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อดิจิทัล (4.43 คะแนน) ซึ่งหมายความว่า นักท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญกับชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวผ่านช่องทางดิจิทัล มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ภาพลักษณ์ของสินค้าและบริการการท่องเที่ยวบนสื่อดิจิทัล (4.35 คะแนน) ความครบถ้วน ชัดเจนของข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากสื่อดิจิทัล (4.34 คะแนน) และข้อมูลความน่าเชื่อถือของสินค้าและบริการบนสื่อดิจิทัล (4.31 คะแนน) ตามลำดับ

ปัจจุบัน พบว่า ได้มีการพัฒนากลยุทธ์การตลาดผ่านสื่อดิจิทัลในด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการผ่านการใช้เทคโนโลยี เช่น การจัดทำแพลตฟอร์มรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวครบวงจร ทั้งข้อมูลเรื่องราวของเศรษฐกิจไทย ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวทั่วประเทศ รวมถึงสิทธิประโยชน์และโปรโมชันต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับในแต่ละช่วงเวลา โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังสามารถนำข้อมูลทั้งหมดไปวางแผนและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวได้อีกด้วย เช่น แพลตฟอร์ม “TAGTHAI” เป็นออนไลน์แทรเวลเอเย่นต์ (online travel agent) หรือโอทีเอ ซึ่งมีการจัดทำเป็น 3 ภาษา โดยมาตรฐานของสินค้าและบริการที่นำมาซื้อขายผ่านแพลตฟอร์มดังกล่าวนี้ ต้องได้รับการคัดเลือกและรับรองมาตรฐานจากองค์กรที่เกี่ยวข้องมาแล้วทั้งสิ้น (ประชาชาติธุรกิจ, 2562)

- ราคา (Price) ผลการศึกษาพบว่าแต่ละปัจจัยย่อยมีระดับคะแนนความคิดเห็นใกล้เคียงกันมาก ทั้งความถูกต้องและครบถ้วนของราคาที่แสดงบนสื่อดิจิทัล ความเหมาะสมของราคาบนสื่อดิจิทัลเมื่อเทียบกับช่องทางอื่น และความหลากหลายของราคาบนสื่อดิจิทัล

ปฏิสัมพันธ์กับลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้อย่างทันที (โพสต์ทูเดย์, 2557) โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในการใช้สื่อดิจิทัลมักจะเชื่อถือกับการแชร์ประสบการณ์หรือการรีวิวของนักท่องเที่ยวคนอื่น มากกว่าการนำเสนอข้อความโฆษณาสถานที่นั้นๆ โดยตรง

ดังเช่น การโฆษณาผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ โฆษณาผ่าน Digital Platform ได้แก่ Facebook ซึ่งมีการพัฒนารูปแบบการโฆษณาที่มีความหลากหลาย กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มเป้าหมาย และโฆษณาผ่านรูปแบบ Video Content ผ่านทางเว็บไซต์ www.youtube.com รวมถึงการใช้กลยุทธ์การตลาดแบบไวรัล (Viral Marketing) โดยการเผยแพร่คลิปวีดิโอโฆษณาที่มุ่งเน้นการสร้างกระแสในโลกดิจิทัลให้ผู้คนพูดถึงคลิปวีดิโอและแชร์คลิปวีดิโอต่อๆ กันเพื่อนำมาสู่การรับรู้และจดจำแบรนด์สินค้าและบริการ (โพสต์ทูเดย์, 2557)

- บุคคล (People) หรือพนักงาน (Employee) พบว่าแต่ละปัจจัยย่อยมีคะแนนใกล้เคียงกันมาก สะท้อนให้เห็นว่าแต่ละปัจจัยมีผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวใกล้เคียงกัน โดยปัจจุบันผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวมีการปรับปรุงการให้บริการของบุคคลผ่านสื่อดิจิทัลทางการตลาดมากขึ้น รวมถึง ได้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการให้บริการในลักษณะเดียวกับบุคคล อย่างไรก็ตาม มีผลการวิเคราะห์ถึงผลกระทบหากมีการเทคโนโลยีทดแทนการทำงานของมนุษย์ ซึ่งอาจมีข้อเสียคือทำให้เกิดการลดการจ้างงานในธุรกิจการท่องเที่ยว ได้

- ด้านกายภาพและการนำเสนอ (Physical Evidence/ Environment and Presentation) พบว่าปัจจัยย่อยที่มีคะแนนสูงสุดต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ได้แก่ การจัดทำสื่อดิจิทัลนำเสนอในแหล่งท่องเที่ยว (4.33 คะแนน)

โดยปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการพัฒนาการนำเสนอรูปลักษณ์และความสวยงามผ่านสื่อดิจิทัลที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีความจริงเสมือน (Virtual Reality หรือ VR) ซึ่งเป็นการนำเสนอด้วยภาพสถานที่ท่องเที่ยวเสมือนจริง ซึ่งจะช่วยสร้างความต้องการไปเที่ยวจริง นอกจากนี้ระบบความจริงเสมือนยังช่วยให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวด้วยกัน เช่น การแสดงความเห็นผ่านกระทู้หรือห้องสนทนา (สยมล, 2554) โดยปัจจุบันมีการนำเสนอแอปพลิเคชันที่ใช้ VR เช่น แอปพลิเคชัน “SEE THRU THAILAND” ของสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) ซึ่งจะทำให้ภาพที่เห็นในจอภาพกลายเป็นวัตถุ 3 มิติลอยอยู่เหนือพื้นผิวจริง อยู่ในรูปแบบ Interactive Media หรือแอปพลิเคชัน Thailand AR Explorer ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น

- กระบวนการ (Process) ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดจากปัจจัยสื่อดิจิทัลทางการตลาดทั้งหมด และพบว่าแต่ละปัจจัยย่อยมีคะแนนใกล้เคียงกัน โดยปัจจัยที่มีคะแนนสูงที่สุด ได้แก่ ความสะดวกรวดเร็วของกระบวนการให้บริการข้อมูลผ่านสื่อดิจิทัล โดยส่วนใหญ่กระบวนการให้บริการในการท่องเที่ยวที่สำคัญ จะเป็นกระบวนการก่อนเดินทางมาท่องเที่ยว เช่น การจองที่พัก การซื้อตั๋วเครื่องบิน ซึ่งมักจะเป็นค่าใช้จ่ายหลักของการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง ดังนั้น โดยปกติกระบวนการใช้บริการดังกล่าวมักจะมีหลายขั้นตอนและยากต่อการเข้าใจ หากไม่ใช่นักท่องเที่ยวที่เดินทางประจำ ดังนั้น ในปัจจุบันกลยุทธ์การท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่จะพัฒนาบริการบนสื่อดิจิทัลให้ลดขั้นตอนและระยะเวลาในการจองที่พักหรือชำระค่าเครื่องบิน โดยพัฒนาในรูปแบบแอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ ที่สามารถเปรียบเทียบราคา จอง และชำระค่าบริการได้เบ็ดเสร็จภายในแอปพลิเคชัน/เว็บไซต์เดียว ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้ทุกที่ ทุกเวลา และรวดเร็ว

ตัวอย่างเช่น การใช้บริการด้านที่พักหรือบริการด้านการท่องเที่ยว ผ่าน Online Travel Agency หรือ OTA โดยหากนักท่องเที่ยวมีความสนใจบริการด้านที่พักหรือบริการด้านการท่องเที่ยว ก็จะเริ่มค้นหาสถานที่พักและข้อมูลต่างๆ เปรียบเทียบราคา และอ่านรีวิวต่างๆ จากผู้ที่

ใช้บริการมาแล้ว และหากสนใจก็จะทำการจองห้องพักบริการนั้นๆ ผ่านหน้าเว็บไซต์นั้นๆ หากนักท่องเที่ยวยืนยันว่าจะมีการซื้อบริการ จะเข้าสู่ขั้นตอนของการจ่ายเงินซึ่งจะตัดค่าใช้จ่ายออนไลน์ และส่งไปยืนยันการจองห้องพัก โดยมีข้อดีคือลดระยะเวลา เพิ่มความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว รวมทั้งโรงแรมยังสามารถบริหารจัดการการเข้าพักได้อย่างมีประสิทธิภาพจากข้อมูลที่ระบบจัดเก็บเกี่ยวกับการจองหรือการเปรียบเทียบข้อมูล

จากผลการวิจัยและผลการทดสอบสมมติฐานข้างต้น สามารถนำมาสู่องค์ความรู้ที่แตกต่างไปจากแนวคิดการท่องเที่ยวแบบเดิมซึ่ง ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของกระบวนการทางธุรกิจของธุรกิจท่องเที่ยว (Business Process) และการดำเนินธุรกิจโดยใช้พันธมิตรทางธุรกิจเป็นกลยุทธ์สำคัญ (Business Partner)

- การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางธุรกิจท่องเที่ยว โดยใช้เครื่องมือทางดิจิทัลเป็นเครื่องมือหลักในการท่องเที่ยวทั้งการวางแผนการท่องเที่ยว ในระหว่างการท่องเที่ยว รวมทั้งการแชร์ประสบการณ์ภายหลังการท่องเที่ยว ซึ่งในอดีตกระบวนการทางธุรกิจสำหรับแต่ละช่วงการท่องเที่ยวจะใช้กระบวนการทางธุรกิจที่แตกต่างกัน เช่น การวางแผนการท่องเที่ยวอาจเป็นการสำรวจออนไลน์และหาข้อมูลผ่านการสอบถามเพื่อนหรือคนรู้จัก แต่ปัจจุบันจะใช้ช่องทางดิจิทัลเป็นหลัก ซึ่งสามารถค้นหาข้อมูลในเชิงสถิติถึงความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี และน่าเชื่อถือ หรือการจองที่พักหรือการจองทัวร์ ซึ่งในอดีตจะทำการจองผ่านบริษัททัวร์ และเดินทางในลักษณะหมู่คณะ แต่ในปัจจุบันสามารถจองและดำเนินการทุกอย่างได้เรียบร้อยผ่านช่องทางบริการออนไลน์ รวมถึงการรวมกระบวนการธุรกิจบางกระบวนการเป็นกระบวนการเดียวกันเพื่อลดขั้นตอนและเพิ่มความสะดวกสบายให้แก่นักท่องเที่ยวอีกด้วย เช่น การจองตั๋วโดยสาร การจองที่พัก หรือการจองสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งสามารถดำเนินการผ่านช่องทางออนไลน์จากเว็บไซต์เดียว แต่ในอดีตจำเป็นต้องดำเนินการติดต่อโดยตรงกับแต่ละบริษัท รวมทั้ง กระบวนการชำระค่าบริการต่างๆ สามารถดำเนินการได้ผ่านบัตรเครดิต หรือ e-wallet ต่างๆ เพื่อลดปัญหาการเตรียมเงินสดในสกุลต่างประเทศอีกด้วย

- การดำเนินธุรกิจโดยใช้พันธมิตรทางธุรกิจเป็นกลยุทธ์สำคัญ โดยสืบเนื่องจากการรวมกระบวนการธุรกิจจากประเด็นข้างต้น นำมาสู่การดำเนินธุรกิจโดยมีพันธมิตรทางธุรกิจเป็นกลไกสำคัญ โดยจะเห็นได้จากเว็บไซต์ให้บริการการท่องเที่ยวหรือ OTA (Online Travel Agency) ซึ่งให้บริการตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ได้แก่ การค้นหาข้อมูลเนื้อหาของแหล่งท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ที่พัก วิธีเดินทางทั้งภายในพื้นที่และการเดินทางข้ามประเทศ รวมไปถึง การจองที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่บริษัทที่ให้บริการจะให้บริการในแต่ละด้านตามความเชี่ยวชาญ จึงจำเป็นต้องร่วมมือกันเพื่อให้บริการผ่านช่องทางเดียว หรือ One Stop Service เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวก โดยรูปแบบการธุรกิจ (Business Model) จะอยู่ในรูปแบบของ Revenue Sharing ซึ่งเป็นการคิดค่าบริการต่อ transaction ที่นักท่องเที่ยวใช้บริการผ่านช่องทางออนไลน์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาปัจจัยสื่อดิจิทัลทางการตลาดมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการตัดสินใจมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว อย่างมาก ดังนั้น ผู้ประกอบการในธุรกิจท่องเที่ยว จึงมีความจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์ในการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อทำการตลาดมากขึ้น โดยมุ่งเน้นการจัดเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยว Data Collecting เป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และนำมาบริหารจัดการและวิเคราะห์ (Data Management, Data Analytics) ข้อมูลนักท่องเที่ยวเชิงลึก ผ่านระบบ Customer Relation Management หรือระบบ CRM โดยทำให้สามารถดูแลจัดการ Social Media ทำ Automation สามารถดูข้อมูลได้ทันที ทำงานร่วมกับทีมอื่นๆ ทั้งฝ่ายขาย ฝ่ายการตลาด และฝ่ายดูแลลูกค้า เป็น

ต้น เพื่อให้สามารถออกแบบกลยุทธ์การตลาด หรือข้อความที่จะสื่อสาร หรือโปรโมชันต่างๆ ได้อย่างตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ประกอบการกับนักท่องเที่ยว

- การใช้สื่อดิจิทัลทางการตลาดในการสื่อไปยังนักท่องเที่ยวนั้น เนื่องจากสื่อประเภทดังกล่าวมีความแตกต่างจากการตลาดดั้งเดิม คือ ไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาในการเข้าถือสื่อ ซึ่งต่างจากการตลาดดั้งเดิมที่กำหนดระยะเวลาในการเผยแพร่ หรือโฆษณานำเสนอไปยังนักท่องเที่ยว ดังนั้น การใช้สื่อดิจิทัลทางการตลาดจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความสม่ำเสมอ (Consistency) ความถี่ (Frequency) ความเอาใจใส่ (Customer Centric) และผลประโยชน์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับโดยวิเคราะห์รวมกับฐานข้อมูลของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

- การทำการตลาดบนสื่อดิจิทัล ปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานภาครัฐเข้ามากำกับดูแล หรือกำหนดมาตรฐานอย่างเป็นทางการ ทำให้มีโอกาสที่นักท่องเที่ยวจะได้รับข้อมูลคลาดเคลื่อน รวมทั้ง อาจจะเสียหายเงินและทรัพย์สินได้ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐจึงควรเข้ามากำกับดูแล กำหนดมาตรฐานหรือนโยบายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการ เพื่อให้เกิดความมั่นใจและความปลอดภัยของข้อมูล

ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยถัดไป

1. ควรมีการจัดทำแบบร่างของเครื่องมือกลยุทธ์ดิจิทัลการตลาด เพื่อเป็นตัวอย่างหรือแนวทางให้นักท่องเที่ยวเข้าใจได้ง่ายขึ้น

2. ควรขยายพื้นที่ที่ทำการสำรวจไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญในภูมิภาค เช่น ภาคเหนือ ภาคใต้ เป็นต้น เพื่อให้ได้รับความคิดเห็นที่หลากหลายจากนักท่องเที่ยว

3. ควรเพิ่มคำถามส่วนของความคาดหวังจากภาครัฐในการสนับสนุนด้านต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดนโยบายรัฐด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ตรงเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

References

Aekmaphaisarn, J. & Teeranont, S. (2010). The effect of foreign tourists' destination image towards decision- repeated traveling in Bangkok, Thailand: after political crisis 2013 to 2014. **Economics and Public Policy Journal, 2016**(13), 38-55.

Apitsada Nethercott. (2560). **Introducing Artificial Intelligence (AI) tools that intelligently boost your marketing strategy and increase sales**. Retrieved from https: / / contentshifu. com/ artificial-intelligence-ai-marketers/

ARIP. (2016). **SIPA launches SEE THRU THAILAND AR Application Supporting exciting tourism businesses**. Retrieved from https: / / www. aripfan. com/ see- thru-thailand-app/

Brandbuffet. (2017). **Decoding Behavior and Access to Gen Z Consumers!**. Retrieved fromhttps://www.brandbuffet.in.th/2017/01/gen-z-thailand-consumers-kantar-millward/

Brandbuffet. (2018). **Solo travel # alone can travel Popular trend for Thai people who like to travel solo traveling abroad**. Retrieved from https://www.brandbuffet.in.th/2018/12/solo-traveling-visa-global-travel-intention-study/

Chomin,I. (2018). **The Factors that Influence Behavioral Intention of Chinese tourists in cultural tourism**. Unpublished master's thesis, Burapha University.

Dailynews. (2014, January 5). **The Department of Tourism launches the TTS Explorer application on a smart phone with Android operating system**. Retrieved from https://www.dailynews.co.th/it/206370

DigitalAsia. (2019). **Workflow between website OTAs users and accommodation providers**. Retrieved from http://digitalasia.co.th/2017/using-otas-steps/

Division of Tourism Economy and Sports. (2016). **International Tourist Arrivals to Thailand**. Retrieved from https://www.mots.go.th/more_news.php?cid=486&filename= index

Division of Tourism Economy and Sports. (2017). **International Tourist Arrivals to Thailand 2017**. Retrieved from https://www.mots.go.th/more_news.php?cid=465&filename=index

GoBear. (2560). **10 apps " cheap plane ticket reservations" on the traveler , must load quickly!** . Retrieved from https://www.gobear.com/th/blog/travel-insurance/10-travel-apps-for-cheap-flights

Jariyajamsit,S. & Pasunont, P. (2015). THE DECISION MAKING FOR TOURISM IN THAILAND BY FOREIGNER TOURISTS. **Dusit Thani College Journal**, **10**(1), 105-114. Retrieved from http://www.dtc.ac.th/2016/images/stories/journal/year10/10-1-8.pdf

Kapook. (2014). **Thailand is ranked in the top 10 in the world by UNWTO (2014)**. Retrieved from https://travel.kapook.com/view95929.html

Kasikornbank. (2018). **Travel trends are good. SME hurry to seize opportunities**. Retrieved from https://kasikornbank.com/th/business/sme/KSMEKnowledge/article/KSMEAnalysis/Pages/ Tourism- trend_SME Opportunity.aspx

Marketeer. (2017). **European Travelers: Which gen? What kind of trip**. Retrieved from https://marketeeronline.co/archives/4340

MarketingOops!. (2018). **6 steps to creating a content plan in Social Media**. Retrieved fromhttps://www.marketingoops.com/exclusive/ how- to/ 6 - step- to- make- social-media-content-plan/

Office of the Permanent Secretary for Tourism and Sports. (2017). **Art tourist Plan 2 (2017 - 2021)** . Retrieved from http://www.dpe.go.th/content/file/download/0524171495596785.pdf

Phiboolroongroj, P. (2018). **SoLoMo Tourism**. Retrieved from https://pairach.com/solomo/

Phongnopparat, K. (2017). **Overview of situations and trends of world tourism development ASEAN and Thailand**.

Retrieved from http://msi.citu.tu.ac.th/public/upload/2.Trends%20and%20Issues%20of%20Tourism.pdf

Pitakkarnjanakul, S. (2018). **Solo Travel Traveling alone but with more friends**. Retrieved from https://thematter.co/sponsor/crp-solo-travel-01/66408

Posttoday. (2014, March 17). **Digital advertisements skyrocketed overall** Retrieved from https://www.posttoday.com/finance/news/284050

Posttoday. (2016, April 14). **Tourism technology direction. Robots come fast and strong**. Retrieved from https://www.posttoday.com/market/news/426548

Prachachat. (2017, Septemner 9). **UNWTO reveals world tourism in the first half of the year grew by 6.4%, the strongest in 7 years!** . Retrieved from https://www.prachachat.net/world-news/news-36420

Prachachat. (2018, January 4). **Travel trends in 2018 drive the global economy**. Retrieved from https://www.prachachat.net/world-news/news-95925

Prachachat. (2019, February 9). **Forming the platform "TAGTHAI" against the OTA giant to gather to travel to Thailand**. Retrieved from https://www.prachachat.net/tourism/news-288377

Puengbamroong, S. (2015). **Develop strategic digital marketing communications for business creative tourism. for backpackers**. Master's Independentstudies, Bangkok University.

Sangyenphan, C. (2011). **The effect of online media information on travel decision making of Thai tourists.** Unpublished master's thesis, Chulalongkorn University.

Sengmanee, S. (2013). **The Effectiveness of Online Integrated Marketing Communication on Attitude, Behavior,and Satisfaction among Tourists in Chanthaburi**. Unpublished master's thesis, Kasetsart University.

Siam Commercial Bank. (2017). **3 Current trends Adjust the tourism business look**. Retrieved from https://www.scbeic.com/th/detail/product/3369

Siripen Yiamjanya & Kevin Wongleedee. (2014). International Tourists' Travel Motivation by Push-Pull Factors and the Decision Making for Selecting Thailand as Destination Choice. World Academy of Science. **Engineering and Technology International Journal of Humanities and Social Sciences. 8**(5), 1348 – 1353. Retrieved from http://waset.org/publications/9998199/international-tourists-travel-motivation-by-

push- pull- factors- and- the- decision-making- for- selecting- thailand- as-destination-choice

Sithanon, K. (2015). **Thai Tourists' Lifestyle, Online Media Use and Purchasing Intention of Tourism Products and Services** Unpublished master's thesis, National Institute of Development Administration.

TAT Intelligence Center. (2015). **Sharing Economy About sharing?**. Retrieved from http://www.etatjournal.com/web/menu-read-tat/menu-2015/menu-22015/653-22015-sharing

The World Tourism Organization (UNWTO). (2017). **International Tourist Arrivals 2017 Infographics.** Retrieved from http://media.unwto.org/content/infographics

Tourism Authority of Thailand. (2017). **TAT launches the Thailand AR EXPLORER application to open a virtual reality tourism experience in Thailand.** Retrieved from https://thai.tourismthailand.org/

Trip Space. (2561). **Top 5 Technology Trends in Travel & Tourism 2018**. Retrieved from https://m.facebook.com/tripspace.co/posts/1732523266770348

Trivago. (2019). **Hotel search trivago acquires AI platform tripl, expands travel recommendations based on Artificial Intelligence**. Retrieved from https://company.trivago.com/press/

Uthayan, C. (2008). **Tourist Behavior**. Retrieved fromhttps://touristbehaviour.wordpress.com/1/

Wangsai, C. (2016). **Keep Calm and Understand Gen Y**. Retrieved from http://www.etatjournal.com/web/menu-read-tat/menu-2016/menu-42016/751-42016-gen-y

Withayathanaratana, S. (2011). **Anti Tourist Trend**. Retrieved from http://www.etatjournal.com/web/menu-read-web-etatjournal?catid=0&id=321

Wongarthit, S.& Wannawanich, Y. (2015). Factors Affecting Thai Tourists' decision making in nostalgia tourism. **Dusit Thani College Journal, 10**(1), 115-131. Retrieved from http://www.dtc.ac.th/2016/images/stories/journal/year10/10-1-9.pdf

XIE KANGLE. (2556). **The Factor Affecting Chinese Tourist's Decision Making in Driving a Car to Visit Chiang Mai.** Unpublished master's thesis, Nakornpathom Rajabhat University.

Received 29/06/2563
Revised 9/09/2563
Accepted 26/10/2563

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี เขต 1

ณัฐสุดา ตะเภาพงษ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
E-mail: kwangja_023@hotmail.com

บทคัดย่อ

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี เขต 1 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาและวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 302 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การบริหารวิชาการ และการบริหารงบประมาณตามลำดับ ขณะที่ประสิทธิผลของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากระทบทั้งภายในและภายนอก ด้านความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และด้านความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีของครู ตามลำดับ โดยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกทั้งในภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, ประสิทธิผลสถานศึกษา, ปราจีนบุรี เขต 1

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

Relationship between sufficiency school management and the school effectiveness of Prachinburi Primary Educational Service Area office, Thailand

Natsuda Tapaopong
Master of Education in Educational Administration Suan Sunandha Rajabhat University
E-mail: kwangja_023@hotmail.com

ABSTRACT

The main purpose of this research is investigating sufficiency school with the school effectiveness of Prachinburi Primary Educational Service Area office, Thailand. Research samples involved are 302 director and teachers of Prachinburi Primary Educational Service Area office, Thailand. The instrument used in the study was a questionnaire.The data were analyzed by using mean, standard deviation, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.The results showed that.The sufficiency school management are at the high level, sorted by subdivision of general administration, subdivision of personnel administrative, the academic administration, Subdivision of Budgeting. The school effectiveness is at the high level, sorted by curiosity, seeking of knowledge by themselves, and ability of technology.The relationship between sufficiency school management and the school effectiveness was discovered there is the positive relationship of data at .05

Keyword: School management, Sufficiency, The school effectiveness, Prachinburi Area 1

บทนำ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและแนวทางในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างพอเพียง คือ เจริญก้าวหน้าไปอย่างสมดุลและมีความสุขตามอัตภาพ และพร้อมที่จะร่วมรับผิดชอบภารกิจอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คนที่พัฒนาตนเองจนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างพอเพียง จึงเป็นคนที่ทั้งดีเก่ง กล่าวคือ มีคุณธรรมกำกับความรู้ สามารถคิดพิจารณาแยกแยะถูกผิด ควรไม่ควรในการใช้ความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพไปในทางที่ถูกต้องกับหลักวิชา สามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละสภาพแวดล้อม ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม นอกจากนี้ยังต้องมีความเพียรในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการศึกษาหาความรู้ เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การทบทวนข้อผิดพลาดเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองอย่างต่อเนื่อง คนที่สามารถใช้ชีวิตให้ก้าวหน้าไปอย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืน การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงทำได้หลายด้าน หลายรูปแบบ ครอบคลุมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงวัฒนธรรมด้วย สามารถไปประยุกต์ใช้ในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และชาติ บุคคลต้องพิจารณาปรับใช้ตามความเหมาะสมให้สอดคล้องกับเงื่อนไขและสภาวะที่ตนเผชิญอยู่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 ,หน้า 15)

การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำหลักปฏิบัติของเศรษฐกิจมาบูรณาการในการบริหารจัดการในองค์ประกอบ 4 งาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป อันส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นความสำเร็จของสถานศึกษาทำหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ (เรียม สุขกล่ำ , 2553 : 28) ได้อย่างเหมาะสมและจากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่ามีปัจจัยเงื่อนไขหลายประการที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประสบการณ์เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูและขนาดของโรงเรียนมีผลต่อการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 จังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วยโรงเรียนในสังกัดที่มีหลายขนาดที่แตกต่างกัน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวอาจส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละโรงเรียน ประกอบกับที่ผ่านมาในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี เขต 1 ยังขาดข้อมูลที่เป็นประเด็นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อหาแนวทางการพัฒนา การนำปรัชญาเศรษฐกิจไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน และเพื่อให้สถานศึกษามีแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี เขต 1 เพื่อให้ได้ผลการวิจัยในการพัฒนาโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยสอบถามเกี่ยวกับขนาดโรงเรียนและตำแหน่งหน้าที่ครู

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ใน 4 ด้าน คือ 1. การบริหารวิชาการ 2. การบริหารงบประมาณ 3. การบริหารบุคคล และ 4. การบริหารทั่วไป

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับประสิทธิผลสถานศึกษามีลักษณะเป็นแบบมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) โดยรายละเอียดในการสร้างแบบสอบถามมีดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและประสิทธิผลของสถานศึกษาแล้วนำมาสร้างคำถาม

2. สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ใช้ในงานวิจัย

3. นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในด้านภาษา เนื้อหา หลังจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อหาค่า CVR ผลการวิเคราะห์มีค่า CVR ทุกข้อเท่ากับ .99

5. นำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach. 1970: 161) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.945

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี เขต 1 จำนวน 119 โรงเรียน มีจำนวน 1,353 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูข้างต้น จำนวน 302 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 29.80 ครู จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 70.20 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 16 - 20 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 35.80 รองลงมามีประสบการณ์การทำงาน 11 - 15 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 25.17 มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 25.17 มีประสบการณ์การทำงาน 5 - 10 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 9.60 และมีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.96 ผู้ตอบแบบสอบถามสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 36.09 รองลงมา สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 33.44 และ สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 30.47

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับมากที่สุด เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านการบริหารวิชาการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการบริหารวิชาการ ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำหนดนโยบาย เป้าหมายที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกระบวนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อปลูกฝังผู้เรียนให้สำนึกรักท้องถิ่นของตน กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้ครอบคลุมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองในด้านวิชาการ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และผลิตสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้จากวัสดุที่มีในท้องถิ่น จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเน้นคุณธรรมนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต จัดกิจกรรมทางวิชาการสามารถยืดหยุ่นตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ แนะแนวการศึกษาต่อสอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของผู้เรียน

2. ด้านการบริหารงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการบริหารงบประมาณ ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำหนดแผนกลยุทธ์ในการบริหารงบประมาณ โดยเน้นผู้เรียนเป็นหลัก จัดสรรงบประมาณด้วยความเป็นธรรม บริหารจัดการงบประมาณโดยพิจารณาตามความจำเป็นและเหมาะสม กำหนดแผนการบริหารความเสี่ยงด้านงบประมาณ ระบบประกันคุณภาพการศึกษาเน้นการควบคุมภายใน ใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด บริหารงบประมาณด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ แต่งตั้งคณะกรรมการและประเมินผลการใช้งบประมาณชัดเจน และใช้หลักการมีส่วนร่วมในการจัดการงบประมาณ พัฒนาผู้ปฏิบัติงานด้านงบประมาณให้มีความรู้ความสามารถ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคล ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำหนดหน้าที่รับผิดชอบในกิจกรรมของสถานศึกษาชัดเจน ส่งเสริมให้บุคลากรเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อต่างๆ วางแผนกรอบอัตรากำลังบุคลากรของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับปริมาณงาน ส่งเสริมให้บุคลากรคิดริเริ่มสร้างสรรค์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการปฏิบัติงานด้วย ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาด้วยความยุติธรรม ส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริมให้บุคลากรนำหลักความพอประมาณมาใช้ในการดำเนินชีวิต และพิจารณาเลื่อนขั้นบุคลากรโดยคำนึงถึงผลปฏิบัติงานกำหนดระเบียบในสถานศึกษา ส่งเสริมความมีวินัยของบุคลากร ติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี เขต 1 ด้านการบริหารงานทั่วไป ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สนับสนุนความเป็นประชาธิปไตยในสถานศึกษา ส่งเสริมการปฏิบัติงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จัดการบริหารและพัฒนาองค์กรด้วยระบบคุณภาพ และพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการจัดการศึกษา ส่งเสริมและประสานงานร่วมมือกับชุมชน องค์กร และหน่วยงานอื่นในการจัดการศึกษา พัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ จัดระบบการบริหารสถานศึกษาให้บริการการบริหารงานด้านอื่นๆ บรรลุตามเป้าหมาย เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษาต่อสาธารณชน ประสานงานกับการบริหารงานด้านอื่นๆ ได้อย่างราบรื่น

5. ประสิทธิผลของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับมากที่สุด เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากระทบทั้งภายในและภายนอก ด้านความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีของครู เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลในอินเตอร์เน็ตได้ด้วยตนเอง นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนสามารถเลือกอ่านหนังสือนอกเวลาและหนังสือที่มีประโยชน์

2. ด้านความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีของครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีของครู ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูสนับสนุนให้นักเรียนค้นคว้าข้อมูลประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูจัดทำเอกสาร สื่อ การ

เรียนการสอนสอดคล้องกับการเรียนรู้ ครูนำนวัตกรรมมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ครูใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

3. ด้านความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เลือกทรัพยากรที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ได้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ สถานศึกษาบริหารงบประมาณตามแผนที่กำหนด และจัดสรรทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง สถานศึกษาวางแผนใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

4. ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากระทบทั้งภายในและภายนอก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากระทบทั้งภายในและภายนอก ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรนำแนวคิดปฏิรูปการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการศึกษา ผู้บริหาร ครู และบุคลากรสามารถร่วมทำงานกับชุมชน สังคม ผู้บริหาร ครู และบุคลากรมีความกระตือรือร้นและเตรียมพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น ครูและบุคลากรมีการพัฒนา เปลี่ยนแปลงวิธีการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

5. ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีความสามารถในการแสดงออกตามศักยภาพและความถนัดของตนเอง นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนด นักเรียนมีสมรรถนะที่สำคัญตามหลักสูตรสถานศึกษา และที่น่าสนใจคือเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ชี้ได้ว่ามีความสัมพันธ์กันสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ

1. ด้านการบริหารวิชาการ มีความสัมพันธ์กันกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสูง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับตัวแปรย่อยด้านประสิทธิผลของสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ความสัมพันธ์กับด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากระทบทั้งภายในและภายนอก ความสัมพันธ์กับด้านความสามารถในการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีของครู ความสัมพันธ์กับด้านความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ความสัมพันธ์กับด้านความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน และความสัมพันธ์กับด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

2. ด้านการบริหารงบประมาณ มีความสัมพันธ์กันกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสูง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับตัวแปรย่อยด้านประสิทธิผลของสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ความสัมพันธ์กับด้านความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ความสัมพันธ์กับด้านความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีของครู ความสัมพันธ์กับด้านความสามารถผลิตนักเรียน

ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสัมพันธ์กับด้านความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และความสัมพันธ์กับด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากระทบทั้งภายในและภายนอก

3. ด้านการบริหารงานบุคคล มีความสัมพันธ์กันกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสูง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับตัวแปรย่อยด้านประสิทธิผลของสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ความสัมพันธ์กับด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสัมพันธ์กับด้านความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ความสัมพันธ์กับด้านความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ความสัมพันธ์กับด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากระทบทั้งภายในและภายนอก และความสัมพันธ์กับด้านความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีของครู

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป มีความสัมพันธ์กันกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสูง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับตัวแปรย่อยด้านประสิทธิผลของสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ความสัมพันธ์กับด้านความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ความสัมพันธ์กับด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากระทบทั้งภายในและภายนอก ความสัมพันธ์กับด้านความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน และความสัมพันธ์กับด้านความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีของครู และความสัมพันธ์กับด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

จากการวิจัยนี้กล่าวได้ว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับมากที่สุด โดยสถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการเพื่อบริหารงานในสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป (สอดคล้องกับ ศรประภา พงษ์หัตถาศิลป์ , 2557)

ขณะที่ประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ด้านความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากระทบทั้งภายในและภายนอก ด้านความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีของครู (สอดคล้องกับ เรียม สุขกล่ำ , 2553 : 28) ฮอยและเฟอร์กูสัน (Hoy and Ferguson, 1985) ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยศึกษา 5 องค์ประกอบ คือ 1) ความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน 2) ความพึงพอใจในการทำงานของครู 3) ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีของครู 4) ความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 5) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากระทบทั้งภายในและภายนอก

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า ผลการศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นรายด้าน พบว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกด้านมีความสัมพันธ์กันกับประสิทธิผลในสถานศึกษาในระดับสูงทุกด้าน

จากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี เขต 1 สรุปได้ดังนี้ 1) การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี เขต 1 พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับมากที่สุด โดยสถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการเพื่อบริหารงานในสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป 2) การศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี เขต 1 พบว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี เขต 1 มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 3) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี เขต 1 พบว่า มีความสัมพันธ์กันสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นรายด้าน พบว่าการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกด้านมีความสัมพันธ์กันกับประสิทธิผลในสถานศึกษาสูงทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี เขต 1 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

2. สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูควรเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษาต่อชุมชน

3. สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรควรนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน

4. สถานศึกษาควรใช้หลักการมีส่วนร่วมในการจัดการงบประมาณในการจัดสรรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

References

Ministry of Education. (2007). Economic driving Sufficiency in education. Bangkok: Central Coordination Center for Project Implementation Due to the royal initiative

Kitja Banchuen. (2017). Human relations and philosophy of Sufficiency economy. Bangkok: SE-EDUCATION.

Sornprapha Phonghatthawasilpa (2014). School administration According to the philosophy of sufficiency economy in schools Under the Office of Samut Sakhon Primary Educational Service Area. Master of Education Thesis, Srinakharinwirot University.

Hoy, W.K. & Ferguson, J. (1985). **A theoretical frame work and exploration of organizational effectiveness in school**. Education administration quarterly.

Likert, Rensis. (1981). **Management styles and the human component. In Leadership on the Job: Guides to good Supervision**. New York: AMACOM.

Received 2/06/2563
Revised 15/08/2563
Accepted 27/08/2563

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1

อนันต์ เถื่อนเนาว์

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: Choladath596913@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาฯ และเน้นที่การเสนอแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 1 โดยใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากครู ประชากรจำนวน 1,346 คน แล้วเปิดตารางของ Krejcie & Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 302 คน ใช้แบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ครอบคลุมการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน คือ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร 3) การนิเทศ กำกับ ติดตาม 4) การสรุปผล การวัดและประเมินหลักสูตร และ 5) การวิจัยปรับปรุง และติดตามผลการใช้หลักสูตร รวบรวมข้อมูลที่มีการทำวิจัยในเชิงคุณภาพโดยลักษณะการรวมภาพเดี่ยวแบบเจาะลึก และใช้ดัชนี Modified Priority Needs Index: PNI Modified การหาค่าทางสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า 1) ความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนความต้องการ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) ที่มีความต้องการสูงสุด คือ การวิจัย ปรับปรุง และติดตามผลการใช้หลักสูตร รองลงมาคือ การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ส่วนข้อมีดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) น้อยที่สุดคือ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาฯ ได้แก่ (1) ด้านการวิจัย ปรับปรุง และติดตามผลการใช้หลักสูตร ข้อที่มีความต้องการสูงสุด คือ การนำผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาไปปรับปรุง พัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ (2) ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ข้อที่มีความต้องการสูงสุด คือ การกำหนดสมรรถนะผู้เรียนชัดเจน (3) ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ข้อที่มีความต้องการสูงสุด คือ การดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด (4) ด้านการนิเทศกำกับ ติดตาม ข้อที่มีความต้องการสูงสุด คือ การประเมินผลการใช้ (5) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา คือ การศึกษาความต้องการของบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ, หลักสูตรสถานศึกษา, สพป.นนทบุรี เขต 1

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

Guidelines for the Management of School Curriculums of Primary Schools Under the Nonthaburi Primary Educational Service Area Office1

Anan Thuannow
Master of Education Program Suan Sunandha Rajabhat University
E-mail: Choladath596913@gmail.com

ABSTRACT

This research is to study the needs of the administration of the school curriculum. And focused on proposing guidelines for school curriculum management of elementary schools under the Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 1 by using questionnaires from population teachers of 1,346 people and opening the tables of Krejcie & Morgan to obtain a sample of 302 samples. People used a 5-level estimation questionnaire created by the researcher to cover the five aspects of educational institution curriculum management, Namely,1) preparation of the school, 2) planning and implementation of the curriculum, 3) supervision and monitoring, 4) summary of curriculum measurement and evaluation results, and 5) research, improvement and monitoring of curriculum implementation. The qualitative research data was collected using an in-depth single image aggregation feature and using the Modified Priority Needs Index: PNI Modified. Standard deviation and analyze the content for qualitative research, it was found that 1) Needs necessary for the management of the school curriculum the overall picture is very level. Demand section the overall picture is at the highest level. As for the Required Demand Index (PNI), the highest demand was research, improvement and monitoring of the curriculum use, followed by planning of the school curriculum. The clause had the least Required Index of Needs (PNI): Preparation of educational institutions. Including (1) research, improvement and monitoring of curriculum use. The most demanding item is to improve the educational institution curriculum evaluation results. Development of learning management (2) the preparation of educational institutions curriculum the most demanding item is a clear definition of learner competency (3) Planning and implementation of the school curriculum the most demanding item is the implementation of the specified program. (4) The supervision and monitoring, the most demanding is the evaluation of the application (5) the preparation of the educational institution is the study of needs. Of staff, students, parents and communities

Key words: Academic Administration, Educational Institutions, Under the Office of Nonthaburi Educational Service Area, Area 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ การศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับชีวิตของทุกคน และเป็นสิ่งที่ทุกคนแสวงหาองค์ความรู้เพื่อมาใช้ในการดำเนินชีวิต ในการทำงานและการสร้างความสำเร็จให้กับชีวิต การศึกษาของคนจะเริ่มอย่างจริงจังก็ต่อเมื่อชีวิตได้เริ่มลืมตาดูโลก และจะต้องศึกษาอยู่ตลอดไปจนกว่าชีวิตจะจากโลกนี้ การศึกษาจึงถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญองค์ประกอบหนึ่งต่อการพัฒนาชาติบ้านเมือง

ปัจจัยหลักอันจะช่วยพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า มีเศรษฐกิจที่ดี ยั่งยืน ฉะนั้น การศึกษาจึงเป็นรากฐานของการพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจ สังคมและประเทศชาติ โดยในการที่แต่ละประเทศจะสร้างคนให้มีคุณภาพ การศึกษาถูกจัดให้เป็นเครื่องมือหนึ่งและเครื่องมือหลักที่ใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นั่นคือทรัพยากรมนุษย์ของแต่ละประเทศจะมีคุณภาพเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพในการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษา ต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีลำดับขั้นตอนที่ต่อเนื่องเริ่มตั้งแต่การศึกษาข้อมูลการศึกษาที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตร การดำเนินการร่างหลักสูตร การกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ การกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผลการดำเนินการใช้หลักสูตรนั่นคือหลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ถ่ายทอดเจตนารมณ์ กล่าวว่าหลักสูตรสถานศึกษา Saylor Alexander and Lewis (1981 หน้า 8) กล่าวว่าหลักสูตร หมายถึง แผนการเรียนการสอนที่จัดโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่บุคคลที่ได้รับการศึกษาคือ หัวใจทางการศึกษา และหลักสูตรสถานศึกษายังมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล หลักสูตรสถานศึกษา ควรมีเป้าหมายที่ชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามการมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาเพียงอย่างเดียวย่อมไม่เพียงพอ ผู้บริหารการศึกษาจะต้องมั่นใจด้วยว่ากระบวนการจัดการศึกษาจะต้องส่งผลให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายเดียวกันด้วย ซึ่งการจัดการศึกษาที่ดีนั้นผู้บริหารการศึกษาจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน

ทั้งด้านความคิด ความรู้สึก บุคลิกภาพ ความสนใจและความถนัด การศึกษามิได้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียว แต่ยังเกี่ยวข้องกับความถนัดทางการเรียนของแต่ละบุคคล รวมทั้งองค์ประกอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับสติปัญญาด้วย เช่น สถานภาพทางสังคม บุคลิกภาพ ความสนใจ และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออก อันเนื่องมาจากความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อเจตคติ ความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนการปรับตัวและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกด้วยเพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับเป้าหมายกำหนดไว้ ไม่ว่าจะเป็นเป้าหมายระดับชาติ (อัคครัตน์ พูลกระจ่าง, 2553)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 37 ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ที่กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทำหน้าที่ในการดำเนินการให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา ตามที่

กำหนดไว้ในกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น และมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารและการจัดการศึกษา และพัฒนาสาระของหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำนาจหน้าที่ในการพัฒนางานด้านวิชาการและจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อให้สนองความต้องการของท้องถิ่นตรงกับวิถีชุมชน สังคม และผู้เรียน นอกจากนี้การให้การศึกษาควรเป็นกระบวนการตลอดชีวิต ไม่จบสิ้นเฉพาะแต่โรงเรียน หลักสูตรสถานศึกษาควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ ผู้เรียนเกิดความสำนึกที่จะได้รับการศึกษาด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ต่างๆ ซึ่งจะสอดคล้องกับความเป็น จริงของชีวิตตนเองได้ระบบโรงเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 1 มุ่งเน้นหนักในทางรับใช้สังคมเมือง มากกว่าสังคมชนบท โดยเฉพาะการเป็นตัวป้อนเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม โรงงานมากกว่าภาคเกษตรกรรมที่นับวันจะลดน้อยถอดลง เพราะการศึกษายิ่งจบการศึกษาสูงมากเท่าไร ยิ่งห่างไกลจากถิ่นฐานเกิด การละทิ้งถิ่นฐานเพื่อหางานทำในเมืองลาว ระบบโรงเรียนจึงไม่สอดคล้องกับการพัฒนาอาชีพดั้งเดิมที่เป็นอยู่ จึงมุ่งรับใช้ระบบอุตสาหกรรมมากกว่าเกษตรกรรม

ดังนั้นจึงเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาคนในชนบทอพยพเข้ามาอยู่ในเมือง และระบบโรงเรียนของเราทำหน้าที่ผลิตคนชั้นนำให้กับสังคมเมือง ทำให้ความสนใจที่มีต่อการศึกษา เพื่อพัฒนาชนบทมีน้อยไป ผิดกับต่างประเทศอื่นๆ ที่เจริญแล้ว นอกจากนี้ระบบโรงเรียนของประเทศไทยมักจะสร้างระบบการศึกษาแบบให้เหมือนกัน ทุกภาคทุกจังหวัด ทำให้ลักษณะที่ปรากฏในหลักสูตร บางครั้งเป็นการยัดเยียดให้แก่ผู้เรียนทั่วไป เรียนเหมือนกันหมด ซึ่งตามความเป็นจริง ควรจะให้มีการสำรวจว่าแต่ละท้องถิ่นมีปัญหาและความต้องการอะไรบ้าง สถาบันการศึกษาควรจะให้การศึกษาที่เฉพาะเหมาะสมกับอาชีพ สังคม เหมาะกับชุมชนที่สถาบันตั้งอยู่มากกว่า โครงสร้างการศึกษาจะสอดคล้องกับโครงสร้างทางสังคม และโครงสร้างทางสังคมเกี่ยวข้อง โครงสร้างทางการเมือง ดังนั้น การวางเป้าหมายทางการศึกษา เพื่อสนองต่อมวลชน หรือประชาชนส่วนใหญ่จึงต้องศึกษาและพัฒนาโครงสร้างต่างๆ ไปพร้อมๆ กัน เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แม้เราจะพยายามเท่าใด ก็เห็นมีความหวังน้อย ที่จะบรรลุถึงเป้าหมายในการให้การศึกษาแก่มวลชน นอกจากนี้ ในปัจจุบันได้ มีการกระจายอำนาจมีการถ่ายโอนการศึกษาให้กับท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) แต่ความจริงการศึกษายังผูกยึดติดกับการศึกษาของส่วนกลาง แม้ว่าจะมีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ประชาชน มีการกระจายเขตพื้นที่การศึกษาไปตามจังหวัด เขตต่างๆ แต่กลไกในระบบการศึกษาที่เป็นเครื่องจักรของโครงสร้างการศึกษายังเหมือนเดิม ไม่เปลี่ยนแปลงไปมาก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2555)

ปัญหาด้านหลักสูตรสถานศึกษามีความซับซ้อนเข้าใจยาก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและโครงสร้างของหลักสูตรภาษาหรือคำที่ใช้ ในหลักสูตรเป็นคำใหม่ๆ ที่ยากต่อการจดจำและเข้าใจ ประกอบกับการขาดการอบรมพัฒนาด้านหลักสูตรให้กับครูอย่าง เพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการแปลงหลักสูตรไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สถานศึกษาไม่ได้จัดหลักสูตรแบบบูรณาการเนื่องจากสาระการเรียนรู้มีมาก ครอบคลุมสาระที่จำเป็น

สถานศึกษาจัดโครงสร้างหลักสูตรเอง ทำให้การจัดเวลาเรียนและรายวิชาของสถานศึกษาแต่ละแห่งแตกต่างกัน ซึ่งเกิดปัญหาในกรณีที่ผู้เรียนย้ายสถานศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาขาดความครอบคลุมและไม่สอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน เนื่องจากการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาหลายแห่งไม่ได้ดำเนินการตามหลักการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างแท้จริง สถานศึกษาไม่ได้จัดทำหลักสูตรและจัดทำ

แผนการจัดการเรียนรู้เอง แต่ใช้ตัวอย่างในเอกสารหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลักสูตรสถานศึกษา หลายแห่งนำหลักสูตรของสถานศึกษาอื่นมาใช้โดยไม่ได้ปรับให้สอดคล้องกับสภาพผู้เรียน (นรินทร์ สังข์รักษา, 2558) ดังกล่าว จากสภาพปัญหาที่พบจึงได้ศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 1 รวมถึงเปรียบเทียบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 1 ทั้งนี้เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 1

2. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น

3. เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 1

4. นำข้อค้นพบจากการวิจัยไปพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ฯ

2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

การใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางประมาณค่าเทียบหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของเครจซี่และมอร์แกน เพราะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 302 คน แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยผ่านการเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิโดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 แล้วนำแบบสอบถามไปจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean : $\overline{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 1 โดยใช้ดัชนี Modified Priority Needs Index: PNI Modified แบบสัมภาษณ์โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 52.17) อายุ ต่ำกว่า 30 ปี (ร้อยละ 30.43) ระดับการศึกษา ปริญญาตรี (ร้อยละ 85.28) และเมื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.79, S.D. = 0.93) ส่วนความต้องการ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.76, S.D.= 0.76) เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.26

ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาสภาพปัจจุบัน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.98, S.D.= 0.89) ส่วนสภาพที่คาดหวัง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.67, S.D.= 0.92) ส่วนความต้องการจำเป็น (PNI) ที่สูงสุด คือ การศึกษาความต้องการของบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ค่า PNI = 0.20

ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.78,S.D.=0.94) ส่วนสภาพ

ที่คาดหวัง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.81, S.D.= 0.71) ส่วนความต้องการจำเป็น (PNI) ที่สูงสุด คือ การดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด ค่า PNI = 0.34

ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.79, S.D.=0.92) ส่วนสภาพที่คาดหวัง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.77,S.D.=0.71) ส่วนความต้องการจำเป็น (PNI) ที่สูงสุด คือ การประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ค่า PNI = 0.29

ด้านการวัดและประเมินหลักสูตร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.77, S.D.=0.96) ส่วนสภาพที่คาดหวัง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.80, S.D.=0.74) ส่วนความต้องการจำเป็น (PNI) ที่สูงสุด คือ การรายงานผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ค่า PNI = 0.30

ด้านการวิจัย ปรับปรุง และติดตามผลการใช้หลักสูตร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.65,S.D.=1.00) ส่วนสภาพที่คาดหวัง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ =4.73, S.D. = 0.75) ส่วนความต้องการจำเป็น (PNI) ที่สูงสุด คือ การนำผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาไปปรับปรุง พัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ ค่า PNI = 0.32 จากการวิจัยสามารถสรุปค่าเฉลี่ย

รายการประเมิน	สภาพปัจจุบัน (D)		ระดับความต้องการ (I)		PNI	ลำดับ
	$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
1.การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	3.98	0.89	4.67	0.92	0.17	5
2.การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	3.78	0.94	4.81	0.71	0.25	2
3.การนิเทศกำกับติดตาม	3.79	0.92	4.77	0.71	0.26	3
4.การวัดและประเมินหลักสูตร	3.77	0.92	4.8	0.74	0.27	4
5.การวิจัยปรับปรุง และติดตามผลการใช้หลักสูตร	3.65	1.00	4.73	0.75	0.3	1
เฉลี่ย	3.79	0.93	4.76	0.77		

จากตารางที่ 6 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต 1 โดยภาพรวม

เมื่อพิจารณาสภาพปัจจุบัน พบว่า การสำรวจความต้องการในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.98, S.D.=0.89) ส่วนข้อมีค่าน้อยที่สุดคือ การวิจัย ปรับปรุง และติดตามผลการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =3.65,S.D.=1.00) ระดับความต้องการ พบว่า การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.81, S.D.=0.71) ส่วนข้อมีค่าน้อยที่สุดคือ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.67, S.D.= 0.92) ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) พบว่า การวิจัยปรับปรุง และติดตามผลการใช้หลักสูตร มีค่าสูงสุด เท่ากับ 0.30 ส่วนข้อมีค่าน้อยที่สุดคือ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีค่า 0.17

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่า ด้านการวิจัย ปรับปรุง และติดตามผลการใช้หลักสูตร ภาพรวมและรายด้าน มีการ

ปฏิบัติ ในระดับมาก และมากที่สุด โดยสภาพปัจจุบัน พบว่าการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตร ให้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับรู้ เข้าใจตรงกัน เพื่อความร่วมมือที่ดีในการดำเนินการจัดการศึกษาต่อไป มีความคิดเห็นสูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องมาจาก การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เป็นวิธีการดำเนินการวางแผน กำกับ และจัดระบบการเรียนการสอนด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งผู้บริหารนอกจากจะมีหน้าที่ในการบริหารจัดการงานด้านวิชาการแล้วยังจะต้องเป็นผู้สนับสนุนหรือผู้ให้บริการในงานการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ การสนับสนุนการใช้งานหลักสูตร ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับกำลังคน คือ ครูผู้สอน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และสื่อการเรียนการสอน การพัฒนาตนอย่างต่อเนื่อง การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การบริหารจัดการห้องสมุด และจัดหาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ภายนอกสถานศึกษา จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น การบริหารหลักสูตรจะให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่สถานศึกษาได้กำหนดเพื่อให้หลักสูตรสมบูรณ์และเหมาะสมกับการเรียน ผลการวิเคราะห์ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติ ในระดับมาก และมากที่สุด โดยสภาพปัจจุบัน พบว่า การวางแผนในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปีที่ผ่านมา มีความคิดเห็นสูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องมาจาก การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปีที่ผ่านมา เป็นแนวทางที่มุ่งนำปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่พบเจอในการจัดการศึกษาของปีที่ผ่านมา มาทำการศึกษาเพื่อหาทางแก้ไข เพื่อให้ได้แนวทางที่มีความเหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษา ตามแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2555 หน้า 114) กล่าวถึง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาว่าเป็นระบบบริหารจัดการหลักสูตรที่ดีจึงต้องเป็นระบบที่มีคุณธรรม อันเป็นคุณสมบัติที่ดีทางจิตใจมีความรับผิดชอบต่อการจัดการเรียนการสอนให้ดีที่สุด เมื่อนำไปประพฤติปฏิบัติจริง มีหลักและแนวคิดที่สำคัญ การจัดระบบข้อมูลโรงเรียน นับเป็นพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งในการบริหารหลักสูตร ระบบข้อมูลโรงเรียนประกอบด้วยข้อมูลต่างๆ เช่น ระบบช่วยเหลือ มีข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล จำแนกเด็กเก่ง เด็กปกติ และเด็กด้อยโอกาส เพื่อให้การสนับสนุนช่วยเหลืออย่างสอดคล้องกับความจำเป็นต้องการของเด็กแต่ละกลุ่ม เร่งการประเมินภายใน เพื่อวางแผนในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปีที่ผ่านมา ทั้งนี้เกิดจากภารกิจของสถานศึกษามีกิจกรรมอื่นๆ สอดแทรกตลอดปี ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ข้อที่มีค่า PNI มากที่สุด คือ การดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด ดังนั้น การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาย่อมเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเพราะถ้าการใช้หลักสูตรสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จย่อมบรรลุผลสำเร็จจึงเป็นสิ่งที่ทำให้สามารถนำแผนปฏิบัติการสู่การปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดผล และบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการได้

โดยในด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติ ในระดับมาก และมากที่สุด โดยสภาพปัจจุบัน พบว่า การส่งเสริมและนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและการสอน มีความคิดเห็นสูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องมาจาก สถานศึกษามีภารกิจในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาจึงมีภารกิจที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนใน ชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนมีความมั่นใจว่าผู้เรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เกิดสมรรถนะ

สำคัญ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรตามที่สถานศึกษากำหนด สถานศึกษาจะต้องออกแบบและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ครอบคลุมส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ และสอดคล้องกับบริบทของชุมชน ความต้องการของผู้ปกครอง นักเรียน อีกทั้งสถานศึกษาต้องมีการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ มีการวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ และเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร ส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม จึงจะทำให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จตามวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสนับสนุน ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการกำกับดูแลคุณภาพ หมายถึง การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การจัดระบบประกันคุณภาพภายใน การวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สามารถจัดหลักสูตรการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง รัตนา ดวงแก้ว (2555 หน้า 15) กล่าวว่าการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาลักษณะงานคล้ายกับการบริหารงานลักษณะอื่นๆ ประกอบด้วย วางแผนหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การนิเทศกำกับติดตามหลักสูตร การวัดและประเมินหลักสูตร การบริหารหลักสูตรหมายถึง กระบวนการบริหารในการวางแผนหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้การนิเทศกำกับติดตามหลักสูตร และการวัดและประเมินหลักสูตร เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรตามที่ได้กำหนดไว้สอดคล้องกับสภาพที่คาดหวัง ของครูและผู้อำนวยการสถานศึกษา พบว่า การส่งเสริมและนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่มีค่าน้อยที่สุดคือ การให้กำลังใจ และช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ข้อที่มีค่า PNI มากที่สุด คือการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนาหลักสูตรการนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตรในเชิงบวกแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาว่า มิได้เป็นกระบวนการจับผิด แต่เป็นกระบวนการดูแล ช่วยเหลือเพื่อให้การใช้หลักสูตรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการให้มีการนิเทศ ติดตามอย่างเป็นระบบ ครบวงจร ทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและครอบคลุม

ขณะที่ในด้านการวัดและประเมินหลักสูตร ภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติ ในระดับมาก และมากที่สุดโดยสภาพปัจจุบัน พบว่า การรายงานผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มีความคิดเห็นสูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ภารกิจการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร หรือการใช้หลักสูตรเป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติและการนำไปใช้ต้องมีความสอดคล้องกันทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญยิ่งและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ที่ถือว่าเป็นหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้ในขั้นตอนนี้ คือ วิธีการบริหารหลักสูตรให้เป็นไปตามภารกิจของสถานศึกษา สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดให้สถานศึกษามีการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน และการเตรียมความพร้อมสำหรับประกันคุณภาพภายนอก เป็นระบบควบคุมคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความมั่นใจต่อพ่อ แม่ผู้ปกครอง และชุมชนว่าจะสามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาต้องจัดระบบประกันคุณภาพที่เน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ส่วนด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ผู้บริหารมีการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน โดยสภาพปัจจุบัน พบว่า การสำรวจความต้องการในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด โดยมี การสำรวจความต้องการในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา มีความคิดเห็นสูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องมาจากเป็นขั้นตอน

การสำรวจความต้องการของบุคลากรต่างๆ ผู้ปกครองและนักเรียน ถึงวัตถุประสงค์หลักของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าต้องการจัดทำการบริหารจัดการรูปแบบใด เพื่อใช้ในการกำหนดขอบเขตการทำงานของการบริหารสถานศึกษา ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อีกทั้งการจะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดที่จะทำให้ทราบว่าความต้องการของบุคลากรต่างๆ คืออะไรหรือต้องปรับปรุงตรงไหน ต้องใช้การสำรวจความต้องการ ไม่ว่าจะเป็นการเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถาม แบบสอบถามทาง จากการสัมภาษณ์ หรือแบบสอบถามที่เป็นกระดาษการประเมินความต้องการและความจำเป็น (Needs Assessment) การวิจัยพัฒนาการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (Curriculum Development) อีกทั้งแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเป็นเรื่องของ การดำเนินการในสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนโดยตรง ความสำเร็จในการใช้หลักสูตรจะเกิดขึ้นมิได้เลยหากผู้บริหารโรงเรียนไม่ปรับเปลี่ยนบทบาท และครูผู้สอนไม่ปรับเปลี่ยนวิธีการสอน ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรส่วนกลางมีหน้าที่ในการดำเนินการวิจัย ติดตามการใช้หลักสูตรในภาพรวมของประเทศเพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการกำหนดนโยบายวางแผนการดำเนินงาน และช่วยส่งเสริมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในพื้นที่อื่น ๆ หรือโดยภาพรวมทั้งประเทศ

2. ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาที่เหมาะสม

3. ควรศึกษาเชิงวิจัยคุณภาพ เกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของโครงการซึ่งจะสามารถนำมาใช้พัฒนาการบริหารสถานศึกษาด้านต่างๆ ให้บังเกิดผลดี

4. องค์กรเอกชนชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรมีบทบาทส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษามากยิ่งขึ้น

References

Ministry of Education. (2003). The dministrative Regulations Act, Ministryof Education 2003. Bangkok: The Organization for the Delivery of Goods and Parcels.

Ministry of Education. (2010). National Education Act B.E. 1999 Amendment (Version 2) B.E.2002 and (3rd edition) 2010. Bangkok: The Printing Organization of the Organization for the Transport of Goods and Parcel (ETO).

Ministry of Education. (2009). Core curriculum, Basic Education, 2008. Bangkok: Printing House, Agricultural Cooperative Assembly of Thailand Limited.

Ministry of Education. (2010). National Education Act B.E. 1999 Amendment (Version 2) B.E. 2002 and (Version 3) B.E. 2553. Bangkok: Printing House, Organization for the Transport of Goods and Parcel (ETO).

Ministry of Education. (2014). Guidelines for the administration of learning reform schools.

Bangkok: The Teachers Council of Thailand Press.

Chavalit Chu Kamphaeng. (2011). Curriculum development. 2nd edition, Maha Sarakham: TBP Company Limited.

Narin Sungraksa.(2015). Quality of education and learning skills in the 21st century: Mission to be reviewed. Nakhon Pathom: Silpakorn University.

Mariam Nilphan. (2012). Research synthesis in curriculum. 3rd edition, Nakhon Pathom: Silpakorn University Press.

Rattana Duangkaew. (2012). Administration and curriculum development. In the teaching materials for the organization and administration of educational organization. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.

Wichai Wongyai. (2012). Curriculum and Learning Innovation To be a good citizen Bangkok: R and Print.

Office of the Basic Education Commission (2012). Curriculum management guidelines According to the Core Curriculum for Basic Education 2008. Bangkok: Printing House, Agricultural Cooperative of Thailand Limited.

Office of the Non-Formal and Informal Education (2012). Guidelines for school curriculum development. Bangkok: Office of the Permanent Secretary for Education.

Akkharat Poolkrachang. (2010). Development of training courses, practice planning for professional teachers.Of Bangkok vocational training school Faculty of Mechanical Education, Faculty of Industrial Education. Pathum Thani: Graduate School University of technology Rajamangala Thanyaburi

Received 7/06/2563
Revised 15/08/2563
Accepted 27/08/2563

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ปริณภา จิตราภัณฑ์[1], วรางคณา จิตราภัณฑ์[2]
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง[1], คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา[2]
E-mail: parinnapha@hotmail.com[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการกับปัญหาขยะมูลฝอย และเพื่อค้นหาแนวทางในการส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการขยะมูลฝอย โดยบูรณาการกับการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในชุมชนตลาดเก่าศาลายาใช้ จำนวนตัวอย่าง 324 คน และรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถาม จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา และ One Way ANOVA นอกจากนี้ยังใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) เพื่อค้นหาการจัดการขยะมูลฝอยโดยการบูรณาการด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการกับปัญหาขยะมูลฝอยทั้งในด้านการวางแผน ด้านการดำเนินกิจกรรม ด้านการใช้ประโยชน์ และด้านการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ได้แนวทางในการส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการขยะมูลฝอยอย่างบูรณาการด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ต้องเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการวางแผน การดำเนินกิจกรรม การใช้ประโยชน์ และการประเมินผล เพราะมีความสัมพันธ์ที่สามารถบูรณาการด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในมิติของความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน การมีความรู้และคุณธรรมในระดับปานกลาง แต่การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการวางแผน เมื่อบูรณาการด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความมีเหตุผลของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ยังอยู่ในระดับต่ำ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, ขยะมูลฝอย, หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, ศาลายา, นครปฐม

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

The Integration Model to People's Cooperation follow to Philosophy Sufficiency Economy in Waste Management of Tumbon Saraya, Amphoe Bhubamonton District, Nakronpathom Province

Parinnapha Chitraphan[1], Varangkana Chitraphan[2]
Faculty of Economics Ramkhamhaeng University[1], Faculty of Management Science Suan Sunandha Rajabhat University[2]
E-mail: parinnapha@hotmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were to study peoples' participation in handling the problem of trashes and to study the way in encouraging community to handle garbage by integrating participation with sufficient economic philosophy. The populations for this study were 324 people in the community of the old Salaya market. The instrument utilized in collecting information were a survey questionnaire. The computer program was used to analyze the data. Descriptive statistics and One-Way ANOVA were computed to analyze the data. The researcher utilized an in-depth interview to find the way of a rubbish disposition by integrating participation with sufficient economic philosophy. The findings showed that: Peoples' participation in handling the trash problem in aspects of the plan, the activity, the use of benefits, and assessment is at a middle level and the method in promoting the community to deal with garbage by integrating participation with sufficient economic philosophy found that it can be used as the way of the rubbish disposition. Persons' participation is employed in aspects of the plan, progress, usefulness, and assessment. The relation integrated with the sufficient economic philosophy in aspects of moderation, reason, immunization, knowledge, and moral is at the level of middle except that persons' participation in aspect of the plan integrated with the sufficient economic philosophy in aspect of peoples' reason in disposing the trash in the community is at the low level.

Keywords: participation, the trash, sufficient economic philosophy, Salaya, Nakhon Pathom

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันท้องถิ่นต่างๆ เช่น ตำบลพุทธมณฑล อำเภอศาลายา ในเขตจังหวัดนครปฐมมีปัญหาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะปัญหาการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะ และการบริหารจัดการขยะยังไม่สอดคล้องกัน และเป็นปัญหาต่อเนื่องในระยะแรกๆปัญหาเกิดที่เทศบาลต่างๆ ต่อมาก็ขยายผลมาถึงองค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ เช่น เทศบาลตำบลพุทธมณฑล แต่พบว่าเทศบาลมีความรุนแรงในเรื่องของปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยมากกว่า เพราะเทศบาลเป็นท้องถิ่นที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น พื้นที่น้อยมีความแออัดของประชากร ทำให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ซึ่งพื้นที่เทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมก็เช่นเดียวกันกำลังประสบกับปัญหาผลกระทบจากการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมาก เนื่องจากมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ทั้งยังมีประชากรแฝงที่เป็นนักศึกษา และแรงงานข้ามถิ่นตลอดจนแรงงานต่างด้าวอาศัยอยู่จำนวนมาก กล่าวคือเทศบาลตำบลศาลายามีพื้นที่ที่ติดต่อกับจังหวัดนนทบุรี และกรุงเทพมหานคร อีกทั้งเป็นเขตที่เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยมหิดล ภัตตาคาร โรงแรม และแหล่งธุรกิจร้านค้ามากมาย จึงทำให้เกิดการอพยพของประชากรเข้ามาอาศัยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยพบว่าประชากรที่มีชื่อปรากฏตามหลักฐานทะเบียนราษฎร ณ เดือน มกราคม พ.ศ.2561 มีจำนวน 36,231 คน แบ่งเป็นชาย 16,552 คน หญิง 19,679 คน จำนวนหลังคาเรือน 14,852 หลังคาเรือน และความหนาแน่นเฉลี่ย 2,168 คน ต่อตารางกิโลเมตร (สำนักงานเทศบาลตำบลศาลายา, 2561.) จึงมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งงบประมาณในการจัดการกับปัญหาขยะมีน้อยจึงทำให้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน เช่น ปัญหาขยะล้นถัง ส่งกลิ่นเหม็นเป็นแหล่งสะสมเชื้อโรค เป็นแหล่งเพาะพันธ์แมลงวัน และปัญหาน้ำเสียจากขยะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการกับปัญหาขยะมูลฝอย
2. เพื่อค้นหาแนวทางในการส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการขยะมูลฝอย โดยบูรณาการกับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กรอบแนวความคิดเกี่ยวกับการวิจัย

ทฤษฎีหลักสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน เกี่ยวกับการพัฒนาที่วางรากฐานโดย World Health Organization ค.ศ. 1999 ที่ชี้ว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมจะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอนได้แก่ 1. การวางแผน (Planning) 2. การดำเนินกิจกรรม (Implementation) 3. การใช้ประโยชน์ (Utilization) 4. การประเมินผล และการได้รับประโยชน์

วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยโดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยการศึกษาในส่วนนี้จะกำหนดให้มีการรวบรวมข้อมูลในลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เน้นการเจาะลึกข้อมูลในรายละเอียดของตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในแต่ละด้าน ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ดำเนินการในแต่ละประเด็นคือ ประธานกองทุนหมู่บ้าน ผู้เฒ่าผู้แก่ ประธานกลุ่มสตรี ตัวแทนเยาวชน ฯลฯ ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และ One way ANOVA ด้วย

ผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการกับปัญหาขยะมูลฝอย ข้อค้นพบที่น่าสนใจ คือ สมาชิกในชุมชน

ส่วนมากเป็นเพศหญิงและประชาชนส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี โดยมีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา, ปวช, ปวส และมีอาชีพค้าขายหรือเป็นเจ้าของกิจการ โดยมีรายได้ตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไป มีสถานะที่ในชุมชนส่วนมากเป็นผู้อาศัย มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป หากเน้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในองค์ประกอบ 4 ด้าน อาจกล่าวได้ว่า

1.1 ด้านการวางแผน ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการวางแผนจะอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนในชุมชนจะเข้าร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็นเพื่อวางแผนในการปรับปรุงการจัดการขยะภายในชุมชนมากที่สุด

1.2 ด้านการดำเนินกิจกรรม ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนในชุมชนจะมีการดำเนินกิจกรรมด้านการดูแลรักษาสิ่งสาธารณะที่ใช้ในการกำจัดขยะมูลฝอยและเตรียมภาชนะรองรับขยะมูลฝอยประจำบ้านเรือน เช่น ถังขยะ

1.3 ด้านการใช้ประโยชน์ ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนจะเห็นได้ว่าอยู่ในระดับปานกลาง เช่นประชาชนในชุมชนจะทำการคัดแยกวัสดุออกจากขยะมูลฝอยก่อน เพื่อให้สะอาดต่อการจัดการขยะชุมชนมากที่สุด

1.4 ด้านการประเมินผล ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย โดยภาพรวมจะอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนในชุมชนจะทำการแจ้งหรือบอกกับคณะกรรมการชุมชน เมื่อพบกับปัญหาขยะมูลฝอยเน่าเหม็น หรือส่งกลิ่นรบกวนเป็นอันดับแรก

2. การจัดการขยะมูลฝอยด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประชาชนในชุมชนจะใช้หลักความมีเหตุผลในระดับมากที่สุด ส่วนสุดท้ายคือด้านความพอประมาณอยู่ในระดับปานกลาง และพบผลการวิเคราะห์การจัดการขยะมูลฝอยด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านความพอประมาณ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนในชุมชนจะให้ความสำคัญต่อการดูแลชุมชนเรื่องขยะตามความสามารถมากที่สุด

2.2 ด้านความมีเหตุผล การจัดการขยะด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผลของคนในชุมชนอยู่ในระดับมากและประชาชนในชุมชนจะให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหาขยะเน่าเหม็น และขยะอันตรายก่อน

2.3 ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ผลการวิเคราะห์การจัดการขยะมูลฝอยด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านที่มากที่สุดได้แก่ การคัดแยกขยะซึ่งสามารถเป็นอาชีพหนึ่งที่สามารถสร้างงานและสร้างรายได้

2.4 ด้านการมีความรู้และคุณธรรม ผลการวิเคราะห์การจัดการขยะมูลฝอยด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประชาชนเห็นว่าขวดบรรจุกาแฟเมื่อหมด จะสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก เช่น ใส่น้ำตาล หรือเกลือ เป็นต้น

3. แนวทางในการส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการขยะมูลฝอยอย่างบูรณาการด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นั้นสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการจัดการขยะได้จริง และจากผลการวิเคราะห์ยังพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการวางแผน การดำเนินกิจกรรมการใช้ประโยชน์ และการประเมินผลมีความสัมพันธ์ที่สามารถบูรณาการด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน การมีความรู้และคุณธรรมในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการวางแผน เมื่อบูรณาการด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความมีเหตุผลของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ยังอยู่ในระดับต่ำ

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้ประชาชนในชุมชนตลาดเก่าศาลายามีส่วนร่วมในการจัดการกับปัญหาขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในด้านการวางแผน ด้านการดำเนินกิจกรรม ด้านการใช้ประโยชน์ และด้านการประเมิน เนื่องจากประชาชนในชุมชนยังมีรูปแบบการจัดการขยะในชุมชนที่เหมือนเดิมยังมิได้ถูกกระตุ้นจากภาครัฐ หรือเทศบาล รวมทั้งคณะกรรมการชุมชนก็ยังมิได้มีการจัดทำโครงการด้านกายภาพชุมชนที่ชัดเจน นอกจากนี้จะมีประชาชนภายในชุมชนบางส่วนที่มีการทิ้งขยะแบบคัดแยก และส่วนใหญ่ยังคงทิ้งในถังภาชนะที่รองรับตามที่เทศบาลตำบลศาลายากำหนดไว้หรือจากที่ประชาชนวางไว้บริเวณหน้าชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่ของเทศบาลมาให้บริการจัดเก็บ จึงเห็นได้ว่าความร่วมมือของประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันจะมีวิธีการจัดการกับขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกันแต่ที่น่าสังเกตคือประชาชนในชุมชนที่มีรายได้แตกต่างกันกลับมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในด้านการวางแผน ด้านการดำเนินกิจกรรม และด้านการใช้ประโยชน์แตกต่างกัน กล่าวคือ โดยประชาชนที่มีรายได้อยู่ระหว่าง 3,001-6,000 บาทจะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้อื่น เช่น กลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท เป็นต้น ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากกลุ่มประชากรดังกล่าว เป็นกลุ่มสมาชิกในชุมชนที่มีรายได้ค่อนข้างน้อยในชุมชนเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่นๆ ที่มีอาชีพค้าขายด้วยกัน หรือทำธุรกิจส่วนตัว (ซึ่งเป็นอาชีพที่พบมากที่สุดของชุมชน) ในชุมชนตลาดเก่าศาลายาซึ่งเป็นชุมชนค้าขายดั้งเดิม จำเป็นต้องมีการดำรงชีวิตอย่างประหยัดและต้องสร้างรายได้เสริมตามสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นจึงให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชน โดยเฉพาะด้านการใช้ประโยชน์ เนื่องจากจะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านรายได้ของครอบครัวแล้ว ยังแสดงถึงการใช้สินค้าอย่างมีเหตุผล ซึ่งขยะที่ผ่านการคัดแยกส่วนใหญ่จะสามารถนำไปขายเพื่อ Recycle ใหม่ ทำให้รายได้ของครอบครัวสูงขึ้น ส่วนผลลัพธ์ทางตรงที่เกิดขึ้นกับชุมชน คือ จะทำให้ชุมชนมีการปรับสภาพแวดล้อม ด้วยการบริหารจัดการขั้นต้นภายในชุมชน อันจะทำให้ปริมาณขยะจะลดลง อีกทั้งเป็นการลดภาระแก่เทศบาลตำบลศาลายาในการเข้าไปจัดเก็บขยะในแต่ละวัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา การดำเนินงานธนาคารขยะและการจัดการปัญหาขยะชุมชนกรณีศึกษาพื้นที่เขตเทศบาลนครลำปาง ด้วยแบบสอบถามพบว่าธนาคารขยะชุมชนได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนทุกครัวเรือนเรียนรู้การคัดแยกขยะจากต้นทาง การมีความรับผิดชอบกับขยะมูลฝอยที่มาจากครัวเรือนของตนเอง และการสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนทุกครัวเรือนเห็นคุณค่าของขยะมูลฝอยหรือขยะ รวมถึงการสร้างรายได้เสริมภายในครัวเรือน (พิริยะ สะสม ,2551) รายได้ให้เกิดขึ้นเนื่องจากรายได้จากการนำขยะรีไซเคิลมาฝากที่ธนาคารขยะชุมชน ในเรื่องของค่าใช้จ่ายเล็กๆ น้อยๆ ภายในครัวเรือนและแนวทางในการบริหารจัดการปัญหาขยะมูลฝอยภายในชุมชน เช่น การบริการเก็บขนขยะมูลฝอย การส่งเสริมการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ และการคัดแยกขยะวัสดุรีไซเคิล เพื่อนำมาฝากที่ธนาคารขยะชุมชน มีผลทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชนมีปริมาณที่ลดน้อยลงได้อย่างชัดเจน การเพิ่มรายได้ของชุมชนจากขยะเป็นสิ่งที่เป็นไปได้เนื่องจากรัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ และบริษัทต่างๆ ได้ทุ่มเทงบประมาณในโครงการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อแก้ไขปัญหาด้านกายภาพในชุมชน โดยเน้นที่หลักการ 2 ประการ คือ การลดปริมาณขยะในครัวเรือนภายในชุมชน และ การจัดการขยะซึ่งอาจจะเป็นการแปรรูปเพื่อขายมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ (Muttamara และคณะ, 1994)

สำหรับการศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยอย่างบูรณาการด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ความสัมพันธ์ของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการใช้กับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง โดยภาพรวม และพบว่าการจัดการขยะมูลฝอยตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นการแก้ไขที่สาเหตุของปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะด้านความพอประมาณที่ หมายถึงความพอดี ไม่

มากไม่น้อยจนเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ ทำให้เกิดการบริโภคที่เหมาะสม มีเหลือเป็นเศษขยะเพื่อการทิ้งน้อยลงดังนั้นจึงเป็นการลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้น และลดผลกระทบของปัญหาขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพอันนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน โดยสอดคล้องกับการมีภูมิคุ้มกันที่ดีของครอบครัวในชุมชน ที่หมายถึงการเตรียมตัวให้พร้อมกับการรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) การจัดการขยะมูลฝอยโดยวิธีการบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยเกิดในขบวนการที่เป็นสาเหตุของปัญหาขยะในชุมชน และดำเนินไปตามเงื่อนไข 2 ประเภท คือเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม โดยควรให้มีการสอนการคัดแยกขยะก่อนการนำไปทิ้ง และมีการแนะนำให้ทุกคนรู้ถึงคุณค่าของขยะหรือความรู้ ในด้านการคัดแยกขยะทั้งนี้เพื่อให้ขยะสามารถสร้างคุณค่าสูงสุด อีกทั้งเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกอย่างต่อเนื่องต่อการจัดการและการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยให้กับสมาชิกในชุมชน ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับการแยกประเภทขยะมูลฝอยมีผลทางบวกต่อการแยกประเภทขยะมูลฝอยในชุมชน และการที่ประชาชนไม่มีความรู้เกี่ยวกับการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ เป็นเพราะรัฐ หรือเทศบาลยังไม่มีมาตรการที่ใช้สนับสนุน (ตาลิศา เนียมมณี และคณะ , 2549) เพื่อกระตุ้นให้เกิดแนวทางในการส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการขยะมูลฝอยอย่างบูรณาการแล้ว จึงจำเป็นต้องสร้างความรู้ด้วยวิธีการที่เหมาะสม โดยเริ่มต้นจากความรู้ใจเรื่องขยะและการคัดแยกขยะก่อน

ข้อเสนอแนะ

ชุมชนควรเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะเพิ่ม เช่น การคัดแยกขยะ ขบวนการจัดเก็บ ตลอดจนการจำหน่าย ตลอดจนให้ประชาชนในชุมชนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของขยะเพิ่มขึ้น ตลอดจนฐานความรู้ด้านการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายในชุมชน

1. ควรมีการบูรณาการเอาแนวคิดด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ให้มากขึ้นโดยเฉพาะในด้านความมีเหตุผลของการจัดการขยะในชุมชนให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยเริ่มจากการให้ประชาชนในชุมชนได้มีการคิดร่วมกันและนำเสนอเป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

2. เปิดโอกาสประชาชนหรือสมาชิกภายในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ด้วยการศึกษาที่ต้นเหตุที่สถานการณ์ปัญหาขยะชุมชนจนกระทั่งวิเคราะห์สู่การนำเสนอเป็นนโยบายและทางแก้ไขปัญหาการจัดการขยะภายในชุมชน โดยผ่านกระบวนการการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของประชาคมในชุมชนเอง

3. ควรมีการใช้เศรษฐกิจพอเพียงมาช่วยในการจัดการขยะ เช่น ความพอประมาณต่อการใช้ของ หรือ ความมีเหตุผลต่อการนำขยะที่มีประโยชน์บางชนิดกลับมาใช้ใหม่เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และความประหยัด ตลอดจนการสร้างภูมิคุ้มกันด้วยการรวบรวมขยะที่สามารถรีไซเคิล (Recycle) จำหน่ายเพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัว

References

Meadows, M., Franklin, F., Campbell, D. & Riemer, P. (1997). Global methane emissions from solid waste disposal sites. In Ayalon, O., Shechter, M., 2001. Solid waste treatment as a high priority and low-cost alternative for greenhouse gas mitigation. **Environmental Management.** 27: 697-704.

Muttamara, S., Visvanathan, C. & Alwis, K.U. (1994). Solid waste recycling and reuse in Bangkok. **Waste Management & Research.** 12: 151-163.

Office of the National Economic and Social Development Council (2019). **The**

Twelfth National Economic and Socia; Development Plan (2017 – 2021). Bangkok

Pollution Control Department (2019). **The Success of Pollution Management in Thailand.** Retrieved July 1,2019 from http://pcd.go.th/info_serv/pol_suc_wastebank.html

Phiriya Sasom (2008). **Case study: Waste bank recycling and community waste management of Lampang Municipality.** The 1st Thai Students Symposium on Geography and geo-informatics.

Thalisa Nliemmanee and others (2006). **Waste selection behavior of people in Din Daeng District Bangkok.** Research and Delopment Institute of Suan Sunandha Rajabhat University

Received 5/05/2563
Revised 1/07/2563
Accepted 8/07/2563

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ณัฐกฤตา คงรัตน์[1], ทับทิมทอง กอบัวแก้ว[2]
สาขาวิชาการออกแบบการเรียนการสอนบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา[1,2]
E-mail: geptfile@gmail.com[1], tubtimthong.ko@ssru.ac.th[2]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และ 3) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางซ้ายวิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม ที่มีห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ t-test E_1/E_2 และค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) พบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะฯ ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 87.33/83.75 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 80/80 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะฯ ที่พัฒนาขึ้น ชี้ได้ว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะฯ ที่พัฒนาขึ้น มีค่าเท่ากับ 0.6279 สูงกว่าเกณฑ์ 0.50 แสดงว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการเรียนรู้และมีทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพิ่มขึ้น 0.6279 หรือคิดเป็นร้อยละ 62.79

คำสำคัญ : แบบฝึกทักษะการเขียน, ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร, กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

Development of English Writing Skill Exercises for Communication by Using Self-Directed Learning Process for Mathayomsuksa 2 Students

Nutakrita Kongrat[1], Tubtimthong Korbuakaew[2]
Instructional Design, Suan Sunandha Rajabhat University[1,2]
E-mail: geptfile@gmail.com[1], tubtimthong.ko@ssru.ac.th[2]

ABSTRACT

The purpose of this research were to: 1) develop of English writing skill exercises for communication by using self-directed learning process for mathayomsuksa 2 students 2) compare academic achievement before and After learning with English writing skill exercises for communication by using self-directed learning process and 3) study the effectiveness index of learning management with English writing skills exercises for communication using self-directed learning process. The sample of this study consisted of 30 Mathayom suksa 2 students at Bangsaiywitthaya School Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. They were selected by cluster random sampling by using the classroom as a random unit. The research instrument used for data collection were English writing skill exercise, learning management plan and the achievement test. The statistics used for data analysis included mean, standard deviation, t-test percentage, E_1/E_2 and effectiveness index (E.I.). It was found that the efficiency of English writing skill exercises for communication by using self-directed learning process was 87.33/83.75, which was more effective than the criteria set out at 80/80. The results of comparing the academic achievement before and after study showed that the posttest score was significantly higher than before studying at the .05 level. Index of effectiveness of learning management with English writing skills exercises, it was indicated that the effectiveness index was 0.6279, higher than the criteria of 0.50, indicating that the learner developed learning and writing skills English for communication increased by 0.6279, or 62.79 percent.

Keywords: Writing Skill Exercise, English for Communication, Self-Directed Learning Process

บทนำ

สังคมโลกในยุคปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น ซึ่งสังคมในศตวรรษที่ 21 ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหนึ่งที่สำคัญของโลก เพราะมนุษยชาติทุกวันนี้สื่อสารกันด้วยภาษาอังกฤษ ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารกันโดยตรงหรือผ่านสังคมเครือข่าย ในการจัดการศึกษาด้านภาษาอังกฤษนั้นเป็นการพัฒนาความสามารถทางด้านภาษาของผู้เรียน เช่น ด้านการอ่านและการเขียนให้ดีขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและพยายามให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (อรรชนิดา หวานคง, 2559) ปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาอังกฤษถูกบรรจุลงในหลักสูตรของโรงเรียนต่าง ๆ ในประเทศไทย นักเรียนไทยถูกสอนและพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน (พิชญาภา กาหลง, 2559) ในบรรดาทักษะทั้ง 4 สุจิตตรา สิงหการ (2555) ได้กล่าวว่าทักษะทางการเขียนถือเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวด เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารและถ่ายโอนความคิดไปยังผู้อื่น อีกทั้งการเขียนยังเป็นทักษะที่ยุ่งยากและซับซ้อน เนื่องจากผู้เรียนจำเป็นต้องถ่ายทอดความคิดผ่านสื่อทางการเขียน คือ คำศัพท์ และการเรียบเรียงคำศัพท์เหล่านั้นให้เป็นประโยค และต้องคำนึงถึงความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ของภาษานั้น ๆ อีกด้วย ถึงแม้ว่านักเรียนไทยจะเรียนภาษาอังกฤษมาเป็นเวลากว่าทศวรรษ แต่ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 ปีการศึกษา 2561 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2561) พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนระดับประเทศเท่ากับ 29.45 และ 31.41 ตามลำดับ ซึ่งเป็นคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำกว่า 50%

ปัญหาด้านการเขียนภาษาอังกฤษยังเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่งในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ จินตนา ทองเรือง (2551) กล่าวว่า ปัญหาการเขียนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่เป็นเพราะนักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในการใช้ภาษาอังกฤษ ผู้เรียนขาดทักษะการเขียน การจดจำขาดความเข้าใจในการใช้ไวยากรณ์ การใช้คำชนิดต่าง ๆ ขาดทักษะการเขียนประโยคและการนำภาษาอังกฤษไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น และสุเพ็ญพรรณ ลับโกษา (2553) ชี้ถึงสาเหตุหลายประการที่ทำให้การเขียนภาษาอังกฤษไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากการสอนเขียนให้กับผู้เรียนเป็นภาษาต่างประเทศมักถูกมองข้าม ลักษณะสำคัญของการสอนเขียนในปัจจุบันยังคงเน้นการสร้างประโยคเดี่ยวเพื่อฝึกโครงสร้างไวยากรณ์ เน้นการใช้ตัวอย่างบทเรียนมากำหนดให้ผู้เรียนเขียนตาม เพราะการที่ผู้เรียนมีความรู้ด้านโครงสร้างไวยากรณ์ การใช้คำศัพท์ สำนวน การเรียบเรียงความคิดในการเขียนอย่างจำกัด ทำให้การสื่อสารระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียนเป็นอุปสรรคและยากที่จะสื่อสารได้ตรงกัน จะเห็นได้ว่าการศึกษาภาษาอังกฤษเป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติดังที่กล่าวมาข้างต้นและจากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ได้ทำการสอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ก็ยังพบปัญหาการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนบางซ้ายวิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญเช่นกัน จากผลการทดสอบระดับชาติ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษต่ำ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2559 2560 และ 2561 มีผลการทดสอบ O-Net คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 27.66 27.06 และ 33.69 ตามลำดับ (โรงเรียนบางซ้ายวิทยา, 2561) ถือว่าเป็นคะแนนเฉลี่ยที่มีค่าอยู่ในระดับต่ำ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น และวิธีที่จะฝึกทักษะทางภาษาให้ได้ผลดีวิธีหนึ่งได้แก่ การฝึกด้วยแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะเป็นสื่อในการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความแม่นยำ คล่องแคล่วในแต่ละทักษะ สามารถใช้เป็น

เครื่องมือประเมินทักษะของผู้เรียนได้ นันท์นภัส จอมหงส์พิพัฒน์ (2552) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดฝึกหรือแบบฝึกทักษะไว้ว่า เป็นส่วนช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะการใช้ภาษาเพราะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกซ้ำ ๆ ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น ลดปัญหาด้านความแตกต่างระหว่างบุคคลและช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะทางภาษาที่คงทน นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถทบทวนสิ่งที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนและสำหรับสังคมโลกปัจจุบัน ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสามารถเผยแพร่ไปอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารที่ก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ปัจจุบันต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เพราะโลกไร้พรมแดนในยุคนี้ความสามารถที่สำคัญที่สุดคือการเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นผู้ค้นหา แสวงหาและสร้างความรู้ด้วยตนเอง ที่เรียกว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed learning) ที่ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบในการวางแผน การปฏิบัติและการประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนของตนเอง ผู้เรียนจะต้องมีลักษณะนี้อยู่ในสถานการณ์การเรียนรู้และสามารถถ่ายโอนการเรียนรู้และทักษะที่เกิดจากการเรียนจากสถานการณ์หนึ่งไปยังอีกสถานการณ์หนึ่งได้(Knowles, 1975; Griffin, 1983) จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวจึงมีความสนใจและได้ทำการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองที่พัฒนาขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1.ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นเนื้อหาในรายวิชาภาษาอังกฤษ รหัส อ22101 สาระสำคัญ คือ ผู้เรียนสามารถเขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับ เรื่องต่าง ๆ เช่น กิจกรรมและประสบการณ์ของตนเองพร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบอย่างเหมาะสม โดยเน้นทักษะการเขียนซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญ

2.ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 ห้อง ๆ ละ 30 คน รวมทั้งสิ้น 90 คน โรงเรียนบางช้ายวิทยา อำเภอบางช้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นักเรียนแต่ละห้องประกอบด้วย นักเรียนที่มีผลการเรียนทั้งเก่ง ปานกลางและอ่อน คละกัน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ที่ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม โดยสุ่มมา 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและดัชนีประสิทธิผลการเรียน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนและสอบหลัง โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยทั้งหมด 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ

ทำการศึกษาความรู้ แนวคิด ทฤษฎี จากหนังสือตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทำการวิเคราะห์เนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยศึกษารายละเอียดของหลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากนั้นนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤตกรรมและแบ่งเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรม ตามกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสร้างเครื่องมือ

นำผลการศึกษาความรู้ แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ข้างต้นมาสร้างเครื่องมือที่ใช้ประกอบการวิจัย ประกอบด้วย

1.แบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยวิเคราะห์จากหลักสูตรสถานศึกษา วิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 เรื่อง ได้แก่ เรื่องที่ 1 Myself เรื่องที่ 2 My family เรื่องที่ 3 My friend เรื่องที่ 4 My school เรื่องที่ 5 My hobby เรื่องที่ 6 My holiday เรื่องที่ 7 My favorite sport และเรื่องที่ 8 My dream

2.แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 8 แผน สอดคล้องกับการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนฯ ที่สร้างขึ้น 8 เรื่อง โดยออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองในแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนตามแนวคิดของ Grow (1991) หรือที่เรียกว่า รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง (staged self-directed learning model: SSDL) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นแนะนำ (Dependent: Authority coach) ครูแนะนำโดยการชักจูงผู้เรียนด้วยการบรรยายหรือให้ลองฝึกหัด

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างแรงจูงใจ (Interested: motivator guide) ครูจูงใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความอยากเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยแจ้งเป้าหมายของการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 ขั้นอำนวยความสะดวก (Involved: facilitator) ผู้เรียนเรียนรู้โดยครูเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียน การอภิปรายกลุ่มหรือจัดสัมมนา

ขั้นที่ 4 ขั้นเรียนรู้ด้วยตนเองและประเมินผล (Self-directed: Consultant, Delegation) โดยนักเรียนเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ครูเป็นที่ปรึกษา ทำได้โดยการลองฝึกทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง ประเมินตนเองโดยการตรวจสอบจากเฉลยแบบฝึกหัด

ซึ่งใช้เวลาในการทดลอง รวม 8 คาบ คาบละ 50 นาที ไม่รวบคาบทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้	แบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	จำนวนคาบ
	ทดสอบก่อนเรียน (Pretest)	1
1	เรื่องที่ 1 Myself	1
2	เรื่องที่ 2 My family	1
3	เรื่องที่ 3 My friend	1

4	เรื่องที่ 4 My school	1
5	เรื่องที่ 5 My hobby	1
6	เรื่องที่ 6 My holiday	1
7	เรื่องที่ 7 My favorite sport	1
8	เรื่องที่ 8 My dream	1
	ทดสอบหลังเรียน (Posttest)	1
	รวม	10

ต่อมาจึงเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาและความตรงของเนื้อหา จากนั้นบันทึกผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ แล้วสรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่า มีค่าระหว่าง 0.67 -1.00 อีกทั้ง ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุง แก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาอังกฤษ รหัส อ22101 ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ทฤษฎี หลักการและแนวทางการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วสร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบ โดยศึกษาจากเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ได้แบบทดสอบที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ครอบคลุมเนื้อหาตามที่กำหนดไว้ แล้วสร้างแบบทดสอบวัดความรู้ เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ หลังจากนั้นจึงนำเสนอแบบทดสอบต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาและความตรงของเนื้อหา แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยปรับปรุงแบบทดสอบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผ่านการเรียนวิชา อ22101 มาแล้ว จำนวน 30 คน จากนั้นจึงตรวจแบบทดสอบ แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก ซึ่งผลการวิเคราะห์แบบทดสอบ จำนวน 40 ข้อ นี้ มีค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.25-0.94 และค่าอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.93 แล้วหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน 20 (KR-20) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.93 จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. แบบประเมินเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 หัวข้อหลัก ได้แก่ 1) รูปเล่ม 2) เนื้อหา 3) การใช้ภาษา 4) รูปภาพประกอบ และ 5) เทคนิคการนำเสนอ และจำนวน 17 ข้อย่อย ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี หลักการและแนวทางในการสร้างแบบประเมิน โดยสร้างขึ้นตามแบบมาตราส่วน ประเมินค่า 5 ระดับ ถัดมานำแบบประเมินเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาและความตรงของเนื้อหา แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่า แบบประเมินทุกข้อมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แล้วแก้ไขการใช้ภาษาให้ถูกต้องตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้นและนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีการดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.ชี้แจงให้กับกลุ่มตัวอย่างทราบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.ทำการทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ที่สร้างขึ้น ใช้เวลา 1 คาบ (คาบละ 50 นาที) ตรวจให้คะแนนพร้อมบันทึกผล

3.ดำเนินการจัดการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น และให้กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้ด้วยตนเอง

โดยใช้แบบฝึกทักษะฯ ที่สร้างขึ้น เรื่องละ 1 คาบ รวมทั้งสิ้น 8 คาบ ซึ่งในระหว่างเรียน ผู้เรียนจะได้รับการประเมินผลระหว่างเรียนจากการทำกิจกรรมในแต่ละแบบฝึกทักษะฯ พร้อมบันทึกคะแนน

4.หลังจากกลุ่มตัวอย่างเรียนครบทุกเรื่อง จึงทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ที่สร้างขึ้น เป็นฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน ใช้เวลา 1 คาบ ตรวจให้คะแนนจากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน พร้อมบันทึกคะแนน

5.นำข้อมูลคะแนนที่ประเมินผลจากการทำแบบฝึกทักษะในแต่ละสัปดาห์และคะแนนสอบหลังเรียนมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

6.นำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียน

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาและความตรงเชิงเนื้อหาของแบบฝึกทักษะฯ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมิน ที่ใช้การวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากแบบประเมินแบบฝึกทักษะฯ วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะฯ ด้วยสถิติ E_1/E_2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยสถิติค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test แบบ Dependent Samples) และวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะฯ

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะฯ ที่สร้างขึ้น มีความเหมาะสมอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.70) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านเนื้อหามีความเหมาะสมอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 5.00) และด้านรูปภาพประกอบมีความเหมาะสมอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 5.00) เช่นกัน รองลงมาได้แก่ ด้านรูปเล่ม มีความเหมาะสมอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.67) ด้านเทคนิคการนำเสนอ มีความเหมาะสมอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60) และด้านการใช้ภาษา มีความเหมาะสมอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.44) ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่า แบบฝึกทักษะฯ ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในการนำไปใช้กับผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามเกณฑ์ 80/80 การทดลองใช้แบบฝึกทักษะฯ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยกลุ่มตัวอย่างทำการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะฯ ที่พัฒนาขึ้นตามกิจกรรมที่ได้ออกแบบไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง 4 ขั้นตอนตามแนวคิดของ Grow (1991) จำนวน 8 แผน ผลการวิจัย พบว่าประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะฯ ที่สร้างขึ้น อยู่ที่ระดับ 87.33/83.75 แสดงให้เห็นว่า แบบฝึกทักษะฯ ดังกล่าวมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 โดยมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ ซึ่งแสดงผลไว้ในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารฯ ที่พัฒนาขึ้น

รายการ	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
แบบฝึกหัดระหว่างเรียน	40	34.93	87.33 (E_1)
แบบทดสอบหลังเรียน	40	33.87	83.75 (E_2)

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของแบบฝึกหัดระหว่างเรียนคิดเป็นร้อยละได้เท่ากับ 87.33 และคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบหลังเรียน คิดเป็นร้อยละได้เท่ากับ 83.75 แสดงว่า แบบฝึกทักษะฯ ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 87.33/83.75 ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวถือว่าแบบฝึกทักษะฯ ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะฯ ในการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะฯ ที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแบบแผนการวิจัยแบบสอบก่อนสอบหลัง โดยการเริ่มจากให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างดำเนินการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ 8 แผน ซึ่งในแต่ละแผนการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างต้องทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนด้วย โดยผลลัพธ์ที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้นั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจผลงานเพื่อประเมินทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้เกณฑ์รูบริคที่กำหนดไว้และเมื่อกลุ่มตัวอย่างเรียนจบครบทั้ง 8 แผนการเรียนรู้แล้ว กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ทันที และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังเรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะฯ ที่พัฒนาขึ้นโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลปรากฏดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะฯ ที่พัฒนาขึ้นด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

รายการ	(n)	($\bar{x}$)	(S.D.)	t-test	Sig
Pretest	30	22.53	4.50	20.101*	0.00
Posttest	30	33.50	3.52		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับคะแนนทดสอบหลังเรียน (Posttest) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ พบว่า ค่า t-test มีค่าเท่ากับ 20.101 มากกว่า ค่า t ที่ได้จากการเปิดตารางที่ตำแหน่ง α = .05 และ df = 30-1 ค่า t มีค่า 1.6991 และค่า Sig ที่ได้จากการคำนวณมีค่าเท่ากับ .00 น้อยกว่าค่า α = .05 ดังนั้น แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะฯ

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารฯ ที่พัฒนาขึ้น ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะฯ ที่พัฒนาขึ้น

การทดสอบ	จำนวนผู้เรียน	ผลรวมของคะแนน	ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
ก่อนเรียน	30	676	0.6279
หลังเรียน	30	1005	

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารฯ ที่พัฒนาขึ้น มีค่าเท่ากับ 0.6279 ซึ่งสูงกว่า 0.50 แสดงว่า ผู้เรียนมีทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพิ่มขึ้น 0.6279 หรือคิดเป็นร้อยละ 62.79

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ว่า จากผลการประเมินความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะฯ ที่สร้างขึ้น พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.70) อาจเนื่องมาจากแบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการ ขั้นตอนการสร้างอย่างเป็นระบบและใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม คือ ศึกษาหลักสูตร หลักการทฤษฎี เทคนิค วิธีการปฏิบัติ ที่เป็นแนวทางและประโยชน์ต่อการสร้างแบบฝึกทักษะ โดยคำนึงถึงหลักการสร้างและความสัมพันธ์สอดคล้องและส่งเสริมซึ่งกันและกัน เช่น จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ ตัวอย่าง การวัดและประเมินผล เป็นต้น นอกจากนี้ การดำเนินการสร้างยังได้รับข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญทุกขั้นตอนและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจนได้เครื่องมือที่มีความสมบูรณ์ ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 87.33/83.75 ผลการวิจัยดังกล่าว ถือว่าแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษฯ ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (พัสนี สีระบุตร, 2555) พบว่า ชุดฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษฯ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.73/80.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ต่อมาเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะฯ ที่พัฒนาขึ้น ชี้ว่าคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองที่พัฒนาขึ้น สามารถทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการเรียนรู้และมีทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพิ่มขึ้นอาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นขั้นเป็นตอนตามแนวคิดของ Grow (1991) 4 ขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นการแนะนำ ขั้นสร้างแรงจูงใจ ขั้นอำนวยความสะดวกและขั้นเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยขั้นที่ 1 จนถึงขั้นที่ 3 ครูผู้สอนจะเป็นผู้ดำเนินการ เมื่อผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและได้รับความสะดวกจากครูผู้สอน กล่าวคือ ครูผู้สอนเป็นผู้เตรียมแบบฝึกทักษะฯ สำหรับให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองในขั้นที่ 4 และผู้เรียนสามารถประเมินตนเองโดยการตรวจสอบจากเฉลยแบบฝึกหัดได้ทันที ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปภัสสร ทำแก้ว (2551) ซึ่งได้กล่าวว่า แบบฝึกเป็นเอกสารหรือแบบฝึกหัด ที่ใช้เป็นสื่อประกอบการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะสูงขึ้น และแบบฝึกยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการเรียนการสอนทุกวิชา เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ เกิดแรงจูงใจ และสามารถตรวจสอบผลการเรียนทำให้ทราบความก้าวหน้า และข้อบกพร่องอันส่งผลต่อทัศนคติ และประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (ศศินา อุ่นเมือง, 2559) ต่อมาคือ การวิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะฯ ที่พัฒนาขึ้น พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะฯ ที่พัฒนาขึ้น มีค่าเท่ากับ 0.6279 ซึ่งสูงกว่า 0.50 แสดงว่า ผู้เรียนมีทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพิ่มขึ้น 0.6279 หรือคิดเป็นร้อยละ 62.79 แสดงว่า แบบฝึกทักษะฯ ที่พัฒนาขึ้น ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพิ่มขึ้น ซึ่งถือว่าแบบฝึกทักษะมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมากทำให้ผู้เรียนเกิดผลสำเร็จได้และมีความก้าวหน้าและพัฒนาการเรียนรู้ที่ดีขึ้น เพราะแบบฝึกเป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและครู (มณฑนกร เจริญรักษา, 2552) ในด้านครูจะช่วยลดภาระในการสอน ช่วยประหยัดเวลา เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากเรียนจบบทเรียนแต่ละ

ครั้ง ช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาของผู้เรียนแต่ละคน ข้อบกพร่องในการสอน ทางด้านผู้เรียนนั้น แบบฝึกช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยในการฝึกทักษะต่าง ๆ ให้เกิดความชำนาญ และแก้ปัญหาการขาดแคลนสื่อ แบบฝึกจะช่วยให้ผู้เรียน ได้แก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง เป็นสิ่งสำคัญในการให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้ ช่วยให้ผู้เรียนทราบความสามารถในการเรียนและตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียน และเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการพัฒนาแบบฝึกทักษะฯ ในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อใช้สำหรับให้ผู้เรียนได้การเรียนรู้และทบทวนเนื้อหา

2. ควรมีการพัฒนาแบบฝึกทักษะฯ ที่เกี่ยวกับวิชาการปฏิบัติด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียน อันจะทำให้เป็นประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะกับวิธีการสอนอื่น ๆ ในเนื้อหาระดับเดียวกันและระดับชั้นเดียวกัน

References

Jintana Tongrueng. (2551). **Classroom Action Research for Enhancement of Creative English Writing Abilities of Mathayom Suksa 5 Students at Sacred Heart College, Chiang Mai Province**. Master of Education Thesis (Research and Statistics in Education), Chiang Mai University.

NunNaphat Jomhongphiphat. (2552). **Development of English Reading Comprehension Practice Kit for Prathomsuksa 5 students.** Master of Education Thesis in Education and teaching (Primary Education), Ubon Ratchathani Rajabhat University.

Paphatsorn Tumkaew (2551). **The results of using the English writing practice from control to independent writing for Prathomsuksa 4 students**. Master's thesis in Curriculum and Instruction, Songkhla Rajabhat University.

Pasanee Sirabut. (2555). **The Development of English Writing Packages in Foreign language Strand for Mathayom Suksa III Students**. Master of Education Thesis in Education and Teaching (Secondary Education), Ubon Ratchathani Rajabhat University.

Pitchayapa Kalong. (2559). The Development of English Writing Competency of Thai EFL Students by Using Peer Review. **VACANA Journal of Language and Linguistics**.4(1) (January – June 2559): 38-70.

Montanagorn Charenrarsa. (2552). **The Development of the Creative Writing Skills Package for Sixth Grade Students**. Master of Education in Curriculum and Instruction, Silpakorn University.

Bang sai Wittaya School (2561). **School Self-assessment report for the year 2561**. Phra Nakhon Si Ayutthaya: Bang Sai Wittaya School.

Sasina Ounmuang. (2559). **Development English Writing Skill by Using writing practice exercises for students in Mathayom Suksa 2 Bansar School**. Independent

study Master's Degree in English, University of Phayao.

National Institute of Educational Testing Service (Public Organization). (2561). **Summary of the National Basic Educational Test (O-NET).** Retrieved Online From http://www.newonetresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/PDF/SummaryONETM3_2561.pdf.

Suchitra Singhakan. (2555). Learning techniques for developing English writing skills. **STOU Education Journal**, 5 (1).

Supenphan Lapkosa. (2553). **Development of English Writing Skills Using the Learning Activity Focus on performance Mathayom Suksa 4**. Master of Education in Curriculum and teaching, Mahasarakham University.

Arrachanida Wankong. (2559). English teaching in the 21st century. **Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist University**. 7 (2) (July - December 2016): 303-314.

Griffin, C. (1983). **Curriculum Theory in Adult Lifelong Education**. London: Crom Helm.

Grow, G. (1991). Teaching Learners to be self-directed. **Adult Education Quarterly**, 41(3):125-149.

Knowles, M.S. (1975). **Self-Directed Learning: A Guide for Learners and Teachers**. New York: Association Press.

Received 11/01/2563
Revised 1/03/2563
Accepted 26/03/2563

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันในองค์การของบุคลากรกับการบริหารงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร

ปกรณ์ จันสุริยวงศ์[1], เตือนใจ ดลประสิทธิ์[2]
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา[1,2]
E-mail: pakorn.ch@ssru.ac.th[1,2]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ศึกษาระดับความผูกพันตามลักษณะส่วนบุคคลของบุคลากร วิเคราะห์ระดับการบริหารงานอาคารสถานที่ และความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรกับการบริหารงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 170 คน เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 58 ข้อ พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 73.7 เพศชาย ร้อยละ 26.3 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 44.3 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 70.8 ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ 1-5 ปี ร้อยละ 53.3 ตำแหน่งงาน ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ ร้อยละ 83.2 ระดับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร โดยรวมบุคลากรมีความผูกพันต่อองค์การอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.92, S.D. = .281) ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารอาคารสถานที่โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.99, S.D. = .259) และความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรกับการบริหารงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร มีค่า r=0.478 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ : ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันในองค์การของบุคลากร, การบริหารอาคารสถานที่, โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ, กรุงเทพมหานคร

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

The Relationship between Organizational Commitments of the Staffs and Household Administrative Division of Demonstration Schools of Rajabhat University in Bangkok

Pakorn Chansuriyawong[1], Tuanjai Donprasit[2]
Education Administration, Suan Sunandha Rajabhat University[1,2]
E-mail: pakorn.ch@ssru.ac.th[1]

ABSTRACT

This research studied the commitment level based on the personal characteristics of the staffs, analyzed the level of household administrative division, and the relationships between organizational commitments of the staffs of the Demonstration Schools of Rajabhat University in Bangkok. The samples were 170. The instrument is a questionnaire with 5 levels of 58 items. The research found that general information of the samples were 73.7% of female, 26.3% of male. 44.3% of all was between 41-50 years old, 70.8% of all had bachelor's degree, 53.3% of all was from 1-5 working years, 83.2% of all were teachers. The level of organizational commitment of the staffs of the overall was at a high level ($\overline{X}$=3.92, S.D.=.281). The level of household administrative division of the overall was at a high level ($\overline{X}$=3.99, S.D.=.259), and the relationship between organizational commitments of the staffs and household administrative division of the Demonstration Schools of Rajabhat University in Bangkok was at a medium level (r=0.478) and the statistical significance was at the level of .05

Key words: Relationship between Organizational Commitments of Staff, Household Administrative Division, the Demonstration Schools of Rajabhat University, Bangkok.

บทนำ

โรงเรียน มหาวิทยาลัย หน่วยงาน หรือองค์การ จะดำเนินงานตามบทบาท ภารกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ ประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ(จำนง เหล่าคงธรรม,2554) บุคลากรนับเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถขับเคลื่อนและนำพาองค์การไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสำคัญและการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และเหมาะสมกับงาน เพื่อให้องค์การมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้จะต้องพัฒนาบุคลากรให้ได้รับความรู้ความสามารถ เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกและเป็นพลังเสริมให้ได้รับความพึงพอใจในการรับโอกาสจะทำให้มีทัศนคติที่ดีและมีความคิด ความรู้สึกที่ดี ทั้งการแสดงออกของพฤติกรรมที่ตั้งใจ ทุ่มเท ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ในการทำงาน เพื่อความก้าวหน้าในการร่วมมือในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ และสามารถนำไปสู่การพัฒนาองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ปิยะดา วงษ์ปัญญา, 2554) เมื่อพนักงานหรือบุคลากรเกิดความพึงพอใจกับการให้บริการ ทำให้บุคลากรมีความรักและความผูกพันมากขึ้น ทุ่มเทความรู้ความสามารถที่มีอยู่ในการทำงานเพื่อความก้าวหน้าขององค์การ ประเมินองค์การในทางบวก มีความจงรักภักดี มีความภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกขององค์การ และพร้อมที่จะบอกกับคนอื่นว่าตนเป็นสมาชิก เกิดความผูกพันด้านจิตใจ ด้านการคงอยู่ และด้านบรรทัดฐานขึ้นกับบุคลากรในองค์การ (เบญจมาศ ไตรสุธา, 2554) ดังนั้นความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร จึงเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับบุคลากรด้วยการให้เกียรติ มอบหมายงานที่ปฏิบัติให้ตรงกับความรู้ความสามารถ การยอมรับว่าบุคลากรทุกคนมีคุณค่า มีความสำคัญต่อองค์การด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ทำให้บุคลากรทุกคนรู้สึกว่าองค์กรเป็นเสมือนรางวัลที่ได้รับผลตอบแทนคุ้มค่าที่เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจให้บุคลากรรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์การมีส่วนร่วมที่ทำประโยชน์ให้กับองค์การ ทำให้บุคลากรรู้สึกว่ามีความเชื่อมั่นและการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์การได้ (เพ็ญนภา วงศ์นิติกร และ อมร ถุงสุวรรณ, 2559)

สำหรับการบริหารจัดการอาคารสถานที่ เป็นอีกงานหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญที่ผู้บริหารควรมีระบบบริหารจัดการที่ดี เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับความผูกพันของบุคลากรดังนั้น เพื่อให้บุคลากรมีความผูกพันต่อองค์การได้ครบทุกมิติ ฝ่ายบริหารควรมีการบริหารจัดการอาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า ให้เกิดความสะดวก ปลอดภัย ให้มีความเรียบร้อยสวยงาม ทำให้ผู้ที่พบเห็นและผู้ที่ใช้งานมีความสุขในการทำงาน สถานที่ที่ดี ต้องเกิดจากความร่วมมือในการดูแลบำรุงรักษาของบุคลากรภายในองค์การ (สุทิน พรมสี, 2560) งานบริหารงานอาคารสถานที่ภายในโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ทั้งในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย มีระบบการบริหารจัดการที่แตกต่างกันไป เป็นต้องเชื่อมโยงกับผู้มาขอใช้บริการทุกภาคส่วน ประกอบด้วย ครูอาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครองที่เป็นผู้ใช้บริการหลัก (ฉันทนา ภุมมา, 2552) ส่วนโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นองค์กรทางการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกัน โดยโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่ง มีระบบบริหารจัดการแตกต่างกันไป การบริหารจัดการอาคารสถานที่ให้น่าอยู่ เพื่อทำให้ผู้มาใช้บริการมีความพึงพอใจ ก็จะทำให้เกิดการทุ่มเทและตั้งใจในการปฏิบัติงานให้กับองค์การสำหรับโรงเรียนสาธิตที่ผู้วิจัยศึกษาในครั้งนี้ ประกอบไปด้วยโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ในปีการศึกษา 2561 ทั้งนี้เพราะโรงเรียนสาธิตอยู่ภายใต้สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งมีระบบการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่ที่

แตกต่างจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นโรงเรียนที่สังกัดในเขตกรุงเทพมหานคร

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา เพื่อจะได้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร เพื่อนำไปประกอบการส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในโรงเรียน และเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการอาคารสถานที่ภายในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏหรือโรงเรียนอื่นๆ ทั้งในกรุงเทพมหานครและในประเทศไทย ให้เกิดระบบการดูแลและบำรุงรักษา ตลอดถึงสร้างความตระหนักต่อการใช้อาคารสถานที่ให้สะดวก ปลอดภัย และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อบุคลากรและผู้มาใช้บริการอาคารสถานที่ของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันตามลักษณะส่วนบุคคลของบุคลากรฯ ในโรงเรียนเหล่านี้
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานอาคารสถานที่ฯ และ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรกับการบริหารงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนกลุ่มดังกล่าว

ระเบียบวิธีการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 1 ฉบับ ได้แก่

1. แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้จัดสร้างขึ้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรและสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ตำแหน่งงานปัจจุบันในสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร ในองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านจิตใจ
2. ด้านการคงอยู่
3. ด้านบรรทัดฐาน

โดยคำถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบลิเคิร์ท (Likert's scale) ที่มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด กำหนดน้ำหนักที่เป็นคะแนนในการแบบสอบถาม 5 ระดับ ดังนี้

5 คือ ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ มากที่สุด
4 คือ ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ มาก
3 คือ ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ ปานกลาง
2 คือ ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ น้อย
1 คือ ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของคะแนน ได้กำหนดเกณฑ์โดยใช้คะแนนเฉลี่ย ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1977: 174) ดังนี้

4.50 - 5.00 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด
3.50 - 4.49 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก
2.50 - 3.49 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง
1.50 - 2.49 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย
1.00 - 1.49 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการศึกษาสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่ ของบุคลากรในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร ในองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่
2. ด้านการใช้อาคารสถานที่
3. ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่

4. ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่
5. ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่

โดยคำถามตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบลิเคิร์ท (Likert's scale) ที่มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ผู้วิจัยกำหนดน้ำหนักหรือคะแนนในการแบบสอบถาม 5 ระดับ ดังนี้

5 คือ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด
4 คือ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก
3 คือ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง
2 คือ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย
1 คือ ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของคะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์โดยใช้คะแนนเฉลี่ย ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1977: 174) ดังนี้

4.50 - 5.00 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด
3.50 - 4.49 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก
2.50 - 3.49 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง
1.50 - 2.49 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย
1.00 - 1.49 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 การกำหนดเกณฑ์ความหมายในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันในองค์การกับการบริหารงานอาคารสถานที่ตามหลักการของเพียร์สัน (Best, 1977: 174) ณ ระดับนัยสำคัญ .05 ที่ได้กำหนดไว้การวิจัย (อุษา เผื่อนด้วง, 2551 หน้า 38) ได้กำหนดดังนี้

- ค่าระหว่าง + 0.70 ถึง ± 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูง
- ค่าระหว่าง + 0.30 ถึง ± 0.69 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
- ค่าระหว่าง + 0.29 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถามความคิดเห็น

ผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ เพื่อสร้างแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำแนวคิดและทฤษฎีมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 สร้างแบบสอบถามที่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการที่จะศึกษา

1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบและเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อนำไปปรับปรุงในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์

1.4 ทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ตามที่ได้รับข้อเสนอแนะ

1.5 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ระดับ .50 ขึ้นไป นำไปสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นต่อไป

1.6 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

1.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) แบบสอบถามจะต้องมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ .80 ขึ้นไป จึงจะสามารถนำไปใช้ได้

1.8 ทำการตรวจสอบอีกครั้งแล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 170 คน มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้ง 4 แห่ง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบุคลากร โดยนำแบบสอบถามไปให้ด้วยตนเองและนัดวันเก็บข้อมูล

2. ดำเนินการเก็บข้อมูลและติดตามรวบรวมแบบสอบถามกลับคืน

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ พร้อมนำแบบสอบถามมาทำการลงรหัสเพื่อนำไปประเมินผลของข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปมีขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณหาค่าความถี่ (frequency) และใช้ค่าร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับความผูกพันของบุคลากรต่อองค์การ และระดับการปฏิบัติการต่อการบริหารงานอาคารสถานที่ ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันของบุคลากรต่อองค์การกับการบริหารงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson’s correlation)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทัวไปเป็นปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และตำแหน่งงาน นำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) พบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 73.7 และเพศชาย จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 26.3 ตามลำดับมีช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4 ช่วงอายุ 30-40 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 ช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3 และช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 ตามลำดับขณะที่ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8.9 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 70.8 ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 18.1 และระดับการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังทราบอีกว่าระยะเวลาการปฏิบัติงาน ช่วงระหว่าง 1-5 ปี มีจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 ช่วงระหว่าง 6-10 ปี มีจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1 ช่วงระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 ตามลำดับและมีตำแหน่งผู้บริหาร จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 ตำแหน่งอาจารย์ จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 83.2 ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความผูกพันต่อองค์การ

ข้อมูลเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์การ ได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)พบชัดเจนว่า ผลรวม

ของระดับความผูกพันต่อองค์การ 3 ด้าน มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$=3.92, S.D=.281) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากสุด 2 ด้าน ได้แก่ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ ($\bar{X}$=3.92,S.D=.245) และความผูกพันต่อองค์การด้านบรรทัดฐาน ($\bar{X}$=3.92,S.D=.281) และรองลงมาคือความผูกพันต่อองค์กรด้านการคงอยู่ ($\bar{X}$=3.83,S.D=.312) ดังปรากฏในตารางที่ 1.1 ต่อไปนี้ ตารางที่ 1.1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของของกลุ่มตัวอย่างที่มีความผูกพันต่อองค์การ 3 ด้าน

ความผูกพันต่อองค์การ 3 ด้าน	ระดับความคิดเห็น		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ	3.92	.245	มาก
2. ความผูกพันต่อองค์การด้านการคงอยู่	3.83	.312	มาก
3. ความผูกพันต่อองค์การด้านบรรทัดฐาน	3.92	.287	มาก
ภาพรวม	3.89	.281	**มาก**

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารอาคารสถานที่ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารอาคารสถานที่

ได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังปรากฏในตารางที่ 1.2 ต่อไปนี้ ผลรวมของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารอาคารสถานที่ 5 ด้าน มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=.99,S.D=.259) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ ($\bar{X}$=4.09,S.D=.180) รองลงมาคือด้านการใช้อาคารสถานที่ ($\bar{X}$=4.02,S.D=.223) และรองลงมาอันดับ 3 ได้แก่ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ ($\bar{X}$=3.99,S.D=.204) ตามลำดับ

ตารางที่ 1.2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการบริหารอาคารสถานที่ 5 ด้าน

การบริหารอาคารสถานที่ 5 ด้าน	ระดับความคิดเห็น		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่	3.99	.204	มาก
2. ด้านการใช้อาคารสถานที่	4.02	.223	มาก
3. ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่	3.95	.244	มาก
4. ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่	4.09	.180	มาก
5. ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่	3.91	.444	มาก
ภาพรวม	3.99	.259	**มาก**

ตอนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานหลังจากได้ผลการวิจัยแล้ว ได้นำผลมาทดสอบสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ พบว่า

สมมติฐานข้อที่1: ความผูกพันต่อองค์การกับการบริหารงานอาคารสถานที่

การบริหารงานอาคารสถานที่ ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ ด้านการใช้อาคารสถานที่ ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ด้านการควบคุมดูแลอาคาร

สถานที่ และด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กร ด้านจิตใจ ด้านความคงอยู่ และด้านบรรทัดฐาน

ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ฯ เพื่อพิสูจน์สมมติฐานตามที่ตั้งไว้ ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's correlation) ชี้ได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ ด้านความคงอยู่ และด้านบรรทัดฐานกับการบริหารอาคารสถานที่ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก โดยมีค่า r= 0.478 แสดงว่าความผูกพันต่อองค์การมีความผูกพันกับการบริหารงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ถ้ามีความผูกพันในองค์การเพิ่มขึ้น ก็จะมีการบริหารงานอาคารสถานที่เพิ่มขึ้นด้วย แต่ถ้าความสัมพันธ์ในองค์การลดลงก็จะมีการบริหารงานอาคารสถานที่ลดลงด้วย เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารอาคารสถานที่กับความผูกพันเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงสุดคือ ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ มีค่า r=0.656 ด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง คือด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ มีค่า r=0.52 ด้านการใช้อาคารสถานที่ มีค่า r=0.46 และด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ มีค่า r=0.42 สำหรับด้านที่มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ คือด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ มีค่า r=0.33 ดังปรากฏในตาราง 1.3

ตารางที่ 1.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การ ด้านจิตใจ ด้านความคงอยู่ และด้านบรรทัดฐาน กับการบริหารงานอาคารสถานที่ ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ ด้านการใช้อาคารสถานที่ ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ และด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่

การบริหารงานอาคารสถานที่	ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร Pearson Correlation (r)	Sig. (2 – tailed)	ระดับความสัมพันธ์
1. การจัดสร้างอาคารสถานที่	0.420	.000*	ปานกลาง
2. การใช้อาคารสถานที่	0.466	.000*	ปานกลาง
3. การบำรุงรักษาอาคารสถานที่	0.330	.000*	ต่ำ
4. การควบคุมดูแลอาคารสถานที่	0.522	.000*	ปานกลาง
5. การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่	0.656	.000*	สูง
ภาพรวม	0.478	.000*	**ปานกลาง**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันในองค์การของบุคลากรกับการบริหารงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร ดังผลที่ปรากฏแล้วนั้น พบว่า ระดับความผูกพันตามลักษณะส่วนบุคคลของบุคลากร สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 73.7 และเพศชายจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 26.3 ตามลำดับ สำหรับช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4 ช่วงอายุ 30-40 ปี

จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 ช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3 และช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 ตามลำดับ ส่วนระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8.9 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 70.8 ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 18.1 และระดับการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2 ตามลำดับ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ช่วงระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 ช่วงระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1 ช่วงระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.6 ตามลำดับ ตำแหน่งงาน พบว่า ตำแหน่งผู้บริหาร จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 ตำแหน่งอาจารย์ จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 83.2 ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 ตามลำดับ

ระดับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

ผลรวมของระดับความผูกพันต่อองค์การ 3 ด้าน มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.92, S.D=.281) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากสุด 2 ด้าน ได้แก่ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ ($\bar{X}$=3.92,S.D.=.245) และความผูกพันต่อองค์การด้านบรรทัดฐาน ($\bar{X}$=3.92,S.D.=.281) และรองลงมาคือความผูกพันต่อองค์กรด้านการคงอยู่ ($\bar{X}$=3.83,S.D.=.312) และเมื่อแยกระดับความผูกพันทั้ง 3 ด้าน ออกเป็นรายข้อ พบว่าระดับความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.92,S.D.=.245) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากสุด ได้แก่ท่านมีความรู้สึกว่าเพื่อนร่วมงานเปรียบเสมือนเป็นคนในครอบครัวของท่าน ($\bar{X}$=4.18,S.D.=.609) รองลงมาได้แก่ท่านมีความรู้สึกว่าปัญหาขององค์การเปรียบเสมือนปัญหาของท่าน ($\bar{X}$=4.09,S.D.=.844) และท่านมีความรู้สึกว่าท่านพร้อมที่จะเสียสละและอุทิศตนให้กับองค์การนี้ ($\bar{X}$=4.09,S.D.=.691) และท่านมีความรู้สึกว่าตัวท่านมีบทบาทและมีความสำคัญต่อองค์การ ($\bar{X}$=4.06,S.D.=.745) ตามลำดับ ส่วนระดับความผูกพันต่อองค์การด้านการคงอยู่ มีความคิด เห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.83, S.D.=.312) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากสุด ได้แก่ หลังเกษียณอายุราชการท่านต้องการมาร่วมงานกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังค่าตอบแทน ($\bar{X}$=4.22, S.D.=.657) รองลงมาได้แก่ท่านมีความยินดีที่จะให้ความร่วมมือกับองค์การแห่งนี้ แม้จะเกษียณอายุราชการ ($\bar{X}$=4.07, S.D.=.760) และท่านคิดว่าองค์การนี้ให้สิ่งที่ท่านต้องการมากกว่าองค์การอื่น ($\bar{X}$=4.04, S.D.=.658) ตามลำดับ และระดับความผูกพันต่อองค์การด้านบรรทัดฐาน มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.92, S.D.=.287) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากสุด ได้แก่ ท่านยอมรับว่าองค์การแห่งนี้เป็นองค์การคุณภาพ ($\bar{X}$=4.36, S.D.=.566) รองลงมาได้แก่ ท่านจะรู้สึกผิดถ้าท่านตัดสินใจลาออกจากองค์การนี้ในขณะที่องค์การกำลังมีปัญหา ($\bar{X}$=4.15, S.D.=.582) และท่านมีความมั่นคงที่จะปฏิบัติงานในองค์การแห่งนี้ แม้ว่าจะมีข้อเสนอที่น่าสนใจกว่าจากองค์การอื่น ๆ ($\bar{X}$=4.12, S.D.=.648) ตามลำดับ

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารอาคารสถานที่ ๆ พบว่า ผลรวมของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารอาคารสถานที่ 5 ด้าน มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.99, S.D.=.259) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ ($\bar{X}$=4.09, S.D.=.180) รองลงมาคือด้านการใช้อาคารสถานที่ ($\bar{X}$=4.02, S.D.=.223) และรองลงมาอันดับ 3 ได้แก่ด้านการ

จัดสร้างอาคารสถานที่ ($\bar{X}$=3.99, S.D.=.204) ตามลำดับ และเมื่อแยกระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานอาคารสถานที่ทั้ง 5 ด้าน ออกเป็นรายข้อ พบว่าด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.99, S.D.=.204) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากสุด ได้แก่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนอาคารสถานที่ ($\bar{X}$=4.18, S.D.=.599) รองลงมาได้แก่มีการจัดสภาพแวดล้อมให้ช่วยลดมลภาวะในโรงเรียน ($\bar{X}$=4.17, S.D.=.571) และการกำหนดนโยบายเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานการจัด อาคารเรียนไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X}$=4.03, S.D.=.452) ตามลำดับ ด้านการใช้อาคารสถานที่ มีความเห็นภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.02, S.D.=.223) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากสุด ได้แก่ การจัดห้องบริการ เช่น ห้องผู้บริหาร ห้องพยาบาล ห้องสมุด ห้องโสตฯลฯ ให้สะอาด สวยงาม มีป้ายแนะนำการใช้ห้องอย่างชัดเจน ($\bar{X}$=4.15, S.D.=.480) รองลงมาได้แก่ ให้บริการอาคารสถานที่ อาคารอเนกประสงค์ สนามกีฬาแก่ชุมชน ($\bar{X}$=4.10, S.D.=.435) และใช้สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ ($\bar{X}$=4.06, S.D.=.364) ตามลำดับ ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ มีความคิดเห็นภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.95, S.D.=.244) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากสุด ได้แก่ จัดทำแผนการซ่อมแซมบำรุงรักษาและตกแต่งอาคารสถานที่ ($\bar{X}$=4.10, S.D.=.592) รองลงมาได้แก่ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ($\bar{X}$=4.07, S.D.=.425) และจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์การใช้และการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ($\bar{X}$=3.98, S.D.=.466) ตามลำดับ ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ มีความคิดเห็นภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.09, S.D.=.180) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากสุด ได้แก่ จัดทำแผนการซ่อมแซม บำรุงรักษาและตกแต่งอาคารสถานที่ ($\bar{X}$=4.13, S.D.=.419) รองลง จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์การใช้และการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ($\bar{X}$=4.10, S.D.=.426) และควบคุมสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณูปโภคทั้งภายในและภายนอกอาคารตามนโยบายประหยัดพลังงานของรัฐบาล ($\bar{X}$=4.09, S.D.=.392) และปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ($\bar{X}$=4.09, S.D.=.423) ตามลำดับ ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ มีความคิดเห็นภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก($\bar{X}$=3.91, S.D.=.444) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากสุด ได้แก่ เก็บข้อมูลสถิติการใช้อาคารสถานที่ การบำรุงรักษาอย่างเป็นปัจจุบัน ($\bar{X}$=3.98, S.D.=.605) รองลงมาได้แก่ สรุปประเมินงานโดยมีดัชนีชี้วัดความสำเร็จของงานด้านอาคารสถานที่ ($\bar{X}$=3.95, S.D.=.566) และสำรวจความคิดเห็นความพึงพอใจต่อการใช้อาคารสถานที่ ($\bar{X}$=3.90, S.D.=.606) ตามลำดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรกับการบริหารงานอาคารสถานที่ฯ พบว่า ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การกับการบริหารงานอาคารสถานที่ เพื่อพิสูจน์สมมติฐานตามที่ตั้งไว้ โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's correlation) พบว่า การบริหารงานอาคารสถานที่ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ ด้านการใช้อาคารสถานที่ ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ และด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านการคงอยู่ และด้านบรรทัดฐาน ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง (r=0.478) โดยด้านที่มีความสัมพันธ์ในลำดับแรกคือ ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ (r=0.656) มีความสัมพันธ์กับความผูกพันในระดับสูง รองลงมาคือ ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ (r=0.522) มีความสัมพันธ์กับความผูกพันในระดับปานกลาง สำหรับ

ด้านที่มีความสัมพันธ์ในลำดับสุดท้ายคือด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ (r=0.330) มีความสัมพันธ์กับความผูกพันระดับต่ำ

สรุปได้ว่า การศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันในองค์การของบุคลากรกับการบริหารงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานครนั้น ในภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีรายละเอียดที่จะขออภิปรายดังนี้

ผลการศึกษาวิจัย พบว่าเพศของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พบว่าช่วงอายุ 41-50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.3 ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 70.8 ระยะเวลาการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พบว่าอยู่ช่วงระหว่าง 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.3 และตำแหน่งงานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ตำแหน่งอาจารย์ มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.2 เมื่อวิเคราะห์หาความผูกพันของบุคลากรแล้วเพศหญิงมีความผูกพัน

เมื่อพิจารณาถึงระดับความผูกพันของบุคลากรโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร ผลรวมของระดับความผูกพันต่อองค์การ 3 ด้าน มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=3.92,S.D.=.281) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากสุด 2 ด้าน ได้แก่ความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจ ($\overline{X}$=3.92,S.D.=.245) และความผูกพันต่อองค์การด้านบรรทัดฐาน ($\overline{X}$=3.92,S.D.=.281) และรองลงมาคือความผูกพันต่อองค์กรด้านการคงอยู่ ($\overline{X}$=3.83,S.D.=.312) ความผูกพันด้านจิตใจ และความผูกพันด้านบรรทัดฐาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากัน แสดงให้เห็นว่า บุคลากรของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานครมีความผูกพันที่ดีต่อองค์การ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความรู้สึกว่าเพื่อนร่วมงานเปรียบเสมือนเป็นคนในครอบครัว อยู่ในระดับมากสุด รองลงมาได้แก่ความรู้สึกว่าปัญหาขององค์การเปรียบเสมือนปัญหาของท่าน และความรู้สึกว่าท่านพร้อมที่จะเสียสละและอุทิศตนให้กับองค์การนี้และความรู้สึกว่าตนเองมีบทบาทและมีความสำคัญต่อองค์การ ตามลำดับ โดย กัณฐิกา สุระโคตร (2559) อิงอร ตั้งพันธ์ (2558), สุนันท์ ปิ่นทอง และนันทิยา น้อยจันทร์ (2559) ได้ทำวิจัยพบว่าการบริหารงานอาคารสถานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร

ระดับการบริหารอาคารสถานที่ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร ผลรวมของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารอาคารสถานที่ 5 ด้าน มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=3.99,S.D.=.259) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ ($\overline{X}$=4.09,S.D.=.180) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการใช้อาคารสถานที่ ($\overline{X}$=4.02, S.D.=.223) และด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ ($\overline{X}$=3.99, S.D.=.204) ตามลำดับ และเมื่อแยกระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานอาคารสถานที่ทั้ง 5 ด้าน ออกเป็นรายข้อ พบว่า 1) ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่ง ฉันทนา ภุมมา (2552) และ จรีรัตน์ พิกุลแย้ม (2554) ได้ทำวิจัยพบว่า ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนอาคารสถานที่ อยู่ในระดับมากสุด รองลงมาได้แก่มีการจัดสภาพแวดล้อมให้ช่วยลดมลภาวะในโรงเรียน และการกำหนดนโยบายเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานการจัด อาคารเรียนไว้อย่างชัดเจน 2) ด้านการใช้อาคารสถานที่มีความเห็นภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการจัดห้องบริการ เช่น ห้องผู้บริหาร ห้องพยาบาล ห้องสมุด ห้องโสตฯลฯ ให้สะอาด สวยงาม มีป้ายแนะนำการใช้ห้องอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมากสุด รองลงมา

ได้แก่ การให้บริการอาคารสถานที่ อาคารอเนกประสงค์ สนามกีฬาแก่ชุมชน และการใช้สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ 3) ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ มีความคิดเห็นภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการจัดทำแผนการซ่อมแซมบำรุงรักษาและตกแต่งอาคารสถานที่อยู่ในระดับมากสุด รองลงมาได้แก่ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ และจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์การใช้และการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ 4) ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ พบว่ามีความคิดเห็นภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการจัดทำแผนการซ่อมแซม บำรุงรักษาและตกแต่งอาคารสถานที่ อยู่ในระดับมากสุด รองลงมาได้แก่การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์การใช้และการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ การควบคุมสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณูปโภคทั้งภายในและภายนอกอาคารตามนโยบายประหยัดพลังงานของรัฐบาล และปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ 5) ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ พบว่า มีความคิดเห็นภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการเก็บข้อมูลสถิติการใช้อาคารสถานที่การบำรุงรักษาอย่างเป็นปัจจุบัน อยู่ในระดับมากสุด รองลงมาได้แก่ การสรุปประเมินงานโดยมีดัชนีชี้วัดความสำเร็จของงานด้านอาคารสถานที่ และการสำรวจความคิดเห็นความพึงพอใจต่อการใช้อาคารสถานที่ตามลำดับ

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันของบุคลากรกับการบริหารงานอาคารสถานที่ โดยเป็นการทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาค่า ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์การ ด้านจิตใจ ด้านความคงอยู่ และด้านบรรทัดฐาน กับการบริหารงานอาคารสถานที่ ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ด้านการใช้อาคารสถานที่ ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ และด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ พบว่าภาพรวมของความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันในองค์การของบุคลากรโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร กับการบริหารงานอาคารสถานที่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีความสัมพันธ์กันในลำดับสูงสุด ได้แก่ ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรมีความสัมพันธ์ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ รองลงมาคือความผูกพันของบุคลากรความสัมพันธ์ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำสุด คือความผูกพันมีความสัมพันธ์กับด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ อาจเป็นไปได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันกับการบริหารด้านอาคารสถานที่ส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจมีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การประชุมบุคลการให้มีความรู้ความเข้าใจภายในองค์การยังมีน้อย แนวทางในการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้สึกว่าโรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สอง ซึ่งควรมุ่งเน้นให้ทั้งผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนมีความเข้าใจและปฏิบัติงานร่วมกันได้ แต่หากองค์การสร้างความมั่นคงให้กับบุคลากรและทำให้พวกเขาเกิดความพึงพอใจในงานที่ตนทำแล้ว จะเกิดความจงรักภักดีต่อองค์การและพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้ากับองค์กร เกิดความรักและหวงแหนเสมือนบ้านของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร ควรมีนโยบายในการส่งเสริมบุคลากรให้มีความตระหนักว่าโรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สอง เพื่อจะได้สร้างความผูกพันต่อองค์การได้มากกว่าเดิม สาเหตุเนื่องมาจากบุคลากรมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองนั้นอยู่ในระดับต่ำสุด ควรนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในในการกำหนดนโยบาย ในการบริหารงานด้านอาคารสถานที่โดย

ตระหนักถึงความต้องการของผู้รับบริการโดยเฉพาะบุคลากรในโรงเรียนที่มาติดต่อเพื่อขอใช้บริการ ควรเปิดโอกาสให้บุคลากร มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารงาน หรือปรึกษาแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการทำงาน โดยส่งเสริมการทำงานเป็นทีมเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากความผูกพันต่อองค์การใน 3 ด้าน ซึ่งประกอบด้วยด้านจิตใจ ด้วยความคงอยู่ และด้านบรรทัดฐาน ทำให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า ความผูกพันของบุคลากรต่อองค์การทุกด้าน มีภาพรวมอยู่ในระดับมากเท่ากัน แต่เมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่สร้างชื่อเสียงให้กับองค์การ อยู่ในระดับต่ำสุด อาจนำไปพิจารณาในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเข้าไปสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไป ส่วนความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรฯ อาจมีความผูกพันแตกต่างจากบุคลากรในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ไม่ได้อยู่ในกรุงเทพมหานคร จึงควรทำการเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและไม่ได้อยู่ในกรุงเทพมหานคร และความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานครอาจมีความผูกพันแตกต่างจากบุคลากรในโรงเรียนสาธิตที่ไม่ได้สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดังนั้นจึงควรทำการเปรียบเทียบความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ และโรงเรียนที่ไม่ได้สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ และการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารอาคารสถานที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ และโรงเรียนในสังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อาจนำมาซึ่งผลดีต่อการบริหารอาคารสถานที่และการบริหารงานด้านการศึกษา ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยการบริหารอาคารสถานที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ในด้านการศึกษาต่อไป

References

Best, J. W. (1977). **Research in Education. (3 rd ed)**. New Jersey: Prentice hall Inc.

Laungkongtham, C. (2011). **A Study organizational commitment of administrators and teachers under the Office of Trat Educational Service Area. Master of Education,** Educational Administration Program, Rumpaini Rajabhat University.

Wongpanya, P. (2011). **The organization commitment of educational personnel effecting effectiveness of the administration in education opportunity school in Kanchanaburi, Tha Maka district**. Master of Arts. Faculty of Public Administration, Silpakorn University.

Traisutha, B. (2011). **Factors Influencing Organizational Commitment of Teachers of Patai Udom Suksa School. Master of Education**. Business Administrative Program, Sukhothai Thammathirat Open University.

Wongnitikorn, P. and Tungsuwan, A. (2016). **Organizational Commitment of personnel of Suan Dusit University**. Year 12 Vol.3, September - December 2016. Graduate School Journal, Suan Dusit University. Phromsri, P. Searched online on 1 November 2016. https://www.gotoknow.org/posts/161662.

Phummama, C. (2009). **Administrative skills of school administrator affecting school plant planning in Nakhonpathom educational service area office 2**. Master of Education. Educational Administration Program, Silpakorn University.

Surakot, K. (2016). **Organizational Commitment of Middle School Teacher in Kaengchangmaeo District under the Chantharuri Primary Education Service Area Office 1**. Master of Education. Educational Administration Program, Burapha University.

Tanpan, I. (2015). **Employee Engagement of Supervisor to the Organizations in Bangchan Industrial Estate**. Kasem Bundit Journal, Year 16, Vol. 2, July - December 2015.

Pinthong, S. and Noichun, N. (2016). **Factor effecting to organizational commitment of teacher and personnel** private school in Phichit province. Master of Education. Business Administration Program, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University.

Phikunyam, J. (2011). **Building Management based on the Deming Cycle in Basic Education Schools in the Bangkok Metropolis Educational Service Area 3, Boromarajonani Group**. Master of Education. Educational Administration Progam, Suan Sunandha Rajabhat University.

Phuanduang, U. (2008). **Organizational Commitment: A case study of the Office of the Government Officers of Higher Education Commission of Ministry of Education**. Special issue of Master of Public Administration. General Administration Program, College of Public Administration, Burapha University.

Received 26/06/2563
Revised 15/07/2563
Accepted 17/07/2563

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ปิยพันธ์ พันธุ์วิโรจน์[1], ชมสุภัค ครุฑกะ[2], วรรณวิภา จัตุชัย[3], นวลละออ แสงสุข[4]
คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง[1,2,4]
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต[3]
E-mail: Piyaphan.nix@gmail.com[1], Fonehrd@hotmail.com[2], wanwipa_cha@dusit.ac.th[3], Nounlaor123@yahoo.com[4]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (2) เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และ (3) เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน กลุ่มตัวอย่างคือ กำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ จำนวน 196 คน เครื่องมือ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .987 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นการสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับผลที่ได้จากการศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นมีองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม คือ สภาพปัญหาและความจำเป็น จุดมุ่งหมาย หลักสูตร กำหนดหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของหน่วยการเรียนรู้ จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เนื้อหา กิจกรรมและวิธีการอบรม สื่อประกอบการอบรม การวัดและประเมินผล นำโครงร่างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้อง จากนั้นจึงนำข้อมูลจากการประเมินโครงร่างหลักสูตรมาปรับปรุงเพื่อให้โครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ขั้นตอนที่ 3 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็น ทั้ง 5 ด้านของกำลังพลนายทหารชั้นประทวน เป็นการประเมินโดยการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ 1. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ของกำลังพลนายทหารประทวนหลังการอบรม ($\bar{X}$ = 8.47, SD = .54) สูงกว่าก่อนการอบรม ($\bar{X}$ = 7.51, SD = .75) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า นายทหารประทวนที่เข้ารับการฝึกอบรมมีสมรรถนะจำเป็นทั้ง 5 ด้านเพิ่มมากขึ้น 2. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะของกำลังพลนายทหารประทวนหลังการอบรม ($\bar{X}$ = 4.18, SD = .43) สูงกว่าก่อนการอบรม ($\bar{X}$ = 4.08, SD = .42) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า นายทหารประทวนที่เข้ารับการฝึกอบรมมีสมรรถนะเพิ่มมากขึ้น 3. การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมหลังอบรม ได้แก่ ด้านเนื้อหาของหัวข้อการอบรม ด้านวิทยากร ด้านกิจกรรมและวิธีการสอน ด้านเอกสารและสื่อประกอบการฝึกอบรมด้านสถานที่และระยะเวลาการฝึกอบรม และการวัดและการประเมินผล อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด 4. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ของกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ หลังการอบรมสิ้นสุด ($\bar{X}$ = 8.47, SD = .54) กับหลังการอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์ ($\bar{X}$ = 8.57, SD = .53) สูงกว่าหลังการอบรมสิ้นสุดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นั่นคือหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศมีความคงทน 5. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะของกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ หลังการอบรม

สิ้นสุด ($\bar{X}$ = 4.18, SD = .43) กับหลังการอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์ ($\bar{X}$ = 4.26, SD = .40) สูงกว่า หลังการอบรมสิ้นสุดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นั่นคือ หลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศมีความคงทน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. นายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศมีสมรรถนะที่จำเป็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ได้แก่ มีคุณธรรม ด้านร่วมคิดทำงานเป็นทีม ด้านดำรงความถูกต้องพร้อมรับผิด ด้านมุ่งมั่นในผลสัมฤทธิ์ และด้านเสียสละ 2. โครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศประกอบด้วยสภาพปัญหาและความจำเป็น จุดมุ่งหมาย หลักสูตร และหน่วยการเรียนรู้ 5 หน่วยการเรียนรู้ โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ทุกองค์ประกอบความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3. ผลการเปรียบเทียบความรู้และสมรรถนะที่จำเป็น พบว่า นายทหารชั้นประทวนมีความรู้และสมรรถนะหลังอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความคงทนเมื่อระยะเวลาผ่านไป 12 สัปดาห์ และนายทหารชั้นประทวน มีความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : สมรรถนะ, สมรรถนะที่จำเป็น, นายทหารชั้นประทวน, หลักสูตรฝึกอบรม

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

Curriculum Development for Strengthening Necessary Competency in Noncommissioned Personnel Officers of the National Defense Studies Institute

Piyaphan Phanwiroj[1], Chomsupak Cruthaka[2], Wanwipa Chatuchai[3], Nounla-or Saengsook[4]

Faculty of Human Resource Development, Ramkhamhaeng University[1,2,4]

Faculty of Education, Suan Dusit University[3]

E-mail: Piyaphan.nix@gmail.com[1], Fonehrd@hotmail.com[2], wanwipa_cha@dusit.ac.th[3], Nounlaor123@yahoo.com[4]

ABSTRACT

In this dissertation, the researcher examines (1) the essential competencies for non-commissioned officers at the National Defense Studies Institute (NDSI); constructs (2) an essential competencies enhancement program for the non-commissioned officers under study; and evaluates (3) the constructed program. The research was conducted in three steps as follows. Step One was the study of the essential competencies of non-commissioned officers. The sample population consisted of 196 non-commissioned officers at the National Defense Studies Institute (NDSI). The research instrument was a questionnaire concerning the essential competencies with the reliability of .987. Data were analyzed using mean and standard deviation. Step Two was the development of an essential competencies enhancement program for the non-commissioned officers under study. The program was constructed to be in consonance with the findings from the study of essential competencies. The components of the draft training program consisted of the conditions and necessity, objectives, and curriculum. The learning units consisted of the objectives of the learning units, behavioral objectives, contents, activities and training methods, training media, and measurement and evaluation. The draft training program developed was evaluated by five experts for appropriateness and consonance. The information obtained from the evaluation of the draft program was utilized in order to ensure that the draft program was more appropriate. Step Three was the evaluation of the essential competencies enhancement program in five aspects of the non-commissioned officers under study. The evaluation was conducted by the implementation of the program. 1. The comparison of the mean score of the knowledge of the non-commissioned officers under investigation after the training ($\bar{X}$ = 8.47, SD = .54) was higher than prior to the training ($\bar{X}$ = 7.51, SD = .75) at the statistically significant level of .01. This means that the non-commissioned officers under study who participated in the training exhibited an increase in all five aspects of essential competencies. 2. The comparison of the mean score of the non-commissioned officers under investigation after the training ($\bar{X}$

= 4.18, SD = .43) was higher than prior to the training ($\bar{X}$ = 4.08, SD = .42) at the statistically significant level of .01. This means that the non-commissioned officers under study who participated in the training exhibited an increase in competencies. 3. The evaluation of participant satisfaction with the training program after the training in the aspects of contents of the training topics; speakers; activities and teaching methods; documents and training media; location and training period; and measurement and evaluation was found to be at a high to the highest level. 4. The comparison of the mean score of the knowledge of the non-commissioned officers under study at the end of the training ($\bar{X}$ = 8.47, SD = .54) and twelve weeks after the training ($\bar{X}$ = 8.57, SD = .53) was found to be at a higher level than at the end of the training at the statistically significant level of .01. This shows that the training program exhibited retention. 5. The comparison of the mean score of the competencies of the non-commissioned officers under investigation at the end of the training ($\bar{X}$ = 4.18, SD = .43) and twelve weeks after the training ($\bar{X}$ = 4.26, SD = .40) was found to be at a higher level than at the end of the training at the statistically significant level of .01. This shows that the training program exhibited retention. Findings can be concluded as follows: 1. The non-commissioned officers under study exhibited essential competencies overall at a high level. When considered in each aspect, it was found that all aspects were at a high level in the following descending order: morality; teamwork; accountability; achievement motivation, and sacrifice. 2. The draft essential competencies enhancement training program for non-commissioned officers at NDSI consisted of the conditions of problems and necessities, objectives, curriculum, and five learning units. The experts examined the program and found that all components exhibited appropriateness at a high level. 3. The comparison of knowledge and essential competencies found that non-commissioned officers under study exhibited knowledge and competencies after the training at a higher level than prior to the training at the statistically significant level of .01. The retention remained twelve weeks after the training. Non-commissioned officers exhibited satisfaction with the implementation of the program overall at the highest level.

Keywords: Competency, necessary performance, noncommissioned military officer, training course

บทนำ

ทหาร เป็นวิชาชีพที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อความมั่นคงของรัฐโดยมีสาระสำคัญ คือ การรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงและอธิปไตยของรัฐ ในอดีตหลายประเทศต้องแข่งขันกันเป็นประเทศผู้นำจึงสร้างอำนาจโดยการขยายอาณาเขตของรัฐของตน ภารกิจสำคัญของกำลังพลทหาร โดยในอดีตนั้นจึงมุ่งเน้นเกี่ยวข้องกับการทำสงครามหรือการต่อสู้กับรัฐศัตรูภายนอกประเทศ เพื่อดำรงไว้ซึ่งอธิปไตยแห่งรัฐของตน ประชาชนหรือบุคคลของรัฐ จึงเป็นกำลังหลักสำคัญที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงให้แก่กองทัพ หากกำลังพลมีขีดความสามารถหรือสมรรถนะตรงตามวัตถุประสงค์ ย่อมส่งผลให้กองทัพนั้นมีความแข็งแกร่ง (กิตติศักดิ์ ร่อนแก้ว, 2559, หน้า 2)

การปฏิบัติการทางทหารด้านการรบ มีปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จแห่งชัยชนะ ซึ่งถือว่าเป็นพลังอำนาจทางการทหาร อันประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ พลังอำนาจกำลังรบที่มีตัวตน เช่น กำลังพล ยานพาหนะ ยุทธภัณฑ์ อาวุธยุทโธปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ต่าง ๆ และพลังอำนาจกำลังรบที่ไม่มีตัวตน (intangible) เช่น ขวัญ กำลังใจ ความกล้าหาญ ความเสียสละ ความรักชาติ รักแผ่นดิน ความฮึกเหิม ความมุมานะอดทน การฝึกซ้อม รวมถึงความรู้ความสามารถ และสมรรถนะด้านต่าง ๆ จึงเห็นได้ว่าคนเป็นได้ทั้งกำลังรบที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน ดังนั้นการทำสงครามเพื่อต่อสู้ประหัตประหารกันด้วยพลังอำนาจกำลังรบที่มีตัวตน ไม่สร้างผลดีต่อฝ่ายใด มีแต่ความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน การรบแบบนี้ไม่ถือว่าเป็นยอดแห่งชัยชนะ ดังซุนวู ปราชญ์แห่งพิชัยยุทธ์ กล่าวว่า “การชนะร้อยทั้งร้อยมิใช่วิธีการอันประเสริฐแท้ แต่ชนะโดยไม่ต้องรบเลย จึงถือว่าเป็นวิธีอันวิเศษยิ่ง” ซึ่งสอดคล้องหรือสอดรับกับคำคมของไทยที่ว่า “ชนะด้วยอาวุธ จะสิ้นสุดด้วยความแค้น ใช้ธรรมะชนะแทน จะสุดแสนสบาย” การได้ชัยชนะด้วยพลังอำนาจกำลังรบที่มีตัวตนและพลังอำนาจกำลังรบที่ไม่มีตัวตน มีปัจจัยอันสำคัญก็คือทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาแล้ว (อัครินทร์ กำใจบุญ, 2561, หน้า 16)

ปัจจุบันรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มากยิ่งขึ้น เพราะได้เล็งเห็นแล้วว่า แม้จะมีทรัพยากรธรรมชาติจำกัด แต่ถ้าพลเมืองในประเทศมีคุณภาพมีสมรรถนะดี มีการศึกษา มีความสำนึกดีในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ประเทศชาติย่อมมีความเจริญก้าวหน้าในทำนองเดียวกัน ถ้าประเทศใดประกอบด้วยพลเมืองที่ไร้คุณภาพ ถึงแม้จะมีทรัพยากร ธรรมชาติ อย่างอุดมสมบูรณ์เพียงใด ก็จะไม่สามารถรักษาทรัพยากร-ธรรมชาติที่มีอยู่ และใช้ทรัพยากรนั้นให้เกิดความคุ้มค่าได้ เพราะฉะนั้น มนุษย์จึงเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่งกว่าทรัพยากรธรรมชาติใด ๆ

เพราะฉะนั้น เราจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งก็คือ การทำให้มนุษย์เจริญขึ้น พัฒนาสมรรถนะมากขึ้น จนในที่สุดกลายเป็นทรัพยากรที่มีค่าในสังคมและในประเทศ กระบวนการที่ส่งเสริมให้บุคคลเพิ่มพูนความรู้ และทักษะมีพฤติกรรมการทำงานที่เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ ซึ่งเป็นการเพิ่มสมรรถนะของบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นหัวใจหลักขององค์กรและหน่วยงาน เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์เป็นเรื่องสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวขององค์กร การดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ จะประสบผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในภารกิจหน้าที่รับผิดชอบในระดับใด ก็ขึ้นอยู่กับระดับคุณภาพของคน ซึ่งจะส่งผลไปถึงพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้มีความเจริญเติบโตอย่างมั่นคง ด้วยเหตุที่มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสูงสุด เพราะคนเป็นกลไกทำให้เกิดงาน

และงานที่มีคุณภาพก็ต้องเกิดจากคนที่มีคุณภาพ (สุมิตร สุวรรณ, 2561, หน้า 3)

การฝึกอบรมจึงถือเป็นขั้นตอนสำคัญในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคคลนั้นเป็นเรื่องที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง เน้นถึงการเพิ่มประสิทธิภาพของงานซึ่งตัวบุคคลนั้นปฏิบัติอยู่ หรือจะปฏิบัติต่อไปในระยะยาว อีกทั้งมีประโยชน์เพื่อการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคนิค วิชาการ และความชำนาญการเพื่อประสิทธิภาพของหน่วยงาน แล้ว ยังสามารถแก้ปัญหาในองค์กรการฝึกอบรม โดยมีจุดประสงค์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งสามารถประเมินผลได้จากการปฏิบัติงานหรือผลงาน (performance) หลังจากได้รับการฝึกอบรม (พิเจตส์ ประยุทธสินธุ์ และอรุณ จุติผล, 2563, หน้า 43)

เนื่องจากการที่กองบัญชาการกองทัพไทยได้ให้ความสำคัญกับกำลังพลในทุกระดับ ซึ่งถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญขององค์กร จึงมีการสร้างและจัดหลักสูตรให้กับนายทหารในระดับต่าง ๆ ให้ได้มีการพัฒนาตนเอง ทั้งด้านศักยภาพ ความรู้ ความสามารถ และทักษะตามลักษณะของเหล่าที่ตนสังกัด ในขณะเดียวกัน กองบัญชากองทัพไทย โดยกองกำลังพลทหารก็ได้กำหนดสมรรถนะหลัก 5 ด้านขึ้น ซึ่งประกอบไปด้วย (1) เสียสละ (2) คุณธรรม (3) ดำรงความถูกต้องพร้อมรับผิด (4) มุ่งมั่นในผลสัมฤทธิ์ และ (5) ร่วมคิดร่วมทำงานเป็นทีม เพื่อให้กำลังพลในสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทยทุกนายมีสมรรถนะหลักเดียวกัน เป็นพื้นฐานในกระบวนงานการบริหารทรัพยากรบุคคลของทุกตำแหน่งของกองบัญชาการ-กองทัพไทย โดยสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ซึ่งเป็นส่วนราชการด้านการศึกษาของกองบัญชาการกองทัพไทย จัดตั้งขึ้นตาม “พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองบัญชาการกองทัพไทย กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2552” (2552) มีหน้าที่พิจารณา เสนอความเห็น วางแผนอำนวยการประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับการประศาสน์วิทยาการทางด้านความมั่นคงแห่งชาติ การป้องกันราชอาณาจักร การยุทธผสม การยุทธร่วม และการอำนวยการในระดับสูง การศึกษาอบรมเกี่ยวกับการสงคราม การเมืองและการปฏิบัติการจิตวิทยา รวมทั้งการวิจัยทางยุทธศาสตร์ การเผยแพร่วิทยาการทางทหาร รวมทั้งดำเนินงานเกี่ยวกับกิจการของสภาการศึกษาวิชาการทหาร มีดังนั้นจึงต้องนำเอาสมรรถนะหลักดังกล่าวมาปรับใช้กับกำลังพล (กรมกำลังพล, กองพัฒนา-ระบบการบริหารทรัพยากรบุคคล, 2559, หน้า 6-11) มีความมุ่งหมายที่จะให้ทรัพยากรบุคคลของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (สปท.) มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกำลังพลนายทหารชั้นประทวน เนื่องจากมีปริมาณสัดส่วนของกำลังพลมากที่สุด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจนำสมรรถนะหลักมาศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นของนายทหารชั้นประทวน เพื่อนำมาออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนายทหารชั้นประทวน จึงได้มีการกำหนดต้นแบบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับกำลังพลนายทหารชั้นประทวน เพื่อใช้เป็นแนวทางกำหนดสมรรถนะที่จำเป็นขึ้น โดยในแต่ละสมรรถนะจะต้องมีการกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ หรือตัวอย่างพฤติกรรม เพื่อแสดงสมรรถนะที่เหมาะสมของแต่ละระดับ เพื่อให้การกำหนดตัวบ่งชี้พฤติกรรมหรือตัวอย่างพฤติกรรมเป็นไปอย่างถูกต้องตามมาตรฐานที่กำหนดขึ้น รวมถึงเพื่อสร้างและประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบัน-วิชาการป้องกันประเทศ แต่เนื่องด้วยในปัจจุบันยังไม่มีหลักสูตรที่ออกแบบเนื้อหาได้สอดคล้องกับสมรรถนะที่ได้กำหนดไว้ก่อนหน้านี้ที่ทดลองใช้แล้วมีการประเมินอย่าง

แท้จริง ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ โดยผู้วิจัยมุ่งหวังให้งานวิจัยฉบับนี้สามารถพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างให้กำลังพลนายทหารชั้นประทวนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็น เพื่อผลักดันให้กำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กำลังพลนายทหารชั้นประทวนของหน่วยงานทหารต่าง ๆ รวมถึงกำลังพลนายทหารระดับชั้นอื่น ๆ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น สามารถพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มตำแหน่งชั้นยศก้าวหน้าในหน้าที่การงาน พัฒนาตนเองในการดำรงชีวิตประจำวันให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีส่วนร่วมในการเป็นตัวอย่างที่ดีที่ช่วยพัฒนากลุ่มคนรอบข้าง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
2. เพื่อสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
3. เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ มีขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือวัดซึ่งเป็นแบบสอบถามจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 409 คน เพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ให้สอดคล้องกับการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 จากนั้นแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 ขั้น คือ (1) การสร้างโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหา และปรัชญากำหนดหลักการและวัตถุประสงค์ คัดเลือกเนื้อหาและประสบการณ์เรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม วางแผนการวัดและประเมินผล (2) การประเมินโครงร่างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินคุณภาพหลักสูตร พิจารณาทั้งความเหมาะสม และความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือ แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเหมาะสม และค่าดัชนีความสอดคล้อง (3) ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประเมินความสอดคล้องของของแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม และแบบประเมินความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาและอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็น ทั้ง 5 ด้านในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศของ นำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง และ (4) แบบวัดความรู้เกี่ยวกับเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็น ทั้ง 5 ด้าน นำมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นการประเมินโดยการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้กับกำลังพลนายทหารชั้น

ประทวน ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ จำนวน 30 คน โดยใช้ระยะเวลา 13 ชั่วโมง ระหว่างวันที่ 28-30 มกราคม พ.ศ. 2563 ใช้แผนการทดลองและประเมินวัดก่อนและหลังการทดลอง (One group pre-test and post-test) และทดสอบความคงทน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ มีดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องภายในโครงสร้างหลักสูตร

2. ข้อสอบวัดความรู้มีลักษณะแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.70 – 0.96 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 5.23 ค่า KR 20 เท่ากับ 0.63 จำนวนทั้งสิ้น 50 ข้อ

3. แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

4. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตรเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ มีค่า IOC ของ อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79

การดำเนินการทดลองฝึกอบรมใช้ระยะเวลา 13 ชั่วโมง ระหว่างวันที่ 28-30 มกราคม พ.ศ. 2563 แต่ละหน่วยฝึกอบรมมีวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญตามหัวข้อฝึกอบรมในหน่วยนั้น ๆ มีการร่วมกันอภิปราย และวิทยากรสรุปการดำเนินการก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฝึกอบรมฯ ผู้วิจัยทำการทดสอบผู้เข้าอบรม โดยให้ทำข้อสอบเพื่อวัดความรู้ และประเมินตนเองเกี่ยวกับ

การดำเนินการหลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมฯ ผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้ารับการอบรมที่เป็นกลุ่มทดลองทำข้อสอบเพื่อวัดความรู้ และประเมินสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับที่ได้ทดสอบไปก่อนทดลอง และทิ้งระยะ 12 สัปดาห์ ผู้เข้ารับการอบรมทดสอบความรู้และประเมินสมรรถนะอีกครั้ง ซึ่งเป็นชุดเดียวกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. เปรียบเทียบความรู้และสมรรถนะก่อน (O1) กับหลัง (O2) การฝึกอบรมหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ โดยใช้สถิติ t test แบบ Dependent โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์

2. เปรียบเทียบความรู้และสมรรถนะของกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (O2) กับหลังสิ้นสุดการฝึกอบรมหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ผ่านไป 12 สัปดาห์ (O3) โดยใช้สถิติ t test แบบ Dependent โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์ เพื่อทดสอบความคงทน

3. ประเมินความพึงพอใจของนายทหารชั้นประทวนที่มีต่อหลักสูตร กำหนดเกณฑ์ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ไม่ต่ำกว่า 3.5)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ สรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน พบว่า สมรรถนะที่จำเป็นของกำลังพลนายทหารชั้นประทวนมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านมีคุณธรรม ด้านร่วมคิดร่วมทำงานเป็นทีม ด้านมุ่งมั่นใน

ผลสัมฤทธิ์ ด้านดำรงความถูกต้องพร้อมรับผิด และด้านเสียสละ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความจำเป็นของสมรรถนะของกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สมรรถนะที่จำเป็น	$\bar{X}$	**SD**	**ระดับความจำเป็น**
1) มีคุณธรรม	4.31	0.70	มาก
2) ร่วมคิดทำงานเป็นทีม	4.23	0.71	มาก
3) มุ่งมั่นในผลสัมฤทธิ์	4.23	0.70	มาก
4) ดำรงความถูกต้องพร้อมรับผิด	4.23	0.69	มาก
5) เสียสละ	4.22	0.74	มาก
รวม	4.24	0.71	**มาก**

จากตารางที่ 1 อธิบายได้ว่า สมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.24, SD = 0.71) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สมรรถนะที่จำเป็นทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ดังนี้ มีคุณธรรม ($\bar{X}$ = 4.31, SD = 0.70) ด้านร่วมคิดทำงานเป็นทีม ($\bar{X}$ = 4.24, SD = 0.72) ด้านมุ่งมั่นในผลสัมฤทธิ์ ($\bar{X}$ = 4.23, SD = 0.70) ด้านดำรงความถูกต้องพร้อมรับผิด ($\bar{X}$ = 4.23, SD = 0.69) และด้านเสียสละ ($\bar{X}$ = 4.22, SD = 0.74)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านมีคุณธรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.31, SD = 0.70) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทั้ง 7 ข้อ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การแสดงออกถึงการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยความเต็มใจ ($\bar{X}$ = 4.41, SD = 0.69) การเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ตามกรอบศาสนาพุทธ หรือศาสนาที่ตนยึดถือ ($\bar{X}$ = 4.35, SD = 0.67) การเชื่อถือไว้วางใจได้ในทุกสถานการณ์ สัจจะรักษาคำพูด รวมทั้งกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง ($\bar{X}$ = 4.34, SD = 0.73)

2. ด้านร่วมคิดทำงานเป็นทีมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.23, SD = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทั้ง 9 ข้อ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การยอมรับวิธีการทำงานที่แตกต่างหลากหลายเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายของทีม ($\bar{X}$ = 4.32, SD = 0.73) การรับฟังความคิดเห็นและปรับตัวเข้ากับทีมงานได้ทุกรูปแบบพร้อมให้ความร่วมมือ ($\bar{X}$ = 4.28, SD = 0.66) การแสดงความมีน้ำใจในการส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือสมาชิกร่วมทีม ($\bar{X}$ = 4.27, SD = 0.69)

3. ด้านมุ่งมั่นในผลสัมฤทธิ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.23, SD = 0.70) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทั้ง 7 ข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกได้แก่ การกำหนดแนวทางการทำงานของตนเองได้สอดคล้องตามกรอบแนวทางที่กำหนดเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย ($\bar{X}$ = 4.33, SD = 0.68) การบอกถึงเป้าหมายของงานในส่วนที่ตนรับผิดชอบ พร้อมพยายามทำงานในหน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผลสำเร็จอย่างถูกต้องตามมาตรฐาน ($\bar{X}$ = 4.24, SD = 0.73) การอธิบายถึงเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ของงานในความรับผิดชอบของตนเองได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X}$ = 4.22, SD = 0.70)

4. ด้านดำรงความถูกต้องพร้อมรับผิด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.23, SD = 0.69) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทั้ง 7 ข้ออยู่ในระดับมาก โดยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ความพร้อมดำเนินงานโดยการปรับปรุงแก้ไข ไม่กล่าวโทษหรือกล่าวร้ายผู้อื่นเพื่อประโยชน์ของตนเอง ($\bar{X}$ = 4.24, SD = 0.72) การประพฤติปฏิบัติตนตรงไปตรงมาภายใต้หลักการที่ถูกต้อง ($\bar{X}$ = 4.27, SD =

0.66) ความพยายามปฏิบัติงานที่รับผิดชอบทุกงานให้เป็นไปตามมาตรฐานของงานที่กำหนด ($\bar{X}$ = 4.26, SD = 0.65)

5. ด้านเสียสละ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.22, SD = 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทั้ง 7 ข้อ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การเสียสละเพื่อให้งานของหน่วยบรรลุผล ($\bar{X}$ = 4.32, SD = 0.81) ความพร้อมในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลัง ($\bar{X}$ = 4.28, SD = 0.70) และการมีจิตอาสาช่วยผู้อื่น ($\bar{X}$ = 4.26, SD = 0.70)

ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ผู้วิจัยนำผลการศึกษา และผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางในการร่างโครงร่างหลักสูตร ประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หน่วยการอบรม ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร กิจกรรมและวิธีการอบรม สื่อการอบรม และการวัดและประเมินผล พร้อมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยแผนการอบรม และเอกสารประกอบการอบรม ผลการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตรที่สร้างขึ้นจากการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวนทั้งสิ้น 5 ท่าน ประเมินคุณภาพโดยพิจารณาถึงความเหมาะสม และความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ของโครงร่างหลักสูตร ผลการประเมินโครงร่างหลักสูตร พบว่า โครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกันในทุกประเด็น

ขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็น ทั้ง 5 ด้านของกำลังพลนายทหารชั้นประทวน ประกอบด้วย

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ของกำลังพลนายทหารประทวนหลังการอบรม ($\bar{X}$ = 8.47, SD = .54) สูงกว่าก่อนการอบรม ($\bar{X}$ = 7.51, SD = .75) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า นายทหารประทวนที่เข้ารับการฝึกอบรมมีสมรรถนะจำเป็นทั้ง 5 ด้านเพิ่มมากขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะของกำลังพลนายทหารประทวนหลังการอบรม ($\bar{X}$ = 4.18, SD = .43) สูงกว่าก่อนการอบรม ($\bar{X}$ = 4.08, SD = .42) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า นายทหารประทวนที่เข้ารับการฝึกอบรมมีสมรรถนะเพิ่มมากขึ้น

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ ด้านเนื้อหาของหัวข้อการอบรม ด้านวิทยากร ด้านกิจกรรมและวิธีการสอน ด้านเอกสารและสื่อประกอบการฝึกอบรมด้านสถานที่และระยะเวลาการฝึกอบรม และการวัดและการประเมินผล อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดทุกประเด็น ($\bar{X}$ = 4.59, SD = .509)

4. ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นทั้ง 5 ด้านของกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ หลังการอบรมสิ้นสุด ($\bar{X}$ = 8.47, SD = .54) กับหลังการอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์ ($\bar{X}$ = 8.57, SD = .53) สูงกว่า หลังการอบรมสิ้นสุดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นั่นคือ หลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศมีความคงทน

5. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะที่จำเป็นทั้ง 5 ด้านของกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ หลังการอบรมสิ้นสุด ($\bar{X}$ = 4.18, SD = .43) กับหลังการอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์ ($\bar{X}$ = 4.26, SD = .40) สูงกว่า หลังการอบรมสิ้นสุดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นั่นคือ หลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศมีความคงทน

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. การวิจัยสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน ในสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ประกอบด้วยสมรรถนะ 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านคุณธรรม พบว่า สมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ด้านมีคุณธรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทั้ง 7 ข้อ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การแสดงออกถึงการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยความเต็มใจ การเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ตามกรอบศาสนาพุทธ หรือศาสนาที่ตนยึดถือ การเชื่อถือไว้วางใจได้ในทุกสถานการณ์ สัจจะรักษาคำพูด รวมทั้งกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องมาจากการประพฤติปฏิบัติตนตามวินัย กฎระเบียบข้อบังคับ แบบธรรมเนียม และจรรยาบรรณวิชาชีพทหาร ซื่อสัตย์และซื่อตรงต่อหน้าที่ ดำรงไว้ซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นทหาร ปฏิบัติตนได้สอดคล้องตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของสถาบันทหาร เป็นพลเมืองที่ดีของชาติไม่สร้างความแตกแยกระหว่างหมู่คณะ เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีตามกรอบศาสนาที่ยึดถือ ร่วมแสดงออกถึงการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยความเต็มใจ และเชื่อถือไว้วางใจได้ในทุกสถานการณ์ สัจจะรักษาคำพูด รวมทั้งกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง สอดคล้องกับแนวความคิดของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2553, หน้า 2-32) ที่กล่าวว่า การยึดมั่นในความถูกต้อง ชอบธรรม และจริยธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม และจริยธรรม คือ การดำรงตนและการประพฤติปฏิบัติตนในวิถีแห่งความดีงาม ความถูกต้องทั้งในกรอบของกฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ เพื่อภาพลักษณ์ ศักดิ์ศรี ชื่อเสียง และเกียรติยศของความเป็นราชการที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับอัครินทร์ กำใจบุญ (2561 หน้า 22 – 25) ที่กล่าวว่า สมรรถนะทางจิตใจ หมายถึง ความที่จิตใจมีสมรรถนะอันประกอบด้วยมีคุณภาพจิตดีมีสมรรถภาพจิตดี และมีสุขภาพจิตดี ความที่ใจมีคุณภาพจิตดี หมายถึง จิตใจมีคุณธรรม เช่น มีเมตตา กรุณา มุทิตา มีความเคารพ มีความกตัญญู เป็นต้น ความที่ใจมีสมรรถภาพจิตดี หมายถึง จิตใจมีขันติ ความอดทน มีสมาธิ ความมีใจตั้งมั่น มีวิริยะ ความเพียร มีสติ ความระลึกเท่าทัน เป็นจิตใจที่เข้มแข็ง เป็นจิตใจที่มีความสามารถ มีความพร้อมที่จะทำงานได้ ความมีสุขภาพจิตดี หมายถึง จิตใจมีความปีติ มีปราโมทย์ มีความเอิบอิ่ม แช่มชื่นเบิกบาน ผ่องใส สบายใจ และยังสอดคล้องกับสมรรถนะของ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ (2563 หน้า 4-7) ที่กล่าวว่า ความซื่อสัตย์และความจงรักภักดี (Integrity and Allegiance) คือ ความยึดมั่นในระบบ เกียรติศักดิ์ มีคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณในวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย การไม่พูดโกหก คดโกง และไม่ยอมให้คนอื่นคนใดปฏิบัติเช่นนั้น มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความกล้ากระทำในสิ่งที่ถูกต้อง มีคุณธรรมจริยธรรม มีความซื่อตรง ดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรม มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ และเปิดใจรับความคิดเห็นของผู้อื่น

1.2 ด้านร่วมคิดร่วมทำงานเป็นทีม พบว่า สมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ด้านร่วมคิดทำงานเป็นทีม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทั้ง 9 ข้อ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การยอมรับวิธีการทำงานที่แตกต่างหลากหลายเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายของทีม การรับฟังความคิดเห็นและปรับตัวเข้ากับทีมงานได้ทุกรูปแบบพร้อมให้ความร่วมมือ การแสดงความมีน้ำใจในการส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือสมาชิกร่วมทีม ทั้งนี้เนื่องมาจากการแสดงพฤติกรรมการทำงานในทีมได้สอดคล้องตามบทบาทหน้าที่ ทำงานในส่วนที่ตนรับผิดชอบของทีมได้อย่างสมบูรณ์ ครบถ้วน ตรงตามมาตรฐาน รับฟังความคิดเห็นและปรับตัวเข้ากับทีมงานได้ทุกรูปแบบพร้อมให้ความร่วมมือ และนำเสนอแนวทางหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามบทบาทหน้าที่อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของสำนักงาน

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2553, หน้า 2-32) ที่กล่าวว่า การทำงานเป็นทีม เป็นความตั้งใจและความพร้อมที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือเป็นส่วนหนึ่งของทีม หน่วยงาน หรือส่วนราชการ โดยผู้ปฏิบัติมีฐานะเป็นสมาชิก ไม่จำเป็นที่ต้องอยู่ในฐานะหรือตำแหน่งหัวหน้าแต่เพียงตำแหน่งเดียว ความเป็นสมาชิกในทีมดังกล่าว หมายความรวมถึง ความสามารถในการสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับสมาชิกในทีมด้วย ซึ่งยังสอดคล้องกับแนวความคิดของ Miller et al (2001) ที่กล่าวว่าสมรรถนะนำไปในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใน 2 มิติ ได้แก่ (1) ใช้ในการวัดและประเมินศักยภาพของบุคลากร การฝึกอรบรมพัฒนา และระบบอื่น ๆ ในองค์กร เพื่อช่วยสนับสนุนให้บุคลากรมีขีดความสามารถที่สูงขึ้น (2) ใช้ในการสร้างค่านิยมหลักให้องค์การ สร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดีในทีมงานและระหว่างทีมงาน (3) มุ่งมั่นในผลสัมฤทธิ์ คือ บอกถึงเป้าหมายของงานในส่วนที่ตนรับผิดชอบ พร้อมพยายามทำงานในหน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผลสำเร็จอย่างถูกต้องตามมาตรฐาน อธิบายถึงเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ของงานในความรับผิดชอบของตนเองได้อย่างถูกต้อง กำหนดแนวทางการทำงานของตนเองได้สอดคล้องตามกรอบแนวทางที่กำหนดเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย และสามารถเชื่อมโยงเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ของงานของตนเองกับหน่วยงานแต่ละระดับได้ และยังสอดคล้องกับแนวความคิดของกองนโยบายและแผนมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (2560 หน้า 2 – 23) ที่กล่าวว่า การทำงานเป็นทีม การทำงานเป็นทีม คือ การมีจิตสำนึกในความสมานฉันท์ ความร่วมแรงร่วมใจกัน ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของทีมเพื่อให้ทีมงาน กลุ่ม หรือหมู่คณะนั้น ๆ บรรลุเป้าหมายร่วมกันได้อย่างดีที่สุด อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ภาระหน้าที่ที่สมาชิกมีต่อทีมนั้นจะเพิ่มมากขึ้นตามระดับของสมรรถนะที่เพิ่มขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติสมาชิกผู้ใดมีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในการทำงานในทีมมากสมรรถนะที่จะผ่านการประเมินก็จะสูงขึ้นด้วย

1.3 มุ่งมั่นในผลสัมฤทธิ์ พบว่า สมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ด้านมุ่งมั่นในผลสัมฤทธิ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทั้ง 7 ข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกได้แก่ การกำหนดแนวทางการทำงานของตนเองได้สอดคล้องตามกรอบแนวทางที่กำหนดเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย การบอกถึงเป้าหมายของงานในส่วนที่ตนรับผิดชอบ พร้อมพยายามทำงานในหน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผลสำเร็จอย่างถูกต้องตามมาตรฐาน การอธิบายถึงเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ของงานในความรับผิดชอบของตนเองได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องมาจากการบอกถึงเป้าหมายของงานในส่วนที่ตนรับผิดชอบ พร้อมพยายามทำงานในหน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผลสำเร็จอย่างถูกต้องตามมาตรฐาน อธิบายถึงเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ของงานในความรับผิดชอบของตนเองได้อย่างถูกต้อง กำหนดแนวทางการทำงานของตนเองได้สอดคล้องตามกรอบแนวทางที่กำหนดเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย และสามารถเชื่อมโยงเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ของงานของตนเองกับหน่วยงานแต่ละระดับได้ ซึ่งสอดคล้องกับกองนโยบายและแผนมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (2560 หน้า 2 – 23) ที่กล่าวว่า การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การมุ่งผลสัมฤทธิ์คือความตั้งใจและความขยันหมั่นเพียรปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลงานตามเป้าหมายและมาตรฐานที่องค์กรกำหนดไว้อย่างดีที่สุด อีกทั้งหมายความรวมถึงความมุ่งมั่นในการปรับปรุงพัฒนาผลงานและกระบวนการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุดอยู่เสมอ การมุ่งผลสัมฤทธิ์อาจวัดหรือเทียบจากผลการปฏิบัติงานของตนเองที่ผ่านมา หรืออาจหมายถึงมาตรฐานตามเกณฑ์วัดผลสัมฤทธิ์ที่ส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดขึ้นก็ได้นอกจากนี้การมุ่งผลสัมฤทธิ์ยังหมายรวมถึงการรังสรรค์การพัฒนาผลงาน หรือการปฏิบัติงานที่ยากและท้าทายอีกด้วย และยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553, หน้า 2-32) ที่กล่าวว่า การมุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ ความมุ่งมั่นและตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ ภารกิจราชการให้ดี ให้มี

ประสิทธิผล หรือให้สูงเกินกว่าที่มาตรฐานที่อยู่ คำว่ามาตรฐาน ดังกล่าว อาจวัดหรือเทียบจากผลการปฏิบัติงานของตนเองที่ผ่านมา หรืออาจหมายถึงมาตรฐานตามเกณฑ์วัดผลสัมฤทธิ์ที่ส่วนราชการกำหนดขึ้นได้ นอกจากนั้นการมุ่งผลสัมฤทธิ์ยังหมายถึง การสร้างสรรค์ พัฒนาผลงานหรือการปฏิบัติงานที่ยากและท้าทายอีกด้วย และยังสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (2560 หน้า 7 – 8) ที่กล่าวว่า การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation-ACH) คือ ความมุ่งมั่นจะปฏิบัติงานให้ดีหรือให้เกินมาตรฐานที่มีอยู่ โดยมาตรฐานนี้อาจเป็นผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาของตนเองหรือ เกณฑ์วัดผลสัมฤทธิ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนดขึ้น อีกทั้งยังหมายรวมถึงการสร้างสรรค์พัฒนาผลงานหรือกระบวนการปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่ยากและท้าทายชนิดที่อาจไม่เคยมีผู้ใดสามารถกระทำได้มาก่อน

1.4 ดำรงความถูกต้องพร้อมรับผิด พบว่า สมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ด้านดำรงความถูกต้องพร้อมรับผิด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทั้ง 7 ข้ออยู่ในระดับมาก โดยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ความพร้อมดำเนินงานโดยการปรับปรุงแก้ไข ไม่กล่าวโทษหรือกล่าวร้ายผู้อื่นเพื่อประโยชน์ของตนเอง การประพฤติปฏิบัติตนตรงไปตรงมาภายใต้หลักการที่ถูกต้อง ความพยายามปฏิบัติงานที่รับผิดชอบทุกงานให้เป็นไปตามมาตรฐานของงานที่กำหนด ทั่งนี้เนื่องมาจากประพฤติปฏิบัติตนตรงไปตรงมาภายใต้หลักการที่ถูกต้อง พยายามปฏิบัติงานที่รับผิดชอบทุกงานให้เป็นไปตามมาตรฐานของงานที่กำหนด ยอมรับผิดข้อผิดพลาดที่เกิดจากการทำงาน พร้อมดำเนินงานโดยการปรับปรุงแก้ไข ไม่กล่าวโทษหรือกล่าวร้ายผู้อื่น เพื่อประโยชน์ของตนเองและสามารถชี้แจงเหตุแห่งความผิดพลาดต่อผู้บังคับบัญชาได้ ภายใต้การมีข้อมูลที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2553, หน้า 2-32) ที่กล่าวถึง แสดงสมรรถนะระดับที่ 3 ว่า การยืนหยัดเพื่อความถูกต้อง โดยมุ่งพิทักษ์ผลประโยชน์ของทางราชการ แม้ตกอยู่ในสถานการณ์ที่อาจยากลำบาก และกล้าตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความถูกต้องเป็นธรรม แม้อาจก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจให้แก่ผู้เสียประโยชน์ และยังสอดคล้องกับแนวความคิดของกองนโยบายและแผนมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (2560 หน้า 2 – 23) ที่กล่าวว่า การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม คือการครองตนและประพฤติปฏิบัติถูกต้องเหมาะสมทั้งตามหลักกฎหมายและคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนหลักแนวทางในวิชาชีพของตนโดยมุ่งประโยชน์ของประชาชน สังคม ประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนผลักดันให้ ภารกิจหลักขององค์ กรบรรลุเป้าหมายที่ กำหนดไว้ เป็นการแสดงออกถึง “การยึดมั่นในหลักการ” การยึดมั่นในหลักการ คือ การถือปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ จรรยาบรรณของวิชาชีพอย่างเคร่งครัด ตรงไปตรงมา ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการแต่ละเรื่อง โดยอาจยืดหยุ่นได้ แต่อยู่ในกรอบกติกาของกฎหมาย ศีลธรรม จริยธรรม หรือจรรยาบรรณ แต่หากเป็นการยืดหยุ่นหรือปฏิบัตินอกกรอบดังกล่าว ก็ไม่อาจถือได้ว่าเป็นการยึดมั่นในหลักการอย่างแท้จริง และยังสอดคล้องกับแนวคิดของกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ (2563 หน้า 4-7) ที่กล่าวว่า ความรับผิดชอบ (Responsibility) คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง องค์การ สังคม และ ประเทศชาติ เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจสัมฤทธิ์ผล อย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ซึ่งประกอบด้วย มีความรับผิดชอบต่อตนเอง องค์การ สังคม และประเทศชาติ คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และปฏิบัติภารกิจจนสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

1.5 เสียสละ พบว่า สมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวนของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ด้านเสียสละ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทั้ง 7 ข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การเสียสละเพื่อให้งานของหน่วยบรรลุผล ความพร้อมในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

อย่างเต็มกำลัง และ การมีจิตอาสาช่วยผู้อื่น ทั้งนี้เนื่องมาจากการเสียสละเฉพาะเพื่อให้งานตนบรรลุ มีจิตอาสาช่วยผู้อื่น ไม่ปฏิเสธงานยาก/เสี่ยงอันตราย ทุ่มเททำงานในส่วนที่ตนรับผิดชอบ ทำงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย แม้จะต้องทำงานล่วงเวลาราชการ อาสาช่วยเหลืองานผู้อื่นหรือส่วนร่วมจนบรรลุสำเร็จตามเป้าหมาย และพร้อมทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลัง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2553, หน้า 2-32) ที่กล่าวถึง แสดงสมรรถนะระดับที่ 3 ว่า ยึดมั่นในหลักการ โดยยึดมั่นในหลักการ จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ และจรรยาข้าราชการไม่เบี่ยงเบนด้วยคติหรือผลประโยชน์ กล้ารับผิด และรับผิดชอบ เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการ และยังสอดคล้องกับแนวความคิดของ อัครินทร์ กำใจบุญ (2561 หน้า 22 – 25) ที่กล่าวว่า ความที่จิตใจมีสมรรถนะอันประกอบด้วยมีคุณภาพจิตดีมีสมรรถภาพจิตดี และมีสุขภาพจิตดี ความที่ใจมีคุณภาพจิตดี หมายถึง จิตใจมีคุณธรรม เช่น มีเมตตา กรุณา มุทิตา มีความเคารพ มีความกตัญญู เป็นต้น ความที่ใจมีสมรรถภาพจิตดี หมายถึง จิตใจมีขันติ ความอดทน มีสมาธิ ความมีใจตั้งมั่น มีวิริยะ ความเพียร มีสติ ความระลึกเท่าทัน เป็นจิตใจที่เข้มแข็ง เป็นจิตใจที่มีความสามารถ มีความพร้อมที่จะทำงานได้ ความมีสุขภาพจิตดี หมายถึง จิตใจมีความปีติ มีปราโมทย์ มีความเอิบอิ่ม แช่มชื่นเบิกบาน ผ่องใส สบายใจ มีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบการปฏิบัติภารกิจต้องคิดถึงเป้าหมาย วิเคราะห์สังเคราะห์วางแผนกำกับดูแล ประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีจิตใจที่รักงานมีความอดทนมีความเสียสละมุ่งมั่นทุ่มเท ไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ทางราชการแก่กำลังพลแก่หน่วย มีจิตใจที่มั่นคง ที่สำคัญก็คือมั่นคงต่อการทำความดี ศรัทธาต่อการทำความดี มุ่งมั่นทุ่มเทที่จะทำความดีด้วยตนเองและชักชวนบุคคลอื่นในการทำความดี และยังสอดคล้องกับแนวความคิดของกรมกำลังพลทหารเรือ (2562 หน้า 6 – 7) ที่กล่าวว่า Leadership (ความเป็นผู้นำ) หมายถึง ผู้ที่มีบุคลิกภาพและลักษณะทหารที่ดีมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีวินัย เสียสละ อุทิศตน และตรงต่อเวลา มีความอดทนพากเพียรในการปฏิบัติงาน มีความกล้าหาญที่จะเผชิญอันตรายจากการรบหรือการปฏิบัติงาน ยืนหยัดกระทำ ในสิ่ง ที่ถูกต้องและเป็นธรรม กล้าตัดสินใจและรับผิดชอบรวมทั้งเป็นผู้มีความรู้มุ่งมั่นทำสิ่งใดทำจริง โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน ยึดถือภารกิจและหน้าที่เหนือสิ่งอื่นใด

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยนำผลการศึกษา และผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางในการร่างโครงร่างหลักสูตร ประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หน่วยการอบรม ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร กิจกรรมและวิธีการอบรม สื่อการอบรม และการวัดและประเมินผล พร้อมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยแผนการอบรม และเอกสารประกอบการอบรม ผลการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตรที่สร้างขึ้นจากการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวนทั้งสิ้น 6 ท่าน ประเมินคุณภาพโดยพิจารณาถึงความเหมาะสม และความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ของโครงร่างหลักสูตร ผลการประเมินโครงร่างหลักสูตร พบว่า โครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกันในทุกประเด็น ซึ่งสอดคล้องกับ ตวงพร ศรีชัย และธีรภัทร กุโลภาส (2563) วิจัยเรื่อง สมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกไทยในศตวรรษที่ พบว่า สมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกไทยในศตวรรษที่ 21 มี 9 สมรรถนะ ประกอบด้วย 1) การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Continuous Learning) 2) ความตระหนัก (Awareness) 3) ความยืดหยุ่น (Flexibility) 4) การปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว (Resilience) 5) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative and Creativity) 6) ความสามารถในการบริหารจัดการ (Management Skills) 7) ความเป็นผู้นำ (Leading

Others) 8) ความเป็นพันธมิตร (Partnering) และ 9) พันธะสัญญาและความจงรักภักดีต่อกองทัพ และสถาบันหลักของชาติ (Organizational Commitment and Loyalty) และ Taba (1962,p.12) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่มีขั้นตอนคล้ายกับของ Tyler ประกอบด้วย 7 ขั้นตอนได้แก่ (1) การวินิจฉัยความต้องการ (2) กำหนดจุดมุ่งหมาย (3) การเลือกเนื้อหา (4) การจัดระบบเนื้อหาวิชา (5) การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (6) การจัดลำดับประสบการณ์ (7) กำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีประเมินผล

3. ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็น ทั้ง 5 ด้านของกำลังพลนายทหารชั้นประทวน อภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน พบว่า หลังการอบรม ($\bar{X}$ = 9.61, SD = .57) สูงกว่าก่อนการอบรม ($\bar{X}$ = 8.29, SD = .57) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากกิจกรรมและวิธีการในการจัดกิจกรรมการอบรมแบบการตระหนักรู้ถึงปัญหาเป็นฐานหลักในการจัดกิจกรรมการอบรม ซึ่งสอดคล้องกับนิรมล ศตวุฒิ (2551, หน้า 110) ได้กล่าวถึง การประเมินเอกสารหลักสูตร ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง หลักการจุดมุ่งหมายโครงสร้างเนื้อหาประสบการณ์การเรียนรู้กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเกณฑ์การจบหลักสูตร ตรวจสอบการใช้ภาษาในเอกสารหลักสูตรว่าสื่อสารได้ตรงกันหรือไม่ ข้อกำหนดหรือแนวทางการใช้หลักสูตรมีความชัดเจนเพียงใด และสอดคล้องกับ Sayler, et al. (1981, p. 34) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร (curriculum development) เป็นการวางแผนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประกอบด้วยจุดประสงค์การเรียนรู้ขอบเขตเนื้อหากิจกรรม และวิธีการฝึกอบรมซึ่งจะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือข้อมูลพื้นฐานที่ได้ในขั้นแรก โดยมีการนำหลักการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วยกัน และผู้เข้ารับการฝึกอบรมกับวิทยากร หลังจากนั้นยกร่างเป็นหลักสูตร แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เพื่อให้ได้โครงร่างหลักสูตรที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในการพัฒนาหลักสูตรนั้น การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและใช้ความยืดหยุ่นในการจัดเนื้อหาสาระ การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องการออกแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายผสมผสานและวิธีการประเมินที่เป็นไปได้สามารถเชื่อมโยงหลักสูตรลงสู่การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับนิรมล ศตวุฒิ (2551หน้า 64) ที่กล่าวว่า ควรคาดหวังผลที่ครอบคลุมพฤติกรรมทางการศึกษาทั้ง 3 ด้านตามการจำแนก คือ 1) ด้านพุทธพิสัย (cognitive domain) หรือด้านสติปัญญาหรือด้านความรู้และการคิดประกอบด้วย ความรู้ ความจำเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ การนำเอาสิ่งที่เป็นความรู้ ความจำ ไปทำความเข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าในสิ่งนั้น หรือเรื่องนั้น 2) ด้านจิตพิสัย (affective domain) เกี่ยวกับพฤติกรรมการตอบสนอง ด้านเจตคติ อารมณ์ความสนใจ ความซาบซึ้ง ความชอบ และค่านิยมของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ การตอบสนอง การตัดสินคุณค่า การจัดระบบคุณค่า และการแสดงคุณค่า และ 3) ด้านทักษะพิสัย (psychomotor domain) เกี่ยวกับ การตอบสนองทางด้านร่างกายของผู้เรียน การแสดงทักษะการทำงาน การเคลื่อนไหว และการใช้อวัยวะร่างกายให้สัมพันธ์กับระบบประสาท ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรม 5 ระดับ คือ การรับรู้ การทำความคุ้นเคย การปฏิบัติภายใต้คำแนะนำ การปฏิบัติด้วยตนเอง และการปฏิบัติสิ่งที่ซับซ้อนได้อย่างมั่นใจ

3.2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน พบว่า หลังการอบรม ($\bar{X}$ = 4.90, SD = .05) สูงกว่าก่อนการอบรม ($\bar{X}$ = 4.44, SD = .08) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากกิจกรรมและวิธีการในการจัดกิจกรรมการอบรมแบบการตระหนักรู้ถึงปัญหาเป็นฐานหลักในการจัดกิจกรรมการอบรม ซึ่ง

สอดคล้องกับสุดารัตน์ ครุฑกะ (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าพยาบาลในระบบบริการสุขภาพในอนาคต พบว่า การพัฒนาหลักสูตรจำลอง เป็นการสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยมีองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตร คือ สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการ จุดมุ่งหมาย หน่วยอบรม เนื้อหา กิจกรรม และวิธีการอบรม สื่อประกอบการอบรม การวัดและประเมินผล เนื้อหาที่ใช้ในหลักสูตรมาจากการศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าพยาบาลในระบบบริการสุขภาพในอนาคต ในลักษณะบูรณาการเนื้อหายึดความสามารถเฉพาะผู้เรียนเป็นหลัก การจัดกิจกรรมและวิธีการอบรมโดยใช้การเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประสบการณ์จากการมีส่วนร่วมและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิทยากร และผู้เข้ารับการอบรมเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าพยาบาลในระบบบริการสุขภาพในอนาคต นำโครงร่างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่าน ประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้อง จากนั้นจึงนำข้อมูลจากการประเมินโครงร่างหลักสูตรมาปรับปรุงเพื่อให้โครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับกองพัฒนาระบบการบริหารทรัพยากรบุคคล กรมกำลังพล (2559 หน้า 6-11) ที่กล่าวว่า กองบัญชาการกองทัพไทยได้ให้ความสำคัญกับกำลังพลในทุกระดับ โดยมีการจัดหลักสูตรให้นายทหารในระดับต่าง ๆ ได้มีการพัฒนาศักยภาพ ความรู้ ความสามารถและทักษะตามลักษณะของเหล่าที่สังกัด แต่ในขณะเดียวกันกองบัญชากองทัพไทยได้กำหนดสมรรถนะหลัก 5 ด้านซึ่งประกอบไปด้วย 1) เสียสละ 2) คุณธรรม 3) ดำรงความถูกต้องพร้อมรับผิด 4) มุ่งมั่นในผลสัมฤทธิ์ และ 5) ร่วมคิดร่วมทำงานเป็นทีม เพื่อให้กำลังพลที่กองในสังกัดกองบัญชาการกองทัพไทยทุกนายมีสมรรถนะเดียวกัน ซึ่งสถาบันวิชาการป้องกันประเทศเป็นส่วนราชการด้านการศึกษาของกองบัญชาการกองทัพไทย มีหน้าที่เสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย วางแผน อำนวยการประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาการประศาสน์วิทยาการ ด้านความมั่นคงแห่งชาติ การวิจัยทางยุทธศาสตร์ การเผยแพร่วิทยาการทางทหาร ดังนั้นจึงต้องนำเอาสมรรถนะหลักดังกล่าวมาปรับใช้กับกำลังพล

3.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ ด้านเนื้อหาของหัวข้อการอบรม ด้านวิทยากร ด้านกิจกรรมและวิธีการสอน ด้านเอกสารและสื่อประกอบการฝึกอบรมด้านสถานที่และระยะเวลาการฝึกอบรม และการวัดและการประเมินผล อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดทุกประเด็น ($\overline{X}$ = 4.59, SD = .509) จากกิจกรรมในการฝึกอบรมประกอบด้วย การสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการขาดความรู้ ความเข้าใจในสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพล โดยวิทยากรบรรยายการเรียนรู้จากสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เช่น วีดีทัศน์ ภาพยนตร์ กรณีศึกษา กิจกรรม เป็นต้น การอภิปรายกลุ่ม การอภิปรายแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ การนำเสนอแนวคิดจากลุ่ม การวิเคราะห์ และศึกษากรณีตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับ Tyler (1949, p. 204) ที่กล่าวว่า การเลือกแนวทางเพื่อบรรลุเป้าหมายเป็นการเลือกเนื้อหาและกิจกรรมการเรียน ซึ่งควรเลือกประสบการณ์การเรียนที่ให้โอกาสผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามจุดมุ่งหมาย ประสบการณ์การเรียนรู้ควรเป็นที่พึงพอใจของผู้เรียนและอยู่ในขอบข่ายความสามารถของผู้เรียน รวมทั้งการเลือกประสบการณ์การเรียนที่สามารถนำไปสู่จุดมุ่งหมายได้ และสอดคล้องกับ Delahaye (2005, pp. 364-365) ที่กล่าวว่า การประเมินปฏิกิริยา (reaction) เป็นการประเมินปฏิกิริยาตอบสนองของผู้เข้ารับการอบรมว่า มีความคิดเห็นหรือพึงพอใจอย่างไรเกี่ยวกับสิ่งที่ประเมิน เช่น หลักสูตรเนื้อหาสาระตรงกับความต้องการหรือไม่ ความคิดเห็นต่อเอกสาร วิทยากร สถานที่ โสตทัศนูปกรณ์ ระยะเวลาของการอบรมว่ามีความเหมาะสมเพียงไร ได้รับความรู้ทักษะในระดับใด มีความคาดหวังอย่างไรต่อการนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปใช้งาน เป็นต้น และยังสอดคล้องกับนิรมล ศตวุฒิ (2551 หน้า 86-87) ที่กล่าวว่า

ความสำคัญกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ใช้ความยืดหยุ่นในการจัดเนื้อหาสาระการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องการออกแบบการเรียนการสอนและวิธีการประเมินที่เป็นไปได้ สามารถเชื่อมโยงหลักสูตรลงสู่การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการคัดเลือกและจัดเนื้อหานักการศึกษาจะต้องคำนึงถึง 4 ประเด็นดังนี้ 1) ขอบเขต (scope) หมายถึง ความกว้างของหลักสูตรความหลากหลายประเภทต่าง ๆ ของประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรจะได้รับ ขอบเขตของความคิด หรือแนวคิดสำคัญที่ควรบรรจุไว้ในหลักสูตรถือเป็นการจัดเนื้อหาหลักสูตรในแนวราบ 2) ความต่อเนื่อง (continuity) หมายถึง การจัดเนื้อหาหลักสูตรจากระดับหนึ่งไปอีกระดับหนึ่งจากเนื้อหาหนึ่งไปอีกเนื้อหาหนึ่ง โดยไม่ขาดตอนทำให้ผู้เรียนก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปเรื่อย ๆ เน้นประเด็นสำคัญและทักษะที่ทำซ้ำ ๆ ในหลักสูตรเพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนได้ประสบการณ์ถือเป็นการจัดเนื้อหาในแนวดิ่ง 3) ความเป็นลำดับ (sequence) หมายถึง ลำดับของเนื้อหาความรู้ประสบการณ์ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นพื้นฐานไปสู่สิ่งที่ซับซ้อน การจัดลำดับ เช่น จากสิ่งที่คุ้นเคยไปสู่สิ่งที่ไม่คุ้นเคย จากรูปธรรมไปนามธรรม จากส่วนย่อยไปส่วนรวม จากส่วนรวมไปส่วนย่อย หรือการเรียงตามลำดับเวลา และ 4) การบูรณาการ (integration) หมายถึง การที่เนื้อหาความรู้กับประสบการณ์มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันเป็นอย่างดี สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างซึมซับ และผู้เรียนเข้าใจแนวคิดที่เรียนจากวิชาหนึ่งแล้วสามารถนำไปเชื่อมโยงทำความเข้าใจ กับอีกวิชาหนึ่งได้ ซึ่งผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดี เมื่อเกิดการบูรณาการ

3.4 ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน พบว่า หลังการอบรมผ่าน 12 สัปดาห์ ($\overline{X}$ = 9.65, SD = .56) สูงกว่าหลังการอบรม ($\overline{X}$ = 9.61, SD = .57) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากกิจกรรมและวิธีการในการจัดกิจกรรมการอบรมแบบการตระหนักรู้ถึงปัญหาเป็นฐานหลักในการจัดกิจกรรมการอบรม ซึ่งสอดคล้องกับ พยัต วุฒิรงค์ (2562, หน้า 5-6) ที่กล่าวว่า ความรู้ (Knowledge) เป็นฐานข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการศึกษา การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเรียนรู้ ซึ่งองค์ประกอบนี้ในบุคคลหนึ่งมีปริมาณไม่เท่ากัน เนื่องจากขึ้นอยู่กับการแสวงหา ความใฝ่รู้ของแต่ละบุคคล และสอดคล้องกับ เดชา เดชะวัฒนไพศาล (2559, หน้า 56-57) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพของบุคคลองค์การจะต้องดำเนินการสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคลโดยอ้างอิงจากกรอบมาตรฐานของสมรรถนะ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ มีแนวคิดและพฤติกรรมที่แสดงที่ออกให้เป็นไปตามความปรารถนาขององค์การ อีกทั้งการดำเนินการดังกล่าวยังส่งผลให้บุคลากรมีความพร้อมในการรับมือกับการแปลงเปลี่ยนของสภาพแวดล้อมภายนอก และสามารถผลักดันให้องค์การดำเนินตามกลยุทธ์ที่ได้วางไว้เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างเป็นระบบ และยังสอดคล้องกับ พิสณุ ฟองศรี (2551, หน้า 134) ที่กล่าวว่า เนื้อหาวิชาหรือสาระการเรียนรู้ เป็นเนื้อหาสาระสำคัญหรือที่ต้องจัดไว้อย่างเป็นระบบและเป็นการเลือกเนื้อหาประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้โดยดำเนินการ ตั้งแต่การเลือกเนื้อหาและประสบการณ์ การเรียงลำดับเนื้อหาสาระ พร้อมทั้งการกำหนดเวลาเรียนที่เหมาะสม และการนำหลักสูตรไปใช้ หรือการจัดกิจกรรมการเรียน เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดทำวัสดุหลักสูตร ได้แก่ คู่มือเอกสาร หลักสูตรแผนการสอน แนวการสอน และแบบเรียน เป็นต้น ต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดโต๊ะ เก้าอี้ ห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์ในการเรียน จำนวนครู และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การดำเนินการสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในขั้นนำหลักสูตรไปใช้ เพราะหลักสูตรจะได้ผลหรือไม่ ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการสอนของผู้สอน จะต้องมีความรู้ในด้านการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้การวัดและประเมินผล จิตวิทยาการสอนตลอดทั้งปรัชญาการศึกษาของแต่ละระดับ จึงทำให้การเรียนของผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

3.5 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะที่จำเป็นในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน พบว่า หลังการอบรมผ่านไป 12 สัปดาห์ ($\overline{X}$ = 4.77, SD = .52) สูงกว่าหลังการอบรมสิ้นสุด ($\overline{X}$ = 4.44, SD = .08) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ หลักสูตรฝึกอบรมทำให้สมรรถนะที่จำเป็นทั้ง 5 ด้านของกำลังพลนายทหารชั้นประทวนมีความคงทนจากการอบรมแบบการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้เกิดความรู้สึกในด้านของการรู้คิด และด้านพฤติกรรมซึ่งสอดคล้องกับ นิสดารก์ เวชยานนท์ (2550, หน้า 111-112) ที่กล่าวว่า การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ หมายถึง ความสนใจ ใฝ่รู้ที่จะสั่งสมความรู้ความสามารถของตน ด้วยการศึกษา ค้นคว้า และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ และสอดคล้องกับกล้าหาญ ณ น่าน (2559, หน้า 51-52) กล่าวว่า การแสดงออกทางด้านความคิดหรือแนวคิดใหม่ๆ ในการประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างผลผลิตที่มีประสิทธิภาพให้แก่องค์กรและสามารถกระตุ้นและถ่ายทอดความรู้หรือพฤติกรรมดังกล่าวให้สามารถแสดงศักยภาพตามที่ถูกกำหนดขึ้น และยังสอดคล้องกับ McClelland (1973, หน้า 1-14) ได้กล่าวว่า สมรรถนะเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกคุณลักษณะ หรือความฉลาด ซึ่งสามารถวัดหรือทำนายผลการปฏิบัติงานของคนในองค์กร ประกอบด้วย 1) สมรรถนะเป็นปัจจัยที่สามารถทำให้ทราบถึงผลการปฏิบัติงาน โดยใช้สังเกตรูปแบบลักษณะการปฏิบัติใดที่ส่งผลต่อคุณภาพของงานที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ แทนการใช้ฐานคติเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือความฉลาดเท่านั้น 2) สมรรถนะเป็นปัจจัยในการวัดหรือประเมินผล และการทำนายผลการปฏิบัติงานของบุคลากรได้ดีที่สุด ซึ่งสมรรถนะจะเป็นเกณฑ์สำคัญที่ใช้วัดแทนการทดสอบคุณลักษณะ 3) สมรรถนะสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ตลอดเวลา แต่คุณลักษณะของปัจเจกบุคคลเปลี่ยนแปลงได้ยาก และ 4) สมรรถนะสามารถบ่งบอกถึงผลลัพธ์ที่สามารถใช้เกณฑ์ในการวัดผลจากการบรรยาย ซึ่งต่างจากคุณลักษณะที่มีเพียงจิตวิทยาที่เข้าใจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผลการวิจัยในครั้งนี้นำไปพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นทั้ง 5 ด้านในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

2. หลักสูตรดังกล่าวนำไปใช้เป็นหลักสูตรหรือรายวิชาให้แก่กำลังพลนายทหารชั้นประทวน ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นเพิ่มมากขึ้น

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลการศึกษาดังกล่าวไปกำหนดนโยบายในการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็น ทั้ง 5 ด้านในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน และกำลังพลในลำดับชั้นยศอื่น ๆ ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

4. ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็น ทั้ง 5 ด้านในกำลังพลนายทหารชั้นประทวน ของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศอย่างต่อเนื่องเพื่อให้หลักสูตรฝึกอบรมมีความทันสมัยและเหมาะสำหรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ระยะเวลาในการอบรม ควรพิจารณาเพิ่มระยะเวลาในหน่วยการอบรม เพื่อให้ให้ผู้เข้ารับการอบรมได้สะท้อนถึงสมรรถนะที่เปลี่ยนแปลงไป และสามารถนำมาประเมินผลลัพธ์ของหลักสูตรฝึกอบรมได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ควรมีการวิจัยเพื่อสร้างการประเมินความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นให้มีเหมาะกับบุคคลในแต่ละช่วงวัย และประสบการณ์การทำงานที่หลากหลาย

3. ควรเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างไปในหน่วยงานอื่น ๆ ในกองทัพไทยเพื่อให้เกิดความหลากหลาย และผลลัพธ์ที่ได้จะได้สอดคล้องกับบริบทของสถานที่นั้น ๆ

4. ควรมีการศึกษา และพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในกลุ่มสัญญาบัตรในระดับชั้นยศต่าง ๆ

References

Naval Personnel Department (2019). Guide to Cultivating and Strengthening Naval Ideology. Bangkok: Author.

Directorate of Education and Training, Royal Thai Air Force (2020) Government Action Plan Air Force Education Department (T.E.) Year 2020. Bangkok: Author.

Klaharn Na Nan (2016). Performance management. Bangkok: Se-Education Publishing.

Policy and Planning Division Suan Sunandha Rajabhat University. (2017). Determination of Competencies for Local Government Officials "Core Competency Handbook". Bangkok: Author.

Human Resources Management System Development Division, Department of the General Forces (2016). *Regulations of the Royal Thai Armed Forces On the evaluation of personnel performance Royal Thai Armed Forces, Bangkok: Author.*

Kittisak Ronkaew. (2016). A study of the competency of school administrators in the administration of the Army. Master of Education Thesis, Srinakharinwirot University.

Decha Dechawattanaphaisarn (2016). Human Resource Management: Concepts for Practice. Bangkok: Chulalongkorn University Publishing.

Tuangporn Srichai, Teerapat Kulopas and Pruet Siribanpitak. (2020). Competency of commissioned officers of the Royal Thai Army in the 21st century. Journal of the Researchers Association, 25.

Niramon Satawut. (2008). Invitationable education management: educational innovation. Bangkok: Friendship, Printing and Studio.

Nissadal Vechyanon (2013). Competency-Based Approach (6 th edition). Bangkok: The Graphico Systems.

Prawet Maharatasakul (2014). Human resource management. Bangkok: Thai-Japanese Technology Promotion Association.

Phayat Wutirong. (2019). Innovation Management, Organization of Learning and Innovation Resources, Bangkok: Chulalongkorn University Publishing.

Pijets Prayuthasin and Arun Chutipol. (2020). Development of training courses for

developing information and communication technology skills of secondary school teachers Under the Secondary Education Service Area Office 11. Journal of the Graduate School of Pichayathas 15 (1).

Phitsanu Fongsri. (2008). Classroom Research: Principles and Techniques. (7th edition). Bangkok: Dhansutha Border Publishing.

Nakhonratchasima Rajabhat University. (2017). Personnel Development Plan, Establishment of Building and Service Division, Fiscal Year 2017, Nakhon ratchasima: Author.

National Defence Institute (2018). History and Mission. Retrieved 29 May 2018, from http://ndsi.rtarf.mi.th/history-mission/main .html

Office of the Civil Service Commission (2010). Handbook of Competency Determination in Civil Service: Core Competency Handbook. Nonthaburi: Technician Meeting.

Sudarat Khrutaka (2007). Development of training courses to enhance the desirable competencies of head nurses in the future health care system. Doctor of Philosophy, Ramkhamhaeng University.

Akarin Kamchaiboon. (2018). Development of the competency of the Thai Army Instructor for the Buddhist Integration. Mahachulalongkornrathana Journal, *6*(4), 2155-2174.

Delahaye, B. L. (2005). *Human resource development: Adult learning and knowledge management* (2 nd ed.). Queensland, Australia: John Wiley & Son.

McClelland, D. C. (1973). Testing for Competence Rather than for “Intelligence”. *American Psychologist*.

Miller, L, Rankin, N., & Neathey, F. (2001). *Competency Frameworks in UK Organizations*. London: CIPD.

Saylor, J. G., Alexander, W., & Lewis, A. J. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning*. New York: Holt, Rinehart and Winston

Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago: University of Chicago Press.

Received 8/06/2563
Revised 12/07/2563
Accepted 17/07/2563

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

กลยุทธ์ทางเลือกการสร้างความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทย

ปิยสุนีย์ ชัยปาณี[1], เอกสิทธิ์ สนามทอง[2], อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกูล[3], ดวงเดือน จันทร์เจริญ[4]
คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง[1,2,3,4]
E-mail: karn_sa@hotmail.com[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจของความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูง พร้อมกับวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรและเพื่อนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ทางเลือกการสร้างความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทย มีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ ศึกษาองค์ประกอบของความสมดุลในชีวิตและการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 600 คน ต่อมาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากร โดยสมการถดถอยชนิดตัวแปรหลายตัวและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน และกำหนดกลยุทธ์ทางเลือกการสร้างความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรโดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน พบว่า องค์ประกอบเชิงสำรวจของความสมดุลในชีวิตและการทำงาน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) สภาพแวดล้อมในการทำงาน (2) องค์กรแห่งความสุข (3) การพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน (4) ประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีม และ (5) การบริหารจัดการเวลา ขณะที่ปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลในชีวิตและการทำงานคือการสนับสนุนทางสังคมที่มีผลต่อความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบอีกว่าอายุต่างกันมีผลต่อความสมดุลในชีวิตและการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีกลยุทธ์ทางเลือกของการสร้างความสมดุลในชีวิตและการทำงาน พบว่า กลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป ได้แก่ กลยุทธ์ “งานประสานเที่ยว” กลยุทธ์ “เรื่องเล่าจากพี่สู่น้อง” กลุ่มอายุ ระหว่าง 40-49 ปี ได้แก่ กลยุทธ์ “เราเลือกได้” ลยุทธ์ “เสาเข็มชีวิต” กลุ่มอายุระหว่าง 30-39 ปี ได้แก่ กลยุทธ์ “วันแห่งความสุข” กลยุทธ์ “พลังมดสร้างเมือง” และกลุ่มอายุน้อยกว่า 30 ปี ได้แก่ กลยุทธ์ “เรียนเล่นเน้นความสุข” กลยุทธ์ “เวลาคุณค่า”

คำสำคัญ : กลยุทธ์ทางเลือก, ความสมดุลในชีวิตและการทำงาน, องค์กรที่มีสมรรถนะในประเทศไทย

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University

Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

Alternative Strategies on Work-Life Balance for Employees in High Performance Organizations in Thailand

Piyasunee Jayapani[1], Ekkasit Sanamthong[2], Ittipaat Suwathanpornkul[3], Duangduen Chancharoen[4]

Faculty of Human Resource Development, Ramkhamhaeng University[1,2,3,4]

E-mail: karn_sa@hotmail.com[1]

ABSTRACT

The research aims to study the exploratory factors of work-life balance for employees in high performance organizations and to analyze factors impacting work-life balance of employees in order to use them to formulate the alternative strategies to construct work -life balance for employees in high performance organization in Thailand. The research consists of 3 processes that study the components of work-life balance of employees by using the statistics of exploratory factor analysis from 600 samples. Then analyze factors impacting work-life balance of the former representative samples by using multiple regression analysis and One-way ANOVA from 364 samples and also formulate the alternative strategies to construct the work-life balance for employees by focus group of 9 experts. The research revealed that the exploratory factors of work-life balance consisted of 5 components namely (1) Working environment (2) Happy organization (3) Operational knowledge improvement (4) Team work efficiency and (5) Time management. While factors impacting work-life balance revealed that the social support affected work-life balance for employees with the statistical significance at the level of .05. The research also revealed that age differences affected work-life balance with the statistical significance at the level of .05. The alternative strategies on work-life balance revealed that those aged over 50 years old were the "Work and travel" and "Stories told from elders to youngers" strategies. Those aged between 40-49 years old were the "Flexible work life" and "Foundation of life" strategies. Those aged between 30-30 years old were the "Happy day" and "Ant army builds a city" strategies and those aged under 30 years old were the "Happy work and play" and "Value of time" strategies.

Keyword: Alternative strategies, Work-life balance, High performance organizations in Thailand

บทนำ

สภาพการทำงานของคนในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตอย่างมาก ทำให้พนักงานส่วนใหญ่ต้องทุ่มเทเวลาให้กับการทำงานมากขึ้นและหนักขึ้น จนบางครั้งทำให้ไม่มีเวลาสำหรับชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัว ดังนั้น คนเราจะต้องจัดสรรแบ่งเวลางาน และชีวิตให้เหมาะสม โดยทั่วไปงานและชีวิตส่วนตัวมักจะเป็นความต้องการที่ขัดกันระหว่างองค์กรและพนักงาน องค์กรต้องการให้พนักงานทุ่มเทกับการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่พนักงานต้องการใช้เวลากับชีวิตความเป็นอยู่และครอบครัวอย่างมีความสุขงานและชีวิตจึงมีผลกระทบซึ่งกันและกัน (Glezer & Wolcott, 1999) เมื่อชีวิตครอบครัวมีผลกระทบต่องาน (Family Interference with Work--FIW) หรืองานมีผลกระทบต่อชีวิตครอบครัว (Work Interference with Family--WIF) ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างงานและครอบครัว (work-family conflict or family-work conflict) ส่งผลเสียต่อทั้งพนักงาน ครอบครัวและองค์กร เช่น ผลต่อชีวิตและครอบครัวพบว่า มีความเสี่ยงด้านสุขภาพของพนักงานสูงขึ้น กิจกรรมและความสัมพันธ์กับครอบครัวลดลง ความเครียดและความเหนื่อยล้าทางอารมณ์สูงขึ้น ผลต่อองค์กรพบว่า พนักงานมีความพึงพอใจในการทำงานลดลง อัตราการขาดงาน และการลาออกของพนักงานสูงขึ้น พนักงานมีความผูกพันต่อองค์กรลดลง และมีผลผลิตต่ำลง (Allen, Herst, Bruck, & Sutton, 2000; Fu & Shaffer, 2001) ดังนั้น การที่ทั้งงานและชีวิตครอบครัวจะประสบความสำเร็จได้จะต้องมีความสมดุลซึ่งกันและกันระหว่างงานและชีวิตครอบครัว เมื่อพนักงานมีสมดุลชีวิตดีสุขภาพจิตก็ดีตาม ความร่วมมือในการทำงานก็จะสะดวกและง่ายขึ้น ความสำนึกในการอยู่ร่วมกันเรียนรู้ร่วมกันเพื่อองค์กรก็จะเกิดขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและทำให้องค์กรพัฒนาก้าวต่อไป

องค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organization) หรือเรียกกันย่อ ๆ ว่า HPO นักวิชาการบางท่านเรียกว่าองค์กรที่เป็นเลิศ (Excellent Organization) (Holbeche, 2005) ปัจจุบันมีหน่วยงานหลายแห่งทั้งภาคเอกชน เช่น กลุ่มธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่ในกลุ่มบริษัททรู บริษัท เอ็ม บี เค จำกัด(มหาชน) และภาครัฐของไทยได้ให้ความสำคัญและนำเครื่องมือการบริหารต่าง ๆ มาพัฒนาหน่วยงานเพื่อก้าวไปสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง สำหรับในภาครัฐที่สำคัญ อาทิ กระทรวงพลังงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ได้ตั้งเป้าไว้อย่างชัดเจนในการที่จะผลักดันองค์กรให้กลายเป็นองค์กรสมรรถนะสูงให้ได้ โดยผู้บริหารของหน่วยงานได้ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้เป็นอย่างมาก สำหรับความหมายขององค์กรสมรรถนะสูง หมายถึง องค์กรที่สามารถปฏิบัติภารกิจบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพดีเยี่ยมเป็นที่ยอมรับ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี มีกระบวนการทำงานและการบริหารทุนมนุษย์และข้อมูลสารสนเทศ และมีวัฒนธรรมองค์กรเป็นตัวยึดเหนี่ยว (สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน, 2550; Collins, 2005; Linder & Brooks, 2004; Pettigrew & Whipp, 1991) เห็นได้ว่า ในอดีตเรามองว่าองค์กรที่มีสมรรถนะสูงคือองค์กรที่มีผลการดำเนินงานเป็นเลิศ (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2561) มีการวิเคราะห์สถานการณ์ที่กระทบต่อการทำงานจากรอบด้านทุกมุมมองทำให้สามารถปฏิบัติภารกิจตามวัตถุประสงค์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพงานที่ดีเยี่ยมเป็นที่ยอมรับ (พสุ เดชะรินทร์, 2550) แต่ปัจจุบันเนื่องจากโลกาภิวัตน์ บทบาทขององค์กรที่มีสมรรถนะสูงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไป (Miller, 2009) โดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้พนักงานมีความพึงพอใจและมุ่งมั่นต่อความสำเร็จ (Blanchard, 2007) และรักษาพนักงานที่มีความสามารถสูงไว้กับองค์กรได้ (Buytendijk, 2006)

ประเด็นเรื่องความสมดุลในชีวิตและการทำงาน (Work Life Balance) ได้แก่ การได้รับความสนใจมากขึ้น

จากภาครัฐและเอกชนของประเทศต่างๆทั่วโลก ได้แก่ เนเธอร์แลนด์ อิตาลี เดนมาร์ก สเปน ฝรั่งเศส ลิทัวเนีย นอร์เวย์ เบลเยียม เยอรมนี และสวีเดน (ปัทมาวรรณ จินดารักษ์ และสายสุนีย์ เกษม , 2562) ส่วนหนึ่งมาจากแนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยที่สำคัญหลายประการ เช่น ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารทำให้พนักงานทำงานโดยไม่จำกัดสถานที่เวลาและสามารถทำงานได้หลากหลายอย่างในเวลาเดียวกันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ การทำธุรกรรมได้ตลอด 24 ชั่วโมง บทบาทของผู้หญิงในการทำงาน ค่านิยมในการทำงานหนักเพื่อความมั่นคงหรือเพื่อผลตอบแทนเพิ่ม รวมทั้งความต้องการความก้าวหน้าในอาชีพ เป็นแรงผลักดันให้การทำงานกินเวลานานกว่าเวลาที่จะใช้กับตนเองและครอบครัว จนกลายเป็นเรื่องปกติ องค์กรเองก็ต้องดึงดูดและรักษาทรัพยากรมนุษย์ ที่มีความรู้ความสามารถให้อยู่กับองค์กรไปนาน ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุให้องค์กรต้องมีการบริหารความสมดุลในชีวิตและการทำงานให้ดีเพราะหากเกิดความไม่สมดุลแล้วอาจส่งผลกระทบในด้านต่าง ๆ จนทำให้พนักงานรู้สึกไม่เป็นสุขกับชีวิต และพร้อมที่จะลาออก เพื่อแสวงหาทางเลือกที่ดีกว่าในส่วนของพนักงานเอง ถ้ามีดุลยภาพของการทำงานและการใช้ชีวิตส่วนตัว ผลที่ตามมา คือ จะดำรงชีวิตส่วนตัวและการงานราบรื่น มีความสำเร็จในระยะเวลาที่กำหนดส่งผลให้เกิดความสุขในชีวิตและการทำงาน (Bardoel, 2003) ดังนั้นสำหรับองค์กรที่มีสมรรถนะสูงนั้นการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดยังไม่พอแต่องค์กรจะต้องมีระบบบริหารจัดการภายในที่ดีด้วยจึงจะเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงและเกิดความยั่งยืนในระยะยาว (de Waal, 2007)

องค์กรและบริษัทในปัจจุบันมีกลยุทธ์ที่ถูกพัฒนาตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์ขององค์กรผ่านการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกและภายในองค์กร เป็นแผนระยะสั้นและระยะยาวที่สามารถปรับได้ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์การแข่งขันและเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อประสิทธิภาพเพื่อความอยู่รอดและความก้าวหน้าขององค์กรของหน่วยงานหรือของธุรกิจของตนในอนาคต (ณัฐพล ลีลาวัฒนานันท์, 2555) หากกลยุทธ์ที่ได้รับความสำเร็จมาจากการวางแผนที่ดี และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอย่างชาญฉลาดเพราะสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมีความแตกต่างจากสิ่งที่คิดว่าสิ่งที่ได้รับ มีการปรับแผนเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้น และมีทางเลือกให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามแผนที่วาง ทำให้เกิดกลยุทธ์ทางเลือกเพื่อให้ได้มาซึ่งกลยุทธ์ที่เหมาะสม (Thompson & Strickland, 1999) และมีทางเลือกในเชิงกลยุทธ์หลายทางผ่านการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและอุปสรรค และความเป็นไปได้ที่มีความเหมาะสมและเป็นแนวทางที่สามารถสร้างความก้าวหน้าให้กับองค์กรได้ในที่สุด (จตุพร เสถียรคง, 2557)

จากแนวคิดที่ได้เสนอไปจึงเป็นสาเหตุให้สนใจศึกษากลยุทธ์ทางเลือกการสร้างความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทย เพื่อศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจของความสมดุลในชีวิตและการทำงาน และปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรมีสมรรถนะสูงในประเทศไทย เพื่อที่จะสามารถนำกลยุทธ์ทางเลือกนั้นมาใช้ประโยชน์ในการเสริมสร้างเพิ่มพูนให้บุคลากรมีความสมดุลในชีวิตและการทำงาน ซึ่งจะทำให้บุคลากรมีความสุขเกิดความรักความพึงพอใจความผูกพันต่อองค์กร และเกิดการทำงานที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพอันจะนำไปสู่เป้าหมายที่องค์กรได้วางไว้ และผู้วิจัยคาดว่าผลที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้องค์กรค้นพบทางเลือกในการเพิ่มความเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงที่สามารถพัฒนาปรับปรุงกระบวนการขีดความสามารถ ผลลัพธ์ และมีความเป็นเลิศในการบริหารการจัดการองค์กรที่ทัดเทียมระดับมาตรฐานโลก (TQA)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากร ในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทย

3. เพื่อกำหนดกลยุทธ์ทางเลือกการสร้างความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากร ในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความสมดุลในชีวิตและการทำงาน

จากการศึกษาความหมายของความสมดุลในชีวิตและการทำงาน มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังนี้ Edwards and Rothbard (2000) กล่าวว่า ความสมดุลในชีวิตและการทำงาน คือ การไม่มีความขัดแย้งในชีวิตการทำงาน (work life conflict) เนื่องจากโดยธรรมชาติแล้ว ถึงแม้จะมีความสมดุลในชีวิตและการทำงานคนส่วนใหญ่อาจไม่สามารถรับรู้ความสมดุลนั้นได้ แต่หากมีความไม่สมดุลหรือความขัดแย้งระหว่างชีวิตกับการทำงานก็จะสามารถรับรู้ได้ง่ายกว่า เช่น เมื่อเกิดความรู้สึกเหนื่อยล้าจากงาน ไม่มีความสุขในงานหรือมีปัญหาในชีวิตครอบครัวที่เกิดจากงานก็จะรู้สึกว่ามีความขัดแย้งระหว่างงานกับชีวิตครอบครัว จึงมีผู้ให้คำจำกัดความของความสมดุลในชีวิตและการทำงานโดยมองในด้านความขัดแย้งในชีวิตการทำงาน สอดคล้องกับ Greenhaus and Collins, and Shaw (2003) ที่กล่าวว่า ความสมดุลในชีวิตและการทำงานเป็นความสามารถในการจัดการบทบาทและความต้องการด้านต่าง ๆ ของชีวิตให้มีความพอเหมาะพอดีกัน (fit) หรือมีดุลยภาพ (equilibrium) และ Hyman and Summers (2004) ยังได้กล่าวถึงไว้ว่า ความสมดุลในชีวิตและการทำงานมีคำสำคัญ 3 คำ ได้แก่ “งาน” “ชีวิต” และ “สมดุล” คำว่า “งาน” เป็นการแบ่งเวลาให้แก่งานและชีวิตอย่างเหมาะสม ความสมดุลนี้อาจมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคลแต่ละสถานการณ์ สอดคล้องกับ Hutton (2005) ที่กล่าวว่า ความสมดุลในชีวิตและการทำงาน เป็นความสมดุลใน 3 ส่วน คือ สมดุลด้านเวลาที่ให้ระหว่างงานกับชีวิต (time balance) สมดุลด้านการมีส่วนร่วมในงานและชีวิต (involvement balance) และสมดุลด้านระบบความพึงพอใจในงานและชีวิต (satisfaction balance) และ Auer and Elton (2010) ที่ได้กล่าวว่า ความสมดุลในชีวิตและการทำงานไว้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติระหว่างการทำงานและกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีความสำคัญซึ่งควรจะแบ่งงานต่าง ๆ ออกจากสิ่งอื่น ๆ อย่างเหมาะสม

จากความหมายข้างต้น สรุปความหมายของความสมดุลในชีวิตและการทำงานว่าเป็นการปรับปรุงรูปแบบการดำเนินชีวิตของตนเองให้มีสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างชีวิตในการทำงานกับชีวิตส่วนตัว รวมไปถึงการแบ่งเวลาให้เหมาะสมระหว่างเรื่องงานกับเรื่องส่วนตัว เพื่อให้บุคคลนั้น ๆ มีโอกาศในการบริหารจัดการเวลาของตัวเอง และบริหารจัดการเวลางานที่ตนเองรับผิดชอบในสัดส่วนที่สมดุลกัน หากบุคลากรสามารถสร้างสมดุลภาพระหว่างชีวิตกับงานได้ก็จะเกิดความสุข เกิดความพึงพอใจ ส่งผลให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และผลงานที่มีคุณภาพอันจะนำไปสู่ความสำเร็จความก้าวหน้า และความมั่นคงขององค์กรในที่สุด ผู้วิจัยจึงได้นำความหมายมาสรุปกรอบแนวคิดในการศึกษาถึงความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทย

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสมดุลในชีวิตและการทำงาน

จากการศึกษาแนวคิดและความสำคัญของความสมดุลในชีวิตและการทำงาน จะเห็นได้ว่า ความสมดุลในชีวิตและการทำงาน เป็นเรื่องความต้องการของมนุษย์ ซึ่งอธิบายได้ด้วยทฤษฎีอย่างน้อย 3 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Maslow’s hierarchical theory of motivation) ทฤษฎี ERG และทฤษฎีแรงจูงใจของ Herzberg ตามลำดับ ดังนี้

1. ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Maslow’s hierarchical theory of motivation) กล่าวถึงการที่บุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากระดับพื้นฐานที่สุดไปยังระดับสูงสุด กรอบความคิดที่สำคัญของทฤษฎีนี้มีสามประการ คือ

ประการแรก บุคคลเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความต้องการ โดยความต้องการดังกล่าวมีอิทธิพลหรือเป็นเหตุจูงใจต่อพฤติกรรม ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการสนองตอบเท่านั้นที่เป็นเหตุจูงใจ ส่วนความต้องการที่ได้รับการสนองตอบแล้วจะไม่เป็นเหตุจูงใจอีกต่อไป ในเรื่องนี้ Maslow (1970) ได้อธิบายถึงความต้องการของมนุษย์ว่าเป็นลำดับทั้งหมด 5 ลำดับ (five general system of needs) ประกอบด้วย (1) ความต้องการของมนุษย์โดยลำดับต่ำสุดเป็นความต้องการทางร่างกาย (physiological needs) เป็นความต้องการที่พื้นฐานของชีวิต ได้แก่ อาหาร ยา เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย (2) ความต้องการความปลอดภัย (safety needs) เป็นความต้องการปลอดจากอันตรายทั้งทางกายและจิตใจในชีวิต (3) ความต้องการทางสังคม (social needs) เป็นความต้องการความรัก มิตรภาพ ความใกล้ชิดผูกพัน การได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกในสังคม (4) ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (esteem needs) เป็นความต้องการสร้างสถานภาพของตัวเองให้สูงขึ้น มีความภูมิใจและสร้างการนับถือมีเกียรติยศ และ (5) ความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต (self-actualization needs) เป็นความต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาสูงสุดของตัวเอง

2. ทฤษฎี ERG (ERG theory: Existence relatedness growth theory) ของ Clayton Alderfer (1972) เป็นทฤษฎีที่พัฒนามาจากทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow โดย Alderfer อธิบายว่า ความต้องการของมนุษย์แบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ (1) ความต้องการดำรงชีวิต (Existence needs--E) เป็นความต้องการที่จะตอบสนองเพื่อให้มีชีวิตอยู่ โดยเปรียบเทียบกับการทำงานในองค์กรว่าปัจจัยพื้นฐานที่พนักงานต้องการ คือ เงินเดือน ค่าจ้าง ผลประโยชน์ตอบแทน ตลอดจนสภาพการจ้าง และเงื่อนไขการทำงาน เพื่อการตอบสนองความต้องการดำรงชีวิต (2) ความต้องการมีความสัมพันธ์ทางสังคม (Relatedness needs--R) เป็นความต้องการมีปฏิสัมพันธ์กันในสังคม การได้ความเคารพนับถือ การยอมรับ และทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน และ (3) ความต้องการก้าวหน้าเติบโต (Growth needs--G) เป็นความต้องการสูงสุด เช่น ความสำเร็จในชีวิต ความเจริญก้าวหน้า เป็นต้น

3. ทฤษฎีแรงจูงใจของ Frederick Herzberg ซึ่ง Herzberg (1959) กล่าวถึงแรงจูงใจว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากแต่ละคน โดยมีปัจจัยที่สำคัญ 2 ด้าน ดังนี้ (1) ปัจจัยจูงใจ (motivation factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรงเพื่อกระตุ้นให้เกิดความ-พึงพอใจในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ประกอบด้วย (1.1) ความสำเร็จในการทำงานของบุคคล (1.2) การได้รับการยอมรับนับถือ (1.3) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (1.4) ความรับผิดชอบ และ (1.5) ความก้าวหน้า และ (2) ปัจจัยค้ำจุน (Maintenance Factor) เป็นปัจจัยที่จะแรงจูงใจในการทำงานทางอ้อม ได้แก่ เงินเดือน โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต การเลื่อนตำแหน่ง ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน สถานะของอาชีพ นโยบายและการบริหารจัดการ สภาพแวดล้อมในการทำงาน เช่น แสง เสียง อากาศ ชั่วโมงการทำงาน เป็นต้น

องค์ประกอบของความสมดุลในชีวิตและการทำงาน

สำหรับองค์ประกอบของความสมดุลในชีวิตและการทำงานนั้น ได้มีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความสมดุลในชีวิตและการทำงานไว้หลายท่าน เช่น Walton (1974) ได้กำหนดองค์ประกอบที่เป็นตัวกำหนดคุณภาพชีวิตการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยคุณสมบัติ 8 ประการ ดังนี้ (1) ค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเพียงพอ (2) สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ (3) การพัฒนาความสามารถของบุคคล (4) ความก้าวหน้าและมั่นคงในงาน (5) การบูรณาการด้านสังคม (6) ธรรมนูญในองค์กร (7) ความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่น และ (8) การเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคม นอกจากนั้น Newstrom and Davis (1997) ยังได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเกณฑ์ที่จะวัดคุณภาพชีวิตการทำงานไว้ว่า (1) มีการติดต่อสื่อสารที่ดี (2) มีระบบผลตอบแทนที่เป็นธรรม (3) งานมั่นคงและพึง

พอใจในงาน (4) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (5) มีหน้าที่รับผิดชอบในการทำงานมากขึ้น (6) มีการพัฒนาทักษะ (7) ลดความเครียดในการทำงาน และ (8) มีสัมพันธภาพที่ดีในการทำงาน สอดคล้องกับ Lewin, (1981) ได้เสนอองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการทำงานไว้ 10 ประการ ดังนี้ (1) ค่าจ้างและผลประโยชน์ที่จะได้รับ (2) เงื่อนไขของการทำงาน (3) เสถียรภาพของการทำงาน (4) การควบคุมการทำงาน (5) การปกครองตนเอง (6) การยอมรับ (7) ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (8) วิธีพิจารณาการเรียกร้อง (9) ความพร้อมของทรัพยากรที่มีอยู่ และ (10) ความอาวุโส และยังเป็นไปตามแนวคิดของ Huse and Cummings (1985) ที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบด้วยที่สำคัญของคุณภาพชีวิตในการทำงานมี 8 ด้าน ดังนี้ (1) ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม คือ การได้รับรายได้ที่เพียงพอและสอดคล้องกับมาตรฐานที่บุคลากรรู้สึกว่ามีความเหมาะสมและเป็นธรรม (2) สภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ และปลอดภัย คือ การที่บุคลากรปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมไม่ส่งผลเสียต่อสุขภาพและไม่เสี่ยงอันตราย (3) การพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน คือ การที่บุคลากรได้มีโอกาสพัฒนาขีดความสามารถของตนเองจากงานที่ทำ (4) ความก้าวหน้าและมั่นคงในงาน คือ การที่บุคลากรมีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การได้เลื่อนตำแหน่ง และการที่บุคลากรมีความรู้สึกมั่นคงในงาน (5) ความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร คือ การที่บุคคลมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน มีบรรยากาศความเป็นมิตร (6) ลักษณะการบริหารงาน คือ การมีความยุติธรรมในการทำงาน มีการปฏิบัติต่อบุคลากร อย่างเหมาะสม บุคลากรได้รับการเคารพในสิทธิ การเป็นปัจเจกบุคคลบรรยากาศองค์กรมีความเสมอภาคและยุติธรรม (7) ความสมดุลในชีวิตและการทำงาน คือ การที่บุคลากรมีความสมดุลระหว่างชีวิตการ ทำงานและชีวิตส่วนตัวมีอิสระจากงาน มีช่วงเวลาคลายเครียดจากภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบและ (8) ความภาคภูมิใจในองค์กร คือ ความรู้สึกของบุคลากรที่มีความภูมิใจที่ได้ทำงานในองค์กรที่มีชื่อเสียงและได้รับรู้ว่าองค์กรมีความรับผิดชอบต่อสังคมในเรื่องต่าง ๆ และ Cascio (1998) กล่าวถึงประเด็นสำคัญของคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคคลในสถาบันการทำงานสหรัฐอเมริกา ต้องประกอบไปด้วยปัจจัย 8 ประการ คือ (1) ความร่วมมือ ของลูกจ้าง (2) การพัฒนาอาชีพ (3) การแก้ไขปัญหา (4) การส่งเสริมสุขภาพกายของพนักงาน (5) ความมั่นคงของงาน (6) การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในการทำงาน (7) ค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกัน และ (8) ความภูมิใจในองค์กร

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงสรุปองค์ประกอบของความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทยได้ 10 ตัวแปร ได้แก่ (1) ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม (2) การพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน (3) ความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร (4) การส่งเสริมสุขภาพกายของพนักงาน (5) การรู้จักการผ่อนคลายตนเอง (6) ความก้าวหน้าและมั่นคงในงาน (7) สภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ และปลอดภัย (8) การรับรู้เกี่ยวข้องนโยบายขององค์กร (9) ประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีม และ (10) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยได้ดำเนินการตามวิธีการวิจัยโดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจของความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรมีสมรรถนะสูงในประเทศไทย โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรในองค์กรในประเทศไทยในกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีที่ผ่านเกณฑ์รางวัลการบริหารสู่ความเป็นเลิศ (Thailand Quality Class--TQC) ปี พ.ศ. 2558-2560 ของสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น 7 องค์กร จำนวน 600 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 เท่าของตัวแปร จากตัวแปรความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทยจำนวน 60 ตัวแปร (Comrey &

Lee, 1992; Field, Miles, & Field, 2012; MacCallum, Browne, & Sugawara, 1996; Tabachnick & Fidell, 2007) โดยใช้สถิติ ดังนี้ (1) ร้อยละ (percentage) (2) ค่าเฉลี่ย (Mean--M) และ (3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสถิติเชิงอนุมาน (quantitative statistic inferential analysis) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงสำรวจ EFA (Exploratory Factor Analysis) และหมุนแกนแบบ Varimax

ตอนที่ 2 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทย โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรในองค์กรในประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีที่ผ่านเกณฑ์รางวัลการบริหารสู่ความเป็นเลิศ (Thailand Quality Class--TQC) ปี พ.ศ. 2558-2560 ของสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น 7 องค์กรจำนวน 364 คน โดยเปิดตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุโข (2559) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลในชีวิตและการทำงาน โดยใช้สถิติ ดังนี้ (1) ร้อยละ (Percentage) (2) ค่าเฉลี่ย (Mean--M) (3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสถิติเชิงอนุมาน (Quantitative Statistic Inferential Analysis) โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยชนิดตัวแปรหลายตัว (Multiple Regression Analysis) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน-ทางเดียว (One-way ANOVA) ในการทดสอบและวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยแต่ละคู่โดยใช้ Post-Hoc Comparison ด้วยวิธี LSD (Least Significance Difference)

ตอนที่ 3 การกำหนดและประเมินกลยุทธ์ทางเลือกการสร้างความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทย ประชากรที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้บริหาร ผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรบุคคลในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทย จำนวน 9 คน เพื่อกำหนดกลยุทธ์ทางเลือกการสร้างความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทย โดยใช้วิธีการการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจของความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรมีสมรรถนะสูง เมื่อทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นพบว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร ทั้ง 60 ตัวไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ นั่นคือ ตัวแปรทั้ง 60 ตัวมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้ (Bartlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square = 42935.996, df =1770, and Sig.= .000) และเมื่อพิจารณารายตัวแปรพบว่า ค่าความเพียงพอของการเลือกตัวอย่างโดยรวม (MSA) มีค่าเท่ากับ. 894 และค่าพิสัยของค่าความพอเพียงของการเลือกตัวอย่าง (MSA) ของตัวแปรทั้ง 60 ตัวแปรมีค่าเท่ากับ 0.99-0.90 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 ทุกค่า แสดงว่าตัวแปรทุกตัวที่นำมาศึกษามีความสัมพันธ์อันเพียงพอที่จะสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ การตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลเกี่ยวกับความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทย พบว่า ค่า Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) มีค่าเท่ากับ .89 และได้ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .000 ซึ่งเป็นค่าที่น้อยกว่า .05 แสดงว่า ข้อมูลในแต่ละปัจจัยของความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทยดังกล่าว มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้ (Hair, Tatham, Anderson, & Black, 1998, p. 99) และค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = KMO ที่ได้มานี้มากกว่า .50 และเข้าสู่ 1.000 ซึ่งบ่งชี้ให้ทราบว่าข้อมูลมีความเหมาะสมการวิเคราะห์องค์ประกอบดังตาราง 1

ตาราง 1 การตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากร

แบบสอบถาม	จำนวนข้อคำถาม (ตัวแปร)	KMO	Bartlett's Test Sphericity		
			Approx. Chi-square	df	Sig.
ความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากร	60	.89	42935.996	1170	.000

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปรความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากร พบว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษาทั้งหมด 60 ตัวแปรนำมาสร้างองค์ประกอบที่สำคัญได้ 11 องค์ประกอบโดยพิจารณา จำนวนองค์ประกอบจากค่า Eigen values ที่มีค่ามากกว่า 1.00 ตามกฎของ Kaiser อีกทั้งสามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรทั้ง 60 ตัวแปรได้ในร้อยละ 78.721 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเมื่อหมุนแกนโดยวิธีแวริแมกซ์แล้ว พบว่า องค์ประกอบที่ 1 อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 31.756 องค์ประกอบที่ 2 อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 14.107 และองค์ประกอบที่ 3 อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 6.598 ทั้งนี้ จำนวนองค์ประกอบที่เหมาะสมพิจารณาได้จากลำดับที่องค์ประกอบของข้อมูลจริงที่มีค่า Eigen values สูงกว่าลำดับที่ขององค์ประกอบที่โปรแกรมจำลองขึ้น ทำให้ผลการวิเคราะห์ได้องค์ประกอบจำนวน 11 องค์ประกอบ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสถิติหลังการสกัดองค์ประกอบ

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	19.054	31.756	31.756	19.054	31.756	31.756	1	19.054	31.756
2	8.464	14.107	45.863	8.464	14.107	45.863	2	8.464	14.107
3	3.959	6.598	52.461	3.959	6.598	52.461	3	3.959	6.598
4	3.090	5.149	57.611	3.090	5.149	57.611	4	3.090	5.149
5	2.554	4.257	61.868	2.554	4.257	61.868	5	2.554	4.257
6	2.438	4.064	65.932	2.438	4.064	65.932	6	2.438	4.064
7	1.928	3.213	69.144	1.928	3.213	69.144	7	1.928	3.213
8	1.756	2.927	72.072	1.756	2.927	72.072	8	1.756	2.927

9	1.442	2.404	74.476	1.442	2.404	74.476	9	1.442	2.404
10	1.359	2.266	76.741	1.359	2.266	76.741	10	1.359	2.266
11	1.188	1.980	78.721	1.188	1.980	78.721	11	1.188	1.980
12	.994	1.657	80.377						
13	.884	1.473	81.850						
...	...	...	...						
60	.032	.053	100.000						

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบมาตรฐาน (factor standardized coefficient) ตั้งแต่ .02 ขึ้นไป ที่ใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาให้เป็นตัวแปรสำคัญเพื่อนำไปสร้างองค์ประกอบเชิงสำรวจของความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทย พบว่า มี 49 ประเด็น ผู้วิจัยกำหนดองค์ประกอบเชิงสำรวจ ของความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูง โดยจะคัดเลือกเฉพาะองค์ประกอบที่มีตัวแปรมากกว่า 5 ตัวแปรขึ้นไป คัดเลือกองค์ประกอบที่ตัวแปรมากกว่า 5 ตัวแปร ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 มีข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า .02 จำนวน 15 ข้อคำถามโดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .511-.875 และกำหนดชื่อองค์ประกอบที่ 1 ว่า “สภาพแวดล้อมในการทำงาน”

องค์ประกอบที่ 2 มีข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า .20 จำนวน 11 ข้อคำถามโดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .486-.888 จึงได้กำหนดชื่อองค์ประกอบที่ 2 ว่า “องค์กรแห่งความสุข”

องค์ประกอบที่ 3 มีข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า .20 จำนวน 6 ข้อคำถามโดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .564-.803 จึงได้กำหนดชื่อองค์ประกอบที่ 3 ว่า “การพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน”

องค์ประกอบที่ 4 มีข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า .20 จำนวน 6 ข้อคำถาม โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .598-.777 จึงได้กำหนดชื่อองค์ประกอบที่ 4 ว่า “ประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีม” และ

องค์ประกอบที่ 5 มีข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า .20 จำนวน 6 ข้อคำถามโดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .51-.86 จึงได้กำหนดชื่อองค์ประกอบที่ 5 ว่า “การบริหารจัดการเวลา”

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสมดุลในชีวิตและการทำงาน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.53) โดยจำแนกเป็นรายข้อได้ ดังนี้ ด้านองค์กรแห่งความสุขมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.73) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.63) ด้านประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.45) ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการเวลาตามลำดับ และเมื่อทำการเปรียบเทียบระดับความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทย จำแนกตามปัจจัยอายุ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-Way ANOVA พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทยที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับความสมดุลในชีวิตและการทำงานโดยภาพรวม อยู่ใน

ระดับมาก และจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า บุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทยที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทยแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทยมากที่สุด คือ การสนับสนุนทางสังคม (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.65 รองลงมา ได้แก่ การจัดการตนเอง (X_3) การจัดการปัญหาแบบมุ่งปัญหา (X_2)และ พฤติกรรมการทำงานที่มีประสิทธิผล (X_1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.63, 0.61 และ 0.56 ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านปัจจัย และระหว่างตัวแปรความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทย

	X_1	X_2	X_3	X_4	Y
พฤติกรรมการทำงานที่มีประสิทธิผล (X_1)	1				
การจัดการปัญหาแบบมุ่งปัญหา (X_2)	.63*	1			
การจัดการตนเอง (X_3)	.63*	.66*	1		
การสนับสนุนทางสังคม (X_4)	.61*	.64*	.66*	1	
ความสมดุลในชีวิตและการทำงาน (Y)	.56*	.61*	.63*	.65*	1

*$p < .05$

ดังนั้นตัวแปรปัจจัยพฤติกรรมการทำงานที่มีประสิทธิผล ปัจจัยการจัดการปัญหาแบบมุ่งปัญหา ปัจจัยการจัดการตนเอง และปัจจัยการสนับสนุนทางสังคมผลต่อความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทย

ตอนที่ 3 การกำหนดกลยุทธ์ทางเลือกการสร้างความสมดุลในชีวิตและการทำงาน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากการสนทนากลุ่ม สามารถกำหนดกลยุทธ์ทางเลือกการสร้างความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในประเทศไทย ได้ 4 กลุ่ม (1) กลุ่มที่อายุ 50 ปีขึ้นไป แบ่งได้ 2 กลยุทธ์ คือ (1.1) กลยุทธ์ “งานประสานเที่ยว” (work and travel) ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่เน้นเรื่องของการทำงาน โดยสอดแทรกการท่องเที่ยว เพื่อให้บุคลากรในวัยนี้ รู้สึกผ่อนคลาย และได้ทำกิจกรรมไปพร้อม ๆ กับการทำงาน ไม่เกิดความจำเจ ทำให้คนวัยนี้ได้เปลี่ยนบรรยากาศในการทำงาน เป็นการลดความเครียดและเพิ่มความสุข และ (1.2) กลยุทธ์ “เรื่องเล่าจากพี่สู่น้อง” เป็นกลยุทธ์การถ่ายทอดองค์ความรู้ (knowledge sharing) ของผู้ที่มีองค์ความรู้ มีประสบการณ์ มีความรู้ในเชิงปฏิบัติการณ์ (know how) ถ่ายทอดผ่านรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ เพื่อรักษาองค์ความรู้นั้นๆ ไว้ หรือเพื่อการต่อยอดองค์ความรู้เพื่อความก้าวหน้าขององค์กรในอนาคต (2) กลุ่มอายุระหว่าง 40-49 ปี แบ่งได้ 2 กลยุทธ์ คือ (2.1) กลยุทธ์ “เราเลือกได้” (flexible work life) ซึ่งเป็นกลยุทธ์การทำงานแบบยืดหยุ่นที่องค์กรให้อิสระกับพนักงานในการเลือกเวลา

ทำงาน เลือกวันหยุด หรือรวบวันหยุดหลายๆ วัน เพื่อให้มีวันลามากขึ้นกว่าเดิม ตลอดจนการที่องค์กรมีการออกแบบสถานที่ทำงานให้มีความยืดหยุ่นสูง (agile workplaces) หรือมีบรรยากาศเสมือนทำงานที่บ้าน และ (2.2) กลยุทธ์ “เสาเข็มชีวิต” เป็นกลยุทธ์การสร้างความมั่นคงในชีวิต (stability in life) เป็นการสร้างความรู้เกี่ยวกับเรื่องการลงทุนและการวางแผนทางการเงินในรูปแบบต่าง ๆ โดยองค์กรติดต่อกับสถาบันการเงินให้ช่วยบริหารหนี้ และการเตรียมความพร้อม ในการศึกษาต่อโดยบริษัทอาจมีทุนการศึกษาไว้รองรับรวมทั้งมีระบบการเรียนแบบ e-learning หรือการเรียนผ่านระบบออนไลน์ (3) กลุ่มอายุระหว่าง 30-39 ปี แบ่งได้ 2 กลยุทธ์ คือ (3.1) กลยุทธ์วันแห่งความสุข (happy day) เป็นกลยุทธ์ที่ให้พนักงานสามารถเลือกวันหยุดพิเศษ นอกเหนือวันหยุดตามกฎหมาย เพื่อให้พนักงานได้มีโอกาสทำกิจกรรมกับครอบครัว เช่น วันเกิด และองค์กรอาจมีการกำหนดนโยบายในการติดตามงานในวันหยุด หรือในเวลาส่วนตัวนอกเวลาทำงานอย่างชัดเจน โดยออกเป็นกฎระเบียบ รวมทั้งการจัดสถานที่ และโปรแกรมการออกกำลังกายให้พนักงานกลุ่มอายุนี้เพื่อผ่อนคลาย และเพื่อสุขภาพ และ (3.2) กลยุทธ์ “พลังมดสร้างเมือง” เป็นแผนกลยุทธ์การสร้างทีม (team building) ที่องค์กรควรจัดขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะของพนักงานในวัยนี้ ในการทำงานเป็นทีมร่วมกับพนักงานคนอื่นหรือในแผนกอื่น โดยองค์กรอาจทำเป็นรูปแบบของโปรแกรมการฝึกอบรม หรือรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการจัดกิจกรรมจิตอาสาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร (CSR) ให้พนักงานวัยนี้ได้มีส่วนร่วม และ (4) กลุ่มอายุน้อยกว่า 30 ปี แบ่งได้ 2 กลยุทธ์ คือ (4.1) กลยุทธ์ “เรียนเล่นเน้นความสุข” ซึ่งเป็นกลยุทธ์ในการเรียน ผ่านการเล่น (learning by playing) เพื่อจูงใจคนในวัยนี้ที่มีความถนัดในการใช้เทคโนโลยี องค์กรสามารถจัดการเรียนรู้ ผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้และทำกิจกรรม เช่น สร้างระบบการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศผ่าน ระบบมือถือ สอนงาน ฐานการเล่นเกม ที่พนักงานทุกคนสามารถเข้าร่วมเล่นได้ ทั้งนี้องค์กรสามารถตั้งรางวัลเพื่อเป็นการตอบแทนพนักงานผู้ที่เล่นเกมได้ นอกจากนี้องค์กรสามารถจัดตั้งรางวัลเพื่อยกย่อง ตอบแทนพนักงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รางวัลสำหรับคนไม่ขาดงาน รางวัลสำหรับผู้ที่ทุ่มเทในการทำงาน และ (4.2) กลยุทธ์ “เวลาคุณค่า” ที่เป็นกลยุทธ์ที่องค์กรนำเวลามาใช้ให้เป็นประโยชน์กับพนักงานวัยนี้อย่างไม่จงใจเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ถ่ายทอดทางอ้อม เพื่อไม่ให้ดูเป็นทางการมากจนเกิดความน่าเบื่อหรือต่อต้าน ยกตัวอย่างเช่น การเชิญผู้บริหารมาดื่มกาแฟตอนเช้ากับพนักงานเพื่อลดช่องว่างระหว่างวัยและตำแหน่ง หรือการจัดงานสังสรรค์ในวันศุกร์ หรือการเชิญบุคลากรจากภายนอกที่มีชื่อเสียง หรือประสบความสำเร็จมาแบ่งปันประสบการณ์ในประเด็นที่ไม่เกี่ยวกับงาน เพื่อสร้างความแปลกใหม่ตื่นเต้นให้แก่พนักงานกลุ่มอายุนี้ โดยกิจกรรมสำหรับคนกลุ่มนี้จะต้องไม่ใช้เวลานาน แต่อาจต้องทำบ่อย ๆ และใช้ช่องทางการติดต่อสื่อสารแบบอื่นร่วมด้วย เพื่อดึงดูดความสนใจ

อภิปรายผล

กลยุทธ์ทางเลือกของการสร้างความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากร กลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไปเป็นกลยุทธ์ที่เป็นทางเลือกของคนกลุ่มนี้จะเน้นเรื่องของการพักผ่อนและผ่อนคลายจากการทำงานในรูปแบบของการท่องเที่ยวผสมผสานการทำงาน เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศในการทำงานรูปแบบเดิม เพื่อเพิ่มความสุขและลดความเครียดจากการทำงาน และกลยุทธ์ที่เป็นอีกหนึ่งทางเลือกคือการให้คนกลุ่มนี้ได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์กับคนรุ่นหลังหรือคนกลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากคนกลุ่มนี้มีองค์ความรู้และมากด้วยประสบการณ์อันทรงคุณค่าแก่องค์กร ดังนั้นการทำให้คนกลุ่มนี้รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีเวลาในการพูดคุย สังสรรค์และพักผ่อนบ้างนั้นจะสามารถสร้างสมดุลในชีวิตของคนกลุ่มนี้ได้อีกทางหนึ่ง เป็นไปตามแนวคิดของ Blanchard (2007) ที่กล่าวว่า องค์กรสมรรถนะสูงเป็นองค์กรที่สามารถสร้างผลงานที่มีประสิทธิภาพสูง ในขณะที่พนักงานมีความ

พึงพอใจ และมีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จสูง (de Sivatte, Gordon, Rojo, and Olmos,(2015)) เพราะนโยบายเกี่ยวกับความสมดุลในชีวิตและการทำงานไม่ชัดเจน ส่งผลให้หัวหน้างานต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและบริหาร จัดการความสมดุลให้เกิดขึ้นเองตามสถานการณ์ต่าง ๆ ส่วนกลุ่มพนักงานนั้นต้องการความยุติธรรมในทางจริยธรรมทางธุรกิจและผลกระทบต่อครอบครัว ซึ่งงานวิจัยสามารถเป็นแนวทางการบริหารบทบาทหน้าที่ในการใช้ชีวิตส่วนตัวครอบครัวได้อย่างเหมาะสม

โดยกลยุทธ์ทางเลือกของการสร้างความสมดุลในชีวิตและการทำงานในกลุ่มอายุ ระหว่าง 40-49 ปี สำหรับคนกลุ่มนี้เนื่องจากเป็นวัยที่มุ่งมั่นต่อการทำงาน มีความรับผิดชอบทั้งในองค์กรและครอบครัว กลยุทธ์ทางเลือกจึงเป็นเรื่องของความยืดหยุ่นในการทำงาน เวลา หรือสถานที่ทำงานที่สามารถตอบสนองความต้องการของเขาทั้งในด้านชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ทั้งนี้เนื่องจากคนกลุ่มนี้จะต้องเติบโตไปเป็นผู้บริหารรุ่นใหม่ขององค์กร ดังนั้นกลยุทธ์ทางเลือกอีกอย่างหนึ่งจึงเป็นการสร้างความมั่นคงในชีวิตให้พวกเขาไม่ว่าจะเป็นการให้องค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องงาน การจัดการงาน การวางแผนการเงิน การให้การศึกษาในเรื่องที่เขาสนใจ เป็นต้น ซึ่งหากองค์กรมีการวางกลยุทธ์เล่านี้ไว้ให้พวกเขา คนกลุ่มนี้จะรู้สึกว่าชีวิตในการทำงานของพวกเขานั้นมีความสมดุลทั้งในการทำงานและการดำเนินชีวิต (Buytendijk, (2006)) เนื่องจากองค์กรสมรรถนะสูง คือ องค์กรที่สามารถเข้าใจ และเข้าถึงการตลาดก่อนองค์กรอื่น สามารถรักษาพนักงานที่มีความสามารถสูง และสามารถรับมือกับแรงกดดันต่าง ๆ จากภายในและภายนอกองค์กรได้ดี (Au and Ahmed, (2016)) เพราะสาเหตุของความไม่สมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานในปัจจุบันส่วนใหญ่เกิดจากวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นปริมาณ เวลาปฏิบัติงาน และหน้าที่ความรับผิดชอบในงานปัจจุบัน และได้เสนอแนวทางการในการสร้างความสมดุลในชีวิตและการทำงานคือ การอำนวยความสะดวกในการทำงานทั้งด้านปฏิบัติงานและคุณภาพชีวิตของพนักงานและการเพิ่มผลตอบแทนและสวัสดิการให้มีความหลากหลาย

ต่อมากลยุทธ์ทางเลือกของการสร้างความสมดุลในชีวิตและการทำงานกลุ่มอายุระหว่าง 30-39 ปี เนื่องจากคนกลุ่มนี้เป็นวัยที่กำลังสร้างครอบครัว ดังนั้น องค์กรควรคำนึงถึงกลยุทธ์ที่เน้นให้ความสำคัญกับครอบครัว กิจกรรมที่สามารถทำร่วมกันได้ทั้งครอบครัว ควรให้ความสำคัญกับเวลาส่วนตัวของพวกเขา ไม่เบียดเบียนเวลาพักผ่อนหรือวันหยุด ควรมีการกำหนดระเบียบข้อบังคับเรื่องของการทำงานนอกเวลา หรือการทำงานในวันหยุดอย่างชัดเจน งดการติดตามงานหรือสั่งงานในเวลาส่วนตัวเพื่อให้พวกเขาได้มีอยู่กับครอบครัวหรือเวลาส่วนตัวนั่นเอง นอกจากนี้กลยุทธ์ที่นำมาใช้กับคนเหล่านี้อาจจะต้องเน้นของการทำงานเป็นทีมเพื่อเตรียมความพร้อมในการบริหารงานในหน้าที่ของพวกเขา และจัดกิจกรรมต่างๆเพื่อลดความเห็น-แก่ตัว เช่น การทำกิจกรรมจิตอาสาร่วมกับชุมชนหรือองค์กรอื่น ๆ เป็นไปตามแนวคิดของ Holbeche (2005) ที่เห็นว่า องค์กรสมรรถนะสูงเป็นองค์กรที่เน้นการแก้ไขปัญหา และมีการจัดการในลักษณะสนับสนุนและกระตุ้นให้เกิดการมอบพลังให้กับพนักงาน และมีการตรวจสอบ ในระดับที่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า องค์กรแบบสมรรถนะสูงจะให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหา องค์กรจะมีการบรรลุผลการปฏิบัติงานสูงอย่างยั่งยืนได้ พนักงานและผู้บริหารต้องทำงานร่วมกันมีความผูกพันกัน มีเป้าหมายในการทำงานอย่างเดียวกัน มีการเลื่อนไหลของข้อมูลในองค์กร และมีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี (Russo et al., (2016)) เพราะสาเหตุความไม่ความสมดุลในชีวิตและการทำงานส่วนใหญ่ คือ วัฒนธรรมการทำงานที่เน้นปริมาณงาน เวลาการปฏิบัติงาน และหน้าที่ความรับผิดชอบในงาน ตามลำดับ แนวทางในการสร้างความสมดุลในชีวิตและการทำงานที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสำคัญที่สุด คือ การอำนวยความสะดวกในการทำงาน ด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานที่บ้านแทนการทำงานในหน่วยงานสำหรับงานบางประเภท การจัดให้มีสถานที่รับเลี้ยงบุตรก่อนวัยเรียนของผู้ปฏิบัติงาน

การจัดให้มีเครื่องมืออุปกรณ์การทำงานที่ทันสมัยและเพียงพอต่อการทำงาน แต่ละลักษณะงานที่แม้จะไม่สามารถแก้ปัญหาสาเหตุความสมดุลระหว่างชีวิตและการโดยตรง แต่ก็ช่วยให้บุคลากรมีความผ่อนคลายจากการปฏิบัติงานในปัจจุบันได้

ถัดมาคือกลยุทธ์ทางเลือกของการสร้างความสมดุลในชีวิตและการทำงานกลุ่มอายุน้อยกว่า 30 ปี คนกลุ่มนี้เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถที่หลากหลายทั้งในด้านความรู้เฉพาะทางที่ได้ศึกษามาผนวกกับความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ ดังนั้น กลยุทธ์ที่องค์กรควรนำมาใช้กับคนกลุ่มนี้ควรเป็นกลยุทธ์ที่มีความหลากหลาย ทั้งการเรียนรู้และการเล่นกิจกรรมผ่านช่องทางต่าง ๆ ทั้งในเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว การสร้างกิจกรรมที่นำเอาเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้และการให้รางวัลจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้จัดขึ้นในองค์กร การออกแบบรางวัลที่มีความหลากหลาย เช่น การเอารางวัลไปแลกเป็นวันหยุดเป็นต้น ทั้งนี้ กลยุทธ์เรื่องของการแบ่งปันเวลาก็เป็นสิ่งจำเป็นของคนกลุ่มนี้ เพราะเขายังมีประสบการณ์ทำงานไม่มากนัก ดังนั้น การแบ่งปันเวลามาพูดคุย มาทำกิจกรรมร่วมกันของเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา หรือผู้บริหารมาพูดคุย พบปะหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือเชิญบุคคลภายนอกมาให้แง่คิดแก่พวกเขา เพื่อการสร้างแนวคิดในการทำงานและสร้างสมดุลในชีวิตในการทำงานของพวกเขาเป็นไปตามแนวคิดของ Collins (2005) กล่าวถึงองค์กรที่ยิ่งใหญ่ที่มีผลงานสูง การมีความผูกพันอย่างเหนียวแน่น เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ องค์กรเหล่านี้จะมุ่งหน้าไปสู่อนาคตระยะยาว จะมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยมีวัฒนธรรมองค์กรเป็นตัวยึดเหนี่ยวทำให้พนักงานมีค่านิยมร่วมกัน (Rosen, (2010)) เพราะกลุ่มที่จะบริโภคสื่อต่อวันมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มเจเนอเรชั่นแซด รองลงมา คือ เจเนอเรชั่นวาย และเจเนอเรชั่นเอ็กซ์ตามลำดับ ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ การใช้อินเทอร์เน็ต ฟังเพลง เล่นเกมส์ การคุยโทรศัพท์ การสนทนาออนไลน์ การส่งข้อความอีเมล และการดูโทรทัศน์ อีกทั้งผลการวิจัยนี้สามารถแสดงให้เห็นว่าคนกลุ่มเจเนอเรชั่นแซดมีการใช้อินเทอร์เน็ต ฟังเพลง เล่นเกมส์ และสนทนาออนไลน์เป็นอันดับแรก ๆ ซึ่งแตกต่างกับ เจเนอเรชั่นเบบี้บูมเมอร์สเป็นอย่างมากที่มีอัตราการบริโภคสื่อในลำดับที่ต่ำ อีกทั้งคนในเจเนอเรชั่นวายชื่นชอบที่จะทำกิจกรรมหลาย ๆ อย่างพร้อมกัน ซึ่งแตกต่างกับเจเนอเรชั่น-เอ็กซ์ที่ชื่นชอบการทำกิจกรรมเพียงอย่างเดียว และไม่ชอบความวุ่นวาย ทำให้มีความจำเป็นที่จะเรียนรู้พฤติกรรมคนในยุคเทคโนโลยีและดิจิตอล หรือเจเนอเรชั่นแซด เพื่อทำความเข้าใจและนำไปพัฒนารูปแบบการทำงาน เพื่อลดปัญหาการทำงานของคนในแต่ละรุ่นที่ต้องทำงานร่วมกันในองค์กร (National Master, 2010)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย โดยองค์กรที่มีสมรรถนะสูงควรมีนโยบายที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนส่งเสริมความสมดุลในชีวิตและการทำงานของบุคลากรในองค์กร โดยการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดให้มีกิจกรรมต่างๆให้สามารถดำเนินไปได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ผู้รับผิดชอบด้านทรัพยากรมนุษย์ควรนำแนวนโยบายไปสู่การปฏิบัติจริงโดยองค์กรที่มีสมรรถนะสูงสามารถนำข้อค้นพบที่เป็นกลยุทธ์ทุกช่วงอายุไปกำหนดเป็นกิจกรรมดำเนินการเพื่อให้เกิดความสมดุลในชีวิตและการทำงานได้จริงในองค์กร

references

Alderfer, Clayton P. (1972). **Existence Relatedness and Growth.** New York: Free Press.

Allen, T. D., Herst, D. E. L., Bruck, C. S., & Sutton, M. (2000). **Consequences associated with work-to-family conflict: A review and agenda for future research**. Journal of Occupational Health Psychology, 5, 278-308.

Au, W. C., & Ahmed, P. K. (2016). **Relationships between superior support, work role stressors and work-life experience**. Personnel Review, 45(4), 782-803.

Auer, J., & Elton, J. (2010). **Work, life and health study**. Adelaide, Australia: University of South Australia.

Bardoel, E. A. (2003). **The provision of formal and informal work-family practices: The relative importance of institutional and resource dependent explanations versus managerial explanations**. Women in Management Review, 18(1/2), 7-19.

Blanchard, K. H. (2007). **Leading at a higher level: Blanchard on leadership and creating high performing organizations**. Upper Saddle River, NJ: Pearson.

Buytendijk, F. (2006). **Five key to building high performance organization**. Business Performance Management, 4(1), 24-30.

Cascio, W. F. (1998). **Managing human resources: Productivity, quality of work life, profits (5 th ed., International ed.)**. Boston: Irwin McGraw-Hill.

Collins, J. C. (2005). **Good to great**. New York: Harper Audio.

Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). **A first course in factor analysis (2 nd ed.).** Hillsdale, NJ: L. Erlbaum Associates.

de Sivatte, I., Gordon, J. R., Rojo, P., & Olmos, R. (2015). **The impact of work-life culture on organizational productivity**. Personnel Review, 44(6), 883-905.

de Waal, A. A. (2007) **The characteristics of a high performance organization**. Business Strategy Series, 8(3), 179-185.

Edwards, J. R., & Rothbard, N. P. (2000). **Mechanisms linking work and family: Clarifying the relationship between work and family constructs.** Academy of Management Review, 25, 178-199.

Field, A. P., Miles, J., & Field, Z. (2012). **Discovering statistics using R**. Thousand Oaks, CA: Sage.

Fu, C. K., & Shaffer, M. A. (2001). **The tug of work and family: Direct and indirect domain-specific determinants of work-family conflict**. Personnel Review, 30(5), 502-522.

Glezer, H., & Wolcott, I. (1999). **Work and family life: Reciprocal effects**. Family Matters, 52, 69-75.

Greenhaus, J. H., Collins, K. M., & Shaw, J. D. (2003). **The relation between work-family balance and quality of life**.

Journal of Vocational Behavior, 63(3), 510-531.

Herzberg, F. Mausner, B. and Synderman, B.B. (1959). **The Motivation to work.** New York: John Willey & Sons

Holbeche, L. (2005). **The high performance organization: Creating dynamic stability and sustainable success.** Boston: Butterworth-Heinemann.

Huse, E. F., & Cummings, T. G. (1985). **Organization development and change (3rd ed.).** St. Paul, MN: West.

Hutton, A. (2005). **The case for work/life balance: Closing the gap between policy and practice**. Christchurch, New Zealand: Hudson Highland Group.

Hyman, J., & Summers, J. (2004). **Lacking balance?: Work-life employment practices in the modern economy**. Personnel Review, 33(4), 418-429.

Jutuporn Sathiankhong. (2014). **Strategy for successin the management of thaipublic sector**. Doctor of Philosophy, Burapha University.

Lewin, D. (1981). **Collective bargaining and the quality of work life**. Organizational Dynamics, 10(2), 37-53.

Linder, J. C., & Brooks, J. D. (2004). **Transforming the public sector**. Outlook, 3, 74-83.

MacCallum, R. C., Browne, M. W., & Sugawara, H. M. (1996). **Power analysis and determination of sample size for covariance structure modeling**. Psychological Methods, 1(2), 130-149.

Maslow, A. H. (1970). **Motivation and personality (2nd ed.).** New York: Harper & Row.

Miller, C. A. (2009). **Nursing for wellness in older adults (5 th ed.).** Philadelphia, PA: Wolters Kluwer Health.

National Master. (2010). **Thailand Population Pyramid for 2010**. Retrieved November 28,2018, from http://www.nationalmaster.com/country/th/Age_distribution

Nattapol Leelawattana. (2012). What is strategy. Bangkok: Business Opportunity Cente.

Newstrom, J. W., & Davis, K. (1997). **Organizational behavior: Human behavior at work (10 th ed.)**. Boston: McGraw-Hill.

Office of the Permanent Secretary for Energy. (2007). **High Performance Organization**. Bangkok: Author.

Pattamawan Jindarak and Saisunee Kasem. (2019). **Balance between life and work with a variety of age groups**. Executive Journal, 39 (1), 3-11

Pasu Decharin. (2007). **Organization of cultural learning**. Manager Weekend, 20(1064), p. 5.

Pettigrew, A. M., & Whipp, R. (1991). **Managing change for competitive success.** Cambridge, MA: B. Blackwell.

Russo, M., Shteigman, A., & Carmeli, A. (2016). **Workplace and family support and work-life balance: Implications for individual psychological availability**

and energy at work. The Journal of Positive Psychology, 11(2), 173-188.

Sirichai Kanjanawasee, Taweewat Pitayanoo, & Derek Srisukho. (2016). **Selection of suitable statistics for social science research (7 th ed.).** Bangkok: Chulalongkorn University Press.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). **Using multivariate statistics (5th ed).** Boston: Pearson.

Thailand Productivity Institute. (2018). **Value-Added Productivity Indicators**. Bangkok: Author.

Thompson, A. A., Jr., & Strickland, A. J., III. (1999). S**trategic management: Concepts and cases (11th ed.)**. Boston: Irwin McGraw Hill.

Walton, R. E. (1974). **Improving the quality of work life.** Harvard Business Review, 15(5), 12-16.

Received 22/06/2563
Revised 10/07/2563
Accepted 17/07/2563

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพในประเทศไทย

เขมนิจ จามิกรณ์[1], เอกสิทธิ์ สนามทอง[2], อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกูล[3], ดวงเดือน จันทร์เจริญ[4]
หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยรามคำแหง[1,2,3,4]
E-mail: Khemanitpan@gmail.com[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพในประเทศไทย เพื่อยกระดับสู่มืออาชีพและประเมินแนวทางการพัฒนา เป็นการวิจัยแบบผสานวิธีโดยเครื่องมือเชิงคุณภาพและเครื่องมือเชิงปริมาณ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ การศึกษาสมรรถนะจากข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวเพื่อกำหนดโครงสร้างแบบสอบถาม การสร้างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 28 คน และประเมินแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพโดยวิธีการสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า สมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ ประกอบด้วย ทักษะการใช้ภาษา ทักษะบุคลิกภาพที่เหมาะสม โดยแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้ของผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ ปัจจัยด้านทักษะของผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์

คำสำคัญ : สมรรถนะ , ผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ , ผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพ , ประเทศไทย

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University

Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

Guidelines for Developing Professional Television Moderator Competency in Thailand

Khemanit Jamikorn[1], Ekkasit Sanamthong[2], Ittipaat Suwathanpornkul[3], Duangduen Chancharoen[4]

Doctor of Philosophy Course, Faculty of Human Resource Development, Graduate School, Ramkhamhaeng University [1,2,3,4]

E-mail: khemanit22@gmail.com[1]

ABSTRACT

This research was aimed at studying guidelines for developing professional television moderator competency in Thailand with the following objectives Elevate to professionals and To assess guidelines for developing The study combined the use of qualitative and quantitative instruments divided into the following three steps Study competence from data in documents, concepts, theories and related studies to determine questionnaire structure; Create guidelines for developing television by conducting in-depth interviews with 28 key informants; and Assess guidelines for developing television moderator competency using focus groups and content analysis. The findings revealed the following: Professional television moderator competency of the following: skills and Appropriate personality skills; Guidelines for developing professional television consisted of the following: Knowledge about professional television Professional television moderator competency skills; and Professional television moderator attitudes.

Keywords: Competency, television moderator, professional television moderator, Thailand

บทนำ

นับจากการแพร่ภาพครั้งแรกในโลกของสถานีโทรทัศน์บีบีซี เมื่อปี ค.ศ. 1936 โทรทัศน์ได้กลายเป็นสื่อมวลชนที่ได้รับความนิยมอย่างรวดเร็วและกว้างขวางในทุก ๆ ประเทศที่เทคโนโลยีโทรทัศน์เข้าไปสัมผัสประชาชนคนดู (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน จากวันแรกของการเปิดสถานีโทรทัศน์ไทยทีวี เมื่อ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2498 จนถึงปัจจุน สื่อโทรทัศน์ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายแม้จะเป็นสื่อมวลชนที่เกิดขึ้นหลังสุดในบรรดาสื่อมวลชนที่มีอยู่ในประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) สาเหตุสำคัญประการหนึ่งเนื่องจาก คุณลักษณะเฉพาะของสื่อโทรทัศน์ที่นำเสนอได้ทั้งภาพและเสียง โดยรวมคุณสมบัติของสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ และภาพยนต์เข้าไว้ด้วยกัน คือ ผู้ชมสามารถได้ยินเสียงเช่นเดียวกับการฟังวิทยุ ได้เห็นภาพเคลื่อนไหวเช่นเดียวกับการชมภาพยนต์ และได้เห็นตัวหนังสือเช่นเดียวกับการอ่านหนังสือพิมพ์ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) โทรทัศน์จึงเป็นแหล่งรวมข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิงต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงผู้ชมรายการได้ทุกที่ที่เทคโนโลยีนี้ไปถึง โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา และสถานที่ ความนิยมของสื่อนี้ในประเทศไทยเห็นได้มีเครื่องรับโทรทัศน์แบบจอแก้วหรือจอตู้ปลา ร้อยละ 57.9% และเครื่อรับโทรทัศน์แบบจอแบน ร้อยละ 52.1% ของจำนวนประชากรทั้งหมดในประเทศไทย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) และล่าสุดมีจำนวนทั้งสิ้น

หากมองย้อนกลับไปในอดีต สื่อกระแสหลักอย่างวิทยุโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่นจัดได้ว่าเป็นสื่อหลักที่ได้รับความนิยมและสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี (กาญจนา แก้วเทพและนิคม ชัยขุนพล , 2555 , หน้า 19) แต่สำหรับปัจจุบันในยุคข้อมูลข่าวสาร สื่อใหม่ (New Media) ได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคมหลากหลายด้าน ส่งผลให้ผู้บริโภคส่วนใหญ่หันมาใช้เวลาบนโลกออนไลน์ในการหาข้อมูลข่าวสารเพื่อติดต่อสื่อสารและเพื่อแสวงหาความบันเทิงมากขึ้น ทั้งนี้ด้วยเพราะสื่อใหม่ (New Media) คือสื่อในรูปแบบดิจิทัลที่มีความหลากหลายของสื่อในตัวเอง และมีความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้เพื่อใช้ส่งข้อมูลข่าวสารไปยังกลุ่มเป้าหมายทั้งเฉพาะบุคคลและเครือข่ายอื่น ๆ ทั้งนี้สื่อใหม่มีคุณลักษณะหลายประการที่ผิดแผกแตกต่างไปจากสื่อในรูปแบบเดิม จึงเป็นเหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้สื่อใหม่เองปรับฐานะเป็น “วัตถุแห่งการศึกษา” สื่อใหม่จึงนับว่าเป็นนวัตกรรม (Inovation) (กาญจนา แก้วเทพและนิคม ชัยขุนพล , 2555 , หน้า 21)

อย่างไรก็ตามแม้จะมีอินเทอร์เน็ตทีวีมีบทบาทเกิดขึ้นมากมาย แต่หากพูดถึงอินเทอร์เน็ตทีวีที่สามารถอยู่รอดและสามารถสร้างความนิยมหรือเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปได้ค่อนข้างมีน้อยอาจเป็นเพราะในยุคปัจจุบันพฤติกรรมของผู้รับชมได้เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากรายการโทรทัศน์ทางอินเทอร์เน็ตนั้นเปิดโอกาสให้ผู้ชมสามารถรับชมย้อนหลังได้จากอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้รายการโทรทัศน์ยอดนิยมแทนที่จะเป็นวาไรตี้โชว์ ก็กลายเป็นรายการของโทรทัศน์ดาวเทียม

รายการต่าง ๆ เช่นที่นำเสนอทางโทรทัศน์ล้วนมีความหลากหลายของรายการ อาทิ รายการเด็ก รายการสัมภาษณ์ รายการสนทนา รายการข่าว รายการสารคดี รายการตอบปัญหา รายการผู้หญิง รายการดนตรี ละคร เป็นต้น บรรดารายการต่างๆ เหล่านี้ จะประสบความสำเร็จและตอบสนองความต้องการของผู้ชมไม่ได้ ถ้าผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ เพราะ นอกจากความสามารถและความชำนาญงานเฉพาะบุคคลแล้ว สิ่งที่ผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ คือ ศิลปการนำเสนอหรือวิธีการเรียกความสนใจผู้ชม (Showmanship) นับตั้งแต่ผู้อำนวยการผลิต ผู้กำกับรายการ ผู้เขียนบทโทรทัศน์ เจ้าหน้าที่กลอง เจ้าหน้าที่แสง ไปจนถึงบุคคลที่เปรียบเสมือนตัวแทนของผู้ผลิตรายการในการนำเสนอรายการไปยังผู้ชมเพื่อให้การส่งสารครั้งนั้นเกิดประสิทธิภาพ หากรูปแบบเนื้อหารายการน่าสนใจ แต่ผู้ที่เป็นตัวแทนของรายการไม่สามารถดึงดูดความสนใจผู้ชมหรือ

นำเสนอผิดวัตถุประสงค์รายการก็ไม่ประสบความสำเร็จ บุคคลผู้นี้คือ ผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ (อาทิตยา ทรัพย์สินวิวัฒน์, 2554)

ดังนั้น สมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพในประเทศไทยจึงมีความสำคัญ เป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ กระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ความสามารถให้บุคลากรในองค์กรอย่างเป็นระบบ โดยผ่านกิจกรรมการฝึกอบรมการพัฒนารูปแบบต่าง ๆ อีกทั้งใช้สภาพแวดล้อมหรือการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร เพื่อให้บุคลากรเกิดการพัฒนาตนเอง และผู้อื่น ทั้งนี้เป้าหมายเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่าง องค์กรมีผลิตผล ผลิตภาพที่ดีขึ้น บุคลากรมีความเจริญก้าวหน้า มีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมมีความเข้มแข็ง และมีความสามารถในการแข่งขัน จากประเด็นปัญหา ความสำคัญ และบทบาทของผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ที่ต้องให้ความสำคัญ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพในประเทศไทย เพื่อสร้างแนวทางผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพในประเทศไทย ให้เป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตรายการผู้รับชมรายการ ทำหน้าที่ถ่ายทอดสิ่งที่ทีมงานผลิต เพื่อสร้างสรรค์ให้ผู้ชมรายการรับชมรายการตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ผลิตต้องการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์
2. เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์และ
3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเน้นวิเคราะห์สมรรถนะของผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์และสร้างแนวทางการพัฒนาสู่ระดับมืออาชีพ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

จากการศึกษาเอกสารตำราร่วมทั้งแนวโน้มในปัจจุบัน ชี้ได้ว่าความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญมี 3 ประเด็นคือ (1) ความจำเป็นทางธุรกิจ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันของโลกธุรกิจ ในปัจจุบันทำให้การบริหารจัดการบุคลากรในแนวทางเดิมไม่เพียงพอต่อการเติบโตของธุรกิจ ผู้นำยุคใหม่จะต้องเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีศักยภาพในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า โดยพัฒนาศักยภาพของเขาเหล่านั้นในด้านความคิดและกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต (2) ความจำเป็นในการสร้างทุนมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพเพื่อสามารถแข่งขันกับองค์กรอื่น สร้างคุณสมบัติของทุนมนุษย์ที่แตกต่าง สร้างคุณค่าให้กับธุรกิจให้มากที่สุด การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรจึงต้องมีแนวทางที่เหมาะสมชัดเจน เพื่อให้การพัฒนานั้นได้ทุนมนุษย์ที่ทรงคุณค่ามากที่สุด และ (3) การสร้างทุนมนุษย์ที่มีคุณค่าและมีลักษณะเฉพาะที่เรียกว่า ทุนองค์กร เป็นการสร้างความโดดเด่นจากคุณลักษณะขององค์กรที่องค์กรอื่น ๆ ไม่สามารถลอกเลียนได้ ความสำคัญของการสร้างความแตกต่างนี้ เป็นการสร้างความเป็นเอกลักษณ์ (unique) เฉพาะตัวขององค์กรนั่นเอง (Ulrich, 2005)

จากแนวคิดและความจำเป็นข้างต้น นับได้ว่าเป็นบทบาทและหน้าที่โดยตรงของนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์องค์กรยุคใหม่จึงต้องการนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ความเป็นมืออาชีพ สามารถเชื่อมโยงเป้าหมายขององค์กรสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยคาดหวังให้นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สร้างผู้นำรุ่นใหม่ (new generation leader) ตามคุณลักษณะของผู้นำ (leadership) ที่องค์กรต้องการ เช่น การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในทุกๆ ด้านอย่างมีระบบและชัดเจน เช่น การสร้างเส้นทางการพัฒนาบุคลากร (Training Road Map - TRM) เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาบุคลากรให้สอดรับกับเป้าหมายองค์กรหรือ

กำหนดแผนการพัฒนาบุคลากรรายบุคคล (Independent Development Plan - IDP) ที่ชัดเจนเป็นระบบมากขึ้น เพื่อสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) ขององค์กรต่อไป พนักงานสัมพันธ์แบบใหม่ (new employees retirement system) โดยการบริหารทุนมนุษย์ด้วยการให้บทบาทของนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มืออาชีพกับหัวหน้าหน่วยงานหรือผู้ดูแลสายงาน องค์กรใหญ่ๆ อาจมีการใช้การจ้างมาจากภายนอก (contract manager, outsourcing) มาช่วยดูแลระหว่างหน่วยงานหรือสร้างความเป็นหุ้นส่วนหรือพันธมิตรระหว่างบุคลากรกับองค์กร (partnering) ผลลัพธ์คือ ความผูกพันของบุคลากรกับองค์กรมีมากขึ้น เนื่องจากการดูแลที่ใกล้ชิดและสนองตอบความต้องการของบุคลากรมากที่สุด การจัดการผลลัพธ์เชิงกลยุทธ์ (strategic result management) ด้วยการสร้างวัฒนธรรมที่เน้นผลงาน จัดระบบการวัดผลงานด้วยตัวชี้วัด (key performance indicators) วัดความสามารถที่ทำเพื่อผลงานที่มีคุณค่าสูงสุดต่อองค์กร มีการจัดทำดัชนีวัดผลสำเร็จด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (HR scorecard) ที่เป็นรูปธรรมในการวัดรูปแบบการบริหารทุนมนุษย์เชิงกลยุทธ์ ซึ่งจะนำไปใช้ในการบริหารค่าตอบแทนตามผลสำเร็จและการให้สวัสดิการที่มีคุณภาพ ทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพในการตอบสนองความต้องการของพนักงาน รวมถึงการพัฒนาผลลัพธ์ขององค์กรโดยการพัฒนาตนเองของบุคลากรในทุกระดับ

สมรรถนะ

จากการศึกษาเอกสารตำรารวมทั้งแนวโน้มในปัจจุบัน พบว่าสมรรถนะมีความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ กล่าวคือ ความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และคุณลักษณะ (attributes) ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง (job roles) ให้ประสบความสำเร็จ โดยมีความโดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ ในเชิงพฤติกรรม เช่น สามารถปฏิบัติงานได้มากกว่าเพื่อนร่วมงาน ในสถานการณ์ที่หลากหลายกว่าและได้ผลงานที่ดีกว่า McClelland (1998, p. 331)

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยตามขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ โดยการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ แนวคิดสมรรถนะของนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แนวคิดผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ แนวคิดและทฤษฎีด้านการสื่อสาร แนวคิดด้านบุคลิกภาพเพื่อกำหนดกรอบในการสัมภาษณ์เชิงลึก

ระยะที่ 2 การสร้างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับ ผู้ผลิตรายการ ผู้ดำเนินรายการ และศิลปิน เพื่อรวบรวมข้อมูลจากคำตอบของผู้สัมภาษณ์ในประเด็นเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารและสมรรถนะที่จำเป็นของผู้ดำเนินรายการ โดยการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยการเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า ขณะเดียวกันระหว่างการสัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์มีอิสระในการซักถาม เจาะลึก นอกเหนือจากแนวคิดที่ได้กำหนดไว้ และผู้สัมภาษณ์ก็มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น

ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพ โดยวิธีการสนทนากลุ่มเพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพในประเทศไทย จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 3 กลุ่ม จำนวน 9 คน ที่ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบประเมินโครงร่างประเมินแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพในประเทศไทย คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยและกำหนดคุณสมบัติ

ผลการวิจัย

ระยะที่1 สมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพ ประกอบด้วย (1) ควรมีทักษะการใช้ภาษา (2) ทักษะบุคลิกภาพที่เหมาะสม

ระยะที่ 2 สร้างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศนระดับมืออาชีพ ประกอบด้วย (1) ปัจจัยสมรรถนะด้านความรู้ของผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพในประเทศไทย (2) ปัจจัยด้านทักษะของผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพในประเทศไทยและ (3) ปัจจัยด้านเจตคติของผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพในประเทศไทย

ระยะที่3 ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพ มีความความเป็นไปได้และความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.77) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด คือ ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสมตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ชี้ได้ว่าปัจจัยด้านทักษะของผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ ทักษะด้านภาษา ผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพต้องเป็นผู้ที่ใช้ภาษาได้ดี พูดจาชัดเจน ถูกต้องตามอักขรวิธี มีจังหวะในการพูด ใช้ถ้อยคำในการสื่อสารได้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนรู้จักเลือกใช้ภาษากายประกอบคำพูดได้อย่างเหมาะสม ทักษะด้านน้ำเสียง ต้องเป็นผู้ที่มีน้ำเสียงน่าฟัง รู้จักใช้น้ำเสียงที่แตกต่างกันเพื่อให้การสื่อความหมายของผู้ดำเนินรายการชัดเจนขึ้น เช่น ใช้เสียงดังขึ้นเมื่อเกมการแข่งขันกำลังสนุก ตื่นเต้น เพราะมนุษย์เรามีเสียงแตกต่างกัน แต่ละคนก็มีเสียงที่เป็นเอกลักษณ์ ใครมีเนื้อเสียงดีและไพเราะอยู่แล้วถือว่ามีต้นทุนที่ดี เพราะทำให้การพูดน่าฟังและมีโอกาสประสบความสำเร็จด้านการพูดได้มากกว่า นักพูดที่มีเสียงเบาเล็กเหมือนเด็ก เสียงที่ทุ้มจนเกินไป แหลมจนแสบหู หรือแหบแห้งจนคนฟังเหนื่อยแทน จะทำให้การพูดไม่ค่อยน่าฟัง ขาดความน่าเชื่อถือ ไร้เสน่ห์เพราะแทนที่คนฟังจะสนใจเนื้อหาที่เราพูด กลับถูกดึงความสนใจไปที่เสียงไม่รื่น ทักษะด้านพัฒนาเนื้อเสียง

1) เราต้องรู้จักเสียงตัวเองก่อน จำไว้ว่าเสียงที่เราได้ยินไม่เหมือนกับสิ่งที่คนอื่นได้ยิน เพราะเราได้ยินจากภายในหูของเรา ส่วนคนอื่นได้ยินจากการเปล่งเสียงออกมา เราจึงควรอัดคลิปวีดีโอตัวเองเวลาพูดมาฟัง เมื่อรู้ว่าน้ำเสียงและเนื้อเสียงเราเป็นอย่างไร ก็ต้องเรียนรู้ว่า เป็นเสียงที่ดีแล้วหรือยัง ถ้ายัง เสียงเล็กไป แหลมไป หรือห้าวไป ก็ต้องฝึกให้ตัวเองมีเสียงที่สองเพื่อใช้สำหรับการพูดให้น่าเชื่อถือขึ้น

2) ต้องรู้จักปรับระดับเสียงให้เข้ากับบทสนทนาในชีวิตประจำวัน เสียงแบบไหนพูดคุยกับเพื่อนฝูง เสียงแบบไหนพูดกับผู้ใหญ่ เสียงแบบไหนพูดต่อหน้าคนมาก ๆ เสียงแบบไหนเหมาะนำเสนองาน หรือพูดในที่ประชุม

3) ถ้าเราติดอาการพูดที่ไม่ปกติ เช่น ลิ้นออกมาเวลาพูด เอาลิ้นดันฟันบนควรพยายามเลิกอาการเหล่านั้นให้ได้ เพราะจะทำให้ขาดความน่าเชื่อถือและไม่น่าฟัง ลองอัดคลิปตัวเองแล้วดูว่าเวลาเราพูดมีอะไรผิดปกติหรือไม่

4) ลองอัดวีดีโอตัวเองและฝึกพูดหลาย ๆ เสียง เพื่อดูว่าเสียงแบบไหนเหมาะกับโอกาสใด หรืออาจลองพูดให้คนรอบข้างช่วยติชม

5) สังเกตว่าเราติดนิสัยพูดคำอะไรเป็นพิเศษหรือไม่ เช่น เอ่อ คือแบบว่า เข้าใจไหม พยายามเลิกด้วยเทคนิค pause

6) เวลาฝึกพูด ให้พยายามคิดว่าเราพูดกับคนที่นั่งหลังสุด เพื่อใช้พลังอย่างเต็มที่ ใช้เนื้อเสียงที่แน่น แต่ไม่ใช่การตะโกน

7) เปล่งเสียงให้ชัด บางคนมีน้ำเสียงดีแต่ฟังไม่รื่นหู เพราะไม่เปิดปากเวลาพูด ดังนั้น ควรเปิดปาก ผ่อนคลายริมฝีปาก ให้ตำแหน่งฟันและลิ้นอยู่ถูกที่ เพื่อป้องกันเสียงที่ดังแค่ในลำคอ ทักษะด้านภาษาหลากหลาย การเป็นพิธีกรที่

ประสบความสำเร็จไม่จำเป็นต้องพูดได้สองภาษา ภาษาไทยภาษาเดียวทำให้ดีก็เก่งและเฮงได้ เพียงแต่การพูดได้สองภาษาได้เปรียบมากกว่าแน่นอน คือได้ทั้งงานไทยอย่างเดียวและงานสองภาษา ทักษะด้านบุคลิกภาพ ความน่าเชื่อถือ ผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกน่าเชื่อถือในสายตาผู้รับสาร เนื่องจากเนื้อหารายการมีความหลากหลาย ซึ่งเป็นเรื่องความถูกต้อง เป็นเรื่องที่เชื่อถือได้ ผู้รับสารต้องสามารถเชื่อถือข้อมูลที่ผู้ดำเนินรายการนำเสนอได้ การสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นในสายตาผู้รับสารนั้น ผู้ดำเนินรายการสามารถทำได้โดยศึกษารูปแบบเนื้อหารายการเป็นอย่างดี และดำเนินรายการอย่างฉะฉาน โดยแต่ละปัจจัยมีองค์ประกอบย่อยดังต่อไปนี้

แนวคิดการสื่อสารของ เดวิด เค เบอร์โล (1960) กล่าวถึงทัศนคติของผู้ส่งสารว่า การสื่อสารจะประสบความสำเร็จได้ ผู้ส่งสารจำเป็นต้องมีความรู้ ความคิดเห็นและความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง (Attitude Toward Self) อันจะทำให้ผู้ส่งสารเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง (Self Confidence) ว่าสามารถเป็นผู้ส่งสารที่มีประสิทธิภาพได้ ผู้ส่งสารต้องมีความรู้สึกที่ดีต่อเนื้อหาข่าวสาร (Attitude Toward Matters) ที่ผู้ส่งสารจะส่งออกไป ซึ่งมีผลให้เกิดความสนใจติดตามค้นคว้าเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับการสื่อสารนั้น เช่นจนผู้ส่งสารมีความรู้ดี น่าเชื่อถือและน่าเลื่อมใสในสายตาผู้รับสาร และผู้ส่งสารยังจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้สึกที่ดีต่อผู้รับสาร (Attitude Toward Receiver) เพราะการสื่อสารจะประสบความสำเร็จหรือไม่ยังต้องขึ้นอยู่กับผู้รับสาร หากผู้ส่งสารมีความรู้สึกที่ดีต่อผู้รับสารจะทำให้มีความตั้งใจกระตือรือร้นและมีความพยายามในการสื่อสาร

การที่ผู้ดำเนินรายการจะต้องเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ต่อเนื้อหาข่าวสารและต่อผู้รับสารสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเด็นสำคัญคือ

1. ความจริงใจและความรู้สึกที่ดีต่อผู้เข้าร่วมรายการ ผู้ดำเนินรายการจำเป็นต้องมีความจริงใจ และสร้างความรู้สึกที่ดีต่อผู้เข้าร่วมแข่งขันในรายการ ถือเป็นคุณสมบัติอีกประการหนึ่งของผู้ดำเนินรายการที่จะทำให้การสื่อสารหรือสื่อความหมายไปยังผู้เข้าร่วมรายการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการสื่อสารเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ผู้ผลิตรายการต้องการนั้น หากผู้เข้าร่วมรายการเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อส่วนต่างๆ ของรายการ เพราะเป็นผลจากการที่ผู้ดำเนินรายการขาดความจริงใจและความรู้สึกที่ดีแล้ว จะทำให้การบันทึกเทปรายการเต็มไปด้วยบรรยากาศที่ตึงเครียด ขาดความตั้งใจ ไร้ความกระตือรือร้น รวมไปถึงการไม่ได้รับความร่วมมือมากเท่าที่ควรจากผู้เข้าร่วมรายการ ผู้ดำเนินรายการจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำตัวเสมือนหนึ่งเป็นตัวแทนของรายการ สร้างความรู้สึกที่ดีต่อผู้เข้าร่วมรายการด้วยการเข้าไปพูดคุยอย่างเป็นกันเองทักทายกับผู้ร่วมรายการอย่างจริงใจทั้งก่อนบันทึกเทปรายการ ระหว่างบันทึกเทปรายการและหลังจากบันทึกเทปรายการ

อริสโตเติล (1998) ได้อธิบายถึงความจริงใจและปรารถนาดีต่อผู้ฟัง (Sincerity, Good Will and Trustworthiness) ว่า ความจริงใจและปรารถนาดีของผู้พูดที่แสดงออกทางสีหน้า แววตา ท่าทาง น้ำเสียง สามารถทำให้เกิดความศรัทธาต่อผู้พูด รวมถึงการที่ผู้พูดรู้สภาพอารมณ์ความเชื่อ และค่านิยมของผู้ฟัง (Pathos) และเลือกสรรเนื้อหาสาระที่พูดได้เหมาะสมตรงกับความสนใจและความต้องการของผู้ฟังจะทำให้การสื่อสารประสบความสำเร็จในที่สุด

2. ความยุติธรรม สำหรับหัวข้อนี้ ความยุติธรรมถือเป็นหัวใจสำคัญที่ผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพจะขาดไม่ได้ เพราะผู้ดำเนินรายการเปรียบเสมือนกรรมการตัดสินที่อยู่เบื้องหน้าผู้แข่งขันและผู้ชมทางบ้าน ต้องคอยสอดส่องเอาใจใส่ผู้เข้าแข่งขันทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และเนื่องจากรูปแบบรายการเป็นรายการการแข่งขัน หากไม่มีความเป็นกลางการแข่งขันนั้นก็ไม่มีความหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการที่มีผู้ร่วมรายการเป็นเยาวชน ผู้ดำเนินรายการยิ่งต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของการแสดงความเป็นกลางกับผู้เข้า

แข่งขันทุกคน หากผู้ดำเนินรายการมีความโน้มเอียงเข้าข้างผู้ร่วมแข่งขันคนใด หรือกลุ่มใดเป็นพิเศษก็จะทำให้ผู้เข้าร่วมรายการเกิดความรู้สึกไม่ดี ส่งผลให้รายการและผู้ดำเนินรายการขาดความน่าเชื่อถือ คุณสมบัติข้อนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเบอร์โลและคณะที่ชี้ให้เห็นว่า ความยุติธรรม (Just) คือปัจจัยสำคัญที่สร้างความอบอุ่นใจให้เกิดขึ้นระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร เพื่อให้ผู้รับสารเกิดความน่าเชื่อถือผู้ส่งสาร

3. ความรู้สึกต่องานที่รับผิดชอบ ความรู้สึกที่ดีมีต่องานที่รับผิดชอบนั้นถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นงานประเภทใดก็ตาม รวมไปถึงอาชีพผู้ดำเนินรายการด้วยที่จำเป็นจะต้องมีความรู้ที่ดีต่องานที่ทำนอกเหนือจากผลตอบแทนที่ได้รับจากการทำงาน เพราะเมื่อมีผู้ดำเนินรายการเกิดความรู้สึกที่ดีรักงานที่ทำแล้ว จะทำให้ผู้ดำเนินรายการขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมและมีความมุ่งมั่นตั้งใจพัฒนางานของตนเองให้ดีขึ้น คุณสมบัติข้อนี้สอดคล้องกับแนวคิดคุณสมบัติที่ดีของผู้ดำเนินรายการของผู้ช่วยศาสตราจารย์วันชัย ธนะวังน้อย ที่อธิบายว่า ผู้ดำเนินรายการต้องมีความจริงใจต่อหน้าที่ ไม่คำนึงถึงแต่เรื่องเงิน

ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ (Personality) อริสโตเติลได้กล่าวไว้ในหนังสือวาทะวิทยา (Rhetoric) เมื่อประมาณ 2000 ปีมาแล้วว่า การพูดที่สัมฤทธิ์ผลต้องสามารถโน้มน้าวใจผู้ฟังได้ และปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การโน้มน้าวใจมีประสิทธิภาพนั้นก็คือ บุคลิกลักษณะของผู้พูด บุคลิกภาพกับผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์จึงมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก คงไม่มีผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์คนใดที่มีบุคลิกภาพที่ไม่ดี อาทิ ตาเหล่ ตาเข พูดติอ่าง ชอบล้วงแคะแกะเกาอยู่ตลอด ผมยุ่ง หน้ามัน เป็นต้น แล้วประสบความสำเร็จในการเป็นผู้ดำเนินรายการ ด้วยเหตุนี้ผู้ดำเนินรายการจึงจำเป็นต้องใส่ใจต่อบุคลิกภาพของตนเองอย่างสูง เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นคุณลักษณะที่ทำให้ผู้ดำเนินรายการเป็นที่สะดุดตาและดึงดูดใจผู้พบเห็น ผู้ชมรายการ รวมทั้งยังช่วยให้ผู้ดำเนินรายการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น เช่น กิติมา สุรสนธิ (2534) อธิบายว่า บุคลิกภาพเป็นคุณลักษณะภายนอกที่บุคคลอื่นเห็นได้จากการแสดงจริตกิริยาท่าทีอย่างสม่ำเสมอของบุคคล โดยบุคลิกภาพของบุคคลที่แสดงออกมีอิทธิพลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้พบเห็น คนที่มีบุคลิกภาพดีจะทำให้ผู้พบเห็นเชื่อถือศรัทธา นิยมยกย่อง ให้ความรัก ซึ่งบุคลิกภาพภายนอกที่แสดงออกนี้มีพื้นฐานมาจากบุคลิกภาพภายในของบุคคลนั้น อันได้แก่ ความรู้ ความสนใจ นิสัยใจคอ เป็นต้น และบุคลิกภาพนี้ยังเป็นลักษณะเด่นเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ที่ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากคนอื่นตามแนวคิดของ Murphy (1981) (ฉันทนิช อัศวนนท์, 2540, หน้า 2)

เมื่อทำการแจกแจงบุคลิกภาพที่ผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพควรมีแล้ว ผู้ดำเนินรายการประเภทนี้แม้จะมีบุคลิกภาพที่คล้ายคลึงกับผู้ดำเนินรายการประเภทอื่นก็ตาม แต่มีบุคลิกภาพบางประการที่ผู้ดำเนินรายการประเภทนี้ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ประกอบไปด้วย

1. ความน่าเชื่อถือ ความน่าเชื่อถือเป็นคุณสมบัติอันดับต้นๆ ที่ผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพควรมี

2. ความคล่องแคล่ว ผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพ ควรมีบุคลิกคล่องแคล่ว มีความกระฉับกระเฉง ไม่เป็นคนเฉื่อยชา เพราะการดำเนินรายการด้วยความกระฉับกระเฉง มีชีวิตชีวา รายการจะสนุกน่าติดตาม โดยเฉพาะเนื้อหารายการที่เป็นหลักวิชาการนั้นไม่สนุกเหมือนรายการประเภทบันเทิง ผู้ดำเนินรายการยิ่งต้องมีความคล่องแคล่วเพื่อดึงดูดความสนใจผู้ชมรายการให้ได้ คุณสมบัติข้อนี้ สอดคล้องกับปัจจัยด้านพลวัตของผู้ส่งสาร (Dynamism Factor) ของเดบิด เค เบอร์โลและคณะ (1960) ที่อธิบายว่า ความคล่องแคล่ว กระตือรือร้นและไม่เฉื่อยชาของผู้ดำเนินรายการจะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ดำเนินรายการส่งผลให้การสื่อสารครั้งนั้น ๆ ประสบผลสำเร็จ ตัวอย่างเช่น วันชัย ธนะวังน้อย (2527) ที่อธิบายว่า ผู้ดำเนินรายการต้องมีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ

พยายามทำงานให้ดีขึ้นเรื่อยๆ แสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ในการนำเสนอรายการให้น่าสนใจ

3. มนุษยสัมพันธ์ ผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพควรมีมนุษยสัมพันธ์ดี เนื่องจากการผลิตรายการโทรทัศน์ต้องประสานความร่วมมือกับทีมงานหลายฝ่าย อาทิ ทีมงานแสง ทีมงานเสียง ทีมงานกล้อง เป็นต้น ความสนิทสนมคุ้นเคย ความเป็นกันเองกับทีมงานฝ่ายต่างๆ ของผู้ดำเนินรายการมีส่วนอย่างมากต่อการสร้างบรรยากาศที่ดีของการทำงาน ช่วยให้การบันทึกเทปรายการเป็นไปด้วยความราบรื่น ไม่เฉพาะความเป็นกันเองกับทีมงาน ผู้ดำเนินรายการยังจำเป็นต้องสร้างความคุ้นเคยกับผู้ร่วมรายการด้วย พูดคุยกับนักเรียนที่มาร่วมรายการอย่างเป็นกันเอง เพราะนักเรียนส่วนใหญ่มาบันทึกเทปรายการโทรทัศน์เป็นครั้งแรก จึงตื่นเต้น กังวลกับเกมการแข่งขัน หากผู้ดำเนินรายการมีเวลาพูดคุยกับนักเรียนก่อนบันทึกเทปรายการ จะทำให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย ไม่เกิดความรู้สึกเกร็งขณะบันทึกเทป (อาทิตยา ทรัพย์สินวิวัฒน์ , 2554) เพราะ ทักษะทางการสื่อสารที่ดี โดยเฉพาะการสื่อสารระหว่างผู้ดำเนินรายการและแขกรับเชิญ บุคลิกภาพที่ดี ใช้น้ำเสียงลีลา การดำเนินรายการที่เหมาะสมกับรูปแบบรายการ มีความตั้งใจจริงและมีไหวพริบปฏิภาณในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี นอกจากนี้ จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อสังคมและนำเสนอในสิ่งที่เกิดคุณค่าเป็นประโยชน์และสะท้อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นทางด้านความคิดและการเปลี่ยนแปลงของสังคม (ช่อผกา วิริยานนท์, 2539) เนื่องจากกระบวนการสร้างและรักษาความนิยมของพิธีกรโทรทัศน์ พบว่า กระบวนการสร้างความนิยมของพิธีกรโทรทัศน์ประกอบไปด้วย บุคลิกภาพส่วนตัว สิ่งแวดล้อมในการทำงาน การสร้างภาพลักษณ์ และความสามารถเฉพาะบุคคลในด้านการสื่อสารที่จะต้องมีวิธีการนำเสนอในแบบฉบับเฉพาะของตัวเอง นอกจากนี้ ยังต้องเป็นผู้มีความสามารถในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารและเรียงลำดับข้อมูลในการนำเสนอที่จะต้องมีความสามารถในการเรียงร้อยถ้อยความและการจัดลำดับข้อความในการพูด ปัจจัยด้านความรู้ (Knowledge) แนวคิดการสื่อสารของเดวิด เค เบอร์โล (1960) กล่าวว่า ความรู้ถือเป็นอีกหนึ่งคุณลักษณะของผู้ดำเนินรายการที่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จของการสื่อสาร โดยผู้ดำเนินรายการควรมีความรู้ในเรื่องที่จะถ่ายทอดไปยังผู้รับสาร มีผลต่อความน่าเชื่อถือ ความเลื่อมใสของผู้ส่งสารในสายตาของผู้รับสาร (Source Credibility) รวมถึงผู้ดำเนินรายการจำเป็นต้องรู้เกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารซึ่งจะช่วยให้ผู้ดำเนินรายการสามารถสร้างและปรับองค์ประกอบต่างๆ ของกระบวนการสื่อสาร ให้การสื่อสารครั้งนั้นๆ ประสบผลสำเร็จ ลดอุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางการสื่อสารที่จะเกิดขึ้นให้หมดไปหรือน้อยลง เช่น เมื่อผู้ดำเนินรายการทราบว่ากระบวนการสื่อสารมีองค์ประกอบสำคัญคือ ผู้ส่งสาร (Source) สาร (Message) ช่องทางการสื่อสาร (Channel) ผู้รับสาร (Receiver) โดยแต่ละองค์ประกอบยังมีปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของการสื่อสาร ผู้ดำเนินรายการจะสามารถปรับองค์ประกอบต่างๆ ให้เป็นประโยชน์ต่อการสื่อสารครั้งนั้นๆ เช่น ถ้าผู้เข้าแข่งขันมาจากต่างจังหวัดซึ่งไม่คุ้นเคยกับการบันทึกเทปรายการ การส่งสารของผู้ดำเนินรายการกรณีนี้ ต้องจัดโครงสร้างสารให้เข้าใจง่าย ส่งสารด้วยบุคลิกที่อ่อนโยน ยิ้มแย้มแจ่มใส ใช้การสัมผัสแสดงความเป็นกันเอง เพื่อให้ผู้เข้าแข่งขันหายตื่นเต้น หายประหม่า และเกิดความรู้สึกที่ดีกับผู้ดำเนินรายการ ส่งผลให้ได้รับความร่วมมือที่ดีในการบันทึกเทปรายการ

ปัจจัยด้านทักษะการสื่อสาร (Communication Skills) จากแนวคิดการสื่อสารของเดวิด เค เบอร์โลได้อธิบายว่า ผู้ส่งสารหรือผู้ดำเนินรายการจะต้องมีทักษะการสื่อสาร อันได้แก่ ความสามารถและความชำนาญในการเข้ารหัสสาร (Encoder) เช่น ความสามารถ ความชำนาญการพูดการเขียน ซึ่งงานของผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ใช้ทักษะการพูดเป็นเครื่องมือสำคัญของการสื่อสาร ดังนั้นองค์ประกอบสำคัญเรื่องทักษะการสื่อสารที่ผู้ดำเนินรายการประเภทนี้ต้องคำนึงถึง ประกอบด้วย (1) ภาษา ผู้ดำเนินรายการ

โทรทัศน์ระดับมืออาชีพทางโทรทัศน์จำเป็นต้องมีความเข้าใจโครงสร้างทางภาษา มีลีลาการใช้ภาษาไทยอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ โอกาส จังหวะเวลา ผู้ดำเนินรายการต้องรู้จักเลือกใช้ถ้อยคำเพื่อสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับผู้เข้าแข่งขัน เลือกจังหวะเวลาที่เหมาะสมในการสื่อสาร ตลอดจนรู้จักนำเอาอวัจนภาษามาใช้ควบคู่กับถ้อยคำเพื่อให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ อาทิ การสัมผัสร่างกายของผู้เข้าแข่งขันควบคู่กับการใช้คำพูดที่มีน้ำเสียงอ่อนโยน ทั้งนี้เพื่อสื่อความหมายไปยังผู้เข้าแข่งขันว่าเป็นการให้กำลังใจของผู้ดำเนินรายการ เป็นต้น ซึ่งการนำอวัจนภาษามาใช้ควบคู่กับคำพูดในการสื่อสารนั้น ดังที่วอร์เรน ดับเบิลยู วีเวอร์ และเจอร์เกน รอยซ์และเกรกอรี เบทสัน (1987) ที่อธิบายว่าการสื่อสารไม่ได้หมายความเฉพาะการถ่ายทอดสารด้วยภาษาพูดและภาษาเขียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงพฤติกรรมทุกพฤติกรรมของผู้ส่งสารด้วย เรื่องการใช้เสียงภาษาไทยหรือภาษาอื่นๆ ในรายการ ผู้ดำเนินรายการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องออกเสียงได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ถ้อยคำและเสียงต้องชัดเจน และมีการเว้นจังหวะการพูดที่ดี เนื่องจากผู้ดำเนินรายการเปรียบเสมือนแบบอย่างการใช้ภาษาที่ถูกต้องให้กับเยาวชนหรือผู้ชมรายการ หากผู้ดำเนินรายการกล่าวทักทายด้วยภาษาที่ไม่ถูกต้อง ชัดเจน อาทิ “หวัดดีค่ะ” เป็นประจำย่อมมีโอกาสที่เยาวชนหรือผู้ชมรายการจะเข้าใจว่าสิ่งที่ผู้ดำเนินรายการพูดคือภาษาที่ถูกต้อง ทั้งๆ ที่ผู้ดำเนินรายการควรพูดว่า “สวัสดีค่ะ” จึงจะถูกต้อง (2) น้ำเสียง ถือเป็นอีกหนึ่งทักษะการสื่อสารที่ผู้ดำเนินรายการสามารถใช้สื่อความหมายไปยังผู้เข้าแข่งขัน โดยจะต้องมีน้ำเสียงที่น่าฟัง ผู้ดำเนินรายการต้องรู้จักใช้น้ำเสียงที่แตกต่างกัน เสียงหนักเบา มีจังหวะของเสียงสั้น ยาว กระชับ การทอดเสียง การหยุดหายใจ แม้กระทั่งความสูงต่ำของเสียงเพื่อกำหนดบรรยากาศของรายการให้เป็นไปตามที่ผู้ดำเนินรายการต้องการ เช่น ขณะที่เกมการแข่งขันสนุกตื่นเต้น คะแนนของผู้เข้าแข่งขันใกล้เคียงกัน หากผู้ดำเนินรายการเพิ่มน้ำหนักหรือเพิ่มความดังของน้ำเสียง จะช่วยสร้างบรรยากาศการแข่งขันขณะนั้นให้สนุก เร้าใจขึ้นมาทันที (ณุชชนา วุฒิโอฬาร , 2552) เพราะความสามารถร่วมทางการสื่อสารของพิธีกรที่ระบุตรงกันมากที่สุดจากการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างดังนี้ เรื่องการทำหน้าที่หลักของพิธีกร คือการสร้างพลังดึงดูดให้ผู้ชมติดตามรายการและทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ของรายการซึ่งผู้ชมจะนึกถึงทันทีเมื่อนึกถึงรายการนั้นๆ ในเรื่องความสามารถในการจัดเตรียมข้อมูล คือการมีความรู้รอบตัวและการพิจารณาข้อมูลให้เหมาะสมกับเวลา ในเรื่องความสามารถด้านภาษาและอวัจนภาษาคือการแต่งกายเหมาะสมกับรายการ ในเรื่องบุคลิกภาพ คือการมีรูปร่างหน้าตาดี มีเสน่ห์ชวนมองและการดูเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ในเรื่องความสามารถในการสัมภาษณ์ และสนทนา คือการพูดคุยอย่างเป็นกันเองและสามารถเปิดประเด็นในการซักถามหรือพูดคุยได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพควรเป็นบุคคลที่หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดและนำมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินรายการ ไม่หยุดนิ่งในการปรับปรุงและพัฒนาทักษะการดำเนินรายการ ตลอดจนประเมินผลงานของตนอย่างสม่ำเสมอ แก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อพัฒนาสู่การเป็นผู้ดำเนินรายการที่ดี

2. ผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพควรมีบทบาทอย่างมากด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชน ทั้งผู้ผลิตรายการและผู้สนับสนุนรายการต้องคัดเลือกคนที่มีคุณสมบัติพร้อมจะเป็นแบบอย่างให้กับเยาวชนได้จริง ๆ คัดเลือกผู้ดำเนินรายการอย่างมีหลักการ มิใช่เลือกจากความมีชื่อเสียงหรือความสนิทสนมส่วนตัว ขณะที่ผู้ดำเนินรายการก็ต้องตระหนักถึงบทบาทอันสำคัญนี้ด้วย ซึ่งจะเป็นแนวทางการปฏิบัติตนของผู้ดำเนินรายการ ไม่ให้ประพฤติในทางที่เสื่อมเสีย

3. ผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพควรรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและพัฒนารูปแบบเนื้อหา วิธีการนำเสนอ ตลอดจนสร้างสรรค์รายการให้กลุ่มเป้าหมายได้รับประโยชน์สูงสุดจากการชมรายการ เพื่อให้เกิดความชำนาญในการผลิตรายการและการดำเนินรายการรูปแบบนี้โดยเฉพาะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้มีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาการเข้าถึงข้อมูล และประสบกับปัญหาสถานการณ์ไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ผู้ให้ข้อมูลหลักไม่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างเต็มที่ ผลการศึกษาครั้งนี้อาจไม่ครอบคลุมแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ระดับมืออาชีพในประเทศไทย จึงควรมีการศึกษาผู้ชมรายการและผู้เข้าร่วมรายการถึงสมรรถนะผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

References

Kanchana Kaewtep and Nikom Chaikunpon. (2012). **New Media Education Handbook**. Bangkok: Senior Research Project, Department of Academics, Research Fund Office.

Kitima Surasonti. (1991). **Communication Knowledge**. Bangkok: Thammasat University Printing House.

Chantanit Assawanon. (1997). **Personality Development Technique**. Bangkok: Academic Promotion Center.

Chopaka Wiriyanon. (1996). **Process of Building and Maintaining Television Show Host Popularity**. Chulalongkorn University.

Nutchana Wuti-olan. (2009). **Communication Capabilities of Top Television Show Host**. (Master's Degree Thesis). Chulalongkorn University, Bangkok.

OCSC Office (2005). **Human Resources Management Strategic Plan Preparation Manual Based on HR Scorecard Guidelines**. Bangkok: P.A. Leaving Co., Ltd.

National Statistical Office. (2017). **Population Census of 2017**. Bangkok: National Statistics Office.

Atittaya Sapsinwiwat. (2011). **Entertainment Television Show Host Selection Process and Qualifications**. (Master's Degree Thesis). Thammasat University, Bangkok.

McClelland. (1998). **Personality and Interpersonal Communication**. Berly Hill ca: Sage 1998.

Ulrich, D. (2005). Employee and Customer Attachment: Synergies for Competitive Advantage. **Human Resource Planning.** 14 (2): 89-103.

Received 23/06/2563
Revised 10/07/2563
Accepted 17/07/2563

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ศักดิ์สุนทร เปรมานนท์[1], เอกสิทธิ์ สนามทอง[2], อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกูล[3], วันชัย ปานจันทร์[4]
สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง[1,2,3,4]
E-mail: saksoonthorn@gmail.com[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยศึกษาสภาพความเป็นจริง พร้อมกับสร้างและประเมินกลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ศึกษาสภาพ ความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างข้าราชการตำรวจส่วนกลาง ชั้นสัญญาบัตร 347 คน และ การสร้างและประเมินกลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการและวิชาชีพ จำนวน 9 ท่าน พบว่า สภาพความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อยู่ในระดับที่มากและบุคลากรสำนักงานมีความต้องการให้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ขณะที่กลยุทธ์การพัฒนา ประกอบด้วย ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ด้านการพัฒนาสายงานอาชีพ และ มีผลการประเมินกลยุทธ์พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และมีความถูกต้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้

คำสำคัญ : กลยุทธ์ , การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ , สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University

Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

Royal Thai Police Human Resource Development Strategy

Saksoonthorn Premanond[1], Ekkasit Sanamthong[2], Ittipaat Suwathanpornkul[3], Wanchai Panjan[4]

Doctor of Philosophy Course, Faculty of Human Resource Development, Graduate School, Ramkhamhaeng University [1,2,3,4]

E-mail: saksoonthorn@gmail.com[1]

ABSTRACT

This research Studying the real conditions Creating and assessing RTP human resource development strategies. This study was a combination of quantitative and qualitative research approaches. The methodology was divided into two the following steps Studying the conditions and needs for developing human resources by using questionnaires to interview 347 and Creating and assessing human resource development strategies by using the focus group with nine academic and professional experts. The findings revealed the following: Needs for developing RTP human resource development strategies are high and personnel wanted to develop human resources and human resource development strategies consisted of the area of training and development and the area of career development. Strategy assessment results found assessments to be suitable, feasible, beneficial and accurate. Furthermore, the strategies can be implemented in official Royal Thai Police affairs.

Keywords: Strategy, human resource development, Royal Thai Police

บทนำ

การบริหารงานภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยีในปัจจุบัน ดูเหมือนจะเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของนักบริหารเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องของประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้แก่ บุคลากร เงิน และวัสดุอุปกรณ์ โดยในองค์การทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นองค์การของรัฐบาล หรือเอกชน องค์การที่มุ่งผลตอบแทนที่เป็นกำไร หรือความพึงพอใจที่ได้รับจากการบริการ ต่างก็มุ่งเน้นที่จะให้มีการใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรโดยเฉพาะการใช้ประโยชน์สูงสุดจากบุคลากร หรือทรัพยากรมนุษย์ (utilization of man resource) เนื่องจากบุคลากรเป็นผู้ที่มีบทบาทในการจัดสรรการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การเป็นไปอย่างมีประสิทธิผล การใช้ประโยชน์จากบุคลากรสามารถกระทำโดยอาศัยกระบวนการบริหารและกระบวนการบริหารงานบุคคล ซึ่งได้แก่ การใช้ภาวะผู้นำ การจูงใจ การคัดเลือกบุคลากรที่มีศักยภาพเหมาะสมกับงาน และการพัฒนาบุคลากร ทั้งที่เพิ่งเข้ามาในองค์การ และที่ได้ทำงานอยู่ในองค์การแล้ว เพื่อให้ได้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธงชัย สันติวงษ์, 2552 , หน้า 13)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นับวันจะมีความสำคัญเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากมีแนวโน้มหลายประการ ที่เป็นเครื่องบ่งชี้ ถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวโน้มเหล่านี้ ได้แก่ การแข่งขันทางเศรษฐกิจ ความเจริญด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยต่าง ๆ ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการตลอดจนการติดต่อสื่อสารที่เป็นไปอย่างรวดเร็วในโลกยุคโลกาภิวัฒน์ แนวโน้มเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างจริงจังและต่อเนื่องเป็นระบบมากขึ้น โดยที่การศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์การที่เป็นหน่วยงานของรัฐพบว่า แม้จะมีการให้งบประมาณในการพัฒนาบุคลากรแต่กลับไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร (วลาวัลย์ สุนทรสิงห์ , 2551 , หน้า 7) เพราะมีสาเหตุ ดังนี้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การต่าง ๆ ยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้อง เพราะมองภาพการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่าจำกัดอยู่เพียงการฝึกอบรมขาดความสนใจต่อการพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพ รวมทั้งการพัฒนาองค์การ ซึ่งมีความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน ต่อมาคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในองค์การมิได้ดำเนินการอย่างจริงจัง รวมทั้งขาดการวางแผนและการปฏิบัติการที่เป็นระบบ และขาดความต่อเนื่อง นอกจากนี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในองค์การยังขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่องจากผู้บริหารระดับสูง รวมทั้งขาดงบประมาณในการดำเนินการที่สำคัญการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ ขาดการให้คุณค่า หรือความสำคัญต่อกิจการในการพัฒนา เช่น ผู้เข้ารับการอบรมไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมการพัฒนา การให้คุณค่ากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องตระหนักในคุณค่าและให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการพัฒนา ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ ขาดการมีส่วนร่วม ทั้งจากบุคลากรเองและจากผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกๆ ฝ่าย และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ ขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดเป้าหมาย ทิศทาง และจุดเน้นในการพัฒนาที่ชัดเจน ขาดการศึกษาความต้องการหรือความจำเป็นในการพัฒนา เพื่อให้สามารถกำหนดแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับความต้องการหรือความจำเป็นที่แท้จริง

ข้าราชการจัดเป็นทรัพยากรบุคคล ที่เป็นตัวจักรสำคัญในการบริหารราชการของรัฐบาล โดยเข้ามามีบทบาทในการนำนโยบายของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติ หรือการนำบริการของรัฐไปสู่ประชาชน โดยนำนโยบายมากำหนดเป็นแผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการ

ดำเนินงานการบริหารการควบคุม และตรวจสอบผลการดำเนินงาน การปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง อันเกิดจากการกำหนดแผนและการดำเนินงานที่ไม่เหมาะสม รวมตลอดจนถึงการเปลี่ยนแปลงในนโยบายหลักที่รัฐบาลได้กำหนดไว้หรือการกำหนดนโยบายขึ้นใหม่

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (อังกฤษ: Royal Thai Police Headquarters) เป็นส่วนราชการไทยเทียบเท่ากรมไม่สังกัดกระทรวงใด หรือสำนักนายกรัฐมนตรี ขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรีปัจจุบัน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 ได้กำหนดให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ใช้ชื่อย่อสำหรับหนังสือราชการภายนอกในการติดต่อเป็นเอกสารราชการกับกระทรวง ทบวง กรม อื่นใด โดยใช้ชื่อย่อว่า ตช. และใช้ชื่อย่อสำหรับหนังสือราชการภายในสำหรับการติดต่อเป็นเอกสารราชการภายในหน่วยงานซึ่งอยู่ภายใต้สังกัดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเอง โดยใช้ชื่อย่อว่า ตร. แต่สื่อมวลชนและประชาชนทั่วไปมักเรียกขานชื่ออย่างย่อของสำนักงานตำรวจแห่งชาติกันเองอย่างไม่เป็นทางการว่า สตช. อีกทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นส่วนราชการระดับกรมมีฐานะเป็นนิติบุคคลขึ้นการบังคับบัญชาโดยตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยไม่อยู่ในสังกัดกระทรวงใด ๆ หรือสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน , 2550 , หน้า 22) อาทิ รักษาความปลอดภัยต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ ดูแลควบคุมและกำกับการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจซึ่งปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางอาญา รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชน และความมั่นคงของราชอาณาจักร ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของข้าราชการตำรวจหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ช่วยเหลือการพัฒนาประเทศตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้การปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ตามข้อ 1, 2, 3, 4 หรือ 5 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ตามที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติ มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547

ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนจึงจำเป็นที่ข้าราชการตำรวจจะต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง หากแต่สภาพการพัฒนาข้าราชการตำรวจที่เป็นอยู่นั้นปรากฏว่า มีลักษณะเป็นเพียงการฝึกอบรมที่ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้กำหนดและมอบหมายให้ฝ่ายอำนวยการเป็นผู้รับผิดชอบซึ่งจะดำเนินการในลักษณะ “โครงการ” ที่มีงบประมาณสนับสนุนปีละประมาณ 2.5-3 ล้านบาท เช่น โครงการพัฒนาบุคลากร (จัดการฝึกอบรมด้านการเรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การฝึกอบรมยุทธวิธีตำรวจ การฝึกอบรมจิตสำนึกการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมการปฏิบัติงานฝ่ายปราบปราม การฝึกอบรมการปฏิบัติงานฝ่ายอำนวยการ) และโครงการพัฒนางานด้านการสืบสวน โครงการฝึกอบรมยิงปืน เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน , 2550 , หน้า 23) ซึ่งปกติมักจะเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา รูปแบบและการจัดการฝึกอบรมเป็นการนำสิ่งที่เคยปฏิบัติมาปรับปรุงเพียงเล็กน้อยไม่มีแผนการพัฒนาข้าราชการตำรวจอย่างชัดเจนและมิได้กำหนดหลักสูตรที่เป็นหลักสูตรเฉพาะหรือหลักสูตรพิเศษสำหรับใช้ในการพัฒนาข้าราชการตำรวจโดยตรง ทำให้ปัจจุบันหลักสูตรและปริมาณในการพัฒนาบุคลากรถือได้ว่ามีน้อยและไม่ทั่วถึงและการพัฒนาบุคลากรก็มุ่งให้ความสำคัญในด้านการบริหารงานไม่มีลักษณะที่ให้ความรู้ในสายงานหรือสายวิชาชีพที่ชัดเจนแต่อย่างใด จึงจำเป็นต้องจัดทำแผน (road map) ในการพัฒนาข้าราชการตำรวจอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและทัศนคติที่ดีให้แก่ข้าราชการตำรวจได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน,2550 ,หน้า18) ปัจจุบันท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้

องค์การจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับการแข่งขันในระดับโลก (global competition) ไม่เว้นแม้แต่องค์การภาครัฐก็ต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการภาครัฐไปตามแนวทางการจัดการภาครัฐใหม่ (new public administration) ทำให้คำว่า “การบริหารกลยุทธ์ (strategic management) การวางแผนกลยุทธ์ (strategic planning) และกลยุทธ์ (strategy)” ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายเพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสม โดยการวางแผนกลยุทธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารกลยุทธ์ (สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2542, หน้า 20) ไม่เว้นแม้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งการฝึกอบรมและการพัฒนาแบบดั้งเดิมถูกท้าทายจากระบบเศรษฐกิจบนฐานของความรู้ (knowledge economy) และความต้องการขององค์การเพื่อเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (learning organization) ทำให้การฝึกอบรมและการพัฒนาต้องมีความเป็นเชิงกลยุทธ์มากขึ้น เพราะการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สอดคล้องและสนับสนุนต่อการพัฒนาศักยภาพขององค์การโดยรวมได้ ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาข้าราชการพลเรือน ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาข้าราชการพลเรือน ประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่ง คือ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์กำลังคนในทุกส่วนราชการ โดยยึดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และวัตถุประสงค์ของส่วนราชการและแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์บนพื้นฐานของสมรรถนะ (competency – based approach) เพื่อให้ทุกส่วนราชการยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2550) จึงทำให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่สามารถที่จะใช้แนวทางการพัฒนาข้าราชการตำรวจแบบเดิม ๆ ในลักษณะ “เชิงหน้าที่” (กีรติ ยศยิ่งยง, 2548) จำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาข้าราชการตำรวจในลักษณะ “เชิงกลยุทธ์” ซึ่งเป็นมุมมองภาพกว้างที่แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นและวิธีการที่เป็นเป้าหมายในการดำเนินการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในเชิงกลยุทธ์

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัย จึงสนใจที่จะทำการวิจัยกลยุทธ์พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดทำกลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของข้าราชการตำรวจสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของข้าราชการตำรวจ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาข้าราชการตำรวจให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะและทัศนคติที่พึงประสงค์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพความเป็นจริงของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และ
2. เพื่อสร้างและประเมินกลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ขององค์การนี้

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้มีด้านประชากร คือ ข้าราชการตำรวจในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่วนกลาง ชั้นสัญญาบัตร 347 คน จากทั้งหมด 2,624 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน โดยด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาถึงกลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ขององค์การนี้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งจำเป็นในทุกองค์การและในทุกสายงาน โดยมุ่งพัฒนาให้ทรัพยากรมนุษย์ในองค์การมีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา สามารถให้บริการในวิชาชีพที่ตนรับผิดชอบอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสามารถกระทำได้

หลากหลายรูปแบบ ในอดีตมักให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมมากที่สุด ซึ่งต้องใช้งบประมาณสูงเมื่อเปรียบเทียบกับผลความคุ้มค่าในแต่ละหลักสูตร ปัจจุบันมีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การสอนงาน (Coaching) ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) การมอบหมายงาน (Job Assignment) การย้ายสับเปลี่ยนงาน (Job Rotation) และการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning: SDL) การให้ทุนศึกษาต่อ การสนับสนุนการศึกษา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา และการศึกษาดูงาน เป็นต้น ประเด็นดังกล่าวจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ (สุนันทา เลาหนันทน์ , 2546 , หน้า 8)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในโลกยุคปัจจุบันมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนา ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงทั้งตัวทรัพยากรมนุษย์และองค์การ ดังนั้นจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติ หรือความเชื่อเดิมเพื่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และจะได้ละทิ้งพฤติกรรมแบบเก่าแล้วก้าวไปสู่การเปลี่ยนแปลงโดยการเรียนรู้คุณค่าของสิ่งใหม่ อีกทั้งยังต้องมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงด้วย (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2549, หน้า 7-9) ในการมุ่งไปสู่การเปลี่ยนแปลงจึงมีสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงในองค์การที่ส่งผลถึงทรัพยากรมนุษย์ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านวิชาการ และความต้องการยกระดับทางการศึกษาของประชาชน ในปัจจุบันมีการศึกษาค้นคว้า การวิจัย การประดิษฐ์คิดค้นผลงาน เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ออกมาเผยแพร่อย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง โดยอาศัยเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเผยแพร่ทั้งทางสิ่งพิมพ์ เอกสาร หนังสือ อินเตอร์เน็ต และสื่อมวลชนต่างๆ ดังนั้นวิชาการ และความรู้จึงเผยแพร่ไปอย่างรวดเร็ว ประเทศที่กำลังพัฒนาพยายามทำให้ระดับของการไม่รู้หนังสือมีน้อยลงและทำให้ความเจริญทางวิชาการมีมากขึ้นอย่างรวดเร็วและทันสมัย

2. ผลผลิตและการบริการล้าสมัยเร็ว เมื่อความรู้ทางด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว สิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อผลผลิตและบริการที่มีอยู่เดิมคือ ความรู้ วิธีการ กระบวนการทำงาน ผลผลิตหรือบริการที่มีอยู่เดิมจึงไม่ทันสมัย เช่น การใช้โทรศัพท์ติดตามตัว การใช้บริการทางอินเตอร์เน็ต การศึกษา และการประชุมโดยการใช้ระบบการประชุมทางจอภาพ ซึ่งในแต่ละองค์การมีการแข่งขันกันสูง ทำให้ต้องมีการตื่นตัวในการเปลี่ยนแปลงให้ทันกับยุคสมัย

3. การเปลี่ยนแปลงด้านแรงงาน ในปัจจุบันผู้คนมีการศึกษา มีสิทธิเสรีภาพ และมีโอกาสในการออกความคิดเห็นมากขึ้น ตลาดแรงงานจึงรับคนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาเข้าทำงานมี ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวนไม่น้อยทำงานที่ต่ำกว่าคุณวุฒิ ผู้หญิงมีการทัดเทียมกับผู้ชาย ระบบศักดินามีน้อยลง มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการดำรงชีวิต ความคาดหวัง ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางสังคม และรวมตลอดไปถึงธรรมชาติการทำงานในองค์การสมัยใหม่มากขึ้น

4. ทรัพยากรมนุษย์มีความสนใจทั้งในเรื่องสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ถึงแม้ว่าทรัพยากรมนุษย์จะเน้นเรื่องความสำคัญของปัจเจกบุคคลอยู่ แต่ขณะเดียวกันก็เริ่มเล็งเห็นถึงความสำคัญของเรื่องการยอมรับในศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เช่น การอนุรักษ์ธรรมชาติ การกาจัดมลพิษในสภาพแวดล้อม การสอดส่องดูแลธุรกิจ และองค์การที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ให้มีการดำเนินงานอย่างมีจริยธรรมมากขึ้น

5. การเพิ่มขึ้นของธุรกิจระหว่างประเทศ ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสาร ทำให้ประเทศต่างๆ ไร้พรมแดน การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็วและปลอดภัย การขนส่งสินค้ามีทั้งทางทะเล ทางอากาศ ทางบก มีการรวมกลุ่มประเทศตามแนวคิดภูมิภาคนิยม มีการลดกำแพงภาษีการค้าในกลุ่มประเทศต่างๆ ทำให้การค้าระหว่างประเทศเจริญมากขึ้น เช่น กลุ่มประเทศอาเซียน กลุ่มประเทศตลาดร่วมยุโรป เป็นต้น

6. แรงกดดันจากภายในองค์การ มีนโยบายบริหารหรือวัตถุประสงค์ใหม่ๆ ในองค์การความต้องการในแง่มุมต่างๆ ของทรัพยากรมนุษย์ขององค์การ เช่น การเรียกร้องให้มีการปรับปรุงในเรื่องคุณภาพของชีวิตการทำงาน การขอจัดสวัสดิการเพิ่ม การเรียกร้องการขึ้นค่าจ้าง เงินเดือน รวมถึงเรื่องแรงงานสัมพันธ์อื่นๆ เป็นต้น

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้มองเห็นถึงภาพการเปลี่ยนแปลงรอบๆ ตัว ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับทุกองค์การที่จะต้องปรับตัวเพื่อการคงอยู่ และก้าวหน้าต่อไปในท่ามกลางความสลับซับซ้อนของสังคม องค์การจึงต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนา ให้มีลักษณะเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลา องค์การจะประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ มีการร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดร่วมกันในองค์การ และสิ่งสุดท้ายที่ขาดไม่ได้องค์การจำเป็นต้องมีกฎ และระเบียบกำหนดไว้ในโครงสร้างขององค์การ โดยมีการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบระหว่างทรัพยากรมนุษย์ในองค์การอย่างชัดเจน

กลยุทธ์

กลยุทธ์ (Strategic) หมายถึง การรบที่มีเล่ห์เหลี่ยมหรือวิธีการที่ต้องใช้กลอุบายต่างๆ หรือเล่ห์เหลี่ยมในการต่อสู้ (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2542)

กลยุทธ์ เป็นตัวชี้การบริหารขององค์การเพื่อบรรลุผลลัพธ์ในระยะยาวในฐานะที่เป็นแผนจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรขององค์การท่ามกลางการแข่งขัน (Ivancevich, 2007)

การจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) หมายถึง การวางแผน การดำเนินการ และการควบคุมในแนวทางเชิงกลยุทธ์ ซึ่งจะช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จุดเน้นของการบริหารเชิงกลยุทธ์มุ่งพิจารณาในแง่ของการบริหาร กลยุทธ์ที่คิดค้นขึ้นมาอาศัยพื้นฐานทางการบริหารเป็นหลัก (จินตนา บุญบงการ และณัฏฐพันธ์ เขจรนันทน์, 2548, หน้า 7)

การจัดการเชิงกลยุทธ์ จึงเป็นการศึกษาเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับความรู้ เทคนิคต่างๆ โดยมีประเด็นสำคัญด้านการกำหนดทิศทางขององค์การ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์การ การวิเคราะห์อุตสาหกรรมและแข่งขัน การวางกลยุทธ์ในระดับต่างๆ ขององค์การธุรกิจ ตลอดจนการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

กล่าวโดยสรุปว่า กลยุทธ์ หมายถึง การมองทิศทางและวิเคราะห์ไปสู่อนาคต โดยพิจารณาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ทางเลือกต่างๆ ความเป็นไปได้ขององค์การเพื่อระดมมาใช้และพิจารณาว่าสามารถนำองค์การไปสู่ภารกิจและเป้าหมายที่วางไว้โดยพิจารณาปัจจัยที่มีผลกระทบที่ต้องเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เป็นต้น ที่เป็นทั้งโอกาสและอุปสรรค และสภาพแวดล้อมภายใน ที่เป็นทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถขององค์การ

กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นศาสตร์ที่สามารถนำแนวคิดมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์การยุคปัจจุบัน เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายองค์การ การวางแผนด้านทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนสามารถการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ มุ่งสร้างความรู้ ความเข้าใจ การควบคุม การติดตามประเมินผลงานของผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การ และทำให้การดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (จินตนา บุญบงการ , 2548 , หน้า 17)

กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งในการบริหารทรัพยากรมนุษย์แม้ว่าองค์การจะได้มีการสรรหาและคัดเลือกมาอย่างดีแล้วก็ตาม

แต่ยังไม่เป็นการเพียงพอที่จะยืนยันได้ว่าบุคคลเหล่านั้นมีความรู้ ทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตลอดไป จึงจำเป็นต้องมีปรับกลยุทธ์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เหล่านั้นให้เพิ่มพูนความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติงาน มีทัศนคติที่ดี และสามารถปรับตัวยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงของสังคม และเศรษฐกิจ ตลอดจนมีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ โดยทั่วไปจะเริ่มต้นตั้งแต่ทรัพยากรมนุษย์ได้เข้าปฏิบัติหน้าที่ได้รับมอบหมายในองค์การ แต่ในบางกรณีองค์การอาจมีความต้องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขึ้นใช้เองเป็นการเฉพาะ องค์การอาจพัฒนาบุคคลก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่ก็ได้ โดย ทั่วไปการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การมีเป้าหมายที่จะเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ความชำนาญ และรวมถึงการปรับทัศนคติให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมขององค์การ อันจะก่อให้เกิดผลดีต่อองค์การเองและต่อบุคลากร องค์การจะได้ประโยชน์ในด้านผลผลิตที่เพิ่มขึ้น ส่วนบุคลากรจะได้ประโยชน์ในด้านความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ (จินตนา บุญบงการ , 2548 , หน้า 19)

อย่างไรก็ตามกลยุทธ์ของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอนาคตที่นักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มืออาชีพจะต้องสนใจและเตรียมตัวไว้เพื่อการเปลี่ยนแปลง และประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน อาจสรุปได้ 9 มิติ คือ (ธงชัย สันติวงษ์, 2552, หน้า 38) หน้าที่หลักของการบริหารปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ยังคงเหมือนเดิม คือ ต้องจัดการสิ่งต่างๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ ทั้งการสรรหา จูงใจ บำรุงรักษา แต่ที่ต้องทาเพิ่มขึ้นคือ ต้องพิถีพิถันเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูทรัพยากรมนุษย์ให้อยู่ได้ รวมทั้งมุ่งเน้นพัฒนาความรู้ให้กับทรัพยากรมนุษย์มากขึ้นด้วยเหตุผลของการพัฒนาธุรกิจที่ก้าวข้ามประเทศทำให้ระดับการครองชีพและความเป็นอยู่ถูกกระทบสูง โดยเฉพาะความมั่นคงในการทำงานอันเนื่องจากการขาดความรู้ซึ่งกลายเป็นปัญหาของทรัพยากรมนุษย์โดยตรง ต้องมีการพัฒนาความรู้ให้กับนักบริหารและผู้ทำงานด้านทรัพยากรมนุษย์ให้มีการเรียนรู้ต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถเติบโตในสายงาน หรือเติบโตได้ในส่วนอื่นๆ ขององค์การ นอกจากต้องเก่งและมีความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างดีแล้ว นักบริหารทรัพยากรมนุษย์จะต้องขยายการเรียนรู้ไปสู่แขนงอื่นๆ เพื่อให้สามารถรับบทบาทหน้าที่ใหม่ๆ ให้ครอบคลุมกว้างขวางทั้งองค์การ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงได้ขยายไปกว้างทั่วองค์การ และในทุกจุดต่างมีปัจจัยเรื่องทรัพยากรมนุษย์เข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ ต้องถือเป็นธุระคอยติดตามสังเกต ลงมือริเริ่มและปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์การ เพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไขการทาธุรกิจที่เปลี่ยนไป เนื่องจากบุคลิกภาพขององค์การที่มีอิทธิพลในการชักจูงทรัพยากรมนุษย์ให้เข้ามาทำงาน ทั้งยังหล่อหลอมความคิด และการกระทำของทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นเครื่องสะท้อนถึงภาพลักษณ์ และจุดเด่นขององค์การ การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์การจึงเป็นบทบาทหน้าที่ของการจัดการทรัพยากรมนุษย์โดยตรง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต้องรับบทบาทในการสร้างความสามารถ ให้เกิดขึ้นในองค์การ เพื่อใช้แทนโครงสร้าง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากอิทธิพลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้โครงสร้างองค์การยืดหยุ่น และพึ่งพามากขึ้นในเรื่องทรัพยากรมนุษย์กับระบบการทำงานบนเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นการสร้างความสามารถที่มีทรัพยากรมนุษย์เป็นศูนย์กลางจึงมีความสำคัญมากขึ้น การจัดการทรัพยากรมนุษย์ จึงควรเป็นเจ้าภาพในการพัฒนาความสามารถขององค์การผ่านความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ต้องเปลี่ยนตัวเองจากลักษณะวิชาชีพที่เป็นศิลปะ (Art) ให้เป็นการตัดสินใจที่เป็นศาสตร์ (Science) โดยมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน มากกว่าการบรรยายความ หรือคาดคะเนกว้างๆ เพราะโลกยุคใหม่มีการแข่งขันสูง และต้อง

มีการแข่งประสิทธิภาพที่วัดผลได้จริง ทำให้การจัดการเรื่องคนต้องวัดประสิทธิภาพได้ชัดเจนเป็นแนวทางเดียวกัน ต้องทำตัวเก่งและรับบทบาทในด้านการประสานและสร้างความร่วมมือ ซึ่งเป็นหัวใจขององค์การ ในอนาคตการรับหน้าที่สร้างกลไกการประสาน และหลอมให้เข้ากัน และรวมพลังทำงานเป็นหนึ่งเดียว จะสำคัญมากที่จะป้องกันไม่ให้เกิดสภาพต่างคนต่างทา ติดตามแก้ไขปัญหาด้านสังคม และตามทันนโยบายสาธารณะต่างๆ เพราะความเจริญของข่าวสารและกระแสความโปร่งใส ทำให้พลังของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ แข็งแรงขึ้น ดังนั้นเพื่อป้องกันการถูกกระทบ จึงต้องมีคนคอยติดตามนโยบายสาธารณะ และคอยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากสังคมภายนอก ซึ่งนักจัดการทรัพยากรมนุษย์ คือผู้เหมาะสมกับบทบาทด้านนี้มากที่สุด และบริหารในบริบทโลกได้ คือ ผู้บริหารทรัพยากรมนุษย์ จะต้องทำได้เหมือนผู้บริหารด้านอื่น โดยตามทันกระแสโลกาภิวัตน์ในโลกสมัยใหม่ และสามารถประยุกต์การแก้ปัญหาให้ตรงกับสถานการณ์ในท้องถิ่นได้ด้วย เหมือนคำกล่าวที่ว่า "Live Globally, Act Locally"

กล่าวโดยสรุปได้ว่า กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้ง 9 มิติงานเป็นบทบาทหน้าที่ของนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอนาคตเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะ และความสามารถในเชิงวิชาชีพที่สามารถขยายให้เทียบเท่าได้หรือก้าวล้าหน้าวิชาชีพอื่นๆ ในองค์การ ด้วยความจริงว่ายิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาเร็ว ปัญหาด้านคนจะกระโดดไปยืนรอการแก้ไขและจัดการอยู่ข้างหน้าเสมอ ดังนั้นใครที่เก่งและมีความรู้ด้านทรัพยากรมนุษย์ จึงได้เปรียบและมีโอกาสมากกว่า โลกาภิวัตน์ยังสะท้อนว่าการจัดการทรัพยากรมนุษย์ถึงเวลาต้องปรับตัว ต้องคิด วิเคราะห์ และวางแผนโดยคาดคะเนถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมให้เท่าทัน และตรงเงื่อนไขใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ระเบียบวิธีการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาสภาพ ความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการตำรวจในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่วนกลาง ชั้นสัญญาบัตร 347 คน

2. การสร้างและประเมินกลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการและวิชาชีพ จำนวน 9 ท่าน

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) คำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation – SD)

ผลการวิจัย

1. สภาพในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในภาพรวมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 2 ด้าน เรียงลำดับ ได้แก่ ด้านการพัฒนาสายงานอาชีพ ($\overline{X}$ = 4.31) และด้านการฝึกอบรมพัฒนา ($\overline{X}$ = 4.27)

2. ปัญหาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยรวม อยู่ในระดับน้อย ($\overline{X}$ = 3.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อยทั้ง 3 ด้าน เรียงลำดับ ได้แก่ ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ($\overline{X}$ = 1.89) ด้านการพัฒนาสายงานอาชีพ ($\overline{X}$ = 1.79) ด้านการพัฒนาองค์การ ($\overline{X}$ = 1.79)

3. กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประกอบด้วย ด้านการฝึกอบรมและพัฒนา ด้านการพัฒนาสายงานอาชีพอยู่ในระดับมาก และการประเมินกลยุทธ์พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้

ความเป็นประโยชน์ และมีความถูกต้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้

อภิปรายผล

สภาพความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สภาพในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 2 ด้าน เรียงลำดับ ได้แก่ ด้านการพัฒนาสายงานอาชีพ และด้านการฝึกอบรมพัฒนาสอดคล้องกับแนวคิดของวรนารถ แสงมณี, 2547 ได้ระบุว่าทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งที่มีค่าที่จะทำให้องค์การมีความเจริญก้าวหน้า องค์การจึงมีความจำเป็นต้องจัดหาคนที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีความรู้ความสามารถกับงาน และใช้คนให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Mondy, Noe & Premeaux, 2002) เพราะการพัฒนาทักษะ ความสามารถให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและรักษาบุคลากรที่มีความสามารถให้คงอยู่ให้นานที่สุด และมีการใช้กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการหล่อหลอมศักยภาพบุคลากรขององค์การให้มีความเข้มแข็งเพื่อที่จะต่อกรกับคู่แข่งในระดับโลกได้ (Mathis & Jackson, 2004) เนื่องจากสภาพการทำงานขององค์การต้องมีการวางแผนระบบทรัพยากรมนุษย์ โดยการเพิ่มการจัดการที่เป็นระบบ มีความชัดเจน มีระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่สมบูรณ์ สอดคล้องในการบริหารองค์การ

2. กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้านการฝึกอบรมและพัฒนานั้น ด้านการพัฒนาสายงานอาชีพผลการวิจัยยังสอดคล้องกับการที่ทรัพยากรมนุษย์ของทุกองค์การมีความจำเป็นในการพัฒนาตัวเอง เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีโอกาสเรียนรู้โดยการฝึกอบรม การศึกษา และการพัฒนา เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ความสามารถ และศักยภาพในการทำงานรวมทั้งการปรับพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานให้มีความพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์การ และมีโอกาสก้าวหน้าในตำแหน่งที่สูงขึ้น และเป็นไปตาม(สุนันทา เลาหนันทน์ ,2546) เพราะความต้องการเหล่านี้องค์การจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในตำแหน่งงานมีรายได้ และสวัสดิการต่างๆ เพื่อให้เขาเกิดความพอใจที่จะทำงานนั้นให้ได้ผลงานมากที่สุด (อรัญญา อ่อนรักษ์ ,2551) เพราะบุคลากรมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองและแหล่งเรียนรู้ที่ต้องการโดยวิธีการประชุม อบรม สัมมนา การพัฒนาบรรยากาศการเรียนรู้ ต้องการมุมการจัดการความรู้ ต้องการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในด้านคอมพิวเตอร์ สารสนเทศ ต้องการคอมพิวเตอร์ในการพัฒนางาน

ข้อเสนอแนะ

1. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรตอบสนองความต้องการด้านการฝึกอบรมและพัฒนาของทรัพยากรมนุษย์ตามสายงานของข้าราชการตำรวจ ประกอบด้วย

1.1 ควรมีการจัดการฝึกอบรมที่ตรงกับความสนใจของบุคลากร มีความสอดคล้องกับภาระหน้าที่ มีการพัฒนาวิธีการ และมีความต่อเนื่อง

1.2 ควรจัดงบประมาณให้เพียงพอในการฝึกอบรมที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาอย่างแท้จริง

1.3 ควรเพิ่มรูปแบบการฝึกอบรมให้มีความทันสมัย และสามารถนำเอาความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมาประยุกต์ใช้งานได้จริง

2. สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรพัฒนาสายงานอาชีพของทรัพยากรมนุษย์ บุคลากรควรได้รับการสนับสนุนทางด้านการศึกษา ที่มีความเท่าเทียมกัน และควรมีวิทยากรมาให้ความรู้ด้านการพัฒนาสายงานอาชีพ พร้อมทั้งพาไปศึกษาดูงานในหน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จเพื่อนำมาประยุกต์เป็นแบบอย่างในการทำงานได้

References

Jintana Boonbongkan and Nattapan Kejornnan. (2005). **Strategic Management**. Bangkok: Se-Ed Education

Tongchai Santiwong. (2009). **Future of Human Resource Management**. [Online]. Available: http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2005q2/article2005june03p14.htm. [12 January 2019].

Dictionary, Royal Society of Thailand Edition B.E. 2542 (A.D. 1999). (2003). Bangkok: Nanmee Books Publication.

Walawan Suntornsing and Jirat Chuanchom. (2008). Human Resources Department Personnel Characteristics When Viewed by Entrepreneurs: A Case Study of Rajadevi District, Bangkok. [Online]. Available: http://dusithost.dusit.ac.th/~research/menu/abstra/abstract/social/valawan.pdf [8 April 2019].

Rangsan Prasertsri. (2006). **Modern Management**. Bangkok: Dhammasarn.

Office of the Civil Service Commission. (2007): **Human Resource Management Competence Adaptation. Bangkok**: Office of the Civil Service Commission.

Somchai Pakapatwiwat. (1999). **Strategic Management**. (2nd Edition). Bangkok: Amarin.

Sunanta Laohanan. (2003). Human Resource Management. Bangkok: **Department of Business and Cooperatives Management**, Faculty of Management Sciences, Ban Somdet Chao Phraya Rajabhat University.

Aranya Onrak. (2008). **Factors Influencing Human Resource Development of Office of Disease Prevention and Control 12, Songkhla, Department of Disease Control, Ministry of Public Health**, Sukhothai Thammathirat University: Nonthaburi.

David, F.R. (2009). **Strategic Management: Concept and cases**. (12th ed.). New Jersey: Pearson Education.

Delahaye, B.L. (2005). **Human Resource Development: Adult learning and knowledge management**. (2nd ed.). Sydney: John Wiley & Sons.

Dennis, R. A. (1997). **Group Support Systems for the Strategic Planning**. [Online]. Available: http://www.jstor.org/discover/10.2307/40398256?uid=3739136&uid=2129&uid=2&uid=70&uid4&sid=55872312833 [2562, January 8].

Dessler, G. (2005). **Human Resource Management**. (7th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

Friso, D. H., Ad V. I. & Christian M. (2010). Does HRM really matter in bringing about strategic change? Comparative action research in ten European steel firms.

European **Management Journal, 28**(1), 14.

Mathis R. L. & Jackson J. H. (2004). **Human Resource Management**. (10th ed.). Singapore: South Western.

Werner J.M. & Randy L.D. (2009). **Human Resource Development**. (4th ed.). Singapore: Thomson South-Western.

Received 13/05/2563
Revised 6/08/2563
Accepted 27/08/2563

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

คุณภาพการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์

ธีรภัทร กิจจารักษ์[1], ดวงใจ ปินตามูล[2], ดังนภสร ณ ป้อมเพชร[3]
อรุณ สนใจ[4], สุภชัย ตรีทศ[5]
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์[1,4,5]
นักวิชาการอิสระ[2]
โรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต[3]
E-mail: teeraphat.kit@pcru.ac.th[1]

บทคัดย่อ

การประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ ดำเนินการเก็บข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่การให้บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 409 คน ด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิดด้วยวิธีสรุปและพรรณนาโวหาร พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.51, S.D. = 0.58) จำแนกเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) งานด้านการปรับปรุงซ่อมแซมถนนเพื่อการขนส่งและการเกษตร 2) งานด้านสาธารณสุข 3) งานด้านรายได้หรือภาษีและ 4) งานด้านการขุดเจาะบ่อบาดาลปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค คิดเป็นความพึงพอใจเฉลี่ยร้อยละ 90.25 โดยคิดเป็นคะแนนคุณภาพการให้บริการประชาชนอยู่ที่ระดับคะแนน 9 ใน 10 คะแนน

คำสำคัญ : คุณภาพ ,การให้บริการ, องค์การบริหารส่วนจังหวัด, จังหวัดเพชรบูรณ์

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

The Public Service Quality of Phetchabun Provincial Administrative Organization

Teeraphat Kitjarak[1], Duangjai Pintamul[2], Darngnapasorn Na Pombejra[3],
Arun Sonchai[4], Supachai Tritose[5]
Faculty of Humanities and Social sciences Phetchabun Rajabhat University[1,4,5]
Independent Scholar[2]
School of Laws and Politics Saun dusit University[3]
E-mail: teeraphat.kit@pcru.ac.th[1]

ABSTRACT

The evaluation the peoples' satisfaction towards the public service of Phetchabun Provincial Administrative Organization. Collect data from 409 people was the questionnaire. The data were analyzed by the applications of frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation. And for the open-ended questions, the data were analyzed by the conclusion and description, findings revealed that the total average of peoples' satisfaction towards the public service of Phetchabun Provincial Administrative Organization was in the highest level ($\overline{X}$ = 4.51, S.D. = 0.58). The average satisfaction was 90.25 percent. When considering each item ordered from the highest to the least, they were 1) the repair of road surfaces in the transportation and the agriculture 2) the public health work 3) the tax and income and 4) the groundwater well-drilling and the renovation of the water storage for consumption, respectively. The score of public service quality in the second aspect was 9 out of 10.

Keywords: quality, service, Provincial Administrative Organization, Phetchabun

บทนำ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ได้ระบุถึงการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปรากฏใน หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ มาตรา 17 ภายใต้บังคับในมาตรา 16 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง เช่น การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล การสร้างและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำที่เชื่อมต่อกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น รวมถึง ในหมวด 3 การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากร มาตรา 24 องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจมีรายได้จากภาษีอากรค่าธรรมเนียมและเงินรายได้ เช่น ภาษีสำหรับน้ำมันเชื้อเพลิง ภาษีสำหรับยาสูบ (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ได้กำหนดให้ทุกส่วนราชการมีการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ และการประเมินผลการปฏิบัติการในกรอบการประเมิน 4 มิติ ได้แก่ มิติที่1 ด้านประสิทธิผลตามยุทธศาสตร์ คือ ส่วนราชการแสดงผลงานที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนและผู้รับบริการ เช่น ผลสำเร็จในการบรรลุเป้าหมาย ตามแผนยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ ความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมาย ผลผลิตของส่วนราชการ มิติที่ 2 ด้านคุณภาพการให้บริการ คือ ส่วนราชการแสดงการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการในการให้บริการที่มีคุณภาพ สร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ เช่น ระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ มิติที่ 3 ด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ คือส่วนราชการแสดงความสามารถในการปฏิบัติราชการ เช่น การบริหารงบประมาณ การรักษามาตรฐานระยะเวลาการให้บริการ การควบคุมและการตรวจสอบภายใน มิติที่ 4 ด้านการพัฒนาองค์การ คือ ส่วนราชการแสดงความสามารถในการเตรียมความพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงขององค์การ เช่น การบริหารความรู้ในองค์การ การจัดการสารสนเทศและการบริหารการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2548)

บทความนี้จะนำเสนอในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับ มิติที่ 2 ด้านคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งในเชิงพื้นที่ต้องรับผิดชอบที่มีขนาดครอบคลุมทั้งเขตจังหวัด รวมทั้งมีภารกิจช่วยเหลือและสนับสนุน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กในพื้นที่ที่อาจมีทรัพยากรด้อยกว่าหรือไม่สามารถดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดให้ประชาชนในพื้นที่ของตนเองได้ ดังนั้นในทางการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงถูกคาดหวังจากประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ว่าจะสามารถพัฒนาท้องถิ่นและให้บริการได้อย่างมีคุณภาพและรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้จึงได้ทำประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการที่ได้รับบริการที่สะท้อนถึงคุณภาพการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการทำงานด้านการให้บริการ รวมถึงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านขั้นตอนการให้บริการ ด้านช่องทางการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในงานบริการด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) งานด้านรายได้หรือภาษี 2) งานด้านสาธารณสุข 3) งานบริการด้านการปรับปรุงซ่อมแซมถนนเพื่อการขนส่งและการเกษตร และ4) งานบริการด้านการขุดเจาะบ่อบาดาลปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความหมาย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Sevice : NPS) สัญญา เคณาภูมิ (2559 อ้างจาก Denhardt and Denhardt ,2000) รวมถึงแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ

การให้บริการ อันประกอบไปด้วย 1) ขั้นตอนการให้บริการต้องมีการประชาสัมพันธ์อธิบายขั้นตอนต่าง ๆ กระบวนการบริการที่รวดเร็ว ชัดเจน มีระเบียบ มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง โปร่งใส ขั้นตอนการใหบริการที่ไมยุงยาก ซับซอนและมีความเปนระบบ มีระยะเวลาในการทำงานที่ชัดเจนและงานที่ผู้รับบริการมอบหมายเสร็จทันตามกำหนดเวลา (คณะเภสัชศาสตร มหาวิทยาลัยขอนแกน, 2552 ; คณะสหเวชศาสตร มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2552 ; ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศ์ศิลป์, 2547, น. 322 ; Millet.1954, p. 112-114) 2) ช่องทางการให้บริการ ต้องมีช่องทางการให้บริการการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวม 3) เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ต้องพฤติกรรมและวิธีการให้บริการที่เหมาะสม มีบุคลิกภาพ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเรียบร้อย การต่อนรับ การพูดจาโต้ตอบ และการตอบข้อซักถามด้วยความสุภาพ การให้บริการตามความต่องการ (ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศ์ศิลป์, 2547 ; ศุภรา จิตภักดีรัตน, 2547 : 20) และ 4) สิ่งอำนวยความสะดวก มีวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และการให้บริการสาธารณะที่ต้องมีจำนวนการให้บริการที่เพียงพอบริการ และสถานที่ให้บริการอย่างเหมาะสมเพียงพอ (Millet.1954 : 112-114) การให้บริการในงานด้านต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ รวมถึงกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่การให้บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 994,540 คน (กรมการปกครอง.2562 : ออนไลน์) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ที่ได้รับบริการ โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากสูตรของยามาเน่ (Yamane.1973 : 725) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ผู้ประเมินได้ดำเนินการเก็บข้อมูลได้จริงจากประชาชนผู้มารับบริการ จำนวน 409 คน โดยจำแนกเป็น 1) งานด้านรายได้หรือภาษี จำนวน 53 คน 2) งานด้านสาธารณสุข จำนวน 294 คน 3) งานด้านการปรับปรุงซ่อมแซมถนนเพื่อการขนส่งและการเกษตร จำนวน 30 คน 4) งานด้านการขุดเจาะบ่อบาดาลปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค จำนวน 32 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ใช้สอบถามผู้ที่รับบริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ในปีงบประมาณ 2562 ประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รวมทั้งสิ้นข้อ 5

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการให้บริการ ได้แก่ งานด้านรายได้หรือภาษี งานด้านสาธารณสุข งานด้านการปรับปรุงซ่อมแซมถนนเพื่อการขนส่งและการเกษตร งานด้านการขุดเจาะบ่อบาดาล ปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 ด้าน คือ ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ จำนวน 5 ข้อ ด้านช่องทางการให้บริการ จำนวน 5 ข้อ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ จำนวน 5 ข้อ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวน 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ประเมินดำเนินการสอบถามกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ โดยการขอความร่วมมือจากประชาชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มาใช้องค์การบริการส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ ในปีงบประมาณ 2562 เพื่อตอบแบบสอบถามจนเก็บแบบสอบถามกลับคืนครบทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เพื่อนำมาลงรหัสวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งมีการใช้เครื่องมือทางสถิติ ส่วนประกอบดังนี้ 2

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ด้วยการหาค่าความถี่ (f) ค่าร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำมาวิเคราะห์ด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (f) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean : ($\overline{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert Scale) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.50 – 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด
3.50 – 4.49 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก
2.50 – 3.49 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับ ปานกลาง
1.50 – 2.49 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย
1.00 – 1.49 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

2) เกณฑ์การตัดสินผลการวิเคราะห์ค่าร้อยละของผู้มีความพึงพอใจต่อการให้บริการ มีการแปลผลโดยใช้เกณฑ์ดังนี้

2.50 – 5.00 ถือว่า มีความพึงพอใจต่อการให้บริการ
1.00 – 2.49 ถือว่า ไม่มีความพึงพอใจต่อการให้บริการ

3) นำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบเกณฑ์หาค่าร้อยละตามเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานราชการเพื่อกำหนดประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษ มิติที่ 2 คือ มิติด้านคุณภาพการให้บริการ และนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบหาค่าร้อยละ จากคะแนนเต็มของแต่ละด้านเพื่อจัดระดับของความพึงพอใจ ดังนี้

ตารางแสดงการเทียบค่าเฉลี่ยกับค่าร้อยละความพึงพอใจและระดับคะแนน

ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ	คะแนน
มากกว่า 4.75	มากกว่าร้อยละ 95 ขึ้นไป	10
มากกว่า 4.5	ไม่เกินร้อยละ 95	9
มากกว่า 4.25	ไม่เกินร้อยละ 90	8
มากกว่า 4	ไม่เกินร้อยละ 85	7
มากกว่า 3.75	ไม่เกินร้อยละ 80	6
มากกว่า 3.5	ไม่เกินร้อยละ 75	5
มากกว่า 3.25	ไม่เกินร้อยละ 70	4
มากกว่า 3	ไม่เกินร้อยละ 65	3
มากกว่า 2.75	ไม่เกินร้อยละ 60	2
มากกว่าหรือเท่ากับ 2.50	ไม่เกินร้อยละ 55	1
ต่ำกว่า 2.50	น้อยกว่าร้อยละ 50	0

ผลการวิจัย

คุณภาพการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ จากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 409 คน ผลการประเมิน พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการงานทั้ง 4 ด้าน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.51, S.D. = 0.58 คิดเป็นความพึงพอใจเฉลี่ยร้อยละ 90.25 คุณภาพการให้บริการอยู่ที่ระดับคะแนน 9 จำแนกเป็นงานบริการด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. งานด้านรายได้หรือภาษี ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 53 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 34 คน มีอายุระหว่าง 31 – 50 ปี มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบธุรกิจส่วนตัว และมีรายได้มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน และพบว่ามีความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.50, S.D. = 0.57) คิดเป็นความพึงพอใจเฉลี่ยร้อยละ 90.03 คุณภาพการให้บริการอยู่ที่ระดับคะแนน 9 คะแนน

2. งานด้านสาธารณสุข ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 294 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 200 คน มีอายุระหว่าง 31 – 50 ปี มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกอบธุรกิจเกษตรกร และมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน และพบว่า มีความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.53, S.D. = 0.58) คิดเป็นความพึงพอใจเฉลี่ยร้อยละ 90.72 คุณภาพการให้บริการอยู่ที่ระดับคะแนน 9 คะแนน

3. งานด้านการปรับปรุงซ่อมแซมถนนเพื่อการขนส่งและการเกษตร ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 30 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 17 คน มีอายุระหว่าง 31 – 50 ปี มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกร และมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน และพบว่า มีความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$=4.54, S.D. = 0.58) คิดเป็นความพึงพอใจเฉลี่ยร้อยละ 90.96 คุณภาพการให้บริการอยู่ที่ระดับคะแนน 9 คะแนน

4. งานด้านการขุดเจาะบ่อบาดาลปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 32 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 25 คน มีอายุระหว่าง 31 – 50 ปี มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกอบอาชีพค้าขาย และมีรายได้ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาทต่อเดือน และพบว่า มีความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.46, S.D. = 0.54) คิดเป็นความพึงพอใจเฉลี่ยร้อยละ 89.31 คุณภาพการให้บริการอยู่ที่ระดับคะแนน 8 คะแนน

ตารางแสดงค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของงานบริการด้านต่าง ๆ จำแนกตามตัวชี้วัด 4 ด้าน

งานบริการด้าน / ตัวชี้วัด 4 ด้าน	**รายได้หรือภาษี**	**สาธารณสุข**	**ปรับปรุงซ่อมแซมถนน ฯ**	**งานด้านการขุดเจาะบ่อบาดาล**
1. ขั้นตอนการให้บริการ	4.50	4.48	4.58	4.43
2. ช่องทางการให้บริการ	4.46	4.52	4.54	4.44
3. เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	4.53	4.56	4.52	4.55
4. สิ่งอำนวยความสะดวก	4.50	4.56	4.55	4.43
ภาพรวมการให้บริการ	**4.50**	**4.53**	**4.54**	**4.46**

ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจ ค่าร้อยละความพึงพอใจของประชาชนและคุณภาพการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ในภาพรวม

การให้บริการรายด้าน	$\overline{X}$	**S.D.**	**ความพึงพอใจ**	**ร้อยละ**	**คุณภาพ**
1. งานด้านรายได้หรือภาษี	4.50	0.53	มากที่สุด	90.03	9
2. งานด้านสาธารณสุข	4.53	0.58	มากที่สุด	90.76	9
3. งานด้านการปรับปรุงซ่อมแซมถนน ฯ	4.54	0.58	มากที่สุด	90.96	9
4. งานด้านการขุดเจาะบ่อบาดาล ปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งกักเก็บน้ำ ฯ	4.46	0.54	มาก	89.31	8
รวม	**4.51**	**0.58**	**มากที่สุด**	**90.25**	**9**

อภิปรายผล

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นองค์กรที่ปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่ที่สุดของจังหวัดเพชรบูรณ์ มีพื้นที่ทั้งจังหวัดเป็นพื้นที่รับผิดชอบ มีบุคลากร มีงบประมาณ และเป็นองค์กรมีศักยภาพการให้บริการสูงเมื่อเปรียบเทียบเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานราชการเพื่อกำหนดประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษ มิติที่ 2 มิติด้านคุณภาพการให้บริการ ตัวชี้วัดที่ 2.1 ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จากผลการประเมินระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการในภาพรวมองค์กรอยู่ในระดับมากที่สุด อยู่ที่ระดับคะแนน 9.00 คะแนน โดยได้อภิปรายผลการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการจากงานทั้ง 4 งานบริการ ดังนี้

1) งานด้านรายได้หรือภาษี องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ให้บริการประชาชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในงานด้านรายได้หรือภาษี พบว่า ผู้รับบริการมีความพึงพอใจมากที่สุด โดยเฉพาะการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการโรงแรมและสถานีน้ำมันและผู้ขอรับบริการซึ่งมีจำนวนมากจึงได้จัดให้มีอาคารส่วนบริการแยกออกจากอาคารสำนักงานหลัก เพื่ออำนวยความสะดวก มีขั้นตอนที่ไม่ซับซ้อน ยุ่งยาก รวมถึงยังมีช่องทางการให้บริการที่หลากหลาย เช่น การออกพื้นที่บริการถึงสถานประกอบการ ซึ่งสะท้อนถึงการให้บริหารที่ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้มารับบริการ โดยเน้นผลลัพธ์หรือประโยชน์สูงสุดที่เกิดขึ้นกับประชาชน (Denhardt and Denhardt ,2003) ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ได้กำชับเจ้าหน้าที่ให้บริการประชาชนด้วยความเอาใจใส่และเตรียมรับมือหากเกิดปัญหาจากการให้บริการ ที่ผ่านมาสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเบ็ดเสร็จ สอดคล้องกับ คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยทักษิณ (2561) ได้ดำเนินการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า งานบริการด้านการจัดเก็บรายได้ ผู้รับบริการมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา มีขั้นตอนในการให้บริการ ที่มีความชัดเจนมีความสะดวก รวดเร็ว มีการจัดลำดับก่อนหลังของผู้มารับบริการ ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้มารับบริการหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ กระบวนการบริการมีประสิทธิภาพ ในการจัดการระบบการบริการที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีความคล่องตัวและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีคุณภาพ มีลักษณะจุดบริการเบ็ดเสร็จ (one stop service) ลดการเป็นทางการในการให้บริการเพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงการใช้บริการได้ง่ายขึ้น

2) งานด้านสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ให้บริการประชาชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในงานด้านสาธารณสุข พบว่า ผู้รับบริการมีความพึงพอใจมากที่สุด เป็นเพราะ องค์การบริหารจังหวัดเพชรบูรณ์ได้ให้บริการด้วยความรวดเร็ว ขั้นตอนไม่ยุ่งยากทันท่วงทีในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนทั้งหน่วยงานภาครัฐ เช่น สนับสนุนงบประมาณสำหรับจัดซื้อรถฉุกเฉินให้กับโรงพยาบาลวิเชียรบุรี อำเภอวิเชียรบุรี, สนับสนุนงบประมาณสำหรับจัดซื้อรถฉุกเฉินโรงพยาบาลหนองไผ่ และสนับสนุนโครงการของชมรมอาสาสมัครหมู่บ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ สนับสนุนศูนย์ควบคุมโรคติดต่อนำโดยแมลงที่ 2.2 เพชรบูรณ์ รวมถึงสนับสนุนโครงการด้านสาธารณสุขให้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ แสดงให้เห็นถึงการเป็นการให้บริการสาธารณะแนวใหม่ (New Public Sevice : NPS) สัญญา เคณาภูมิ (2559 อ้างจาก Denhardt and Denhardt ,2000) นอกจากการให้บริการผู้มาติดต่อหรือผู้มาขอรับบริการแล้วนั้น ภาครัฐหรือข้าราชการต้องเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มาขอรับบริการเพื่อให้เกิดความไว้เนื้อเชื่อใจและความร่วมแรงร่วมใจกันระหว่างพลเมือง ให้ทุกภาคส่วนได้แสดงความต้องการร่วมกันและนำไปสู่การบรรลุความต้องร่วมกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับ อัจฉรีย์ พิมพิมูล และกันย์สินี จาฏุพจน์ (2559) ได้ดำเนินการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการในงานบริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานีปี 2559 พบว่า งานด้านสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด และการให้บริการโดยเฉพาะ

เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการอย่างเต็มที่ เอาใจใส่ รวมถึงขั้นตอนการดำเนินงานที่มีความสะดวกรวดเร็ว

3) งานด้านการปรับปรุงซ่อมแซมถนนเพื่อการขนส่งและการเกษตร พบว่า ผู้รับบริการมีความพึงพอใจมากที่สุด โดยได้ให้บริการงานด้านการปรับปรุงซ่อมแซมถนนเพื่อการขนส่งและการเกษตร โดยบางโครงการได้รับการติดต่อประสานงานจากองค์การบริหารส่วนตำบลที่ขาดงบประมาณและเครื่องมือขนาดใหญ่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลนาสนุ่น อำเภอศรีเทพ ขอรับการสนับสนุนปรับปรุงซ่อมแซมถนนเพื่อการขนส่งและการเกษตรจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 6 เส้นทาง โดยเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาสนุ่น ได้รับการให้บริการด้วยความรวดเร็ว ทั้งขั้นตอนและการประสานงานและตอบข้อซักถามด้วยความเรียบร้อยครบถ้วน รวมถึงทักษะการใช้งานเครื่องมือหนักของเจ้าหน้าที่มีความชำนาญงาน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้ สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2559) ได้สำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ประจำปีงบประมาณ 2559 พบว่า งานบริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน (ด้านการก่อสร้าง ปรับปรุงซ่อมแซมถนน) พบว่า ผู้รับบริการมีความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะการให้บริการของเจ้าหน้าที่มีเพียงพอต่อความต้องการ เครื่องมือหนักมีเพียงพอและเจ้าหน้าที่สามารถใช้ได้เต็มประสิทธิภาพ

4) งานด้านการขุดเจาะบ่อบาดาลปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค ได้ให้บริการแก่ภาครัฐและประชาชนทั่วไปด้วยความรวดเร็ว มีขั้นตอนไม่ยุ่งยาก และมีเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความเอาใจใส่ และอำนวยความสะดวกด้านให้คำปรึกษา รวมถึงเครื่องมือเฉพาะที่จำเป็น เช่น บ่อบาดาลโรงพยาบาลหนองไผ่ อำเภอหนองไผ่, บ่อบาดาลโรงพยาบาลวิเชียรบุรี อำเภอวิเชียรบุรี, ขุดลอกคลองหมาตาย ตำบลนาเฉลียง อำเภอหนองไผ่ และขุดลอกคลองลำจังหัน ตำบลสามแยก อำเภอวิเชียรบุรี แต่เนื่องจากเครื่องมือและอุปกรณ์ขุดเจาะขนาดใหญ่มีจำนวนจำกัด และแต่ละพื้นที่ใช้ระยะเวลาการขุดเจาะพอสมควรจึงทำให้พื้นที่เตรียมขุดเจาะอื่นต้องรอตามลำดับ สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยเจ้าพระยา (2558) ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ ต้องจัดหาเครื่องจักรกลในการขุดเจาะบ่อบาดาลให้เพียงพอตามความต้องการ หากมีความต้องการให้บริการมาก จำเป็นต้องพิจารณาจัดลำดับในการขุดเจาะบ่อบาดาลอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม โดยคำนึงถึงความพร้อมและความ คุ้มค่าในการใช้ประโยชน์บ่อบาดาล

ข้อเสนอแนะ

งานด้านการขุดเจาะบ่อบาดาลปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคเป็นงานที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจน้อยกว่างานบริการด้านอื่น ๆ ซึ่งควรพัฒนาขั้นตอนการให้บริการ เช่น ให้มีการแนะนำ อธิบายขั้นตอนต่าง ๆ ให้ชัดเจน ให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ตามระยะเวลาที่กำหนด

References

Act to define plans and procedures for decentralization to local government organizations in 1999. (1999, 17th November). Government Gazette. Book 116: Chapter 114 A .48 - 68.

Chao Phraya University. (2015). **Monitoring and Evaluation of Nakhon Sawan Provincial Administrative Organization Development Plan 2015**. Nakhon Sawan.

Denhardt, Janet B. and Denhardt, Roert B .(2003). **The New Public Service : Serving, Not steer.** New York : M.E shape, inc.

Department of Local Administration. (2003). **A guide to monitoring and evaluating the preparation and conversion of the plan into action of the local government organization**. Bangkok.

Department of Provincial Administration. (2019). **Population of Phetchabun Province.** Administration and Development of Registration Technology .Office of Registration Administration, Department of Provincial Administration. [online].:http:// stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php. [accessed 24 October 2019].

Faculty of Allied Health Sciences Naresuan University. (2009). **Satisfaction with the administration service Faculty of Allied Health Sciences Naresuan University**. online].http://www.ahs. nu.ac.th/branch/ secretaryprogram.html. [accessed 14 march 2020].

Faculty of Economics, Thaksin University. (2019). **Assessing the satisfaction of clients with the public services of Phang Nga Provincial Administrative Organization.** Songkhla.

Faculty of Pharmacy Khon Kaen University. (2009). **Satisfaction of service recipients towards the service provided by the dean's office Faculty of Pharmacy Khon Kaen University** .[online].http://pharm.kku. ac.th/km/data/2008-01-06km2/app.doc. [accessed 15 march 2020]

Kasetsart University. (2016). **Report of the Survey of the Satisfaction of People towards the Services of the Samut Sakhon Provincial Administrative Organization fical year 2016**. Bangkok.

Millet, John D. (1954). **Management in public Services : the Quest of Effective Performance.** New York : McGraw-Hill.

Office of the Public Sector Development Commission. (2005). **A Guide to Modern Management Techniques and Methods in accordance with Good Governance: Knowledge Management.** Bangkok: Office of the Public Sector Development Commission.

Pimpimool, A and Jatupoj, K. (2017). Survey Involved Client Satisfaction Towards Services of Ubonratchathani Provincial Administration Organization of the year 2016 **.VRU Research and Development Journal Humanities and Social Science.** Vol. 13 No. 1. 49 – 60.

Pongsakornrungsilp, P. (2004). **Principles of marketing.** Bangkok : Top.

Kenaphoom, S. (2016). **Public Administration Concept and Theories.** Mahasarakham : Maha Sarakham Rajabhat University Printing

Yamane,Taro.(1973). **Statistics : An Introductory Analysis**.Third edutio.Newyork : Harper and Row Publication. Publication.

Received 18/05/2563
Revised 1/08/2563
Accepted 27/08/2563

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พันธุกรรม ด้วยไมโครเลิร์นนิง สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ชัยศาสตร์ คเชนทร์สุวรรณ
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
E-mail: Chaiyasad_k@tup.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างไมโครเลิร์นนิง เรื่อง พันธุกรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพและวัดประสิทธิผลหลังจากใช้ กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 149 คน เครื่องมือที่ใช้ในทดลอง ได้แก่ ไมโครเลิร์นนิง เรื่อง พันธุกรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และเครื่องมือที่ใช้ในเก็บข้อมูล ได้แก่ 1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบทีของกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อิสระกัน 2. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อไมโครเลิร์นนิง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างเดียวเทียบกับเกณฑ์ (μ = 3.50) พบว่า 1) ไมโครเลิร์นนิงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.87/84.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยไมโครเลิร์นนิงสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) นักเรียนมีความคิดเห็นต่อไมโครเลิร์นนิงอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ไมโครเลิร์นนิง, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, มัธยมศึกษาปีที่ 3, พันธุกรรม

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

The Learning Achievement Development on Genetic Using Microlearning for Grade 9 Students

Chaiyasad Kachensuwan
Triamudomsuksapattanakarn School
E-mail: Chaiyasad_k@tup.ac.th

ABSTRACT

The objectives of this study were to develop the microlearning on Genetic for grade 9 students with efficiency, and to measure the effectiveness of microlearning. The samples were 149 of grade 9 students in the academic year 2019, selected by a purposive selection method. The experimental tool was the microlearning on Genetic, and the data collection instruments were the learning achievement tests and the students' opinions questionnaires. The learning achievement was analyzed by using mean, standard deviation, and a t–test for dependent sample statistics. The students' opinions with the microlearning were analyzed by using mean, standard deviation, and a t–test for one sample statistic (μ = 3.50). The results were showed that 1) the efficiency value of the developed microlearning was 85.87/84.67 and higher than the set criteria at 80/80. 2) the students' achievement after learning by using microlearning was significantly higher than before learning by using it at level of .01, and 3) the students' opinions with the microlearning were showed high level and higher than the set criteria at the significant level of .01.

Keywords: Microlearning, Learning Achievement, Grade 9, Genetic

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมืองในศตวรรษที่ 21 นั้นเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดความตื่นตัวในการพัฒนาศักยภาพของแต่ละประเทศ การออกแบบและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 นั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิมนั้นไม่สามารถกระตุ้นนักเรียนให้เรียนรู้สิ่งใหม่ได้ นอกจากนี้ความรู้ที่นักเรียนได้รับจากวิธีการสอนแบบดั้งเดิมนั้นยังถูกลืมได้ง่าย (วิริยะ ฤๅชัยพาณิชย์, 2558, น. 25)

นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยด้านเวลายังเป็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง อันเนื่องมาจากภารกิจของครู และกิจกรรมพัฒนานักเรียนที่มีมากส่งผลกระทบต่อเวลาในการจัดการชั้นเรียนทำให้นักเรียนมีเวลาในการศึกษาค้นคว้าและทดลองไม่เต็มที่ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้รับการพัฒนาได้อย่างเหมาะสมกับการทำงานของสมองจะทำให้เกิดการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ และการใช้สื่อการเรียนรู้ที่ดึงดูดความสนใจมีความสอดคล้องกับการทำงานของสมองในแต่ละช่วงวัย จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความสนใจ ความตั้งใจ มีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น. 12)

การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในห้องเรียนที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามธรรมชาติการเรียนรู้ของมนุษย์นั้น ครูสามารถเลือกกลวิธีในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนได้ตามความเหมาะสมกับเนื้อหา เวลา และบริบท ตลอดจนปัจจัยอื่น โดยการบูรณาการการเรียนรู้ด้านเนื้อหา และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีการจัดระบบต่างๆ อาทิ หลักสูตร สื่อการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่สนับสนุนให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560, น. 32) มีรายงานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการสอนด้วยเนื้อหาความรู้ที่มากจะส่งผลต่อระดับความรู้ และปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับต่ำลง (Giurgiu, L., 2017, p. 18) ทั้งนี้ไมโครเลิร์นนิงหรือการเรียนรู้แบบจุลภาคจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถช่วยทำให้นักเรียนจดจำรายละเอียดของเนื้อหาความรู้และกิจกรรมต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น

ไมโครเลิร์นนิง (Micro Learning) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองพฤติกรรมของนักเรียนในปัจจุบัน มีเนื้อหาที่เจาะจง ชัดเจน สั้นกระชับ มีโครงสร้างไม่ซับซ้อน ทำให้ผู้เรียนใช้เวลาในการเรียนรู้ไม่มาก (Javorcik, T., & Polasek, R., 2019, p. 309) ในปัจจุบัน พบว่า มีการนำรูปแบบไมโครเลิร์นนิงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย (Hug, T., Gassler, G., & Glahn, C., 2004) ไมโครเลิร์นนิงเป็นอีกหนึ่งกลวิธีที่สามารถใช้จัดการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียน และการสอนเสริมนอกห้องเรียนผ่านเทคโนโลยีต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Pandey, A., 2016)

ความมุ่งหวังของวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เน้นการเชื่อมโยงความรู้และกระบวนการ โดยเนื้อหาเรื่อง พันธุกรรม เป็นส่วนหนึ่งของวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยหลักสูตรได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีความเข้าใจกระบวนการและความสำคัญของการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม สามารถอธิบายลักษณะทางพันธุกรรม โครโมโซม ดีเอ็นเอ และยีน กระบวนการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม ความผิดปกติทางพันธุกรรม รวมไปถึง การใช้ประโยชน์ของความรู้ทางพันธุกรรม ทั้งนี้พันธุกรรมเป็นเนื้อหา และหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่มีเนื้อหาค่อนข้างยากต่อการทำความเข้าใจ เป็นนามธรรมและมีความซับซ้อน อีกทั้งยังมีคำศัพท์จำนวนมากที่ต้องทำความเข้าใจ (วิภา อาสิงสมานันท์, สุรีย์ สว่างเมฆ และ มลิวรรณ นาคขุนทด, 2560, น. 87-100) ทำให้นักเรียนไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ของความรู้ที่ถูกต้อง และความรู้ที่มีเนื้อหาซับซ้อนได้

จากสภาพปัญหาในการเรียนจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญและมีความสนใจเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พันธุกรรม ด้วยไมโครเลิร์นนิง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมี

วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาไมโครเลิร์นนิง และศึกษาประสิทธิผลของไมโครเลิร์นนิงจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อไมโครเลิร์นนิง ทั้งนี้ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างไมโครเลิร์นนิง เรื่อง พันธุกรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E1/E2 เท่ากับ 80/80

2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พันธุกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการเรียนด้วยไมโครเลิร์นนิง

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อไมโครเลิร์นนิง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พันธุกรรม ด้วยไมโครเลิร์นนิง ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างไมโครเลิร์นนิง เรื่อง พันธุกรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของนักวิชาการศึกษา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิง และวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายวิชาวิทยาศาสตร์ 6 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง พันธุกรรม โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ออกเป็น 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1. ลักษณะทางพันธุกรรม 2. โครโมโซม ดีเอ็นเอ และยีน 3. กระบวนการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม 4. ความผิดปกติทางพันธุกรรม และ 5. การใช้ประโยชน์ของความรู้ทางพันธุกรรม

ผู้วิจัยได้ออกแบบกรอบแสดงเรื่องราว (Story Board) สำหรับการสร้างคลิปวิดิทัศน์ที่มีเนื้อหาสั้นกระชับ ตรงตามจุดประสงค์ มุ่งเน้นสาระสำคัญของหน่วยการเรียนรู้ เชื่อมโยงเนื้อหา ยกตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน และในช่วงท้ายมีการสรุปด้วยนิยามสั้นๆ ทั้งนี้คลิปวิดิทัศน์แต่ละหน่วยการเรียนรู้มีความยาวไม่เกิน 5 นาที และสร้างแบบฝึกหัดท้ายหน่วยการเรียนรู้เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบหน่วยละ 5 ข้อ เพื่อให้นักเรียนได้ทบทวน และตรวจสอบความเข้าใจหลังศึกษาจบแต่ละหน่วยการเรียนรู้ จากนั้นผู้วิจัยได้นำร่างกรอบแสดงเรื่องราวตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน จากนั้นปรับแก้เพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำไปสร้างเป็นคลิปวิดิทัศน์ตามกรอบแสดงเรื่องราวที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้นำคลิปวิดิทัศน์ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน ประกอบด้วยนักเรียนกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน และสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อคลิปวิดิทัศน์ จากนั้นแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และนำคลิปวิดิทัศน์ที่แก้ไขแล้วไปวางบนแพลตฟอร์มห้องเรียนออนไลน์ ผู้วิจัยใช้โปรแกรม Google Classroom และสร้างแบบฝึกหัดท้ายหน่วยการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม Google Form ก่อนส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบเหมาะสม และความสอดคล้องของไมโครเลิร์นนิงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ก่อนนำไปศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลในขั้นตอนต่อไป โดยพิจารณาจากค่าดัชนีระหว่าง .60 – 1.00

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยไมโครเลิร์นนิง ผู้วิจัยได้ศึกษาสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พันธุกรรม แบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบจำนวน 60 ข้อ เพื่อส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรง โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของคำถามกับจุดประสงค์ พบว่า แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าดัชนีความสอดคล้อง

ของคำถามกับจุดประสงค์ทุกข้อ อยู่ระหว่าง .80 – 1.00 จากนั้นผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อคำถามตามจุดประสงค์จำนวน 30 ข้อ เพื่อนำมาสร้างเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนแบบออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม Google Form โดยแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .273 - .785 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha) เท่ากับ .937

การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อไมโครเลิร์นนิง โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผ่านการตรวจความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อไมโครเลิร์นนิงมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละประเด็นอยู่ระหว่าง .80 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha) เท่ากับ .907

ขั้นตอนที่ 2 การหาประสิทธิภาพของไมโครเลิร์นนิง

ผู้วิจัยศึกษาประสิทธิภาพของไมโครเลิร์นนิง โดยทดลองนำไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try out) จำนวน 30 คน จากนั้นหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E1/E2 เท่ากับ 80/80 โดยกำหนดให้ E1 หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบฝึกหัดท้ายหน่วยการเรียนรู้ และ E2 หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยไมโครเลิร์นนิง

ขั้นตอนที่ 3 การหาประสิทธิผลของไมโครเลิร์นนิง

ผู้วิจัยศึกษาประสิทธิผลของการเรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิง เรื่อง พันธุกรรม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (purposive selection) เพราะเป็นห้องที่ผู้วิจัยรับผิดชอบ จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 149 คน

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ชี้แจง และอธิบายขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิง จากนั้นนักเรียนรับรหัสสำหรับลงทะเบียนเข้าเรียนบนแพลตฟอร์มห้องเรียนออนไลน์ ด้วยโปรแกรม Google Classroom เมื่อนักเรียนเข้ามาในห้องเรียนออนไลน์แล้ว ให้ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนออนไลน์ (Pretest) โดยใช้เวลาในการทำแบบทดสอบไม่เกิน 30 นาที หลังจากทำแบบทดสอบก่อนเรียนหนึ่งสัปดาห์ ให้นักเรียนศึกษาไมโครเลิร์นนิงทั้ง 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1. ลักษณะทางพันธุกรรม 2. โครโมโซม ดีเอ็นเอ และยีน 3. กระบวนการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม 4. ความผิดปกติทางพันธุกรรม และ 5. การใช้ประโยชน์ของความรู้ทางพันธุกรรม โดยนักเรียนต้องศึกษาคลิปวิดิทัศน์แต่ละหน่วยการเรียนรู้ และทำแบบฝึกหัดประจำหน่วยตามลำดับ

ทั้งนี้นักเรียนสามารถใช้อุปกรณ์ต่างๆ อาทิ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต หรือคอมพิวเตอร์ที่สามารถเชื่อมต่ออินเตอร์เน็ตเพื่อเข้าศึกษาไมโครเลิร์นนิงได้ เมื่อนักเรียนศึกษาจนครบทุกหน่วยแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบออนไลน์ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน แต่มีการสลับตัวเลือกอัตโนมัติ และทำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อไมโครเลิร์นนิง

แล้วทำการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิงโดยการทดสอบทีของกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อิสระกัน (t – test for dependent sample) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient: r) แล้วยกกำลังสองคูณด้วย 100 (r^2 x 100) เพื่อศึกษาร้อยละของการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยไมโครเลิร์นนิง และหาค่าหาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ของการเรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิง สำหรับการศึกษา

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อไมโครเลิร์นนิง หลังจากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว (t – test for one sample) เทียบกับเกณฑ์ (μ=3.50)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการสร้างไมโครเลิร์นนิง เรื่อง พันธุกรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยได้สร้างไมโครเลิร์นนิงในรูปแบบคลิปวิดิทัศน์ จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1. ลักษณะทางพันธุกรรม 2. โครโมโซม ดีเอ็นเอ และยีน 3. กระบวนการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม 4. ความผิดปกติทางพันธุกรรม และ 5.การใช้ประโยชน์ของความรู้ทางพันธุกรรม มีความยาวแต่ละคลิปไม่เกิน 5 นาที ความคิดเห็นที่มีต่อไมโครเลิร์นนิงของนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน พบว่า นักเรียนสามารถทำกิจกรรมได้ตามที่กำหนด สื่อที่ใช้สามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย ภาพประกอบมีความสวยงาม แต่ขนาดของตัวอักษรมีขนาดเล็กเกินไป และมีการใช้โทนสีที่หลากหลายเกินไป จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการแก้ไขและส่งผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้อง พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าไมโครเลิร์นนิงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความเหมาะสม และสอดคล้อง ทุกประเด็นพิจารณาโดยมีค่าดัชนีการพิจารณาอยู่ระหว่าง .80 – 1.00

ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพของไมโครเลิร์นนิง

ผู้วิจัยได้ศึกษาประสิทธิภาพของไมโครเลิร์นนิง โดยทดลองนำไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ตามเกณฑ์ E1/E2 พบว่าไมโครเลิร์นนิงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.87/84.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

ตอนที่ 3 ประสิทธิผลของไมโครเลิร์นนิง

ผู้วิจัยศึกษาประสิทธิผลของการเรียนด้วยไมโครเลิร์นนิง เรื่อง พันธุกรรม โดยทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 149 คน แล้วเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนด้วยไมโครเลิร์นนิง แสดงผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนด้วยไมโครเลิร์นนิง

(n=149)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	คะแนนเต็ม	μ	S.D	t	P-value
ก่อนเรียน	30	19.48	4.00	53.10**	.000
หลังเรียน	30	24.77	4.55		

r=.968, r^2=.937, r^2 x 100 = 93.70, E.I. = .50, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 19.48 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.00 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 24.77 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.55 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิง โดยทดสอบด้วยสถิติที พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยไมโครเลิร์นนิงสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แสดงให้เห็นว่าไมโครเลิร์นนิงที่สร้างขึ้นสามารถพัฒนานักเรียนได้ร้อยละ 93.70 ซึ่งหมายความว่าถ้านำไมโครเลิร์นนิงนี้ไปพัฒนานักเรียนจำนวน 100 คน จะสามารถพัฒนาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นประมาณ 93 ถึง 94 คน

และมีค่าดัชนีประสิทธิผลของไมโครเลิร์นนิง (E.I.) มีค่าเท่ากับ .50

ผลการศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อไมโครเลิร์นนิง เรื่อง พันธุกรรม กับเกณฑ์ที่กำหนด โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว (t – test for one sample) โดยเทียบเกณฑ์ (μ =3.50) ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อไมโครเลิร์นนิงกับเกณฑ์

(n=149)

ด้าน	ความคิดเห็นของนักเรียน	μ	S.D	ระดับ	t
เนื้อหาความรู้	1. เนื้อหา ภาษา และรูปแบบมีความน่าสนใจ	4.34	.54	มาก	18.87**
	2. เนื้อหามีความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้	4.23	.51	มาก	17.49**
	3. เนื้อหามีความเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน	4.58	.53	มากที่สุด	24.77**
กิจกรรมการเรียนรู้	4. กิจกรรมการเรียนรู้มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.34	.59	มาก	17.42**
	5. การปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน	4.41	.53	มาก	20.83**
	6. การเปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเอง	4.38	.54	มาก	19.85**
การวัดและประเมินผล	7. แบบทดสอบครอบคลุมเนื้อหาที่เรียน	4.80	.45	มากที่สุด	35.23**
	8. ข้อคำถามมีความเหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่าย	4.23	.48	มาก	18.48**
	9. แบบทดสอบสามารถวัดระดับความรู้ของนักเรียนได้	4.34	.54	มาก	18.96**
ประโยชน์ที่ได้รับ	10. ความรู้ที่ได้รับจากไมโครเลิร์นนิง	4.77	.46	มากที่สุด	33.86**
	11. ความพึงพอใจที่มีต่อไมโครเลิร์นนิง	4.83	.41	มากที่สุด	39.72**
	ภาพรวม	**4.48**	**.30**	**มาก**	**40.29****

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 แสดงว่า นักเรียนมีความความคิดเห็นต่อไมโครเลิร์นนิง เรื่อง พันธุกรรม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .30

เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อไมโครเลิร์นนิง (μ =4.83, S.D. = .41) แบบทดสอบครอบคลุมเนื้อหาที่เรียน (μ = 4.80, S.D. = .45) ความรู้ที่ได้รับจากไมโครเลิร์นนิง (μ = 4.77, S.D. = .46) และเนื้อหามีความเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน (μ = 4.58, S.D. = .53) อยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ

ประเด็นที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน (μ = 4.41, S.D. = .53) การเปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเอง (μ = 4.38, S.D. = .54) กิจกรรมการเรียนรู้มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย (μ = 4.34, S.D. = .59) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์สามารถวัดระดับความรู้ของนักเรียนได้ (μ = 4.34, S.D. = .54) เนื้อหาภาษา และรูปแบบมีความน่าสนใจ (μ = 4.34, S.D. = .54)

เนื้อหามีความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ (μ = 4.23, S.D. = .51) ข้อคำถามมีความเหมาะสม ชัดเจน เข้าใจง่าย (μ = 4.23, S.D. = .48) ตามลำดับ

ผลการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อไมโครเลิร์นนิงกับเกณฑ์ (μ =3.50) พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นของนักเรียนต่อไมโครเลิร์นนิงสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ไมโครเลิร์นนิง เรื่อง พันธุกรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E1/E2 เท่ากับ 85.87/84.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 แสดงให้เห็นว่าไมโครเลิร์นนิงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพที่เชื่อถือได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาไมโครเลิร์นนิงโดยได้ศึกษาแนวคิดและหลักการสร้างสื่อประกอบการเรียนรู้ โดยเริ่มจากการกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา และมีการตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหาของกรอบแสดงเรื่องราวก่อนนำไปสร้างชิ้นงานจริง ทั้งนี้ไมโครเลิร์นนิงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้น มีลักษณะเป็นคลิปวิดิทัศน์ที่มีความยาวไม่เกิน 5 นาทีต่อหน่วยการเรียนรู้ ทั้งนี้ก่อนนำไปใช้ผู้วิจัยได้ศึกษาประสิทธิภาพของไมโครเลิร์นนิง โดยไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็กจำนวน 9 คน เพื่อสอบถามความคิดเห็นและแก้ไขข้อบกพร่องก่อนนำไปตรวจสอบความตรงโดยผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งหนึ่ง เป็นไปตามขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2559, น. 96 - 100) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนานวัตกรรมโดยเริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ และเลือกนวัตกรรมที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียนมากที่สุด จากนั้นกำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระ องค์ประกอบของรูปแบบนวัตกรรม ส่วนประกอบ กระบวนการและการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำมาสร้างเป็นวัตกรรมตามกระบวนการที่ได้ออกแบบไว้ จากนั้นตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ของนวัตกรรมว่ามีความเหมาะสม หรือสอดคล้องกับจุดประสงค์ รวมทั้งวัยของนักเรียนหรือไม่ การตรวจสอบคุณภาพของนวัตกรรมบางประเภทจะต้องนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีทั้งเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อน ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับกลุ่มที่ศึกษา ทั้งในรูปแบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และการทดลองภาคสนาม เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของนวัตกรรมว่าสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ โดยคำนวณหาค่า E1/E2 แล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนดไว้ ลัดดาวัลย์ คงสมบูรณ์ (2562, น. 51 - 62) ได้ศึกษาผลการพัฒนาสื่อไมโครเลิร์นนิง สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประสิทธิภาพของไมโครเลิร์นนิง เรื่อง ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ องค์ประกอบของเทคโนโลยีสารสนเทศ และจริยธรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามเกณฑ์ E1/E2 มีค่าเท่ากับ 92.78/91.67, 91.67/97.92 และ 92.08/93.75 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 90/90

จึงสามารถสรุปได้ว่าไมโครเลิร์นนิงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถช่วยพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ เรื่อง พันธุกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พันธุกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยไมโครเลิร์นนิงสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไมโครเลิร์นนิงที่ผู้วิจัยสร้างมีคุณภาพน่าเชื่อถือได้ และมีขอบเขตของเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้มีการลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยากตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และมีการสรุปนิยามสั้นๆ ในช่วงท้ายมีเนื้อหาที่กระชับ การใช้ภาษา และการนำเสนอมีความชัดเจน เข้าใจง่าย มีความน่าสนใจ และใช้เวลาในการนำเสนอไม่เนื้อหาไม่นาน มีภาพ เสียง และข้อความที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนความสนใจ และจดจำเนื้อหาได้มากขึ้น ดังที่ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2559,น. 83 - 85) ได้กล่าวว่าปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาในรายวิชาที่มีเนื้อหาสาระมาก และมีความเป็นนามธรรม ยากแก่การเข้าใจ จำเป็นที่จะต้องนำนวัตกรรมเข้า

มาช่วยในการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้นวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน ซึ่งบางคนที่มีความสนใจในการเรียนจะทำให้เรียนรู้ได้เร็ว ในขณะที่นักเรียนที่ขาดแรงจูงใจจึงส่งผลต่อความสนใจทำให้เรียนรู้ได้ช้า ดังนั้นผู้สอนจึงต้องพยายามหาวิธีการเรียนรู้ หรือสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและธรรมชาติของนักเรียน งานวิจัยของ มูฮัมหมัด และคนอื่นๆ (Mohammed, G., Wakil, K., & Nawroly, S., 2018, pp. 32-38) เรื่องประสิทธิผลของไมโครเลิร์นนิงในการพัฒนาความสามารถในการเรียนของนักเรียน พบว่า ไมโครเลิร์นนิงช่วยให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษามีความสามารถในการเรียนสูงกว่าการเรียนแบบปกติร้อยละ 18 จึงทำให้สามารถสรุปได้ว่าไมโครเลิร์นนิงเป็นกระบวนทัศน์ของเทคนิคการเรียนรู้สมัยใหม่ โดยการแบ่งข้อมูลให้มีขนาดเล็กก่อนถ่ายทอดให้กับนักเรียนเรียน ส่งผลทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ทำความเข้าใจได้ง่าย มีประสิทธิภาพและทำให้จดจำได้นานขึ้นอีกด้วย

ทั้งนี้จากการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) แสดงให้เห็นว่าไมโครเลิร์นนิงที่สร้างขึ้นสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 93.70 ซึ่งหมายความว่าถ้านำไมโครเลิร์นนิงนี้ไปพัฒนานักเรียนจำนวน 100 คนจะสามารถพัฒนาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นประมาณ 93 ถึง 94 คน และค่าดัชนีประสิทธิผลของไมโครเลิร์นนิง (E.I.) มีค่าเท่ากับ .50 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น 0.50 หรือคิดเป็นร้อยละ 50 จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีคะแนนทดสอบก่อนเรียนอยู่ในระดับสูง จึงทำให้คะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยก็เกือบจะได้คะแนนเต็มจึงสามารถอธิบายได้ว่าไมโครเลิร์นนิงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้จริง

3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อไมโครเลิร์นนิง อยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ (μ=3.50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนมีความพึงพอใจต่อไมโครเลิร์นนิง และรูปแบบการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ผู้วิจัยได้ออกแบบ และสร้างไมโครเลิร์นนิงที่มีความเหมาะสมและกระตุ้นความสนใจการเรียนรู้ของนักเรียน อีกทั้งผู้วิจัยยังใช้กระบวนการเรียนการสอนผ่านห้องเรียนออนไลน์ Google Classroom โดยให้นักเรียนลงทะเบียนเข้าใช้และศึกษาตามขั้นตอนที่ครูได้ชี้แจงโดยนักเรียนสามารถใช้อุปกรณ์ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เนตได้ เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ทำให้นักเรียนสามารถเข้าศึกษาได้จากทุกที่ โดยรูปแบบของการเรียนรู้ได้แก่ให้นักเรียนศึกษาบทเรียนจากคลิปวิดิทัศน์ความยาวไม่เกิน 5 นาที จากนั้นทำแบบฝึกหัดท้ายหน่วยการเรียนรู้ และการทำแบบทดสอบทั้งหมดเป็นการทดสอบผ่านระบบออนไลน์ทำให้นักเรียนสามารถทราบผลคะแนนการทำแบบทดสอบได้หลังการสอบทันที มีรายงานความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อไมโครเลิร์นนิงที่สามารถกระตุ้นความสนใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาได้ โดยนักเรียนเห็นว่าการใช้เกมและกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่สามารถกระตุ้นความสนใจได้สูงที่สุดร้อยละ 97 รองลงมาได้แก่ คลิปวิดิทัศน์ ร้อยละ 95 บัตรคำศัพท์ ร้อยละ 94 โปสเตอร์และอินโฟกราฟิก ร้อยละ 94 และการเล่าเรื่อง ร้อยละ 92 (Mohammed, G., Wakil, K., & Nawroly, S., 2018, pp. 32-38) ลัดดาวัลย์ คงสมบูรณ์ (2562, น. 51 - 62) รายงานว่า การใช้ไมโครเลิร์นนิงเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนรู้จักการศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้เพิ่มเติมได้มาก มีความทันสมัย สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ไม่จำกัดทั้งเรื่องของเวลา และสถานที่ ซึ่งถือว่าการนำไมโครเลิร์นนิงมาใช้ในการเรียนรู้นั้นจะอำนวยความสะดวกในการเรียนและทำให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากผลการวิจัยดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พันธุกรรม ด้วยไมโครเลิร์นนิงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถนำไปใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ได้ โดยไมโครเลิร์นนิงสามารถกระตุ้นความสนใจ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ซึ่งมีความเป็นนามธรรมให้สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาไมโครเลิร์นนิงในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ซึ่งนักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้หากมีข้อจำกัดด้านเครือข่ายของอินเทอร์เนต หรือด้านอุปกรณ์ ครูผู้สอนอาจใช้ไมโครเลิร์นนิงในรูปแบบออฟไลน์ได้ และใช้การทดสอบด้วยกระดาษได้

2. ไมโครเลิร์นนิงจึงเป็นแนวทางการเรียนรู้หนึ่งที่เหมาะกับการปรับฐาน และการสอนเสริมความรู้ด้านทฤษฎีให้กับนักเรียน โดยครูผู้สอนยังคงต้องตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาด้านทักษะกระบวนทางวิทยาศาสตร์ที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ

3. การใช้ไมโครเลิร์นนิงในการจัดการเรียนรู้ ครูต้องคำนึงถึงความแตกต่าง และความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างของนักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการเรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิงกับการเรียนรู้รูปแบบอื่นๆ เพิ่มเติม

2. ควรพัฒนาไมโครเลิร์นนิงในรูปแบบอื่นๆที่หลากหลาย เช่น การจัดกิจกรรม เกม อินโฟกราฟิก เป็นต้น และพัฒนาในเนื้อหาสาระการเรียนรู้อื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อใช้เป็นข้อมูล และแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้

3. ควรทำการวิจัยเรื่องความคงทนในการเรียนรู้ เพื่อศึกษาว่าไมโครเลิร์นนิงส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากน้อยเพียงใด และศึกษาความสามารถในการจดจำความรู้ของนักเรียนที่เรียนรู้จากไมโครเลิร์นนิง

4. ควรวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเกี่ยวกับรูปแบบของไมโครเลิร์นนิง เช่น ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนด้วยไมโครเลิร์นนิง องค์ประกอบของไมโครเลิร์นนิง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยไมโครเลิร์นนิง เป็นต้น

References

Arsingsamnan, W., Sawangmek, S., & Nakkuntod, M. (2018). An Action Research for Enhancing Genetics Conception of Grade 10 Students by Learning Management Using Scientific Argumentation in Socioscientific Issues. *Social Sciences Research and Academic Journal*, 12(35), 87 – 100.

Giurgiu, L. (2017) . Micro learning an Evolving ELearning Trend. *Scientific Bulletin*, 1 (43), 18 – 23.

Hug, T., Gassler, G., Glahn, C. (2004). Integrated Micro learning – An Outline of the basic method and first results. In Auer, E. & Auer, U. (Eds.). *Proceedings of international conference on Interactive Computer Aided Learning*, (pp. 1-7). Vallach, Austria.

Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2017). *Handbook of the Implementation Curriculum on the Basic Science for lower Secondary school*. Bangkok: Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology.

Javorcik, T., & Polasek, R. (2019). Comparing the Effectiveness of Microlearning and eLearning Courses in the Education of Future Teachers. In Jakab F. (Ed.), *Proceedings of the 17th International Conference on Emerging eLearning Technologies and Applications (ICETA)*, (pp. 309 – 314). Slovakia: Stary Smokovee, the High TaTras.

Kongsomboon, L. (2019) . Development of Microlearning for High Vocational Certificate Private Vocational College in

Bangkok. *Academic Journal Bangkokthonburi University*, 8 (2), 51 – 62.

Ministry of Education, Thailand. (2010*). The Guidelines of learning management in accordance with the basic education core curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)*. Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand, Limited.

Mohammed, G., Wakil, K., & Nawroly, S. (2018). The effectiveness of microlearning to improve students' learning ability. *International Journal of Educational Research Review,* 3 (3), 32 – 38.

Pandey, A. (2019, June 10). *The Benefits of Micro learning – Based Training (2016).* Retrieved from https://elearningindustry.com/10-benefits-microlearning-based-training.

Ritcharoon, P. (2010). *Research technique for learning development.* Bangkok: Chulalongkorn University Press.

Rukchaipanit, V. (2015). Creativity-based Learning (CBL). *Walailak Journal of Learning Innovations,* 1(2), 23 – 37.

Received 15/07/2563
Revised 16/08/2563
Accepted 27/08/2563

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

การประเมินหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยประยุกต์ใช้ตัวแบบ ไอ-อี-โอของ อเล็กซานเดอร์ แอสติน

ปิยนันท์ เทียนไชย
สาขาวิชาการวัด ประเมิน และวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

E-mail: piyanun49@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประเมินหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยแบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การวิเคราะห์หลักสูตร และระยะที่ 2 การประเมินหลักสูตร โดยกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย นักศึกษา อาจารย์ผู้สอน และผู้ช่วยสอน (TA) ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย แบบวิเคราะห์หลักสูตร แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบทดสอบก่อนเรียน โดยในที่นี้ผู้วิจัยจะขอนำเสนอผลการวิจัยในระยะที่ 2 การประเมินหลักสูตรโดยผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมิน I-E-O ของ Astin ดังนี้

การประเมินปัจจัยนำเข้าสู่การเรียนรู้ พบว่า ด้านคุณลักษณะแรกเริ่มเรียนของนักศึกษา ผู้เรียนที่เข้ารับการศึกษาในหลักสูตร มีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์การรับเข้าศึกษาที่มหาวิทยาลัยกำหนด และนักศึกษามีความคาดหวังต่ออาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ด้านเกรดเฉลี่ยระดับมัธยมศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด คิดเป็นร้อยละ 78.33 และด้านคุณลักษณะของอาจารย์และผู้ช่วยสอน ระดับคุณวุฒิ/ ประสบการณ์ในการสอน เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แต่อัตราส่วนระหว่างผู้สอน ผู้ช่วยสอนและผู้เรียน พบว่าไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนด

การประเมินด้านสภาพแวดล้อมและกระบวนการการเรียนรู้ พบว่า ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน ซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ และด้านจิตภาพ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ผลจากการสัมภาษณ์ของอาจารย์และผู้ช่วยสอน พบว่าในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แต่ในบางรายวิชาการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนนักศึกษา ทำให้กิจกรรมบางกิจกรรมไม่เกิดผลลัพธ์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การประเมินด้านผลการเรียนรู้ พบว่า ด้านเกรดเฉลี่ยของนักศึกษาในภาพรวมของทั้ง 3 กลุ่มวิชา พบว่า นักศึกษามีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ผ่านเกณฑ์ (F) คิดเป็นร้อยละ 1.27 อัตราการคงอยู่ของนักศึกษาที่เรียนครบตามเวลาเรียนของหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 87.20 ของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนทั้งหมด และด้านสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ จากการประเมินความคิดเห็นต่อผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการเรียนการสอน พบว่าโดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของหลักสูตรเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร, หมวดวิชาศึกษาทั่วไป, รูปแบบ ไอ-อี-โอ ของแอสติน

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

Assessing the General Education Curriculum (Revised 2017) of Suan Sunandha Rajabhat University by Applying Alexander Astin' s i-e-o Model

Piyanun Thanchai
Faculty of Education Srinakharinwirot University
E-mail: piyanun49@gmail.com

ABSTRACT

The main purpose of this research is to assess the general education curriculum (revised 2017), by separating the process into two phases: curriculum analysis in the first phase, and curriculum assessment in the second phase. Data collection is conducted among students, professors, teaching assistants (TA), and participants in curriculum application. Statistical methods used in data analysis are percentage, mean, and standard deviation. Tools used in this research are curriculum analysis, questionnaires, interview, and preliminary test. For this research, we introduce the study result of the second phase, curriculum assessment, by applying Alexander Astin's I-E-O Model.

The assessment of Inputs that in terms of the characteristics during the initial phase of learning, students participating in the curriculum possessed the qualification of admission required by the university, and had high expectations of professors and the curriculum. In terms of performance in high school, the students met the requirement of the university, scoring at 78.33 percent. Finally, in terms of the characteristics of professors and teaching assistants, their qualification/teaching experience met the requirement of the university. However, the ratio of teachers and assistants to students did not conform with the requirement provided by Office of the Higher Education Commission (OHEC).

The assessment of Environment & Process revealed that in terms of the environment, which includes physical and mental environment, the assessment result was at high level. In terms of learning management process, interviews with the professors and teaching assistants revealed that learning activities conformed with the curriculum objective. However, in some of the subjects there are limitations of the number of students, causing the results of activities to be inconsistent with the curriculum objective.

The assessment of learning output and outcome revealed that in terms of the performance of students in three subjects, students who had a grade of F accounted for 1.27 percent, and retention rate of the students who fully attended the curriculum accounted for 87.20 percent of all students. In terms of effective learning, the assessment of opinions regarding the learning process revealed that opinions in general are at high level. Opinions on the curriculum regarding the learning result in

accordance with TQF revealed that the factor with the highest mean was human relationship and responsibility.

Keywords: curriculum assessment, general education, Alexander Astin's I-E-O Model

บทนำ

การตรวจสอบว่าหลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของหลักสูตรหรือไม่ เป็นที่มาของการประเมินผลลัพธ์ทางการศึกษา ซึ่งเป็นวิธีการประเมินที่ยอมรับได้และเข้าใจได้โดยทั่วไป ซึ่งตัวบ่งชี้สำคัญของประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยคือ การศึกษาทั่วไป (Alfred, 1999) การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยทั่วไปในมีหลายรูปแบบ รวมไปถึงการทดสอบมาตรฐานตามมาตรฐานสากล แต่หลักสูตรการศึกษาทั่วไปมีลักษณะเฉพาะแต่ละมหาวิทยาลัย ยากที่จะระบุว่าการเตรียมความพร้อมทางวิชา จะการสนับสนุนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาทั่วไปอย่างไร นอกจากนี้นักศึกษายังมีลักษณะเฉพาะและภูมิหลังที่ต่างกัน ซึ่งอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพความสำเร็จทางการศึกษา ดังนั้นการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเราจำเป็นต้องทราบว่าปัจจัยใดที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการศึกษา

แอสติน กล่าวว่า "ปัจจัยการผลิต" และ "ประสบการณ์" เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จทางวิชาการ แอสติน ได้เสนอรูปแบบที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการศึกษาความคงทนของผลการเรียนรู้และผลการเรียนของนักเรียนในรูปแบบที่เรียกว่า Input-Environment-Output (IEO) โดยขยายรูปแบบของ Tinto ด้วยการจัดการกับความพยายามทางวิชาการและความก้าวหน้าทางวิชาการรวมถึงเกรดเฉลี่ย (GPA) (Astin, 2012) แบบจำลอง IEO แสดงให้เห็นว่านักศึกษาเป็นอิทธิพลหลักจากหลายปัจจัย รวมทั้งพื้นฐานส่วนบุคคลและการศึกษาก่อนหน้า ความพยายามทางวิชาการและความก้าวหน้าทางวิชาการ (Leonard Debra (2004, น.34)

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาหลายปีและมีผู้สำเร็จการศึกษาจำนวนมาก แต่ปัญหาพบว่าการประเมินหลักสูตรที่ผ่านมาไม่คลอบคลุมผลลัพธ์ มีการประเมินในเฉพาะส่วน ซึ่งการประเมินที่ไม่คลอบคลุมทำให้ไม่เห็นปัญหาที่เกิดทั้งหมด การนำผลข้อมูลไปใช้ไม่เกิดผลประโยชน์สูงสุด อีกทั้งเมื่อการประเมินหลักสูตรไม่สมบูรณ์ การปรับปรุงหลักสูตรที่ผ่านมา จึงยังไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

การประเมินหลักสูตรจึงอาจถือได้ว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินหลักสูตร เพื่อให้เห็นว่า การใช้หลักสูตรดังกล่าวนั้นประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด อันเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรอย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาที่ได้กำหนดไว้ และเพื่อให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ ปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ อันจะเป็นสารสนเทศประกอบการพิจารณาหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการประเมินหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2560 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาโดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน IEO ของแอสตินซึ่งครอบคลุมในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ สภาพแวดล้อม รวมไปถึงผลลัพธ์ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพบริบทในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลอ้างอิงประกอบการประเมินหลักสูตรครั้งต่อไป ตลอดจนนำมาซึ่งคุณภาพในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์หลักสูตรหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าสู่การเรียนรู้ (Inputs)

3. เพื่อประเมินสภาพแวดล้อมและกระบวนการการเรียนรู้ (Environment & Process)

4. เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ (Output & Outcome)

ระเบียบวิธีวิจัย

การประเมินหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2560 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา แบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ระยะ คือ

1. การวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร โดยใช้แบบวิเคราะห์หลักสูตรที่สร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร 3 ท่าน ทำการประเมิน รวมถึงการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

2. การประเมินหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมิน I-E-O ประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้าสู่การเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อมและกระบวนการการเรียนรู้ และด้านผลการเรียนรู้โดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบก่อนเรียน ที่สร้างขึ้น รวมไปถึงการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

โดยสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงรายละเอียด ดังภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการประเมิน

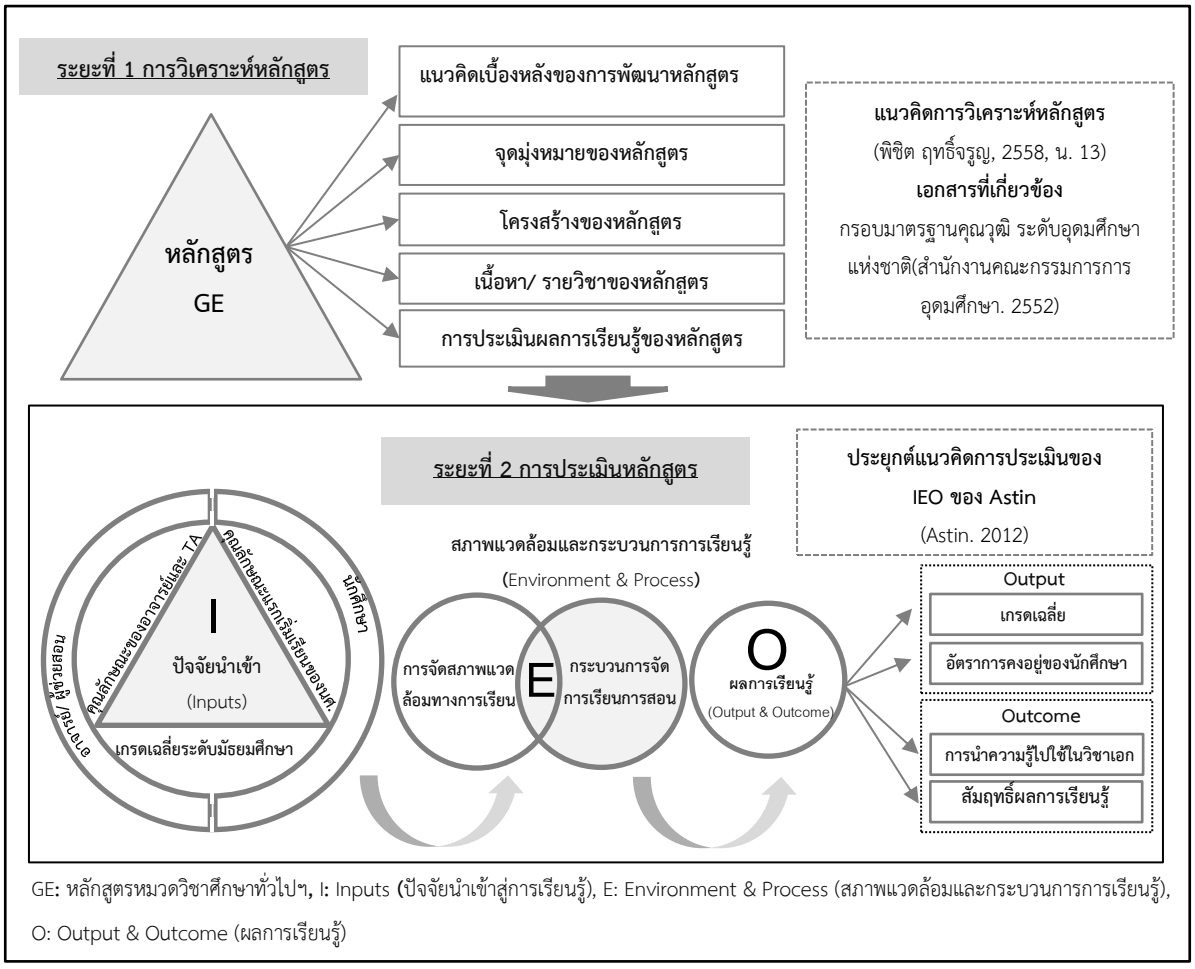

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการประเมิน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะขอนำเสนอผลการวิจัยในระยะที่ 2 การประเมินหลักสูตรโดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมิน I-E-O ของ Astin ดังนี้

1. ด้านปัจจัยนำเข้าสู่การเรียนรู้ (Inputs) แบ่งผลการประเมินออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1.1. คุณลักษณะแรกเริ่มเรียนของนักศึกษา ผลการศึกษาเอกสาร พบว่า นักศึกษาที่เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรมีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์และเป็นไปตามเงื่อนไขของหลักสูตรทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 ผลการประเมินความคาดหวังของนักศึกษาต่อผู้สอนและหลักสูตร แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความคิดเห็นด้านความคาดหวังของนักศึกษาต่ออาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ผลการประเมิน
ความคาดหวังของนักศึกษาต่ออาจารย์ผู้สอนและหลักสูตร			
1. นักศึกษามีความต้องการและมุ่งมั่นที่จะเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	4.10	0.81	มาก
2. ระดับความคาดหวังที่นักศึกษามีต่อหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป	4.08	0.75	มาก
3. นักศึกษาคาดหวังว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปจะต้องสอดคล้องเชื่อมโยงกับหลักสูตรที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่	4.23	0.77	มาก
4. นักศึกษาคาดหวังว่าการกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อให้นักศึกษามีความรู้พื้นฐานที่จะศึกษาในระดับสูงต่อไป	4.18	0.77	มาก
5. นักศึกษาคาดหวังว่าเป้าหมายของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปจะทำให้นักศึกษามีความพร้อมในการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม/สอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมปัจจุบัน	4.18	0.80	มาก
6. นักศึกษาคาดหวังว่าอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรจะต้องมีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ตรงตามรายวิชาที่สอน	4.27	0.76	มาก
7. นักศึกษาคาดหวังว่าอาจารย์ผู้สอนจะต้องมีความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการที่ทันสมัย/ สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของบริบทของสังคม	4.27	0.77	มาก
8. นักศึกษาคาดหวังว่าอาจารย์ผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้และทัศนะที่กว้างขวางและสามารถ เชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้	4.30	0.77	มาก
ระดับความคิดเห็นเฉลี่ย	**4.20**	**0.77**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาคาดหวังว่าอาจารย์ผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้และทัศนะที่กว้างขวาง และสามารถเชื่อมโยงสิ่งต่างๆรอบตัวได้ ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.30, S.D. = 0.77) รองลงมา คือ นักศึกษาคาดหวังว่าอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรจะต้องมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ตรงตามรายวิชาที่สอน ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.27, S.D. = 0.76) โดยค่าเฉลี่ยรวม ความคาดหวังของนักศึกษาต่ออาจารย์ผู้สอนและหลักสูตรของนักศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.20, S.D. = 0.77)

1.2 เกรดเฉลี่ยระดับมัธยมศึกษาของนักศึกษา ผลการศึกษาเอกสาร พบว่า ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมในระดับมัธยมศึกษาของนักศึกษาที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2562 เป็นไปตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด คิดเป็นร้อยละ 78.33

1.3 คุณลักษณะของอาจารย์และผู้ช่วยสอน เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 และเกณฑ์การรับอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป แสดงได้ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 แสดงคุณวุฒิ และประสบการณ์ในการสอนของอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร

คุณวุฒิ	**จำนวน**	**ร้อยละ**	**ประสบการณ์การสอน**	**จำนวน**	**ร้อยละ**
ปริญญาตรี	-	-	น้อยกว่า 5 ปี	7 คน	20.59
ปริญญาโท	18 คน	52.94	5 -15 ปี	16 คน	47.06
ปริญญาเอก	16 คน	47.06	มากกว่า 15 ปี	11 คน	32.35
รวมทั้งสิ้น	34 คน	100.00	**รวมทั้งสิ้น**	34 คน	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับคุณวุฒิของอาจารย์ผู้สอนของหลักสูตร เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (คุณวุฒิปริญญาโทหรือเทียบเท่า) คิดเป็นร้อยละ 100 และด้านประสบการณ์ในการสอนของอาจารย์ผู้สอน พบว่า เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (ประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี) คิดเป็นร้อยละ 79.41อัตราส่วนระหว่างผู้สอน ผู้ช่วยสอน และผู้เรียนเมื่อเทียบกับเกณฑ์อัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาเต็มเวลา 1:15 พบว่าไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

ผลการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์และผู้ช่วยสอนโดยเก็บข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของนักศึกษา แสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความคิดเห็นด้านคุณลักษณะของอาจารย์และผู้ช่วยสอนของนักศึกษา

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ผลการประเมิน
คุณลักษณะของอาจารย์และผู้ช่วยสอน			
1. อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ตรงตามรายวิชาที่สอน	4.18	0.73	มาก
2. อาจารย์ผู้สอนมีความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการที่ทันสมัย/สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของบริบทของสังคม	4.15	0.77	มาก
3. อาจารย์ผู้สอนมีเทคนิคและใช้เทคนิควิธีการสอนที่ดี	4.04	0.83	มาก
4. อาจารย์ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษา ได้คิดวิเคราะห์ และกล้าแสดงความคิดเห็น/ วิพากษ์และวิจารณ์ มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.07	0.84	มาก
5. อาจารย์ผู้สอนมีความสามารถในการบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้และทัศนะที่กว้างขวางและสามารถเชื่อมโยงสิ่งต่างๆรอบตัวได้	4.11	0.77	มาก
6. อาจารย์ผู้สอนรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักศึกษา	4.09	0.82	มาก
7. อาจารย์ผู้สอนมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ	4.19	0.73	มาก
8. ผู้ช่วยสอนมีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการ การเรียนการสอน	4.11	0.78	มาก
9. อัตราส่วนระหว่างผู้สอน ผู้ช่วยสอนและผู้เรียน มีความเหมาะสม	4.01	0.82	มาก
ระดับความคิดเห็นเฉลี่ย	4.10	0.79	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าอาจารย์ผู้สอนมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.19, S.D. = 0.73) รองลงมา คือ อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ตรงตามรายวิชาที่สอน ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = 0.73) โดยค่าเฉลี่ยรวม คุณลักษณะของอาจารย์และผู้ช่วยสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.79)

2. ด้านสภาพแวดล้อมและกระบวนการการเรียนรู้ (Environment & Process) แบ่งผลการประเมินออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

2.1 การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับนักศึกษา และสัมภาษณ์อาจารย์/ ผู้ช่วยสอน แสดงผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมของนักศึกษา

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ผลการประเมิน
ด้านสภาพแวดล้อม 1. อาคาร สถานที่ ในการจัดการเรียนการสอน เพียงพอ/เหมาะสม	3.85	0.90	มาก
2. แสงสว่าง สี เสียง อุณหภูมิ เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้	3.84	0.90	มาก

3. สื่อการเรียนรู้/ แหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสมและหลากหลาย	3.83	0.90	มาก
4. สภาพแวดล้อม บรรยากาศในชั้นเรียนมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการเรียนรู้	3.85	0.90	มาก
5. มีการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่สร้างแรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียน	3.81	0.92	มาก
6. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน ผู้ช่วยสอน กับผู้เรียน	3.93	0.86	มาก
ระดับความคิดเห็นเฉลี่ย	3.85	0.90	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน ผู้ช่วยสอน กับผู้เรียน ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\overline{X}$= 3.93, S.D. = 0.86) รองลงมา คือ แสงสว่าง สี เสียง อุณหภูมิ เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.84, S.D. = 0.90) โดยค่าเฉลี่ยรวม คุณลักษณะของอาจารย์และผู้ช่วยสอน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.85, S.D. = 0.90)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์ของอาจารย์และผู้ช่วยสอนในประเด็นด้านสภาพแวดล้อมของหลักสูตรพบว่ามีความเพียงพอ และเหมาะสมของอาคารสถานที่ในการจัดการเรียนการสอน มีการจัดห้องสำหรับการถ่ายทอดสัญญาณการสอนไปยังห้องส่ง สำหรับนักศึกษาที่ไม่ได้อยู่ห้องบรรยายสด และนักศึกษาที่ศูนย์การศึกษา ขนาดของห้องมีความเหมาะสม

2.2 กระบวนการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นด้านกระบวนการการเรียนรู้ของหลักสูตรของนักศึกษา และสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน แสดงผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการประเมินความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมของนักศึกษา

ประเด็นการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ผลการประเมิน
ด้านกระบวนการการเรียนรู้ของหลักสูตร 1. อาจารย์ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.00	0.76	มาก
2. อาจารย์ผู้สอนจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น และหลากหลาย	3.99	0.78	มาก
3. อาจารย์ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักศึกษา	3.97	0.82	มาก
4. อาจารย์ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นประสบการณ์ตรง กระบวนการคิด และการมีส่วนร่วม	4.00	0.84	มาก
5. อาจารย์ผู้สอนใช้สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับลักษณะของรายวิชา	4.01	0.79	มาก
6. อาจารย์ผู้สอนแนะนำสื่อการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษาอย่างเหมาะสม	4.03	0.81	มาก
ระดับความคิดเห็นเฉลี่ย	4.00	0.80	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า อาจารย์ผู้สอนแนะนำสื่อการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษาอย่างเหมาะสม ระดับ ความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\overline{X}$ = 4.03, S.D. = 0.81) รองลงมา คือ อาจารย์ผู้สอนใช้สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับลักษณะของรายวิชาเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.01, S.D. = 0.79) โดยค่าเฉลี่ยรวม ด้านกระบวนการการเรียนรู้ของหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.00, S.D. = 0.80)

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์ของอาจารย์และผู้ช่วยสอนในประเด็นด้านกระบวนการการเรียนรู้ของหลักสูตร พบว่าในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แต่ในบางรายวิชาการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนนักศึกษา

3. ด้านผลการเรียนรู้ (output & outcome) แบ่งผลการประเมินออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

3.1 เกรดเฉลี่ย จากการเก็บข้อมูล ในภาพรวมของทุกกลุ่ม พบว่า นักศึกษามีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ผ่านเกณฑ์ (F) คิดเป็นร้อยละ 1.27 ของนักศึกษาทั้งหมด

3.2 อัตราการคงอยู่ของนักศึกษา โดยการเก็บข้อมูลการยกเลิกรายวิชา/ ถอนรายวิชาของนักศึกษา และสัมภาษณ์จากนักศึกษาเกี่ยวกับปัญหาหรือสาเหตุของการยกเลิก/ ถอนรายวิชา ในหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน นักศึกษาที่เรียนครบตามเวลาเรียน และนักศึกษายกเลิกรายวิชาหรือถอนรายวิชา (W)

กลุ่ม	จำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน	จำนวนนักศึกษาที่เรียนครบตามเวลาเรียน	ร้อยละ	จำนวนนักศึกษายกเลิกรายวิชา	ร้อยละ
1. กลุ่มวิชาภาษา	9,386	7,653	81.54	1,733	18.46
2. กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	8,274	7,775	93.97	4,99	6.03
3. กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	6,569	5,699	86.76	870	13.24
รวมทั้งสิ้น	24,229	7,653	87.20	3,102	12.80

จากตารางที่ 6 จำนวนนักศึกษาที่ยกเลิกรายวิชาหรือถอนรายวิชา (W) พบว่า กลุ่มวิชาภาษา มีจำนวนนักศึกษายกเลิกรายวิชาหรือถอนรายวิชา (W) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 18.46 รองลงมา คือ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 13.24 และกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวนนักศึกษายกเลิกรายวิชาหรือถอนรายวิชา (W) น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.03

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์ของนักศึกษาในประเด็นอัตราการคงอยู่ของนักศึกษา เกี่ยวกับปัญหาหรือสาเหตุของการยกเลิก/ถอนรายวิชา ในหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้เป็น 5 ประเด็น ดังต่อไปนี้ 1) เกรดไม่ถึง คะแนนไม่ถึงตามเกณฑ์ เกรดเฉลี่ยต่ำกว่ากำหนดหรือไม่พึงพอใจ 2) ปัญหาเกี่ยวกับรายวิชา กิจกรรมการเรียนการสอนของทำให้กิจกรรมบางกิจกรรมไม่เกิดผลลัพธ์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรรวมถึงความพร้อมของระบบสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน 3) การบริหารจัดการเวลาเรียน ความรับผิดชอบ รวมถึงความพร้อมในการเรียนของนักศึกษา 4) ปัญหาการลงทะเบียนผิดวิชา/ ผิดกลุ่มเรียน รวมถึงปัญหาระบบการลงทะเบียน และ 5) สถานภาพทางการเงิน

3.3 การนำความรู้ไปใช้ในวิชาเอก ผู้วิจัยประเมินการนำความรู้พื้นฐานของรายวิชาศึกษาทั่วไปในหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ในการเรียนของวิชาเอกของนักศึกษา โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียน ที่ผ่านการหาคุณภาพข้อสอบแล้ว กับ

ตัวแทนรายวิชาในคณะ กับ 3 กลุ่มวิชา นำไปทดสอบกับนักศึกษาที่ผ่านการเรียนในรายวิชาศึกษาทั่วไปในกลุ่มนั้นๆ แล้ว ผลการประเมินพบว่า รายวิชา ENL3717 ภาษาอังกฤษเพื่อการสมัครงาน ซึ่งเป็นรายวิชาที่สอดคล้องกับหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในกลุ่มภาษา มีผลการทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) มีจำนวนนักศึกษาที่สอบผ่านเกณฑ์ 70% คิดเป็นร้อยละ 100 รายวิชา SCM1102 สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองไทย ซึ่งเป็นรายวิชาที่สอดคล้องกับหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีจำนวนนักศึกษาที่สอบผ่านเกณฑ์ 70% คิดเป็นร้อยละ 83.33 และรายวิชา ISC1102 พื้นฐานทางระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ ซึ่งเป็นรายวิชาที่สอดคล้องกับหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในกลุ่มวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์มีจำนวนนักศึกษาที่สอบผ่านเกณฑ์ 70% คิดเป็นร้อยละ 70

3.4 สัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ (learning outcome achievement) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้านผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจัดการเรียนการสอนเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หรือไม่ โดยเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร นักศึกษา รวมไปถึงการศึกษาเอกสารต่าง ๆ แสดงผลการประเมินดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ความคิดเห็นของหลักสูตรเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)

ประเด็นการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ผลการประเมิน
มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)			
1. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม 1.1 นักศึกษาสามารถใช้ดุลยพินิจ ค่านิยม ความมีเหตุผล และเข้าใจกฎเกณฑ์ทางสังคมในการดำเนินชีวิต	4.00	0.00	มากหรือเห็นด้วย
1.2 นักศึกษามีวินัย ความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ และอดทน	4.00	0.00	มากหรือเห็นด้วย
1.3 นักศึกษาสามารถดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	3.33	0.58	ปานกลางหรือเฉยๆ
1.4 นักศึกษาตระหนักและสำนึกในความเป็นไทย	3.67	0.58	มากหรือเห็นด้วย
เฉลี่ยรวม	**3.75**	**0.29**	มากหรือเห็นด้วย
2. ด้านความรู้ 2.1 มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีโลกทัศน์กว้างไกล และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต	4.33	0.58	มากหรือเห็นด้วย
2.2 นักศึกษามีความรู้ เข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ปัจจุบัน	4.00	0.00	มากหรือเห็นด้วย
2.3 นักศึกษามีความรู้ เข้าใจและเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้อื่น สังคม ศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ	3.67	0.58	มากหรือเห็นด้วย
เฉลี่ยรวม	**4.00**	**0.38**	มากหรือเห็นด้วย
3. ด้านทักษะทางปัญญา	4.00	0.00	มากหรือเห็นด้วย

3.1 นักศึกษามีทักษะการแสวงหาความรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง			
3.2 นักศึกษามีทักษะการคิดแบบองค์รวม	3.67	0.58	มากหรือเห็นด้วย
เฉลี่ยรวม	**3.83**	**0.29**	มากหรือเห็นด้วย
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 4.1 นักศึกษามีจิตอาสาและสำนึกสาธารณะ	3.67	0.58	มากหรือเห็นด้วย
4.2 นักศึกษาเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคมไทยและสังคมโลก	4.00	0.00	มากหรือเห็นด้วย
4.3 นักศึกษามีภาวะผู้นำและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.67	0.58	มากหรือเห็นด้วย
เฉลี่ยรวม	**4.11**	**0.38**	มากหรือเห็นด้วย
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 5.1 นักศึกษามีทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข	3.33	0.58	ปานกลางหรือเฉยๆ
5.2 นักศึกษาใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	4.00	0.00	มากหรือเห็นด้วย
5.3 นักศึกษาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรู้เท่าทัน	4.00	0.00	มากหรือเห็นด้วย
เฉลี่ยรวม	**3.78**	**0.19**	มากหรือเห็นด้วย

จากตารางที่ 7 ความคิดเห็นของหลักสูตรเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.11, S.D. = 0.38) รองลงมาคือ ด้านความรู้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.00, S.D. = 0.38) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.75, S.D. = 0.29)

ผลการสัมภาษณ์นักศึกษาด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร พบว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนตรงตามวัตถุประสงค์ และผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อไปได้

สรุปและอภิปรายผล

การประเมินหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2560 โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมิน I-E-O ประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้าสู่การเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อมและกระบวนการการเรียนรู้ และด้านผลการเรียนรู้ สามารถสรุปได้ ดังนี้

ด้านปัจจัยนำเข้าสู่การเรียนรู้

คุณลักษณะแรกเริ่มเรียนของนักศึกษา คุณสมบัติของนักศึกษาที่เข้าศึกษาในหลักสูตรเป็นตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด และนักศึกษามีความคาดหวังต่อผู้สอนและหลักสูตร โดยนักศึกษาคาดหวังว่าอาจารย์ผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการบูรณาการความรู้ต่างๆ เพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้และทัศนะที่กว้างขวาง สามารถเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของรัตนา บุตรดีและอาริษา โคตรเครื่อง (2556) ที่ศึกษาเรื่องความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชามนุษย์กับการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่พบว่า นิสิตมีความคาดหวังต่อ

การเรียนการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านอาจารย์ผู้สอนมีความคาดหวังสูงสุด ด้านการเรียนการสอนและด้านสื่อสนับสนุนการเรียนการสอนตามลำดับ ด้านผลการเรียนเฉลี่ยสะสมในระดับมัธยมศึกษาของนักศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด แต่มีบางส่วนที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์อาจเนื่องมากจากข้อกำหนดเงื่อนไขในการรับสมัครของมหาวิทยาลัย เช่น การรับทุน โครงการพิเศษต่าง ๆ ซึ่งการที่นักศึกษามีผลการเรียนเฉลี่ยตามเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยจะเป็นพื้นฐานของนักศึกษาในการเรียนระดับจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเป็นการเรียนแบบกลุ่มใหญ่ จำนวนอาจารย์และผู้ช่วยสอนจึงไม่เหมาะสม และจากความเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์และผู้ช่วยสอน พบว่า อาจารย์ผู้สอนมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ

ด้านสภาพแวดล้อมและกระบวนการการเรียนรู้

การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน จากผลการประเมิน พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ในส่วนของสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ประกอบด้วย อาคารสถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพียงพอและเหมาะสม แสงสว่าง สี เสียง อุณหภูมิเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ หรือแหล่งเรียนรู้มีความหลาหลาย ในส่วนของสภาพแวดล้อมด้านจิตภาพ มีการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่เหมาะสมและสร้างแรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียน และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน ผู้ช่วยสอน และผู้เรียน สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2548) ซึ่งได้สรุปประเด็นการบริหารงานวิชาศึกษาทั่วไปไว้ว่า การให้บริการในด้านความสะดวกและความพร้อมของการสอนจะครอบคลุมสิ่งที่เป็นองค์ประกอบนับตั้งแต่เรื่องของอาคารสถานที่ในการสอน บริการอุปกรณ์ สิ่งอำนวย ความสะดวกในการสอนต่าง ๆ บริการจัดทำเอกสาร ปรับปรุงตำรา บริการค้นคว้าห้องสมุด บริการจัดหาหนังสือ ประกอบการสอน การจัดช่วงเวลาที่เหมาะสม เป็นปัจจัยที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับ วิชาญ สุวรรณวงศ์ (2549) ที่กล่าวว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และปริญญาตรีได้ สอดคล้องกับ วรางคณา เรียนสุทธิ์ (2558) ที่พบว่า เกรดเฉลี่ยสะสมระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีอิทธิพล ต่อเกรดเฉลี่ยสะสมของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยทักษิณ และอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร เป็นไปตามกำหนดคุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอนระดับปริญญาตรีตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2558 แต่อัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษายังไม่เป็นไปตามเกณฑ์เนื่องจากการ

พัฒนาตนเองในทุกด้านทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมส่งผลต่อผู้เรียนทั้งทางบวกและทางลบและมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ห้องเรียนที่ถูกสุขลักษณะ มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพเหมาะสมและสนับสนุนการเรียนรู้ มีบรรยากาศในการเรียนที่ดีก็จะส่งผลทางบวกต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข มีความตั้งใจและกระตือรือร้นในการเรียน

และกระบวนการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร จากผลการประเมินพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของหลักสูตร ในส่วนของเอกสารสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในหลักสูตรมีความเหมาะสมและเพียงพอ แต่นักศึกษายังมีส่วนร่วมค่อยมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนการสอนด้วยข้อจำกัดในด้านจำนวนของนักศึกษา และหลักสูตรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากห้องเรียนในส่วนของ e-learning อีกทั้งยังมีแหล่งสนับสนุนอื่น ๆ ภายในมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับ งานวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของ หลักสูตรปริญญาตรีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามความเห็นของนักศึกษาของปัจมาสน์ บุญทรง (2555) พบว่า ผู้เรียนให้ความสำคัญ ด้านอาคารสถานที่ สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียน การสอน เช่น ควรมีหนังสือประกอบการเรียนที่ทันสมัยและเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน รวมถึงสภาพห้องเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องเรียนควรมีความ

เหมาะสม และ มีความพร้อมต่อการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

ด้านผลการเรียนรู้ (output & outcome)

เกรดเฉลี่ยรวมของแต่ละกลุ่มวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของนักศึกษาผ่านเกณฑ์ (มีค่าเกรดเฉลี่ยรวมที่ D- ขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 98.73 ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลรายละเอียดพบว่าจำนวนนักศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์ (F) คือกลุ่มนักศึกษาที่ไม่ทำกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ รายวิชาที่นักศึกษาลงทะเบียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมิน อันเนื่องมากจากการบริหารหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีอาจารย์ผู้สอนที่มีคุณวุฒิตรงตามรายวิชาที่สอน มีตำแหน่งทางวิชาการและประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน มีสื่อ

อัตราการคงอยู่ของนักศึกษา จากการประเมินพบว่าจำนวนนักศึกษาที่เรียนครบตามเวลาเรียนของหลักสูตรคิดเป็นร้อยละ 87.20 ของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนทั้งหมด โดยปัญหา หรือสาเหตุของการยกเลิกรายวิชาหรือถอนรายวิชา ของนักศึกษามาจากปัญหาเกรดไม่ถึง คะแนนไม่ถึงตามเกณฑ์ เกรดเฉลี่ยต่ำกว่ากำหนด หรือไม่พึงพอใจ และปัญหาเกี่ยวกับรายวิชา กิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์ที่ไม่ตอบสนองต่อความสนใจของนักศึกษา รวมถึงความพร้อมของระบบสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชิต ฤทธิ์จรูญและคณะ (2550) พบว่าการที่ผลการเรียนรู้ของนักศึกษายังไม่ดี เนื่องมาจากพฤติกรรมหรือลักษณะนิสัยการเรียนรู้ที่ไม่เหมาสมของนักศึกษา พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนยังไม่สามารถสร้างพลังกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นประโยชน์ของรายวิชา รวมทั้งทรัพยากรไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

การนำความรู้ไปใช้ในวิชาเอก จากการประเมินพบว่าความรู้พื้นฐานของรายวิชาศึกษาทั่วไปในหลักสูตร มีความสอดคล้องกับความต้องการของวิชาเอก/คณะ และนักศึกษาที่เรียนในรายวิชาเอก/ คณะ สามารถนำความรู้พื้นฐานที่ได้จากรายวิชาศึกษาทั่วไป ไปใช้ในการเรียนการสอนได้ เนื่องจากกระบวนการในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรจะพบว่า โดยมีคณะกรรมการยกร่างหลักสูตร ประกอบไปด้วยคณบดีจากคณะ/ วิทยาลัยเพื่อเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และเสนอขอข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารและจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปให้ความสอดคล้องกับความต้องการของวิชาเอก/ คณะ ผลการวัดการนำความรู้ไปใช้ในวิชาเอกของนักศึกษา พบว่า ตัวแทนวิชาในกลุ่มภาษา มีนักศึกษาสอบผ่านเกณฑ์ (70%) คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสอดคล้องกับ สุนันทา แก้วพันธ์ช่วง (2550) ได้พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการฝึกทักษะการใช้ภาษาจากสถานการณ์ที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน เป็นการฝึกให้ผู้เรียนคุ้นเคยและมีความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสาร อย่างมีความหมายในสถานการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการสื่อสาร ว่าจะสื่อสารเช่นไรในสถานการณ์นั้น ๆ

และสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ จากผลการประเมินพบว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรส่งผลให้เกิดผลการเรียนรู้ตามที่วัตถุประสงค์กำหนด และผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำงานเป็นทีมและการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น อันเนื่องมาจากหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปได้พัฒนาบนพื้นฐานของมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาที่เรียนในรายวิชาศึกษาทั่วไปในหลักสูตรนี้ มีคุณสมบัติครอบคลุมตามองค์ประกอบของหลักสูตรทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านทักษะความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์รวี บุญญานุสิทธิ์ (2554) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ได้เรียนรู้ผ่านการร่วมมือในการปฏิบัติ สามารถคิดไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล มีการพัฒนาจิตสาธารณะ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักและรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลประเมินไปใช้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอน

1.1 ควรให้นักศึกษาเลือกลงทะเบียนเรียนในรายวิชาศึกษาทั่วไปด้วยตนเอง เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสเลือกเรียนในรายวิชาที่ตนเองสนใจ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตการทำงานของนักศึกษา ไม่ควรมีรายวิชาบังคับ โดยอาจมีการปรับปรุงด้านโครงสร้างของหลักสูตร ในแต่ละกลุ่ม ให้เป็นรายวิชาเลือกทั้งหมดโยจะต้องครอบคลุมทั้งหมด 3 กลุ่มวิชา จากนั้นสร้างความรู้ความเข้าใจกับนักศึกษา และกำหนดรายวิชาที่จะเปิดสอนในภาคเรียนนั้นๆ เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสในการเลือกเรียนตามความสนใจ

1.2 ควรพิจารณาเพิ่มจำนวนอาจารย์ผู้สอนและผู้ช่วยสอน (TA) เนื่องการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเป็นการจัดการเรียนแบบกลุ่มใหญ่ มีนักศึกษาเป็นจำนวนมาก จากการประเมินผลด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนยังไม่ทั่วถึง และยังมีข้อจำกัด ดังนั้นหากมีการพิจารณาปรับเพิ่มอาจารย์ผู้สอนและผู้ช่วยสอน (TA) ก็จะทำให้สามารถปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้นได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

2. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

3. ศึกษาแนวทางการเรียนการสอนหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปรูปแบบออนไลน์

References

Astin, A. W. (2012). **Assessment for excellence.** New York: Macmillan.

Kaewpanchaung, S. (2007). **Development of English speaking skills of students Secondary 6 (S6) By using language activities for communication**. Master thesis, M.Ed. (Higher Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.

Kanrawee Boonyanusit. (2011). **Development of Instruction Model for Enhancing Respectful Mind and Ethical Mind Based on Teaching and Learning via Service Learning for Undergraduate Students.** Dessertation, Ed.D. (Curriculum Research and Development). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.

Leonard Debra. (2004). **A Study of General Education Assessment**. Electronic Thesesand Dissertations. (Online).

Ministry of Education. (2005). **Standard criteria for Bachelor degree programs 2005**. http://www.mua.go.th.

Pattamat boonsong. (2012). **Instructional Management of General Education in Bachelor's Degree Program of Thammasat University as Perceived by Students**. Master thesis, M.Ed. (Higher Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.

Ritcharoon, P. (2007). **Principles of educational Measurement and evaluation. (4th ed)**. Bangkok: houses of Kermit

Ritcharoon, P. (2015). Course Assessment: Concepts Process and use of evaluation results. **Journal of Education**, STOU, 8(1), 13 -28.

Sinlarat, P. (2007). Thailand Qualifications Framework. **Journal of Education**.38 (2), 104 -117

Suwanwong, W. (2006). **Environmental Management in Benjamaracharangsit 2 School as Perceived by Teachers**. Master thesis, M.Ed. (Course Management). Bangkok: Graduate School, Burapha University.

Thai GE network. (2013) **Report Thailand Qualifications Framework 2009**. http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/

Warangkhana Riansut. (2558). **Academic Probation's Probability Forecasting Model For Undergraduate Students At Thaksin University**. Reserch report, Department of Statistics Faculty of Science Thaksin University. Sinlarat, P. (20Higher Education Standards Framework. Journal of Education. 38(2), 104 -117.

Received 7/08/2563
Revised 2/10/2563
Accepted 30/10/2563

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

ศึกษาเหตุผล ความจำเป็น และความคุ้มค่าทางการเงินของการทำประกันชีวิต เพื่อเป็นหลักประกันคุ้มครองวงเงินสินเชื่อที่ขอไว้กับธนาคารพาณิชย์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

จิราพัชร สุทธิ[1], กรรณิกา ศรีบุญเรือง[2]
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี[1,2]

E-mail: jirapat_su@rmutt.co.th[1], Kannikas@rmutt.ac.th[2]

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องเหตุผล ความจำเป็น และความคุ้มค่าทางการเงินของการทำประกันชีวิต เพื่อเป็นหลักประกันคุ้มครองวงเงินสินเชื่อที่ขอไว้กับธนาคารพาณิชย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองวงเงินสินเชื่อของลูกค้าสถาบันการเงินในกลุ่มผู้ที่ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต 2) ศึกษาพฤติกรรมและการรับของการซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองวงเงินสินเชื่อของลูกค้าสถาบันการเงินในเขตกรุงเทพและปริมณฑล3) เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาความพึงพอใจของส่วนประสมทางการตลาดที่จะส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองวงเงินสินเชื่อกับสถาบันการเงิน 4) เพื่อศึกษาปัจจัยความคุ้มค่าทางการเงินใดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองวงเงินสินเชื่อของลูกค้าสถาบันการเงินในกลุ่มผู้ที่ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต กับผู้ที่ไม่ได้ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต ทำการสำรวจเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบไคสแควร์ Chi Square Test)

ผลการศึกษาพบว่า อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับรายได้ มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตคุ้มครองวงเงินสินเชื่อที่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด พบว่า ด้านกระบวนการ ในเรื่องความถูกต้องสมบูรณ์ของกรมธรรม์ การคำนวณค่าเบี้ยประกันและกระบวนการเรียกร้องค่าสินไหม มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตแบบคุ้มครองวงเงินสินเชื่อ ส่วนด้านการส่งเสริมการตลาด มีความพึงพอใจรองลงมา ส่วนปัจจัยด้านความคุ้มค่าทางการเงิน พบว่า การได้ลดดอกเบี้ยวงเงินกู้ ค่าเบี้ยประกันมีความคุ้มค่า และเป็นการแสดงความรับผิดชอบของผู้กู้ เป็นเหตุผลหลักที่จะส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตและส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตคุ้มครองสินเชื่อในทิศทางบวก ส่วนสาเหตุที่ไม่ซื้อประกันแบบคุ้มครองวงเงินสินเชื่อ โดยเรียงลำดับจาก 3 ลำดับแรกจากมากไปน้อย คือ สภาพเศรษฐกิจที่ผันผวน ค่าเบี้ยประกันสูงเกินไป และรูปแบบประกันไม่เหมาะสม การได้ทำประกันชีวิตและออมเงิน การได้รับประโยชน์มากกว่าความเสี่ยง

คำสำคัญ : ความจำเป็น,ส่วนผสมทางการตลาด,ความคุ้มค่าทางการเงิน

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

Study the reasons, necessity and financial worthiness of Mortgage Reducing Term Assurance (MRTA) for credit protection with commercial banks in Bangkok and perimeter areas

Jirapat Sutthi[1], Kannika Sribunruang[2]

Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi[1,2]

E-mail: jirapat_su@rmutt.co.th[1], Kannikas@rmutt.ac.th[2]

ABSTRACT

Study the reasons, necessity and financial worthiness of Mortgage Reducing Term Assurance (MRTA) for credit protection with commercial banks in Bangkok and perimeter areas Its objectives are 1) to study the behavior of buying life insurance policies in order to protect the credit limits of commercial bank customers, 2) To study the relationship of personal factors affecting the decision to buy Mortgage Reducing Term Assurance (MRTA) to protect the credit lines of commercial banks, 3) To study the relationship of marketing mix factors affecting the decision to buy Mortgage Reducing Term Assurance (MRTA) in order to protect the credit limits of commercial bank customers in the group who buy 4) To study the relationship between worthwhile factors Financial conditions affect the decision to buy Mortgage Reducing Term Assurance (MRTA) to protect credit lines of commercial bank customers in the group People who buy life insurance policies with those who did not buy life MRTA be surveyed only in Bangkok and perimeter. The study is to use of questionnaires and receiving the complete questionnaire data of 400 sets. The data analysis used the descriptive statistics, percentage, mean, value Standard deviation, Chi Square Test and F-test

The study revealed that age, status, occupation, income level affecting the behavior of Mortgage Reducing Term Assurance (MRTA), covering different credit lines. The marketing mix factors found that the process (7P) about the correctness and integrity of contract, calculation of insurance premiums and claims process insurance premiums is appropriate with the benefits be received most affecting the behavior of purchasing MRTA. Secondly, the marketing promotion (7P) affecting the purchasing behavior of MRTA, credit limit coverage. The factor of financial worthiness found that reducing loan interest rate, getting life insurance and saving, getting more benefits than risk, worth the insurance premium and is an expression of responsibility to the borrower affect the behavior of buying MRTA in a positive direction. In addition, it founds the reasons why the sample will not buy credit insurance coverage respectively, Volatile economic conditions, high insurance premiums and inappropriate insurance plan.

Keywords: Necessity, Marketing mix, Worthiness in financial

บทนำ

หลังจากวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย นับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ทำให้การดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงินในประเทศไทย เป็นไปด้วยความยากลำบากมากขึ้น ทั้งในเรื่องของกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่กำหนดโดยธนาคารแห่งประเทศไทย ที่เกิดขึ้นเพื่อลดอัตราเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดจำนวนหนี้ที่ไม่เกิดรายได้ (Non-Performing Loan : NPL) อีกทั้งเกิดการแข่งขันที่รุนแรงมากระหว่างสถาบันการเงินด้วยกัน ในภาวะเศรษฐกิจทั้งในประเทศและเศรษฐกิจโลก ยังขาดเสถียรภาพและความแน่นอน ส่งผลให้สถาบันการเหล่านั้นต้องปรับตัวและสร้างความเข้มแข็งได้เปรียบให้แก่องค์กรของตนเอง หนึ่งในวิธีการได้เปรียบทางการแข่งขันก็คือ การเป็นสถาบันการเงินที่มุ่งเน้นการให้บริการ ครบวงจร (Universal bank) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ความสามารถในการทำกำไร และ การสร้างมูลค่าสูงสุดให้แก่ผู้ถือหุ้น (Maximize Value of Shareholder) (บิซิเนสไทย, ออนไลน์, 2547)

การที่สถาบันการเงินเหล่านั้นจะพัฒนาตนเองให้เป็น Universal bank จะต้องพยายามที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินและการให้บริการที่มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างครบวงจร ทั้งลูกค้าธุรกิจและลูกค้าบุคคล เช่น บริการด้านสินเชื่อ บริการประกันชีวิตและทรัพย์สิน บริหารทางเทคโนโลยี บริการการให้คำปรึกษา เป็นต้น โดยธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ได้พยายามสร้างหรือจัดบริการในลักษณะเป็นกลุ่ม (Package) หรือมีพร้อมให้สามารถเลือกใช้บริการทุกอย่างพร้อมกันในทีเดียว กล่าวคือสามารถให้ตัดสินใจและสมัครชักจูงให้ลูกค้าทำธุรกรรมการเงินกับสถาบันการเงินนั้นครั้งเดียวเบ็ดเสร็จครบทุกธุรกรรม เพื่อตอบสนองกับความต้องการของลูกค้าแต่ละราย (บิซิเนสไทย, ออนไลน์, 2547; ศูนย์วิจัย กสิกรไทย, ออนไลน์, 2548) พร้อมทั้งสร้างความภักดี (Royalty) ระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับบริการ เพื่อให้ลูกค้าของสถาบันการเงินเกิดความเชื่อถือไว้ใจ ส่งผลให้ลูกค้าเกิดความไว้วางใจต่อภาพลักษณ์และ ตราสินค้าของสถาบันการเงินนั้น จนไม่เปลี่ยนใจไปใช้สถาบันการเงินอื่น ๆ เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) ที่มีเหนือกว่าคู่แข่งได้ช่วยสร้างความมั่งคั่งของธุรกิจสถาบันการเงินได้

หนึ่งในรูปแบบของการสร้างความเชื่อมั่นให้กับสถาบันการเงิน คือแนวคิดในการให้บริการทางการเงินแก่ลูกค้าอย่างครบวงจรเกิดรูปแบบของความร่วมมือของภาคธุรกิจระหว่างธนาคารพาณิชย์กับบริษัทประกันภัยอย่างเป็นทางการ ภายใต้ผลิตภัณฑ์ “ธุรกิจนายหน้าประกันชีวิตผ่านธนาคารพาณิชย์” หรือที่เรียกว่า “Bancassurance” ซึ่ง Violaris ได้ให้คำนิยามว่า Bancassurance เป็นการจัดหามาซึ่งผลิตภัณฑ์และบริการของบริษัท ประกันภัยและธนาคารพาณิชย์ โดยอาศัยช่องทางการจำหน่าย และ/หรืออาศัยฐานข้อมูลลูกค้าร่วมกัน เช่นการใช้ทักษะความชำนาญในผลิตภัณฑ์ของบริษัทประกัน การใช้ฐานข้อมูลลูกค้าของธนาคาร การใช้ความสะดวกสบายในการติดต่อสื่อสารของระบบธนาคารเป็นตัวเชื่อมผลประโยชน์ของสองธุรกิจเข้าด้วยกัน (OECD, 1992; Fields and Other, 2007; มานิจวราภาคย์, 2549)

สถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์ต้องการหารายได้ ซึ่งรายได้หลักที่สำคัญก็คือ การปล่อยสินเชื่อให้แก่ลูกค้า การปล่อยสินเชื่อต้องคำนึงถึงต้นทุนของเงินทุน (Cost of Capital) ซึ่งธนาคารจะมีต้นทุนจากเงินที่รับฝากจากประชาชนในส่วนหนึ่ง และนำเงินเหล่านั้นมาบริหารจัดการในการที่จะสร้างรายได้และผลกำไรเข้าสู่ธุรกิจด้วยการให้กู้ยืมหรือปล่อยสินเชื่อ ยิ่งไปกว่านี้การปล่อยสินเชื่อเหล่านั้น

ยังต้องคำนึงถึงกฎเกณฑ์ข้อบังคับ จากหน่วยงานที่กำกับดูแล รวมไปถึงความเสี่ยงต่าง ๆ ที่ธนาคารเหล่านั้นต้องรับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ด้งนั้นธนาคารจึงมีมาตรการป้องกันความเสี่ยงให้กับตนเอง นั้นคือ การให้ลูกค้าสินเชื่อทำประกันชีวิตคุ้มครองวงเงินสินเชื่อที่ทำไว้กับธนาคาร หากเกิดเหตุการณ์ไม่แน่นอนอันใดเกิดขึ้น บริษัทประกันภัยเหล่านั้นจะชำระหนี้ของลูกค้าสินเชื่อคืนให้กับธนาคาร ตามวงเงินคุ้มครองที่ลูกค้าทำประกันไว้ สอดคล้องกับลักษณะการดำเนินธุรกิจแบบ Bancassurance ที่ได้กล่าวไว้

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาสถาบันการเงินและธนาคารพาณิชย์ จึงแข่งขันกันอย่างรุนแรงเพื่อแย่งชิงลูกค้าและการขยายจำนวนกรมธรรม์ นอกจากเพื่อลดความเสี่ยงของตัวสถาบันการเงินลงและเป็นการสร้างรายได้อีกช่องทางหนึ่ง สถาบันการเงินบางแห่งจะลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลงหากผู้กู้ทำประกันชีวิตประกันวงเงินสินเชื่อ ความคิดดังกล่าวน่าจะถูกต้อง แต่อย่างไรก็ตามปัญหาที่พบเกิดตามมา เช่น มีสถาบันการเงินบางรายใช้ประโยชน์ในเรื่องนี้การนำเสนอในเชิงในเปรียบเทียบว่า หากไม่ทำประกันคุ้มครองวงเงินจะมีผลต่อการอนุมัติสินเชื่อ ซึ่งการทำประกันวงเงินดังกล่าว ควรจะต้องมาจากความสมัครใจของผู้กู้และไม่มีกฎหมายใดบังคับให้ผู้กู้ทำประกัน อีกทั้งสถาบันการเงินอาจจะไม่คำนึงถึงภาระดอกเบี้ยและจำนวนเงินที่ผู้กู้ต้องรับภาระการผ่อนชำระที่เพิ่มขึ้น รวมถึงการปกปิดข้อเท็จจริงของชนิดและประเภทของประกันภัย รวมถึงการที่ผู้กู้ขาดความรู้การทำประกันดังกล่าวด้วย เหตุการณ์เหล่านี้อาจจะเกิด ส่งผลให้ผู้กู้มองว่าสถาบันการเงินได้ประโยชน์เพียงฝ่ายเดียว สถาบันการเงินคำนึงแต่ว่าต้องการปิดการขายให้ได้มากที่สุด ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ทางสถาบันการเงินนำเสนอการทำประกันชีวิตในเชิงรูปแบบกึ่งบังคับขู่เข็ญด้านจิตใจทั้งกับลูกค้าและรวมถึงผู้ปฏิบัติงาน ส่งผลเสียต่อภาพรวมของธุรกิจประกันภัย เกิดความกดดัน ความเครียด จนไม่มีผู้ใดได้ประโยชน์จากเหตุการณ์เหล่านี้ อีกทั้งไม่สอดคล้องกับแนวคิดและหลักการของ Bancassurance ดังที่ได้กล่าวไว้

นอกจากที่ยังไม่มีงานวิจัยในหัวข้อดังกล่าวในประเทศไทยมาก่อน ทำให้ผู้วิจัยอยากศึกษาและจึงเป็นที่มาของงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อทราบถึงทัศนคติและความพึงพอใจของผู้ทำประกันชีวิตคุ้มครองวงเงินสินเชื่อให้แก่สถาบันการเงิน โดยผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตสำหรับคุ้มครองวงเงินที่สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของทุกฝ่าย รูปแบบการให้บริการ การนำเสนอความคุ้มค่าทางการเงิน การให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย รวมไปถึงการวางกลยุทธ์ทางการตลาดและแผนธุรกิจ สำหรับธนาคารพาณิชย์/บริษัทประกันชีวิต นำผลวิจัยที่ได้ไปใช้ประโยชน์ต่อไปและเป็นแนวทางเพื่อการศึกษาในประเด็นอื่นในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตเพื่อคุ้มครอง
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและการรับรู้ของการซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองวงเงินสินเชื่อของลูกค้าสถาบันการเงินในเขตกรุงเทพและปริมณฑล
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของส่วนประสมทางการตลาดที่จะส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองวงเงินสินเชื่อ ในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกแนวคิด 7P แต่ในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้เพียง 6 ด้านคือ ด้านราคา, ด้านผลิตภัณฑ์, ด้านกระบวนการ, ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย, ด้านการส่งเสริมทางการตลาดและบุคคลากร โดยรวมด้าน

กายภาพเข้าไว้กับด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เนื่องจากในการนำเสนอประกันชีวิตหัวข้อดังกล่าวมีความใกล้เคียงกัน

4. เพื่อศึกษาความคุ้มค่าทางการเงินส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองวงเงินสินเชื่อ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) พื้นที่ในการศึกษาคือกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริมณฑล มีการศึกษาตัวแปรดังนี้ 1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ข้อมูลทั่วไป (เพศ,อายุ,การศึกษา,ระดับรายได้) ตัวแปรตาม ได้แก่ การตัดสินใจซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองวงเงินสินเชื่อ ส่วนประชากรศึกษาคือประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ส่วนกลุ่มตัวอย่างคือกลุ่มลูกค้าของธนาคารหรือสถาบันการเงินที่เคยซื้อประกันฯ และไม่เคยซื้อประกันดังกล่าว โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ไม่ทราบจำนวนแน่ชัด (Cochran, W.G., 1953) รายละเอียดดังต่อไปนี้ โดยกำหนดให้

n = สมาชิกของกลุ่มตัวอย่าง

P = สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำหนดสุ่ม

d = สัดส่วนความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ (ระดับ0.05)

Z = ระดับความมั่นใจจะกำหนดไว้ มีค่าเท่ากับ 1.96 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ในครั้งนี้กำหนดสัดส่วนประชากรเท่ากับ 0.50 ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% มีสูตรดังนี้

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{d^2}$$

$$n = \frac{0.50\ (1-0.50)(1.96)^2}{(0.05)^2}$$

จากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 385 ตัวอย่าง เพื่อให้ง่ายต่อการศึกษาผู้วิจัยจึงเก็บกลุ่มตัวให้ครบ 400 ตัวอย่าง

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ใช้เพื่อสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ในปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันคุ้มครองสินเชื่อของสถาบันการเงิน ลักษณะแบบสอบถามได้ ประมาณ 5 ค่าระดับของ Likert scale ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยเกณฑ์การให้คะแนนจะแบ่งเป็น 5 ระดับ มีการกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนน (ใจชนก ภาคอัต ,2554) ดังนี้ เห็นด้วยมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00) เห็นด้วยมาก (คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20) เห็นด้วยปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40) เห็นด้วยน้อย (คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60) เห็นด้วยน้อยที่สุด (คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80)

ในการคัดเลือกข้อคำถามใช้การวิเคราะห์ข้อคำถามตามทฤษฎีการสนองตอบข้อคำถาม (Item response theory) หาค่าความเชื่อมั่นความสอดคล้องภายในเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของ เครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ โดยในงานวิจัยครั้งนี้มีส่วนประกอบ 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่งหน้าที่การงาน และรายได้ต่อเดือน โรคประจำตัว

ส่วนที่ 2. แบบสอบถามเรื่องการรับรู้ และประสบการณ์เรื่องประกันคุ้มครองวงเงินสินเชื่อว่า รู้จักหรือเคยซื้อประกันเหล่านี้บ้างไหม

ส่วนที่ 3. แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยส่วนผสมทาการตลาด ต่อการซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตคุ้มครองวงเงินสินเชื่อจากทฤษฎีทางการตลาด

ส่วนที่ 4. แบบสอบถามเกี่ยวกับความคุ้มค่าทางการเงินทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ แบบสอบถามส่วนนี้

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพและปริมณฑลแต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ จึงได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย (นราศรี ไววนิชกุล และชูศักดิ์ อุดมศรี,2548) กระจายการเก็บข้อมูลแจกตามพื้นที่โดยให้มีกลุ่มตัวอย่างเท่าๆกันในแต่ละจังหวัด

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไค-สแควร์ (Chi-square) และนำเสนอในรูปตาราง

ตารางที่1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปร	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	193	48.3
	หญิง	207	58.7*
2. อายุ	20-29 ปี	113	28.2
	30-39 ปี	100	25.0
	40-49 ปี	121	30.3*
	50 ปีขึ้น	66	16.5
3. สถานภาพ	โสด	179	44.75
	สมรส	212	53.00*
	หย่าร้าง	9	2.25
4. ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา/มัธยมศึกษา	80	20.0
	อนุปริญญา	54	13.5
	ปริญญาตรี	220	55.0*
	สูงกว่าปริญญาตรี	46	11.5
5. อาชีพ	เจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว	64	16.0
	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	74	18.5
	พนักงานบริษัทเอกชน	102	25.5
	บุคลากรสายการเงิน		

	อาชีพวิชาชีพเฉพาะ	13	3.3
	อาชีพอิสระ/ค้าขาย/รับจ้าง	13	3.3
6. ระดับรายได้	ต่ำกว่า 15,000	134	33.5
	15,001-20,000 บาท	90	22.5
	20,001-30,000 บาท	113	28.2*
	30,001-40,000 บาท	93	23.3
	40,001 บาทขึ้นไป	54	13.5
7. โรคประจำตัว	มีโรคประจำตัว	50	12.5
	ไม่มีโรคประจำตัว	84	21.0
		316	79.0*
รวม		**400**	**100**

*ค่าร้อยละที่สูงที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 207 คนคิดเป็นร้อยละ 51.7 และเป็นเพศชาย จำนวน 193 คิดเป็นร้อยละ 48.3 โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มคนที่มีอายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 121 คน ร้อยละ 30.3 โดยมีสถานภาพ สมรสทั้งมีบุตรอยู่และยังไม่มีบุตรอยู่ มีจำนวนมากที่สุดคือ 212 คน ร้อยละ 53.0 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีที่จำนวน 220 คนร้อยละ 55.0 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพอิสระ/ค้าขาย/รับจ้าง จำนวน 134 คน ร้อยละ 33.5 กลุ่มตัวอย่างมีระดับรายได้อยู่ในช่วงที่ 15,001-20,000 บาท สูงที่สุดเป็นจำนวน 113 คน ร้อยละ 28.2 ท้ายสุดกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว จำนวน 316 คน คิดเป็นร้อยละ 79.0

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลการรับรู้ประกันชีวิตและสินเชื่อ

	รายละเอียด	**จำนวน (คน)**	**ร้อยละ**
1. ท่านรู้จักการทำประกันชีวิตหรือไม่	รู้จัก	380	95.0*
	ไม่รู้จัก	6	1.5
	ไม่แน่ใจ	14	3.5
2. ท่านรู้จักวงเงินสินเชื่อหรือไม่	รู้จัก	360	90.0*
	ไม่รู้จัก	12	3.0
	ไม่แน่ใจ	28	7.0
3. ท่านรู้จักการทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองสินเชื่อหรือไม่	รู้จัก	315	78.75*
	ไม่รู้จัก	66	16.50
	ไม่แน่ใจ	19	4.75

4. ท่านเคยทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองสินเชื่อหรือไม่	เคย	315	78.75*
	ไม่เคย	85	21.25
5.ประเภทของสินเชื่อที่ท่านเคยทำประกันชีวิต	สินเชื่อธุรกิจ	53	23.25
	สินเชื่อที่อยู่อาศัย	114	28.50*
	สินเชื่อซื้อสินทรัพย์	90	22.50
	สินเชื่อระยะยาว	58	14.50
	ไม่เคยทำประกัน	85	21.25
รวม		**400**	**100**

จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของการรับรู้สินเชื่อและประกัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกกว่า ร้อยละ 90-95 รู้จักการทำประกันชีวิตและรู้จักสินเชื่อ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 315 คน รู้จักการทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองสินเชื่อและเคยทำประกันดังกล่าวถึงร้อยละ 78.75 โดยทำประกันเพื่อคุ้มครองสินเชื่อประเภทสินเชื่อที่อยู่อาศัยมากที่สุดถึงร้อยละ 28.50

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและลักษณะแบบประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองสินเชื่อที่กลุ่มตัวอย่างรู้จัก

รายละเอียด	**จำนวน**	**ร้อยละ**
1. คุ้มครองเฉพาะวงเงินเต็มวงเงิน	138	34.50
2. คุ้มครองเพียงระยะเวลาตลอดอายุสัญญาเงินกู้	107	26.75
3. คุ้มครองครอบคลุมทั้งวงเงินและตลอดอายุเวลาของสัญญา	114	28.50
4. คุ้มครองวงเงินเพียงบางส่วนและ/ไม่ตลอดระยะเวลาอายุสัญญาเงินกู้	89	22.25
5. คุ้มครองกรณีเสียชีวิตหรือทุพพลภาพหากเสียชีวิตเงินประกันจะนำไปชำระเงินกู้ของธนาคารก่อน	139	34.75*
6. คุ้มครองวงเงินสินเชื่อพร้อมกับสะสมทรัพย์ไปด้วย เมื่อครบกำหนดได้เงินคืนเต็มจำนวน	80	20.00
7. คุ้มครองวงเงินสินเชื่อแบบลดลงตามระยะที่ผ่อนชำระหนี	86	21.50

จากตารางที่ 3 แสดงข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่รู้จักแบบประกันเพื่อคุ้มครองสินเชื่อที่รู้จัก พบว่า กลุ่มตัวอย่างรู้จักแบบคุ้มครองกรณีเสียชีวิตและทุพพลภาพมากที่สุดจำนวน 139 คนคิดเป็นร้อยละ 34.75 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ในขณะที่แบบคุ้มครองวงเงินพร้อมสะสมทรัพย์ไปด้วย กลุ่มตัวอย่างรู้จักน้อยที่สุด จำนวน 80 คนคิดเป็นร้อยละ 20.0

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะและรูปแบบประกันชีวิตแบบคุ้มครองสินเชื่อที่กลุ่มตัวอย่างเคยซื้อประกัน

รายละเอียด		จำนวน	ร้อยละ
1.ลักษณะแบบประกันที่คุ้มครองสินเชื่อ	คุ้มครองเต็มจำนวน	169	53.65*
	คุ้มครองเพียงบางส่วน	108	34.28
	ไม่แน่ใจ/จำไม่ได้	38	12.07
2.ค่าเบี้ยประกันที่จ่ายอยู่ระหว่างช่วงใด	ไม่เกิน 50,000	164	41.0*
	50,001– 100,000	55	19.30
	100,001–200,000	47	11.30
	200,001 บาทขึ้นไป	29	7.20
3.บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกัน	ตนเอง	112	35.55*
	คู่สมรส/คนในครอบครัว	83	26.34
	บิดา/มารดา/ญาติพี่น้อง	44	13.96
	เพื่อน/มิตรทางธุรกิจ	24	7.61
	พนักงานการเงิน	47	14.92
	ตัวแทนประกันชีวิต	5	0.01
4.แหล่งเงินทุนใดที่จ่ายในการทำประกันชีวิตคุ้มครองสินเชื่อ	วงเงินกู้จากธนาคาร	101	32.06
	เงินตนเองหรือครอบครัว	168	53.33*
	ได้รับการช่วยเหลือ	17	5.39
	เงินจากแหล่งอื่น	29	9.20
5.จำนวนปีที่คุ้มครองสินเชื่อ	ต่ำสุด	3	ปี
	สูงสุด	30	ปี
6.จำนวนวงเงินที่คุ้มครอง	ต่ำสุด	20,000	บาท
	สูงสุด	8 ล้าน	บาท
รวม		**315**	**100**

จากตารางที่ 4 แสดงข้อมูลการทำแบบประกันคุ้มครองวงเงินสินเชื่อ พบว่า เคยทำประกันดังกล่าวอยู่ที่ 315 คนคิดเป็นร้อยละ 78.75 โดยเป็นสินเชื่อที่อยู่อาศัยจำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 และเป็นสินเชื่อประเภทอื่นอยู่ใน โดยกลุ่มตัวอย่างเลือกการคุ้มครองแบบเต็มวงเงินและเต็มเวลาเป็นการคุ้มครองที่สูงที่สุด จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 โดยกลุ่มตัวอย่างเลือกจ่ายค่าเบี้ยประกันอยู่ที่ไม่เกิน 50,000 บาท จำนวน 164 คนคิดเป็นร้อยละ 41.0 ส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตคือตนเอง อยู่ที่ 112 คน คิดเป็นร้อยละ 35.55 และกลุ่มตัวอย่างใช้เงินจากเงินตนเองหรือครอบครัว เป็นเงินในการจ่ายค่าเบี้ยประกันเป็นจำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 นอกจากนี้พบว่า จำนวนปีที่ขอสินเชื่อเพื่อคุ้มครองต่ำที่สุดอยู่ที่ 3 ปี สูงสุดอยู่ที่ 30 ปี จำนวนเงินขั้นต่ำที่ผู้ขอสินเชื่อทำประกันไว้อยู่ที่ตั้งแต่ 20,000 บาทขึ้นไป ส่วนจำนวนเงินสูงสุดที่ขอสินเชื่อทำประกันไว้อยู่ที่ 8 ล้านบาท

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของส่วนประสมทางการตลาดของกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	ส่วนผสมการตลาด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
1	ด้านกระบวนการ	4.146	0.8657	มาก
2	ด้านการส่งเสริมการขาย	4.135	0.8084	มาก
3	ด้านบุคคลากร	4.113	0.8492	มาก
4	ด้านผลิตภัณฑ์	4.088	0.8429	มาก
5	ด้านราคา	4.085	0.8509	มาก
6	ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.080	0.8780	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า เมื่อนำคะแนนในข้อคำถามความพึงพอใจของส่วนผสมทางการตลาดทั้ง 6 ด้านมาหาค่าเฉลี่ย พบว่า ระดับความพึงพอใจ ด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดคือ 4.146 ค่า S.D. 0.8657 รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการขาย มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.135 ค่า S.D. 0.8087 ส่วนค่าเฉลี่ยรวมน้อยที่สุดคือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.080 ค่า S.D. 0.8780 โดยความพึงพอใจทุกข้อยังคงอยู่ในระดับที่ มาก

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของความคุ้มค่าทางการเงินของกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	ความคุ้มค่าทางการเงิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
1	ทำให้วงเงินอนุมัติง่าย	4.093	0.8893	
2	ได้รับการลดดอกเบี้ย	4.073	0.8084	มาก
3	ประหยัดเงินได้มากกว่าไม่ทำประกัน	4.058	0.8492	มาก
4	ค่าเบี้ยประกันคุ้มค่า	4.055	0.8429	มาก
5	การไม่เป็นภาระผู้อื่น	4.050	0.8509	มาก
6	เป็นการแสดงความรับชอบของผู้กู้	4.048	0.8780	มาก
7	ได้ลดหย่อยภาษี	4.045	0.9220	มาก
8	ได้ทำประกันและออมเงิน	4.028	0.9104	มาก
9	ได้ประโยชน์มากกว่าความเสี่ยง	4.013	0.8771	มาก
10	การไม่ทำประกันมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่า	3.925	0.9416	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า เมื่อนำคะแนนในข้อคำถามความพึงพอใจของความคุ้มค่าทางการเงินทั้ง 10 ข้อมาหาค่าเฉลี่ยพบว่า ระดับความพึงพอใจ เรื่องการทำให้อนุมัติสินเชื่อทำได้ง่ายมีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดคือ 4.093 ค่า S.D. 0.8893 รองลงมาคือ การได้รับการลดดอกเบี้ย มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.037 ค่า S.D. 0.8084 ส่วนค่าเฉลี่ยรวมน้อยที่สุดคือ การไม่ทำประกันเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่ามีมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.925 ค่า S.D. 0.9416 โดยความพึงพอใจทุกข้อยังคงอยู่ในระดับที่ มาก

ตารางที่ 7 แสดงผลทางสถิติของความคุ้มค่าทางการเงิน

ข้อ	ความคุ้มค่าทางการเงิน	Chi-Square	Sig
1	ได้รับลดการดอกเบี้ย	11.059	0.026
2	ได้ทำประกันและออมเงิน	12.175	0.016
3	ได้ประโยชน์มากกว่าความเสี่ยง	19.100	0.001
4	ค่าเบี้ยประกันคุ้มค่า	20.554	0.000
5	เป็นการแสดงความรับผิดชอบของผู้กู้	13.247	0.010

จากตารางที่ 7 เมื่อผู้วิจัยได้ทำการศึกษาต่อไปและนำไปหาความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ซื้อประกับกับไม่ซื้อประกันให้แสดงความคิดเห็นต่อปัจจัยความคุ้มค่าทางการเงิน พบว่ามีเพียง การได้รับการลดดอกเบี้ย,ค่าเบี้ยประกันคุ้มค่า และการแสดงความรับผิดขอบต่อผู้กู้มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่แตกต่างกันที่ระดับ 0.05 ส่วนเหตุผลที่เหลือไม่มีผลตามนัยสำคัญทางสถิติ หรือค่า Sig มากกว่า 0.05 สรุปได้ว่าผู้ที่ตัดสินใจซื้อประกันชีวิตเลือกเหตุผลความคุ้มค่าเหล่านี้อย่างชัดเจนซึ่งแตกต่างกับผู้ที่ไม่เลือกซื้อประกันดังชีวิต

ตารางที่ 8 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ตัวแปรส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการซื้อประกันคุ้มครองวงเงินสินเชื่อของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรอิสระ		การซื้อประกัน		รวม	Chi Square	Sig.
		ซื้อ	ไม่ซื้อ			
เพศ	ชาย	158	35	193	2.163	0.141
	หญิง	157	50	207		
อายุ	20-29 ปี	75	38	113	15.270	0.002**
	30-39 ปี	83	17	100		
	40-49 ปี	104	17	121		
	50 ปีขึ้นไป	53	13	66		
สถานภาพ	โสด	128	51	179	16.024	0.003**
	สมรส	182	30	212		
	หย่าร้าง	5	4	9		
ระดับการศึกษา	ประถม/มัธยมศึกษา	56	24	80	4.957	0.175
	อนุปริญญา	45	9	54		
	ปริญญาตรี	178	42	220		
	สูงกว่าปริญญาตรี	36	10	46		

อาชีพ	เจ้าของกิจการ	54	10	64	13.712	0.018**
	ข้าราชการ	87	26	74		
	พนักงาน	81	12	102		
	บริษัทเอกชน	12	1	13		
	บุคลากรสายการเงิน	11	2	13		
	อาชีพวิชาชีพเฉพาะ อิสระ/ค้าขาย/ รับจ้าง	92	42	134		
ระดับรายได้	ต่ำกว่า 15,000.-	58	32	90	21.287	0.000**
	15,001 – 20,000.-	87	26	113		
	20,001 – 30,000.-	81	12	93		
	30,001 – 40,000.-	50	4	54		
	40,001 บาทขึ้นไป	39	11	50		
โรคประจำตัว	มีโรคประจำตัว	69	15	84	0.731	0.392
	ไม่มีโรคประจำตัว	246	70	316		

จากตารางที่ 8 เมื่อประมวลผลโดยใช้ Chi-square กับตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคลพบว่า ตัวแปรด้านอายุ สถานภาพ อาชีพ และระดับรายได้ มีค่านัยยะทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแสดงเหตุผลที่อาจจะไม่ทำประกันชีวิตแบบคุ้มครองสินเชื่อ

ลำดับ	รายละเอียด	จำนวนผู้ตอบ(คน)	ร้อยละ
1	สภาพเศรษฐกิจที่ผันผวน อาจจะไม่สามารถจ่ายค่าเบี้ย	255	64.4
2	อัตราค่าเบี้ยประกันสูงเกินไป	182	46.0
3	รูปแบบประกันและความคุ้มครอง ไม่เหมาะสม	172	43.4
4	เงื่อนไขเยอะ/อนุมัติยาก	172	43.4
5	ขาดการสื่อสารที่ดี/ไม่ได้รับคำแนะนำที่ดีจากเจ้าหน้าที่	166	41.9
6	ขาดความรู้ทำให้ไม่กล้าตัดสินใจทำประกัน	158	39.9
7	เคยถูกบังคับให้ทำประกันคุ้มครองสินเชื่อทำให้ไม่กล้าทำอีก	141	35.6
8	คิดว่าตนเองไม่มีความเสี่ยง/คิดว่าไม่น่าเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิดแต่ตนเอง	114	28.8
9	คิดว่าธนาคารได้ประโยชน์ฝ่ายเดียว	129	32.6

จากตารางที่ 9 พบว่าเหตุผลที่กลุ่มตัวจะไม่เลือกทำประกันชีวิตแบบคุ้มครองวงเงินสินเชื่ออันดับที่ 1 คือ สภาพเศรษฐกิจที่ผันผวน จำนวนผู้ตอบ 255 คน คิดเป็นร้อยละ 61.4 อันดับที่ 2 คือ อัตราค่าเบี้ยประกันสูงเกินไป จำนวนผู้ตอบ 182 คน คิดเป็นร้อยละ 46 และอันดับที่ 3 คือ รูปแบบของประกันไม่เหมาะสม จำนวนผู้ตอบ 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.4 จำนวน 121 คน ร้อยละ 30.3 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างอายุ 50 ปีขึ้นไปมีจำนวนน้อยที่สุดจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 โดยกลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพสมรสทั้งมีบุตรอยู่และยังไม่มีบุตรอยู่ มีจำนวนมากที่สุดคือ 212 คน

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1.ข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 207 คนคิดเป็นร้อยละ 51.7 และเป็นเพศชาย จำนวน 193 คิดเป็นร้อยละ 48.3 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่มีอายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 121 คน ร้อยละ 30.3 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างอายุ 50 ปีขึ้นไปมีจำนวนน้อยที่สุดจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 โดยกลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพ สมรสทั้งมีบุตรอยู่และยังไม่มีบุตรอยู่ มีจำนวนมากที่สุดคือ 212 คน ร้อยละ 53.0 ส่วนสถานภาพโสด มีจำนวนและสัดส่วนใกล้เคียงกันที่ 179 คนร้อยละ 44.8 ส่วนระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปริญญาตรี ที่จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 55.0 น้อยที่สุดอยู่ที่กลุ่มตัวอย่างผู้มีการศึกษามากกว่าปริญญาตรี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพอิสระ/ค้าขาย/รับจ้าง จำนวน 134 คนคิดเป็นร้อยละ 33.5 ส่วนผู้มีอาชีพพนักงานการเงินและอาชีพอิสระมีจำนวนน้อยที่สุดคือ อย่างละ 13 คนคิดเป็นร้อยละ 3.3 กลุ่มตัวอย่างมีระดับรายได้อยู่ในช่วงที่ 15,001-20,000 บาทสูงที่สุดเป็นจำนวน 113 คน ร้อยละ 28.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้มากกว่า 40,000 บาทขึ้นไปเป็นกลุ่มที่น้อยที่สุดมีจำนวน 50 คนคิดเป็นร้อยละ 12.5 ท้ายสุดกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัวเป็นจำนวน 316 คน คิดเป็นร้อยละ 79.0 ในส่วนการทดสอบสถิติเชิงอนุมาน พบว่า ตัวแปรด้าน อายุ สถานภาพ อาชีพและระดับรายได้ มีค่าสถิตินัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (P-value<0.05) สามารถสรุปเพิ่มเติมจากการศึกษาเชิงอนุมานได้ดังนี้ ตัวแปรด้านอายุ พบว่า ผู้มีอายุในช่วง 40-49 ปีมีการซื้อประกันชีวิตดังกล่าวเป็นจำนวนมากซึ่งแตกต่างจากกลุ่มอายุที่น้อยกว่าคือกลุ่ม 20-29 ปีมักจะไม่ซื้อประกันชีวิตดังกล่าวอย่างเห็นได้ชัดเจน ตัวแปรด้านสถานภาพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพโสดมักจะไม่ซื้อประกันชีวิตดังกล่าวแตกต่างกับกลุ่มที่สมรสแล้ว ตัวแปรด้านอาชีพ พบว่า อาชีพอิสระ/ค้าขายมีการซื้อประกันชีวิตดังกล่าวมากแตกต่างจากกลุ่มอื่นอย่างชัดเจน และตัวแปรเรื่องระดับรายได้พบว่าผู้มีรายได้ไม่เกิน 20,000 บาทต่อเดือนมักจะซื้อประกันดังฯแตกต่างอย่างชัดเจนกับกลุ่มที่มีรายในระดับมากหรือมีรายได้เกินกว่า 20,000 บาทต่อเดือน

ส่วนตัวแปร ด้านเพศ ระดับการศึกษา โรคประจำตัว ไม่มีค่าความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญในทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า สอดคล้องกับงานของเพ็ญจมาส ศิริกิจวัฒนา (2543) ที่ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทำประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า ผู้บริโภคมีลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส การมีบุตรที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมในการตัดสินใจในการทำประกันชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปร ด้านเพศ ระดับการศึกษา โรคประจำตัว อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส การมีบุตรที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมในการตัดสินใจในการทำประกันชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในงานวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ตัวแปรอื่น ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา โรคประจำตัวไม่มีความสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของพรนิภา ชีพสวัสดิภาพและคณะ (2544) ได้ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนที่มีต่อการประกันชีวิตกรณีศึกษาประชาชนในเขตจังหวัดนครปฐม

พบว่า ทัศนคติต่อการทำประกัน ชีวิตของประชาชนในเขตจังหวัด มีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนบุคคลเรื่องอายุและรายได้เฉลี่ยแต่ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา และสอดคล้องกับการศึกษาของ พนิดา หาญจริง (2549) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตของผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนมากมีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 30,000 บาท มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา ส่วนใหญ่มีอาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ส่วนผลการศึกษาเชิง ปริมาณพบว่าตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อการตัดสินใจซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตของผู้ที่อยู่ใน วัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร คือ ตัวแปรด้านรายได้และด้านอาชีพ

2.การรับรู้การทำประกันชีวิตและสินเชื่อ กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มที่เคยทำประกันดังกล่าวอยู่ที่ 315 คนคิดเป็นร้อยละ 78.75 โดยเป็นสินเชื่อที่อยู่อาศัยจำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 และเป็นสินเชื่อประเภทอื่นอยู่ใน โดยกลุ่มตัวอย่างเลือกการคุ้มครองแบบเต็มวงเงินและเต็มเวลาเป็นการคุ้มครองที่สูงที่สุด จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 โดยกลุ่มตัวอย่างเลือกจ่ายค่าเบี้ยประกันอยู่ที่ไม่เกิน 50,000 บาท จำนวน 164 คนคิดเป็นร้อยละ 41.0 ส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตคือตนเองอยู่ที่ 112 คน คิดเป็นร้อยละ 35.55 และกลุ่มตัวอย่างใช้เงินจากเงินตนเองหรือครอบครัว เป็นเงินในการจ่ายค่าเบี้ยประกันเป็นจำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 นอกจากนี้พบว่า จำนวนปีที่ขอสินเชื่อเพื่อคุ้มครองต่ำที่สุดอยู่ที่ 3 ปี สูงสุดอยู่ที่ 30 ปี จำนวนเงินขั้นต่ำที่ผู้ขอสินเชื่อทำประกันไว้อยู่ที่ตั้งแต่ 20,000 บาทขึ้นไป ส่วนจำนวนเงินสูงสุดที่ขอสินเชื่อทำประกันไว้อยู่ที่ 8 ล้านบาท โดยกลุ่มตัวอย่าง มีการรับรู้และตระหนักถึงแบบประกันดังกล่าว โดยเข้าใจว่าเป็นประกันที่คุ้มครองตัวผู้ซื้อ หากเกิดเหตุไม่คาดฝันขึ้น จำนวนเงินประกันจะจ่ายคืนให้กับธนาคารพาณิชย์ก่อน เพื่อเป็นการชำระเงินกู้ที่คงค้างไว้กับธนาคารก่อน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของชนารัตน์ เชรษฐ์ศิริ (2558) ได้สรุปว่าปัจจัยประกันชีวิตมีความคุ้มครองและระยะเวลาผูกพันที่เหมาะสมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการตัดสินใจทำประกันชีวิต ประกันชีวิตที่กลุ่มตัวอย่างซื้อ จะคุ้มครองต่ำที่สุดอยู่ที่ 3 ปี สูงสุดอยู่ที่ 30 ปี ยังสอดคล้องกับบทความของ พลัสพร็อพเพอร์ตี้ (2562) ที่กล่าวว่าผู้กู้ไม่ควรมองข้ามข้ามเสี่ยงที่อาจจะเกิดและให้มองความจำเป็นว่าหากสินทรัพย์ที่ขอกู้จากธนาคารยังคงจำเป็นอยู่ ในขณะที่รูปแบบประกันชีวิตแบบอื่นไม่ตอบสนองความต้องการ ดังนั้นหากจำเป็นก็ควรซื้อประกันแบบคุ้มครองวงเงินไว้ แต่ในขณะเดียวกันผลวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณีรัตน์ รัตนพันธ์ (2559) คือปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อประกันชีวิตมากที่สุดคือ ด้านตัวแทนประกันชีวิตและไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศันสนีย์ รวีวงศ์อโนทัย (2553) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนคร อุบลราชธานี พบว่าความสำคัญของการทำประกันชีวิตนั้นเป็น เพราะบริษัทมีความมั่นคง มีความเป็นไปได้สูงระหว่างผลวิจัยของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ต่างพื้นที่กัน

3.ส่วนผสมทางการตลาด กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นหรือมีระดับความพึงพอใจของส่วนผสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อประกับแบบคุ้มครองวงเงินสินเชื่อได้ตามลำดับดังนี้ อันดับที่ 1 ด้านกระบวนการ 4.1458 อันดับที่ 2 ด้านการส่งเสริมการขาย 4.135 อันดับที่ 3 ด้านบุคคลากร 4.1128 อันดับที่ 4 ด้านผลิตภัณฑ์ 4.088 อันดับที่ 5 ด้านราคา 4.085 และอันดับที่ 6 ด้านการจัดจำหน่าย 4.080

พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญศรี วรรณสุข (2547) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำประกันชีวิตของลูกค้าบริษัทเนชั่นไวด์ประกันชีวิตจำกัดในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เหตุจูงใจในการตัดสินใจทำประกันชีวิตคือความพอใจกับอัตราเบี้ยประกัน กรมธรรม์ที่ตัดสินใจทำ คือแบบสะสมทรัพย์ช่องทางการทำประกันมากที่สุดคือการทำกับตัวแทนประกันชีวิต นอกจากนี้ลูกค้ายังให้ความสำคัญกับด้านอัตราการจ่ายค่าเบี้ยประกัน ด้านผลตอบแทน ด้านการจ่ายคาสินไหมทดแทน ด้านภาพลักษณ์บริษัท ล้วนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำประกันชีวิตทั้งสิ้น กล่าวอีกนัยคือ หากราคาคือเบี้ยประกันดึงดูดมีความเหมาะสม ไม่แพงจนเกินไปจะส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างซื้อประกันดังกล่าวอย่างแน่นอน

4.กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นหรือระดับความพึงพอใจของปัจจัยความคุ้มค่าทางการเงินที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อประกับแบบคุ้มครองวงเงินสินเชื่อได้ตามลำดับดังนี้ พบว่าการทำให้วงเงินอนุมัติได้ง่าย มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดคือ 4.093 ค่า S.D. 0.8893 รองลงมาคือ ได้รับการลดดอกเบี้ย มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.073 ค่า S.D. 0.8539 ส่วนค่าเฉลี่ยรวมน้อยที่สุดคือ การไม่ทำประกันเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่า มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.925 ค่า S.D. 0.9416

เมื่อศึกษาเพิ่มเติมพบว่า การได้ลดดอกเบี้ย,ค่าเบี้ยประกันคุ้มค่า และเป็นการแสดงความรับผิดชอบของผู้กู้มีนัยยะสำคัญทางสถิติระหว่างผู้ซื้อกับผู้ไม่ได้ซื้อประกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ นันทิดา วัฒนประภา (2559) ปัจจัยในการวางแผนการเงินที่มีผลต่อความคุ้มค่าในการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ของลูกค้าที่มาใช้บริการธนาคารกสิกรไทย สาขาแหลมฉบัง ที่ผลวิจัยระบุว่า พฤติกรรมการซื้อประกันชีวิต การลงทุนในอสังหาริมทรัพย์และการลงทุนในกองทุนรวม มีผลต่อการรับรู้ ความคุ้มค่าในการลดหย่อนภาษีเงินได้ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีทิศทางสอดคล้องไปในทางเดียวกัน ในการซื้อประกันคุ้มครองวงเงินสินเชื่อในครั้งนี้

ผู้วิจัยสามารถสรุปได้จากการศึกว่าเหตุผลในการซื้อประกันดังกล่าวเรื่องมีความเกี่ยวข้องสอดคล้องกับส่วนผสมการตลาดในข้อ 2 ในด้านกระบวนการและการส่งเสริมการตลาดอย่างชัดเจน กล่าวคือ หากมีการระบุกระบวนการและการทำการตลาดให้ชัดเจนผู้ซื้อประกันจะเกิดความพึงพอใจสูงและสนใจจะซื้อประกันแบบคุ้มครองสินเชื่อระดับสูง นอกจากนี้ข้อมูลยังระบุว่า กลุ่มตัวอย่างจะไม่เลือกทำประกันชีวิตแบบคุ้มครองวงเงินสินเชื่อเหตุผลอันดับที่ 1 คือสภาพเศรษฐกิจที่ผันผวน, อันดับที่ 2 คืออัตราค่าเบี้ยประกันสูงเกินไป และอันดับที่ 3 คือ รูปแบบประกันไม่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สามารถนำเอาผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อประกันชีวิตแบบคุ้มครองวงเงินสินเชื่อไปปรับปรุงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สามารถนำปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด ไปสร้างช่องทางสื่อสารการตลาดและทำสื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย อีกส่วนคือสามารถนำข้อมูลความคุ้มค่าทางการเงินนำไปเป็นองค์ความรู้ การแนะนำผลิตภัณฑ์ประกันในเชิงการบริหารความเสี่ยงให้กับลูกค้า ไม่จำกัดว่าจะเป็นธนาคารแต่รวมไปถึงสถาบันการเงินในรูปแบบที่อาจจะสนใจประกันในลักษณะการคุ้มครองภาระหนี้สินของลูกค้าหรืออีกนัยคือเป็นการคุ้มครองแหล่งรายได้ของสถาบันการเงินเอง ในการทำวิจัยในอนาคต ควรศึกษาส่วนผสมทางการตลาดที่อาจมีการปรับรูปแบบออกไป นอกจากนี้ควรศึกษาความทันสมัยของตัวผลิตภัณฑ์ซึ่งอาจจะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบตลอดเวลา หรือปรับเปลี่ยนวิธีการเรียกหรือวิธีการคุ้มครอง หากมีการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ท้ายที่สุดควรควรกำหนดความคุ้มค่าทางการเงินให้เพิ่มมาก

ขึ้นและสามารถวัดได้ในเชิงปริมาณอย่างชัดเจน เข้าใจง่าย เป็นระบบมากขึ้น

References

Anandaplus. (2016). **Knowing MRTA insurance and borrowing for condominium**. Retrieved [31 december 2018] from www.ananda.co.th /blog/thegenc/mrta/

Cheatsiri, C. (2015). **Factors in purchasing life insurance**. Master Degree School of Economics : National Institute of Development Administration.

Chepsawadiphrap, P. et.al.(2001). **Attitudes and behavior of people towards life insurance. in Nakornphatom province**. Master Degree Public administration : National Institute of Development Administration.

Department Of Provincial Administration. (2018). **Amount of Population of Bangkok Metropolitan Region in 2017**. Retrieved [30 June 2017] from http://stat.bora.dopa.go .th/stat/y_stat59.htm

Detthamongkolchai, S. (2009). **Factors affecting on consumers' behaviors in insurance in Bangkok and perimeter areas.** Master Degree : Ramkhamheang University.

Duangrat, T. (2014). **Current situation for insurance business and future trend**. Retrieved [29 April 2019] from http://oic.or.th/sites/default/files/content /85944/bth1/pdf

Fuangfahecon. (2019). **Consumer Behavior Theory**. Retrieved [17 January 2019] from https://fuangfah.econ.cmu.ac.th/

House Insurance Online- Malaysia. (2011). **Advantage&Disadvantage of MRTA (Mortgage Reducing Term Assurance)**. Retrieved [30 May 2019] from http://houseinsuranceonline.blogspot.com/ 2011/ 05/ advantage- disadvantage- of-mrta-mortgage.html.

Kamonphat, N. (2011). **Factors affecting on consumers' behaviors in purchasing life insurance in Nakhonratchasima municipality.** Master Degree Business Administration Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Kowhakul, M. (2008). **Principle of Insurance**. Bangkok : Siamstationary supply

Meeprasertvaja, K. (2008). **Factors affecting on consumers' behaviors in purchasing life insurance in Bangkok area**. Bangkok : Chiang mai University

Office of Insurance Commission. (2019). **History of Insurance.** Retrieved [30 January2019] from http://www.oic.or.th/elearning/inner_car02-02.php

Rattanaphan, M. (2016). **Factors Affecting Consumer Buying Decision Toward Life Insurance in Songkhla province**. Hatyai University.

Sae Tang, P. (2015). **Factors Affecting the Purchase of Savings Life Insurance in the Bangkok Metropolitan Area.** Master

Degree Thammasat Business School : Thammasat University.

Sereerat, S. (2005). **Customer Behavior.** Bangkok : Wisitwattana Printing.

Siriyothin, P. (2017). Insurance Business make five hundred million baht in 2017. Retrieved [20 July 2018] from https://thaipost.net/main/detail/25665

Sopasit, P. (2014) . **Behaviors and Factors Affecting Consumer Buying Decision Toward Life Saving Insurance of Bangkok Life Assurance Public Company Limited in Bangkhae Bangkok.** Master of Business Administration Program Graduate School, Silpakorn University

Suesat, N. (2003). Attitude towards life insurance for people lived in Bangkok area. Bangkok : National Institute of Development Administration.

The Thai Life Assurance Association. (2018). **Rising of Life insurance , Bangkokians have more plan.** Retrieved [30 August 2018] from http://www.bltbangkok.com/News/

Wanitbancha, K. (2003) . **Statistical Analysis Statistics for the Management, Administration and Research** (6thed) . Bangkok: Chulalongkorn University.

Wongmontha, S. (1999) . **Consumer behavior Analysis**. Bangkok : Theerafilm printing

Received 4/07/2563
Revised 1/09/2563
Accepted 26/10/2563

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

สาธิยา อ่อนศรี[1], ชิณโสณ์ วิสิฐนิธิกิจา[2]
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต[1,2]
E-mail: opalor25@hotmail.com[1]

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อแว่นสายตาในเขตกรุงเทพมหานคร 2) การตัดสินใจซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร 3) เปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล 4) หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาในกรุงเทพมหานคร ตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา และนำข้อมูลที่รวบรวมได้ประมวลผลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละและค่าเฉลี่ย t-test การวิเคราะห์แบบ ANOVA ใช้ F-test (One-way ANOVA) , Correlation และMultiple Regression Analysis

ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 41-50 ปี สถานภาพครอบครัวโสดระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,001 บาท อาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดอยู่ในระดับความสำคัญมาก การตัดสินใจซื้อแว่นตาอยู่ในระดับความสำคัญมาก ผลการทดสอบสมมติฐานข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาไม่แตกต่างกัน ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านราคา และด้านบุคลากร ภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ระดับปานกลางทิศทางเดียวกัน ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาดและด้านลักษณะทางกายภาพ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด, การตัดสินใจ, แว่นสายตา

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

Marketing Mix Factors Affecting Consumer Decision to Buy Eyeglasses in Bangkok

Sathiya Onsri[1], Chinnaso Visitnitikija[2]
Business Administration, Kasem Bundit University[1,2]
E-mail: opalor25@hotmail.com[1]

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) to study the marketing mix factors in buying eyeglasses in Bangkok, 2) consumer decision to buy eyeglasses in Bangkok, 3) to compare the consumer decision to buy eyeglasses classified by personal information, and 4) to find the relationship between marketing mix factors and consumer decision to buy eyeglasses in Bangkok. The sample group was 400 customers who bought eye glassed-in Bangkok by using a questionnaire as a research tool for studying and statistics used were percentage, mean, t-test, f-test, One-way ANOVA, correlation, and multiple regression analysis.

The results revealed that most of the respondents were female, aged 41-50 years old, single status, earned below a bachelor's degree, private industrial workers, the average monthly income of less than 15,001 baht. The overall picture of the opinions on marketing mix factors and consumer decision to buy eyeglasses in Bangkok was at a high level. The results of the hypothesis testing of personal differences were not affected by the consumer decision to buy eyeglasses. The marketing mix factors in terms of physical appearance, distribution channels, marketing promotion, products, prices, operation process, and personnel correlated with consumer decision to buy eyeglasses with a medium level in the same direction. The marketing mix factors in terms of products, distribution channels, marketing promotion, and physical appearance influenced consumer decision to buy eyeglasses with a statistical significance at the level of 0.05.

Keywords: marketing mix factors, decision-making, eyeglasses

บทนำ

ปัจจุบันวิถีชีวิตของคนไทยในสังคม มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีการดำเนินชีวิตที่เร่งรีบ มีการแข่งขันสูงและมีกระแสผู้บริโภคตั้งแต่เด็กจนถึงผู้สูงอายุหันมาใช้เทคโนโลยีกันมากขึ้น ซึ่งนิยมมาจากแหล่งข่าว ที่ทันสมัย เนื่องจากการมีเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีความก้าวหน้า ทำให้ผู้บริโภคได้รับข้อมูล ข่าวสารผ่านทางคอมพิวเตอร์ แทบแลตโทรศัพท์มือถือ และสมาร์ทโฟน มากขึ้น ทำให้ผู้บริโภคจำนวนมากมีปัญหาทางด้าน สุขภาพดวงตา ได้แก่ คนที่มีปัญหาด้านสายตาสั้น สายตายาว สายตาเอียง หรือปัญหาจากสภาพแวดล้อมต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันสามารถแก้ไขปัญหาสายตาได้ 3 วิธีคือ การสวมแว่นสายตา การใช้คอนแทคเลนส์และการทำ เลสิค แต่การใส่แว่นสายตานั้น เป็นวิธิการรักษาและปลอดภัยที่ดีที่สุด

เทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่ทำให้คนประสบปัญหาในเรื่องสายตามากขึ้นกว่าเมื่อก่อน แนวโน้มปัญหาด้านสายตาที่พบ คือ ช่วงวัยรุ่น วัยเรียน มักจะประสบปัญหาสายตาสั้น เอียง กลุ่มนี้จะตัดแว่นเฉลี่ยปีละครั้ง เพราะสายตายังไม่คงที่ แก้ไขด้วยการใส่แว่นสายตา ส่วนวัยทำงาน ประสบปัญหาเรื่องสายตาสั้น สายตาเอียงและในกลุ่มนี้มักพบปัญหาตาเมื่อยล้าเนื่องจากการเพ่งหน้าจอในการทำงานเป็นเวลานานๆ ส่งผลให้การมองไกลไม่ชัดเจนชั่วคราว จะตัดแว่นเฉลี่ยปีละครั้ง และคนที่อายุประมาณ 40 ปีขึ้นไปประสบปัญหาสายตาสั้นและสายตายาวสูง อายุเพิ่มมาด้วย ซึ่งจะทำให้มีปัญหาในการมองมากกว่า 1 ระยะ กลุ่มนี้จะตัดแว่นเฉลี่ย 1-2 ครั้งต่อปี แก้ไขด้วยการใส่แว่นสายตา 2 เลนส์หรือเลนส์โปรเกรสซีฟ โดยส่วนใหญ่มีปัญหาสายตาเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์นิยมตัดแว่นสายตา บางรายที่สายตาคงที่แล้วอาจแก้ปัญหาด้วยการทำเลสิค ข้อดีของการทำ คือ เป็นการรักษาที่ให้ผลถาวร ใช้เวลาในการรักษาน้อยและมีระยะพักฟื้นที่รวดเร็วเพียง 1 วัน ก็สามารถเริ่มทำงานได้ตามปกติ ไม่มีความเจ็บปวด เนื่องจากมีการใช้ยาหยอดตา ไม่ต้องฉีดยาหรือยาสลบ และไม่มีการเย็บแผล นอกจากนี้เพิ่มอิสระให้กับชีวิตมากขึ้น เพราะไม่ต้องใช้แว่นตาในการทำกิจกรรมต่างๆ เพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพในบางอาชีพและความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน (พัณธิตรา แก้วมา, 2556) ดังนั้นจึงทำให้ธุรกิจ ตลาดแว่นตาไทยมีมูลค่า 10,000 ล้านบาท และมีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่องทุกปีเฉลี่ย 10 % ส่วนแบรนด์ที่ครองส่วนแบ่งตลาด และทำรายได้มากที่สุด คือร้าน แว่นท็อปเจริญ บริษัท กรุงไทยการแว่น จำกัด หรือ KT OPTIC และหอแว่นบริษัทไทยออฟติคอลกรุ๊ปจำกัด(มหาชน)ธุรกิจของร้านแว่นตา 3 แบรนด์ ที่มีรายได้ปี 2561รวมกันถึง 6,000 ล้านบาท สะท้อนให้เห็นว่า แว่นตาไทยเป็นสินค้าขายดีและผู้บริโภคเป็นยังเป็นที่นิยมเป็นจำนวนมาก

จากความสำคัญดังกล่าว จึงทำให้ธุรกิจร้านแว่นตามีอัตราเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ที่หันมาใส่ใจดูแลสุขภาพดวงตากันมากขึ้น โดยการสวมใส่แว่นสายตา เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาสายตาในการมองเห็นชัดเจนขึ้น หรือช่วยกันลมและปกป้องตาจากแสงแดด ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นประโยชน์ให้ผู้ประกอบการธุรกิจร้านแว่นสายตา นำข้อมูลจากผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการ ปรับปรุง พัฒนา การให้บริการของร้านแว่นสายตาให้ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล
4. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

ด้านเนื้อหา ในการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครของกลุ่มผู้เข้าใช้บริการและการซื้อแว่นสายตา โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านบุคคล (People) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านลักษณะกายภาพ(Physical Evidence) และทฤษฎีการตัดสินใจในการซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีการตัดสินใจซื้อ ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ถึงปัญหา (Problem Recognition) การค้นหาข้อมูล (Information Sources) การประเมินผลการเลือก (Evaluation of alternatives) การตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision) และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ (Post Purchase behavior)

ด้านประชากรและตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือผู้บริโภคซื้อแว่นสายตาในเขตกรุงเทพมหานคร 6 เขต คือ เขตมีนบุรี เขตสะพานสูง เขตรามคำแหง เขตคันนายาว เขตคลองสามวา และเขตลาดกระบัง

ด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2562 – เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ 2563

วิธีดำเนินการวิจัย

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีแหล่งข้อมูลแยกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครโดยให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากตำรา รายงานการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและอินเตอร์เน็

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ด้านประชากรและตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือผู้บริโภคซื้อแว่นสายตาในเขตกรุงเทพมหานคร 6 เขต คือ เขตมีนบุรี เขตสะพานสูง เขตรามคำแหง เขตคันนายาว เขตคลองสามวา และเขตลาดกระบังจำนวน 400 ราย โดยผู้ศึกษาได้ใช้การคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง (Simple size) แบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ของ W.G Cochran ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน 5% ดังนี้

สูตร $n = P(1-P)(Z2)/(e2)$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

P = ค่าความน่าจะเป็นของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการสุ่มจากประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

z = ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ (ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% z มีค่าเท่ากับ 1.96)

แทนค่า $n = (.50)(1-.50)(1.962)/(.052)$

$n = (.5)(.5)(3.8416)/.0025$

$n = .9604/.0025$

$n = 384.16$

ในการคำนวณ จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 ราย แต่ทั้งนี้เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ทางผู้ศึกษาจึงได้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 400 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องรวมทั้งหลักการและวิธีการสร้างแบบสอบถาม เพื่อการวิจัยตลอดจนกำหนดกรอบแนวความคิดการวิจัย โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

2. ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร บทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย

4 .การดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อนำไปปรับปรุงในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์

6. ทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ตามอาจารย์ที่ปรึกษาได้เสนอแนะ

7. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)

8. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบอีกครั้งแล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

9 .นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำแล้ว ทดลองใช้ (Try- out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 40 คน

10. นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์ จำแนกแล้ววิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบัด (Cronbach's alpha coefficient)

เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากเชี่ยวชาญ ซึ่งอาศัยแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจน ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งมีลักษณะของคำถามจะเป็นแบบคำตอบหลายตัวเลือก และให้เลือกตอบข้อที่ตรงกับผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด โดยคำถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและอาชีพ โดยมีระดับการวัดดังนี้

1. เพศ ระดับการวัดตัวแปรแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale)

2. อายุ ระดับการวัดตัวแปรแบบเรียงลำดับหรืออันตรภาค (Ordinal Scale)

3. สถานภาพครอบครัว ระดับการวัดตัวแปรแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale)

4.ระดับการศึกษา ระดับการวัดตัวแปรแบบเรียงลำดับหรืออันตรภาค (Ordinal Scale)

5.รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการวัดตัวแปรแบบเรียงลำดับหรืออันตรภาค (Ordinal Scale)

6. อาชีพ ระดับการวัดตัวแปรแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale)

เป็นการวัดข้อมูลเพื่อจัดแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามคุณสมบัติที่กำหนด โดยมีคำตอบให้เลือกหลายคำตอบแต่ผู้ตอบสามารถเลือกตอบเพียงข้อเดียว ข้อมูลที่ใช้วัดได้ในระดับนี้ใช้สถิติอย่างง่ายในการคำนวนคือ ค่าร้อยละ โดยในส่วนข้อมูลส่วนที่ 1 ประกอบด้วยจำนวนคำถามทั้งสิ้น 6 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี (ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ) ของ (Kotler and Keller .1997 อ้างอิงใน เปรมกมล หงษ์ยนต์, 2562:12) โดยรูปแบบเป็นคำถามปลายปิด ซึ่งเรียงลำดับ 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมในส่วนของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7 ด้าน ที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยใช้การวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีระดับการให้คะแนน ดังต่อไปนี้

ระดับ 5 หมายถึง สำคัญมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง สำคัญมาก
ระดับ 3 หมายถึง สำคัญปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง สำคัญน้อย
ระดับ 1 หมายถึง สำคัญน้อยที่สุด

การประเมินผลการวิเคราะห์ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 สำคัญมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 สำคัญมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 สำคัญปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 สำคัญน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 สำคัญน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นคำถามปลายปิดตามทฤษฎีการตัดสินใจของ (Kotler & Keller. 2016 อ้างอิงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และ คณะ, 2560: 157) ซึ่งเรียงลำดับ 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมในส่วนของการตัดสินใจ 5 ด้าน ที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยใช้การวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ลักษณะเดียวกับส่วนที่ 2

ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามจำนวน 3 ท่าน และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC.) ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 0.929 และได้นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้ง โดยนำไปทำลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่าง 40 ชุด แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach,1984 :161 อ้างอิงถึงใน กัลยา วาณิชย์บัญชา,2548) โดย ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าใช้เกณฑ์ค่าความเชื่อมั่น .70 ขึ้นไป จะทำให้แบบสอบถามที่มีความเชื่อมั่นเพียงพอสำหรับใช้เป็นมาตรฐานของมาตรวัด ผู้ศึกษาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งชุดนี้พบว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Cronbach’s alpha coefficient) เท่ากับ 0.914 มีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง

วิธีรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์

โดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง 400 ชุด ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ผู้ศึกษาดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อย เพื่อให้แน่ใจแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน และสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป โดยใช้โปรมแกรมคอมพิวเตอร์ประมวลผล และสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลประชากรศาสตร์และตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ค่าเฉลี่ย (Mean หรือ Average) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยมีสถิติที่ใช้ คือ t-test การวิเคราะห์แบบ ANOVA ใช้ F-test Correlation และ MultipleRegression Analysis

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งสิ้น 400 คน จำแนกได้เป็นเพศชายจำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.5 และเป็นเพศหญิง จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.5 เป็นผู้ที่มีอายุ 41-50 ปี มากที่สุด จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 25.75 รองลงมามีอายุระหว่าง 21–30 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 อายุต่ำกว่า 31-40 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 อายุ 51–60 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 อายุน้อยกว่า 21 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 และ อายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 เป็นผู้ที่มีสถานภาพครอบครัวโสดมากที่สุด จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0 รองลงมาเป็นผู้ที่มีสถานภาพครอบครัวสมรส จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 37.25 และสถานภาพครอบครัวหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.75 มีระดับการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.75 รองลงมาเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 และเป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี

จำนวน 51คน คิดเป็นร้อยละ 12.75 เป็นผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,001 บาท มากที่สุด จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0 รองลงมาเป็นผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 เป็นผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 –30,000 บาท จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.25 และผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 25,001- 30,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14.75 เป็นผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท มากที่สุด จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.75 รองลงมาเป็นผู้ที่ทำธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 เป็นผู้ที่นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.0 เป็นผู้ที่มีอาชีพ-ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.75 ที่ และผู้ที่มีอาชีพแม่บ้าน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.25

1.ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลจากการศึกษาพบว่าระดับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมากประกอบด้วยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการซื้อแว่นสายตา

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
ด้านผลิตภัณฑ์	4.04	0.583	ระดับมาก
ด้านราคา	4.04	0.606	ระดับมาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.90	0.613	ระดับมาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.81	0.675	ระดับมาก
ด้านบุคลากร	4.29	0.547	ระดับมาก
ด้านกระบวนการให้บริการ	4.19	0.573	ระดับมาก
ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.01	0.557	ระดับมาก
รวมเฉลี่ย	**4.04**	**0.437**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดระดับความสำคัญอยู่ในระดับความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเฉลี่ย 4.04 เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.29 รองลงมา คือ ด้านกระบวนการให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 4.19 ด้านราคาและด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ย 4.04 ด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.01 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 3.90 และด้านการส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ย 3.81

2.การตัดสินใจซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาพบว่าการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครประกอบด้วย ด้านการรับรู้ถึงปัญหา ด้านการค้นหาข้อมูล ด้านการประเมินผลทางเลือก ด้านการตัดสินใจซื้อ และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การตลาดในการซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

กระบวนการการตัดสินใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
การรับรู้ถึงปัญหา	3.72	0.617	ระดับมาก
การค้นหาข้อมูล	3.53	0.695	ระดับมาก
การประเมินผลทางเลือก	4.03	0.502	ระดับมาก
การตัดสินใจซื้อ	3.56	0.688	ระดับมาก
พฤติกรรมภายหลังการซื้อ	4.19	0.555	ระดับมาก
รวมเฉลี่ย	**3.81**	**0.441**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 2 พบว่า การตัดสินใจซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ย 3.81 เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า พฤติกรรมภายหลังการซื้อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.19 รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลทางเลือก มีค่าเฉลี่ย 4.03 ด้านการรับรู้ถึงปัญหา มีค่าเฉลี่ย 3.72 ด้านการตัดสินใจซื้อ มีค่าเฉลี่ย 3.56 และด้านการค้นหาข้อมูล มีค่าเฉลี่ย 3.53

3. เปรียบเทียบการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ผลจากการพิสูจน์สมมติฐานพบว่าข้อมูลส่วนบุคคล ด้านเพศ ด้านอายุ ด้านสถานภาพครอบครัว ด้านระดับการศึกษา ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และด้านอาชีพ ที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจซื้อแว่นสายตา ที่ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านลักษณะทางกายภาพ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ระดับความสัมพันธ์ปานกลางทิศทางเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อแว่นสายตา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบสรุปได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาในกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	ผลการทดสอบ
(Constant)	1.438	.166		8.688	.000*	
1. ด้านผลิตภัณฑ์	.086	.040	.114	2.169	.031*	มี
2. ด้านราคา	-.019	.038	-.027	-.502	.616	ไม่มี
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	.157	.035	.218	4.475	.000*	มี
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	.128	.031	.196	4.475	.000*	มี
5. ด้านบุคลากร	-.030	.032	-.048	-.953	.341	ไม่มี
6. ด้านกระบวนการให้บริการ	.069	.043	.090	1.606	.109	ไม่มี
7. ด้านลักษณะทางกายภาพ	.210	.042	.266	4.965	.000*	มี

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (2-tailed)

จากตารางที่ 3 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด มีด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาดและด้านลักษณะทางกายภาพ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อแว่นสายตา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อแว่นสายตา ที่แตกต่างกัน ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสำคัญมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรีพิพรรธ การุญเมธีวัฒนกุล และ ธัญญา สุพรประดิษฐ์ชัย (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการในการตัดสินใจซื้อแว่นตา กรณีศึกษาร้านค้าออพติคัล 88 กรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะประชากรศาสตร์ ด้านเพศ ด้านอายุ ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนและด้านอาชีพ ที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการในการตัดสินใจซื้อแว่นตาร้านค้าออพติคัล 88 กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความสำคัญมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นรัสนันท์ วัชระมณีกุล (2558) ศึกษาเรื่อง ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการใช้บริการร้านแว่นตาในภาคตะวันตกของประเทศไทย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการใช้บริการร้านแว่นตาในภาคตะวันตกของประเทศไทย อยู่ในระดับสำคัญมาก ทั้งนี้ หากพิจารณารายด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับสำคัญมาก ประกอบด้วย ชื่อเสียงร้านแว่นตา เป็นที่รู้จัก แว่นตามีคุณภาพดี รูปแบบกรอบแว่นสายตาให้เลือกหลากหลายและทันสมัย กรอบแว่น

สายตา มีความทนทาน และระยะเวลาการรับประกันมีความเหมาะสม ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสำคัญมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตบูณย์ จันทพันธ์ และ มยุขพันธุ์ ไชยมั่นคง (2558) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อแว่นตาที่ร้านแว่นตาในศูนย์การค้าเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่เลือกซื้อคือแว่นตา เลือกซื้อเพราะมีคุณภาพอยู่ในระดับสำคัญมาก ด้านราคา ประกอบด้วย แว่นสายตามีให้เลือกหลายราคา แว่นสายตามีป้ายแสดงราคาชัดเจน ราคาแว่นตามีความเหมาะสมกับคุณภาพ และช่องทางในการจ่ายเงิน เช่น เครดิต, วีซ่าการ์ด, ฯลฯ อย่างชัดเจน ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสำคัญมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาวิตรี สุรธรรมวิทย์ (2558) ศึกษาเรื่อง โครงการจัดตั้งธุรกิจร้านแว่นตากันแดดแฟชั่นวิตรี พบว่า ปัจจัยด้านราคาทั้งหมด มีความสำคัญในเรื่องของ ราคาเหมาะสมกับยี่ห้อของสินค้า คุณภาพเหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับราคา ราคาถูกเมื่อเทียบกับคู่แข่งขัน และมีบริการรับเทิร์นสินค้า อยู่ในระดับสำคัญมาก ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ประกอบด้วย ทำเลที่ตั้งร้าน (เดินทางสะดวก, มีจำหน่ายในห้างสรรพสินค้าทั่วไป) การจัดวางกรอบแว่นสายตาเป็นหมวดเป็นหมู่ ทำให้กรอบแว่นสายตาหาได้ง่าย มีสาขาการให้บริการครอบคลุมทั่วประเทศ ช่วงเวลาเปิดปิดของร้านมีความเหมาะสม และมีช่องทางออนไลน์เข้ามาเลือกกรอบแว่นก่อนตัดสินใจซื้อ ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสำคัญมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตบูณย์ จันทพันธ์ และ มยุขพันธุ์ ไชยมั่นคง (2558) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อแว่นตาที่ร้านแว่นตาในศูนย์การค้าเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้บริโภคให้ความสำคัญ อยู่ในระดับสำคัญมาก ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ประกอบด้วย มีการโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์ เช่น Facebook, Instagram, Line และ เว็บไซต์ การลดราคา เช่น คูปองส่วนลด, จัดกิจกรรมลดราคาตามเทศกาล สิทธิพิเศษ เช่น การสะสมคะแนนสมาชิก, เพื่อแลกเป็นของรางวัล มีโปรโมชั่นซื้อ 1 แถม 1 และการให้บริการดัดแว่น ซ่อมแว่น เปลี่ยนแป้นจมูก ฟรี ทุกสาขา ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสำคัญมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัณธิตรา แก้วมา (2556) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเลือกซื้อแว่นตาของผู้บริโภคในเขตบางรักกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการส่งเสริมการขาย เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่าผู้บริโภคที่ตัดสินใจเลือกซื้อแว่นตามากที่สุดในเรื่อง Promotion ต่าง ๆที่ออกมา เช่น ซื้อ 1 แถม 1 ลด 50% เป็นต้น รองลงมาได้แก่ มีบัตรสมาชิกใช้เป็นส่วนลดและบริการจัดส่งถึงที่พัก น้อยที่สุด อยู่ในระดับสำคัญมาก ด้านบุคลากร ประกอบด้วย พนักงานมีความเชี่ยวชาญในการวัดสายตา พนักงานประกอบแว่นผ่านการรับรองการประกอบวิชาชีพ พนักงานให้คำแนะนำและข้อมูลในการเลือกกรอบแว่นตาและเลนส์ พนักงานมีความเอาใจใส่และเต็มใจที่จะให้บริการเป็นอย่างดี พนักงานสามารถสื่อสารกับลูกค้าได้อย่างถูกต้องและชัดเจน และพนักงานแต่งกายสุภาพและเรียบร้อย ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสำคัญมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไตรภพ ศักดิ์ศรชัย (2556) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมของผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่ต่อการซื้อแว่นสายตา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อ ปัจจัยด้านบุคลากร ได้แก่ ความสามารถในการตรวจวัดสายตาของพนักงาน พนักงานมีความเต็มใจในการให้บริการ และความกระตือรือร้นในการให้บริการของพนักงาน อยู่ในระดับสำคัญมาก ด้านกระบวนการให้บริการประกอบด้วย พนักงานมีความรวดเร็วในการให้บริการตรงตามเวลานัดหมาย การตรวจสอบรายละเอียดก่อนส่งมอบหมายกรอบแว่นสายตาและเลนส์ มีเครื่องมือ อุปกรณ์สะอาด มีความทันสมัยน่าเชื่อถือ การบริการตรวจวัดสายตาและการประกอบแว่นสายตาได้มาตรฐาน และการบริการติดตามหลังการขายอย่างต่อเนื่อง ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสำคัญมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไตรภพ ศักดิ์ศรชัย (2556) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมของผู้บริโภคในอำเภอเมือง

เชียงใหม่ต่อการซื้อแว่นสายตา ให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการให้บริการ ได้แก่ การให้บริการในการตรวจวัดสายตา ความรวดเร็วในการประกอบแว่นสายตา และความถูกต้องของระบบการคิดเงินตามลำดับ อยู่ในระดับสำคัญมาก และด้านลักษณะทางกายภาพ ประกอบด้วย ร้านมีการออกแบบ ตกแต่ง สวยงาม สะอาดและทันสมัย สถานที่มีที่จอดรถเพียงพอและง่ายต่อการเดินทาง การจัดเรียงแว่นสายตาภายในร้าน อย่างเป็นระเบียบ และห้องตรวจวัดสายตาจัดไว้เป็นสัดส่วนได้มาตรฐาน ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสำคัญมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ของ กฤติณภัทร ศิรินรกุล (2560) ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อแว่นตาในร้านแว่นตาทั่วไปของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นในเรื่องของ ห้องตรวจวัดสายตาจัดเป็นสัดส่วนได้มาตรฐานเป็นสัดส่วนมากที่สุด รองลงมาคือ อุณหภูมิ แสงสว่าง และระบบอากาศภายในร้านมีความเหมาะสม และที่จอดรถสะดวกสบาย อยู่ในระดับสำคัญมาก และผลต่อการตัดสินใจซื้อแว่นสายตาของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านการรับรู้ปัญหา ด้านการค้นหาข้อมูล ด้านการประเมิน ด้านการตัดสินใจซื้อ ด้านการพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสำคัญมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นรัสนันท์ วัชระมณีกุล (2558) ศึกษาเรื่อง ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการใช้บริการร้านแว่นตาในภาคตะวันตกของประเทศไทย พบว่า ผู้บริโภคมีพฤติกรรมในการตัดสินใจใช้บริการร้านแว่นตาในภาคตะวันตกของประเทศไทย ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ปัญหา ด้านการค้นหาข้อมูล ด้านการประเมินผลทางเลือก ด้านการตัดสินใจซื้อ และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

1.ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการร้านแว่นสายตา ควรให้ความสำคัญในการจัดหากรอบแว่นตาที่มีคุณภาพดี น้ำหนักเบา แข็งแรงทนทาน หลากหลายยี่ห้อ ทั้งรูปแบบ สี ขนาด และไซส์ ให้มีความทันสมัย ตามกระแสนิยมของผู้บริโภค มีบริการหลังการขาย

2.ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้ประกอบการร้านแว่นสายตา ควรให้ความสำคัญกับการเลือกทำเลที่ตั้งร้านที่การเดินทางสะดวกอยู่ในแหล่งชุมชน มีที่จอดรถเพียงพอ และมีสาขาให้เลือกใช้บริการหลากหลายสาขา

3.ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ผู้ประกอบการร้านแว่นสายตา ควรให้ความสำคัญการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

4.ด้านลักษณะทางกายภาพ ผู้ประกอบการร้านแว่นสายตา ควรให้ความสำคัญในการจัด บรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานที่ที่ให้บริการให้มีความสะอาด เป็นระเบียบและสวยงาม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในด้านอื่น ๆ เช่น ส่วนประสมทางการตลาด 7Cs ในมุมมองของลูกค้า ในเรื่องการแก้ปัญหาของผู้บริโภค ได้แก่ (Customer Value) คุณค่าที่ลูกค้าได้รับ(Cost of Customer) ค่าใช้จ่าย (Convenience) ความสะดวกด้านการเดินทาง/เข้าถึง (Communication) การติดต่อสื่อสาร การรับทราบข้อมูล (Caring) การดูแลเอาใจใส่ (Completion) ความสำเร็จในการตอบสนองความต้องการ (Comfort) และความสบายด้านจิตใจ/ความรู้สึก ที่มีผลกับการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

References

Department of Business Development. (2562 B.E.). Thai Eyeglasses Market. Retrieved on November 4, 2019. From (https://marketeeronline.co/archives/111318) [In Thai]

Grittinapat Sirinorakul. (2560 B.E.). Marketing mix factors affecting eyeglass consumer buying behavior in general glasses shops in Bangkok. Independent study, Faculty of Commerce and Accountancy, Thammasat University. [In Thai]

Jittaboon Jantapan and Mayukapan Chaimungkong. (2558 B.E.). Marketing mix factors correlate with consumer behavior on selecting eyeglasses shop in Bangkok shopping center. Independent study, Master of Business Administration, Thonburi University. [In Thai]

Karnkanit Suvisuthakul. (2561 B.E.). Factors affecting the decision to buy products in Multi-Label Store instead of buying via Instagram. Independent study, Master of Communication Arts, Digital Marketing Communication Program, Bangkok University. [In Thai]

Namthip Nianhom. (2560 B.E.). Marketing mix factors affecting students to continue on vocational education decision with Wiboon Technology College of Business Administration, Ram Intra. Independent study, Master of Business Administration, Kirk University. [In Thai]

Nutchaya Chaipadung, and Dr. Pichet Musikapodok. (2017 B.E.). Marketing factors influencing the decision to buy contact Lens on Facebook.com. Independent study, Master of Business Administration, Siam University. [In Thai]

Narussanan Vatcharamanekul. (2558 B.E.). Marketing mix factors affecting consumer decision in using eyeglasses shops in the Western region of Thailand. Journal of Management, pages 31-45. [In Thai]

Pantitra Kaewma. (2556 B.E.). Consumer behavior of eyeglasses buying in Bang Rak District. Independent Study, Master of Business Administration, Siam University. [In Thai]

Sareepipat Garoonmaeteevattanakul and Thanya Supornpraditchai. (2560 B.E.). Marketing mix factors influencing consumers to buy eyeglasses. A case study of Optical shop 88, Bangkok. The 7th Panya Bhiwat National Academic Conference, Page 349-395. [In Thai]

Siriwan Saerirat and associates. (2560 B.E.). Modern Marketing Management, revised marketing management version. Bangkok: Thammasarn company limited. [In Thai]

Savittri Surathumvit. (2558 B.E.). Fashion sunglasses business establishment Vittri project. Independent study, Master of Business Administration Program in Content Management and Value Creation, Bangkok University. [In Thai]

Received 3/02/2563
Revised 27/05/2563
Accepted 12/06/2563

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

เมวิกา คำแสนราช[1], จำลอง โพธิ์บุญ[2]
หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์[1,2]
E-mail: mavika.kam@stu.nida.ac.th[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ศึกษาทางเลือกระดับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน พร้อมกับประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเสนอแนะทางเลือกระดับยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม 3 ทางเลือก ได้แก่ (1) มีการดำเนินการตามแผนและยุทธศาสตร์ทุกด้าน ประกอบด้วย 4 กิจการเป้าหมาย (2) มุ่งเน้นการดำเนินการตามแผนและยุทธศาสตร์บางด้าน ประกอบด้วย 3 กิจการเป้าหมาย และ (3) มุ่งเน้นการดำเนินการตามแผนและยุทธศาสตร์บางด้าน ประกอบด้วย 2 กิจการเป้าหมายสำหรับการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ใช้กระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น (Analytical Hierarchy Process: AHP) พบว่า ในทางเลือก 1 มีการดำเนินการตามแผนและยุทธศาสตร์ทุกด้าน คือทางเลือกที่มีความเหมาะสมที่สุดต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ซึ่งการดำเนินการตามทางเลือกดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกในด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม มีผลกระทบเชิงลบด้านสิ่งแวดล้อมน้อย แนวทางการป้องกันและบรรเทาผลกระทบ ได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้พัฒนาโครงการควรให้ความสำคัญกับกฎระเบียบและปฏิบัติตามมาตรการติดตามตรวจสอบอย่างเคร่งครัด และผู้ประกอบการควรคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเทียบเท่ากับผลประกอบการเพื่อให้เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

คำสำคัญ : การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA), เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน, อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

Strategic Environmental Assessment (sea) of Trat Special Economic Zone Development

Mavika Kamsanrat[1], Chamlong Poboon[2]
Environmental Management Program, Graduate School of Environmental Development Administration, National Institute of Development Administration[1,2]
E-mail: mavika.kam@stu.nida.ac.th[1]

ABTRACT

The research to study alternatives at the strategic level in the development of special economic zones assess the alternatives in terms of economic, social and environmental impacts 3 strategic development options: (1) Implementation of all plans and strategies, consisting of 4 target tasks; (2) focussing on the implementation of certain plans and strategies, consisting of 3 target tasks, and (3) focussing on the implementation of certain plans and strategies, consisting of 2 target tasks. This strategic environmental assessment employed the Analytical Hierarchy Process (AHP) in this Alternative 1: Implementation of all proposed plans and strategies is the most appropriate alternatives. As it would increase economic and social opportunities in the area and has less negative impact on the environment. Suggestions to mitigate the adverse impacts are related agencies, local authorities and developers should pay attention to the relevant regulations and seriously monitor the operations, and the developers should be concerned with the value of natural resources and the environment equal to their profits in order to achieve the sustainable development.

Keywords: strategic environmental assessment, special economic zone, Khlong Yai District, Trat

บทนำ

อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของโลก ขณะเดียวกันก็เป็นพื้นที่ที่มีประชากรอยู่อาศัยกันอย่างหนาแน่น โดยเฉพาะชุมชนเมืองขนาดใหญ่ซึ่งจะพบกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในหลายด้าน การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) เป็นปัจจัยเสี่ยงก่อให้เกิดความท้าทายของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของภูมิภาคเหตุเพราะการขยายตัวทางเศรษฐกิจส่งผลให้มีผู้พักอาศัยหรือเดินทางเข้า - ออกเมืองต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น แรงงานจากต่างประเทศ แรงงานจากชนบท ตลอดจนนักท่องเที่ยว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมระหว่างประเทศ การขยายตัวของเมือง และชุมชนเพื่อรองรับกับการเพิ่มขึ้นของประชากรในภูมิภาค ดังนั้นจึงส่งผลต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดปัญหามลพิษในเขตเมืองและชุมชนมากมาย และปัญหาดังกล่าวยังมีแนวโน้มทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นในอนาคต

การกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์การพัฒนาจึงมีความสำคัญและควรมีการประเมินถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของนโยบายหรือยุทธศาสตร์ เพื่อหาทางเลือกในการพัฒนาประเทศให้เหมาะสมที่สุด รวมทั้งควรหาแนวทางการป้องกันและบรรเทาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหลังจากมีการดำเนินการตามนโยบายหรือยุทธศาสตร์ ซึ่งรัฐบาลไทยจึงได้กำหนดให้ตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้น โดยรัฐบาลมีมาตรการสนับสนุนและส่งเสริมต่าง ๆ ทำการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การให้สิทธิประโยชน์ทั้งที่เป็นภาษีและไม่ใช่ภาษี ตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service: OSS) และมาตรการอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เพื่อรองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนดังกล่าวอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้มาก (กองส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ, 2558)

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในระยะแรก ซึ่งประกอบด้วย 5 พื้นที่ ได้แก่ ตาก สระแก้ว สงขลา ตราด และมุกดาหาร เหตุที่ต้องเร่งดำเนินการเป็นระยะแรกเพราะเป็นพื้นที่จังหวัดที่ได้เปรียบทางด้านกิจการการค้าชายแดนมีพื้นที่เชื่อมต่อยังหลายประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน ได้แก่ พม่า ลาว กัมพูชา มาเลเซีย เป็นต้น โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตราด ตั้งอยู่ในเขตอำเภอคลองใหญ่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีเขตชายแดนติดต่อกับจังหวัดพระตะบอง จังหวัดโพธิสัตและจังหวัดเกาะกง ประเทศกัมพูชา มีพื้นที่ 3 ตำบลของอำเภอคลองใหญ่ที่ติดชายแดน ได้แก่ ตำบลคลองใหญ่ ตำบลหาดเล็ก และตำบลไม้รูด รวมระยะทาง 50.2 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่ใช้สอยประมาณ 31,375 ไร่ (กองส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ, 2558) ซึ่งถือว่าเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีพื้นที่น้อยที่สุดในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่จัดตั้งขึ้นทั้งหมด ซึ่งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อำเภอคลองใหญ่ ดำเนินการครอบคลุม 4 กิจการเป้าหมาย ได้แก่ 1) อุตสาหกรรม การเกษตรประมงและกิจการที่เกี่ยวข้อง 2) กิจการโลจิสติกส์ 3) นิคมหรือเขตอุตสาหกรรม และ 4) กิจการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยอยู่ระหว่างการศึกษาจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษ 5 พื้นที่ในระยะแรก ในปี 2558 ได้เริ่มดำเนินการนำร่องตามนโยบายรัฐบาล และอยู่ระหว่างแก้ไขพระราชบัญญัติของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศ

สมาชิกอาเซียน ตลอดจนจูงใจให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในนิคมอุตสาหกรรม (กนกพร สว่างแจ้ง, 2551)

จากรายงานสุขภาพคนไทย ในปี 2560 พบว่าประชาชนในสังคมได้มองว่าการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนั้น มีผลกระทบทั้งทางด้านบวกและด้านลบ ซึ่งผลด้านบวก ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประชาชนในพื้นที่เข้าสู่ระบบการจ้างงาน ได้ทำงานอยู่ใกล้บ้าน มีธุรกิจใหม่ ๆ ในพื้นที่ ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะเพื่อความเจริญทางเศรษฐกิจ และยังเปิดโอกาสให้คนในพื้นที่ได้เป็นผู้ประกอบการ เช่น ค้าขาย เปิดธุรกิจโฮมสเตย์ หอพัก และปั๊มน้ำมัน อีกทั้งยังส่งผลต่อการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและอุปโภคให้ดีขึ้น ส่วนผลกระทบด้านลบที่อาจเกิดขึ้นในชุมชนที่ประชาชนในพื้นที่ให้ความวิตกกังวล ได้แก่ ผลกระทบด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ผลกระทบจากระบบเศรษฐกิจชุมชนและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ รายได้และผลกำไรจากสิทธิพิเศษต่าง ๆ การจ้างงานและการกระจายรายได้ เป็นต้น (สุขภาพคนไทย, 2560)

เมื่อมีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนขึ้นในพื้นที่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราดแล้วนั้น สิ่งที่ประชาชนในพื้นที่ให้ความสนใจคือด้านการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดตราดได้ให้ความสำคัญในการดำเนินการพัฒนาจังหวัดแบบยั่งยืน ซึ่งให้ความสำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนา มีเป้าประสงค์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข และมีทรัพยากรธรรมชาติใช้อย่างสมดุล (สำนักงานจังหวัดตราด, 2561)

การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) เป็นกระบวนการที่ช่วยในการตัดสินใจเชิงระบบ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำประเด็นความยั่งยืนในทางสิ่งแวดล้อมและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาหรือตัดสินใจในระดับนโยบาย แผนงานวิจัยนี้จึงได้มุ่งศึกษาถึงแนวทางการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) ที่เหมาะสมกับบริบทของเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เพื่อเป็นแนวทางดำเนินงานให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลเอกสารรายงาน และงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเกาะต่าง ๆ ในอำเภอคลองใหญ่และพื้นที่ใกล้เคียง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จากทางเลือกดังกล่าว พิจารณาหาทางเลือกที่เหมาะสมในการพัฒนาพื้นที่ รวมทั้งเสนอแนะแนวทางเลือกระดับยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและน่าจะส่งผลกระทบด้านลบน้อยที่สุดและมีผลกระทบด้านบวกในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษหรือสนใจในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ประกอบในการวางแผนในการดำเนินการพัฒนาพื้นที่ต่อไปควรที่จะมีการดำเนินการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด เพื่อประกอบการดำเนินการตัดสินใจดำเนินการพัฒนาในพื้นที่ดังกล่าว

คำถามการวิจัย

1. แผนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตราดของรัฐบาลมีลักษณะอย่างไร ทางเลือกในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษมีอย่างไรบ้าง

2. ผลกระทบจากการทางเลือกในการพัฒนาจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด มีอย่างไรบ้าง

3. ทางเลือกระดับยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการพัฒนาจังหวัด ควรเป็นในด้านใดและมีวิธีการใดที่จะสามารถบรรเทาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากทางเลือกดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.เพื่อศึกษาและกำหนดทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนบริเวณอำเภอนี้

2.เพื่อประเมินผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จากทางเลือกดังกล่าว

3.เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและบรรเทาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาตามทางเลือกที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุด

ขอบเขตการวิจัย

พื้นที่การวิจัย : พื้นที่หลักในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อำเภอคลองใหญ่ จำนวน 3 ตำบล คือ ตำบลคลองใหญ่ ตำบลหาดเล็ก และตำบลไม้รูด เนื่องจากเป็นพื้นที่ 3 ตำบลของอำเภอคลองใหญ่ที่ติดชายแดน รวมระยะทาง 50.2 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่ใช้สอยประมาณ 31,375 ไร่ ซึ่งถือว่าเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีพื้นที่น้อยที่สุดในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่จัดตั้งขึ้นทั้งหมด ซึ่งก็ถือได้ว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของอำเภอนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษานี้ ได้นำหลักเกณฑ์และกระบวนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์มาใช้ประกอบการประเมินผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนตามยุทธศาสตร์ เพื่อประเมินทางเลือกที่เหมาะสมและเสนอแนวทางในการส่งเสริมและบรรเทาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาตามทางเลือกที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุด โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เริ่มต้นจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการลงพื้นที่สังเกตการณ์เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแห่งนี้ พร้อมกับสัมภาษณ์ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้นำชุมชน ได้แก่ประชาชนในพื้นที่ อาทิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุข คุณครูโรงเรียนไม้รูด เป็นต้น และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เช่น โดยการรวบรวมเอกสารทางวิชาการ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในประเทศไทย เป็นต้น แผน ยุทธศาสตร์และนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนบริเวณนี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการวิเคราะห์ สังเคราะห์และหาทางเลือกระดับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของพื้นที่ พร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการ สำหรับการป้องกันและบรรเทาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ตามกรอบแนวคิดในภาพที่ 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ศึกษารายละเอียดนโยบายและแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษระดับชาติ แผนและยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดตราด แผนและยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนฯ

ขั้นที่ 2 พิจารณาหาประเด็นผลกระทบที่คาดจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่จะเกิดขึ้นทั้ง 3 มิติ ได้แก่ มิติเศรษฐกิจ มิติสังคม มิติสิ่งแวดล้อม และพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อเป็นเครื่องมือในการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม จำนวน 17 ท่าน ช่วยประเมินความเหมาะสมของตัวชี้วัดด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ใช้เครื่องมือแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด คือ แบบสอบถามตามเทคนิคเดลฟายสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ครั้งที่ 1 และแบบประเมินสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิการให้ค่าคะแนนเปรียบเทียบความสำคัญของตัวชี้วัด ครั้งที่ 2 จากนั้นทำการคำนวณค่าน้ำหนักความสำคัญของประเด็นตัวชี้วัด โดยประเมินค่าคะแนนด้วยการพิจารณาจับคู่ (Pairwise Comparison Analysis) เพื่อให้ค่าความสำคัญของประเด็นตัวชี้วัดและหาค่าเฉลี่ย (Mean) ที่จะใช้ในการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ในขั้นตอนต่อไป

สูตรคำนวณค่าคะแนนด้วยการพิจารณาจับคู่ดังสมการ

$$w_i = \frac{\sqrt[n]{\prod_i^n C_i}}{\sum \sqrt[n]{\pi_i^n C i}}$$

เมื่อ wi คือ ค่าน้ำหนักของเกณฑ์
ci คือ ค่าคะแนนของเกณฑ์
i คือ ลำดับของเกณฑ์
n คือ จำนวนเกณฑ์ทั้งหมด

(จิรนนท์ พุทธา, 2558: 78)

การพิจารณาประเมินให้ค่าคะแนนด้วยกระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น (Analysis Hierarchy Process, AHP) มีเกณฑ์การให้คะแนนความสำคัญของตัวชี้วัดดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 3 ศึกษาข้อมูลผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในพื้นที่ โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยเทคนิคการบอกต่อ (Snowball Technique) จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ จากหน่วยงาน 5 หน่วยงาน ประกอบด้วย ตัวแทนจากจังหวัดตราด 1 คน ตัวแทนจากอำเภอคลองใหญ่ 1 คน ตัวแทนจากหน่วยงานด้านเศรษฐกิจ 1 คน ตัวแทนจากหน่วยงานด้านสังคม 1 คน และตัวแทนจากหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม 1 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน

2) ตัวแทนจากประชาชนและบุคคลในพื้นที่ 4 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้นำชุมชนและตัวแทนประชาชนจากตำบลนี้ 3 คน ผู้นำชุมชนและตัวแทนประชาชนตำบลไม้รูด 3 คน ผู้นำชุมชนและตัวแทนประชาชนตำบลหาดเล็ก 3 คน และนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวในเขตอำเภอ 5 คน รวมทั้งสิ้น 14 คน

3) ตัวแทนจากภาคเอกชนและนักวิชาการ 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้ประกอบการท่องเที่ยว จำนวน 3 คน ผู้ประกอบการท่าเรือและประมง 3 คน และผู้ปฏิบัติงานในองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) นักวิชาการ 2 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน

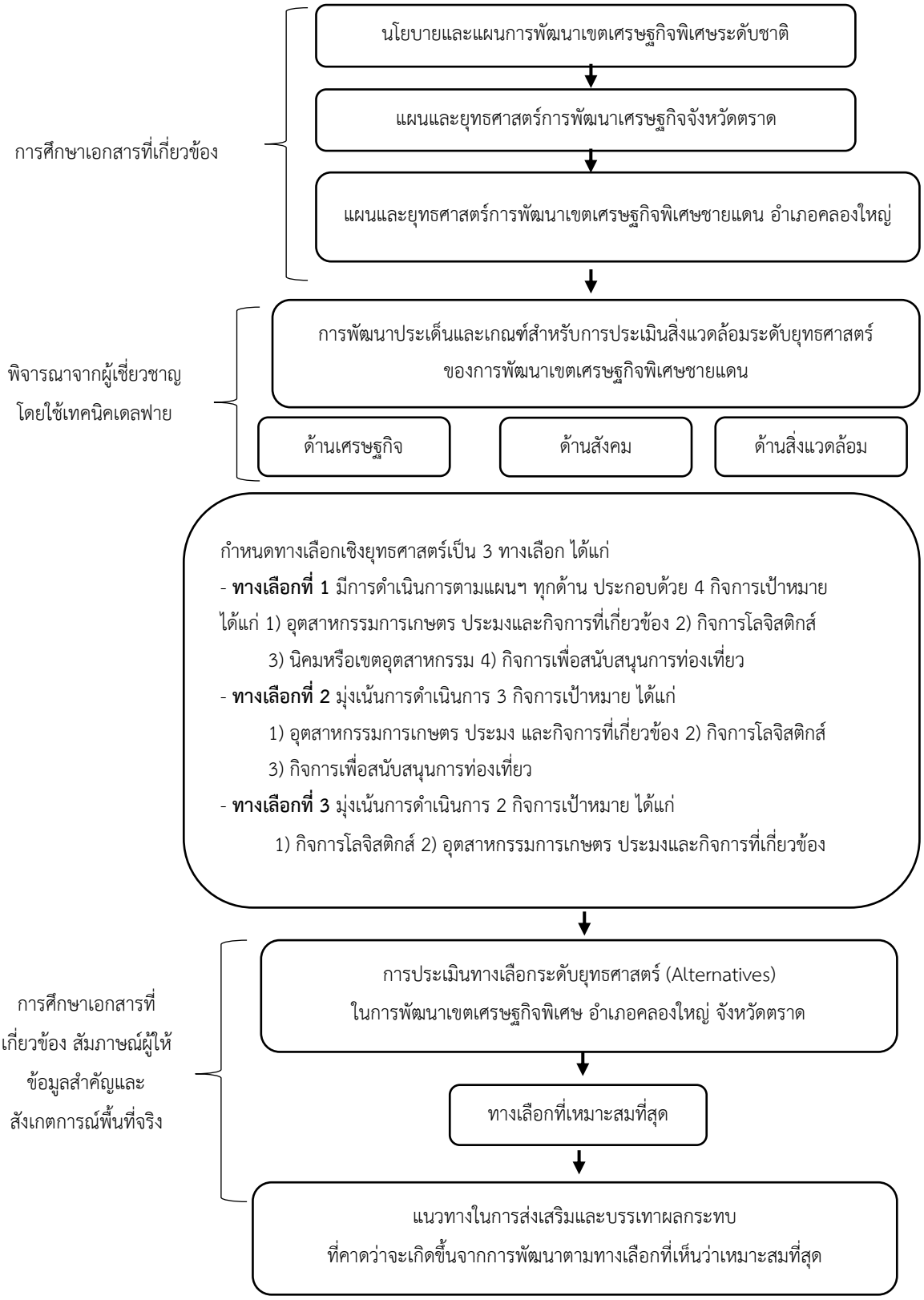

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

เชิงคุณภาพ	เชิงปริมาณ
เท่ากัน (Equally Preferred)	1
เท่ากันถึงปานกลาง (Equally of Moderately)	2
ปานกลาง (Moderately Preferred)	3
ปานกลางถึงค่อนข้างมาก (Moderately to Strongly)	4
ค่อนข้างมาก (Strongly Preferred)	5
ค่อนข้างมาก ถึงมากกว่า (Strongly to Very Strongly)	6
มากกว่า (Very Strongly Preferred)	7
มากกว่าถึงมากที่สุด (Very Strongly to Extremely)	8
มากที่สุด (Extreme Preferred)	9

ขั้นที่ 4 ลงพื้นที่สังเกตการณ์และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามกลุ่มขางต้น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 2 แบบฟอร์ม ดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์ ใช้ในการเก็บข้อมูลจากบุคคลที่อยู่ในพื้นที่จริงและมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการเขตเศรษฐกิจพิเศษ (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ)

2) แบบสังเกตการณ์ ใช้ในการสังเกตสภาพทั่วไปของพื้นที่และลักษณะสังคม ความเป็นอยู่ สภาพเศรษฐกิจการค้า การตลาด และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่

จากการสัมภาษณ์ผู้เป็นตัวแทนจากหน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน ผู้ประกอบการ และประชาชน ประเด็นที่คาดว่าจะเกิดผลกระทบเชิงบวกมากที่สุด ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐาน ในด้านเส้นทางคมนาคมถนนเลียบชายหาด เส้นทางจากอำเภอเมืองตราดถึงเขตชายแดนประเทศกัมพูชา เช่น ด่านพรมแดนบ้านหาดเล็ก รองลงมาคือ ผลกระทบเชิงบวกต่อการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้เหตุผลว่า หลังจากมีการประกาศนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความตื่นตัวและกระจายข่าวสารให้ประชาชนในพื้นที่รับทราบเพื่อเตรียมตัวสู่การพัฒนา

ส่วนความคิดเห็นด้านเชิงลบ คือ ระบบนิเวศอาจมีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด โดยให้เหตุผลว่า ระบบนิเวศทางทะเลปัจจุบันมีความอุดมสมบูรณ์มาก เนื่องจากประชาชนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติด้วยความใส่ใจสิ่งแวดล้อม หากมีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจในพื้นที่จะมีการเพิ่มจำนวนผู้ใช้ทรัพยากรดังกล่าวเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการทำลายระบบนิเวศที่มีความบอบบาง รองลงมาคือจะเกิดผลกระทบเชิงลบ อาทิด้านขยะและสิ่งปฏิกูล พร้อมกับผลกระทบด้านคุณภาพอากาศ ดังข้อสรุปที่แสดงดังภาพที่ 2 ต่อไปนี้

ประเด็นและตัวชี้วัดในการประเมินทางเลือกระดับยุทธศาสตร์

การพัฒนาประเด็นและตัวชี้วัดเพื่อการประเมินทางเลือกในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนระดับอำเภอในครั้งนี้ ได้ประยุกต์หลักการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อเน้นความสมดุลของ 3 มิติ คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ในการประเมินสิ่งแวดล้อมฯ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญและตัวชี้วัด ดังภาพที่ 3 ต่อไปนี้

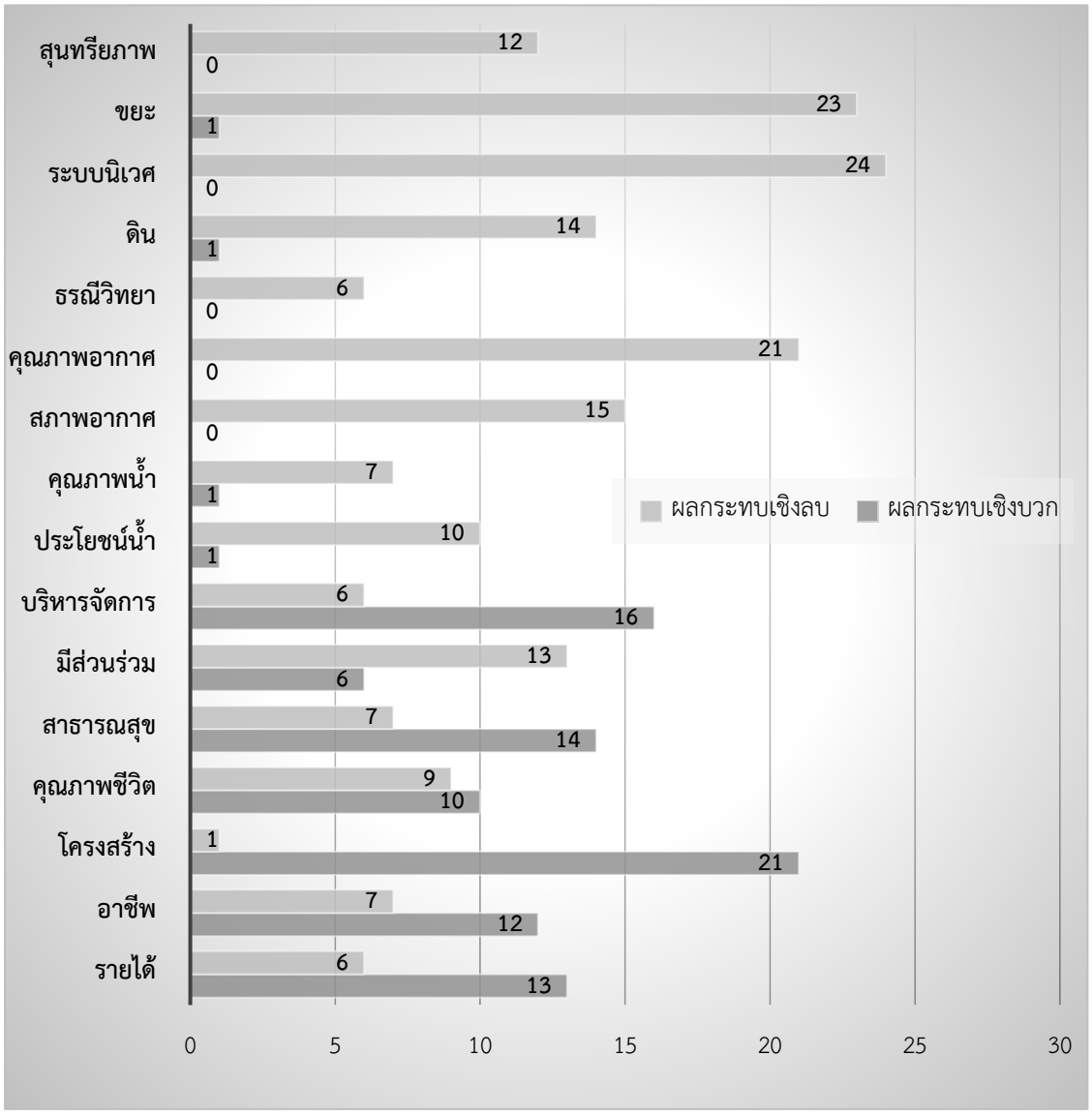

ภาพที่ 2 สรุปความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

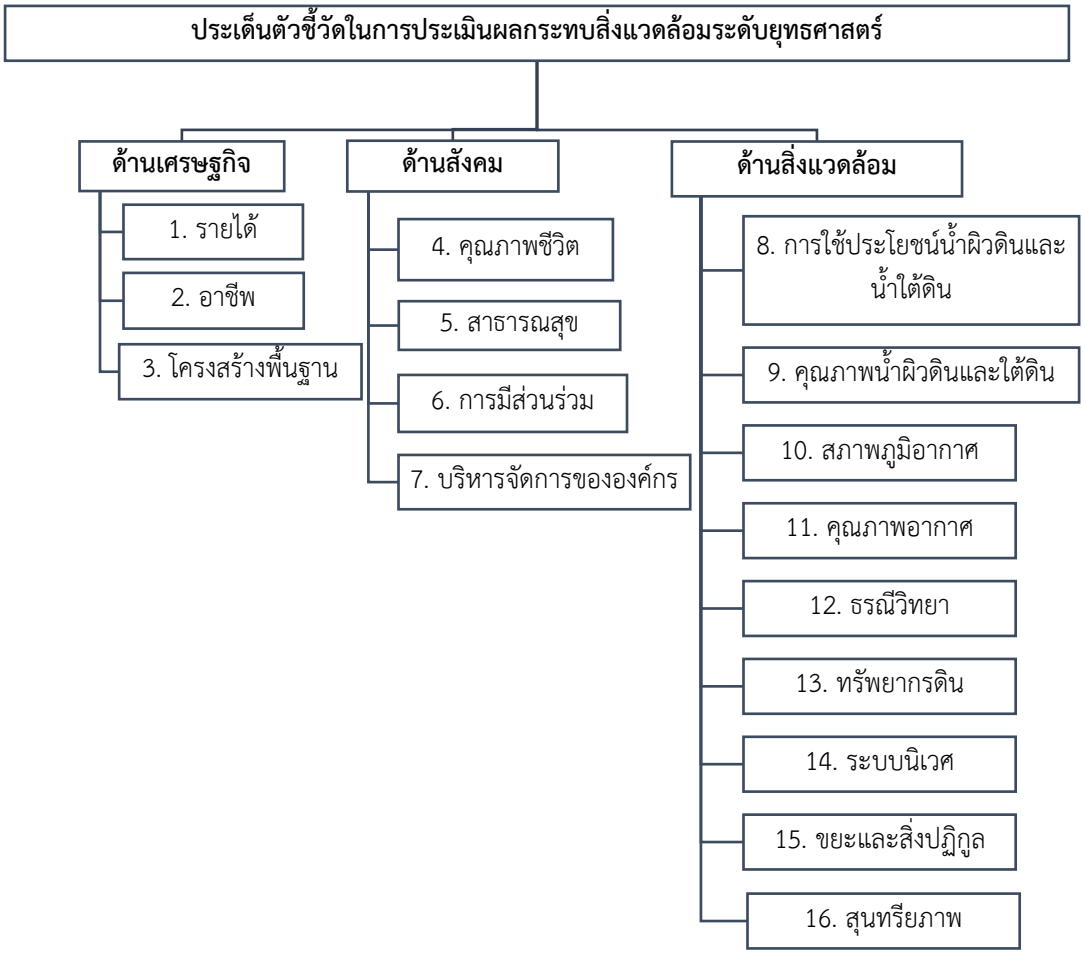

ภาพที่ 3 ประเด็นและตัวชี้วัดในการประเมิน

จากภาพที่ 3 ข้างต้น อาจอธิบายได้ว่า ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงด้านรายได้ การเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพ และการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ขณะที่ด้านสังคม จะเป็นการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของประชาชน การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณสุข การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน และการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในด้านสิ่งแวดล้อม เน้นที่การใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน การเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน สภาพภูมิอากาศ คุณภาพอากาศ ธรณีวิทยา ทรัพยากรดิน ระบบนิเวศ ขยะและสิ่งปฏิกูล และสุนทรียภาพ ดังนั้นผลการคำนวณค่าคะแนนการพิจารณาความสำคัญของประเด็นและตัวชี้วัดแต่ละด้านสามารถนำมาเรียงลำดับความสำคัญของประเด็นและตัวชี้วัดในแต่ละด้านจากมากไปน้อยได้ ดังแสดงในตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าน้ำหนักของตัวชี้วัดในการประเมิน

ลำดับที่	ตัวชี้วัด	ค่าน้ำหนัก
1	ตัวชี้วัดที่ 3 การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	0.467
2	ตัวชี้วัดที่ 4 การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของประชาชน	0.462
3	ตัวชี้วัดที่ 1 การเปลี่ยนแปลงด้านรายได้	0.384
4	ตัวชี้วัดที่ 14 การเปลี่ยนแปลงด้านระบบนิเวศ	0.301
5	ตัวชี้วัดที่ 10 การเปลี่ยนแปลงด้านสภาพภูมิอากาศ	0.234
6	ตัวชี้วัดที่ 7 การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	0.227
7	ตัวชี้วัดที่ 15 การเปลี่ยนแปลงด้านขยะและสิ่งปฏิกูล	0.218
8	ตัวชี้วัดที่ 6 การมีส่วนร่วมของประชาชน	0.176
9	ตัวชี้วัดที่ 2 การเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพ	0.149
10	ตัวชี้วัดที่ 5 การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณสุข	0.135
11	ตัวชี้วัดที่ 9 การเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน	0.043
	ตัวชี้วัดที่ 11 การเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพอากาศ	0.043
	ตัวชี้วัดที่ 12 การเปลี่ยนแปลงด้านธรณีวิทยา	0.043
	ตัวชี้วัดที่ 13 การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรดิน	0.043
	ตัวชี้วัดที่ 16 การเปลี่ยนแปลงด้านสุนทรียภาพ	0.043
12	ตัวชี้วัดที่ 8 การใช้ประโยชน์ของน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน	0.028

สำหรับค่าความสำคัญของประเด็นเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน ข้างต้นจะมีค่าความสำคัญเท่ากันทั้ง 3 ด้าน คือ 0.33 ดังตารางที่ 2 นี้

ตารางที่ 2 ค่าน้ำหนักของประเด็นในการประเมิน

ลำดับที่	ประเด็นและตัวชี้วัด (รายด้าน)	ค่าน้ำหนัก
1	ด้านเศรษฐกิจ	0.33
2	ด้านสังคม	0.33
3	ด้านสิ่งแวดล้อม	0.33
	รวม	1.00

ทางเลือกระดับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ระดับอำเภอ

จากข้อค้นพบที่สำคัญครั้งนี้ได้กำหนดทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาพื้นที่เป็น 3 ทางเลือก คือ

ทางเลือกที่ 1 มีการดำเนินการตามแผนและยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนสำหรับอำเภอนี้ทุกด้านที่ต้องประกอบด้วย 4 กิจการเป้าหมาย ได้แก่ 1) อุตสาหกรรมการเกษตร ประมงและกิจการที่เกี่ยวข้อง 2) กิจการโลจิสติกส์ 3) นิคมหรือเขตอุตสาหกรรม 4) กิจการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว ขณะที่ในทางเลือกที่ 2 มุ่งเน้นการดำเนินการ 3 กิจการเป้าหมาย ได้แก่ 1) อุตสาหกรรมการเกษตร ประมงและกิจการที่เกี่ยวข้อง 2) กิจการโลจิสติกส์ 3) กิจการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว ยกเว้น กิจการการนิคมหรือเขตอุตสาหกรรมในพื้นที่และที่สำคัญคือทางเลือกที่ 3 ต้องมุ่งเน้นการดำเนินการ 2 กิจการเป้าหมาย ได้แก่ 1) กิจการโลจิสติกส์ 2) อุตสาหกรรมการเกษตร ประมงและกิจการที่เกี่ยวข้อง ยกเว้น การดำเนินการนิคมหรือเขตอุตสาหกรรมและ กิจการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว ดังนั้นทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ดังกล่าวสามารถแสดงความสัมพันธ์ของทางเลือก ดังภาพที่ 4 ต่อไปนี้

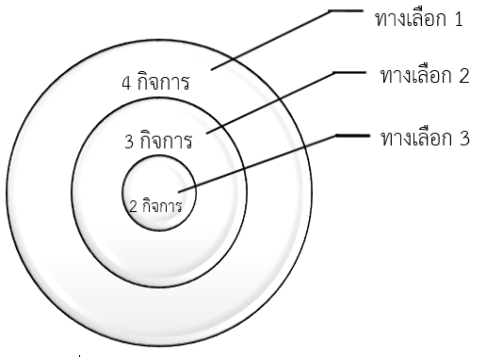

ภาพที่ 4 ทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

อนึ่ง เพื่อให้การกำหนดทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของอำเภอดังกล่าว ประสบความสำเร็จสามารถอธิบายเหตุผลของการกำหนดทางเลือกเช่นทางเลือก 1 ดำเนินการ 4 กิจการเป้าหมาย โดยมีเหตุผลสนับสนุนเพื่อความสอดคล้องและสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาของจังหวัดควรดำเนินการตามแผนครบทั้ง 4 กิจการเป้าหมาย ตามประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดตราด พ.ศ. 2561 – 2564 นอกจากนี้ในทางเลือก 2 ดำเนินการ 3 กิจการเป้าหมาย และมีเหตุผลสนับสนุนเนื่องจากตำแหน่งที่ตั้งของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแห่งนี้มีพื้นที่ติดทะเล หากมีการจัดตั้งนิคมหรือเขตอุตสาหกรรมอาจมีความเสี่ยงต่อการทำลายทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่งได้ จึงไม่เหมาะสมกับการดำเนินการกิจการเช่นที่นำเสนอ ที่สำคัญยิ่งคือทางเลือก 3 ดำเนินการ 2 กิจการเป้าหมาย ซึ่งมีเหตุผลสนับสนุนเนื่องจากผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด พ.ศ. 2557 – 2560 ที่ผ่านมา ที่สะท้อนว่าจังหวัดนี้ยังประสบกับปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการท่องเที่ยว จึงยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินกิจการนี้

ผลการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของอำเภอนี้ ตามทางเลือก 1 หรือการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดทั้งหมด ดำเนินกิจการ 4 กิจการเป้าหมาย จะเห็นว่ามีค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักผลกระทบระยะสั้น เท่ากับ 0.644 และผลกระทบระยะยาว เท่ากับ 0.724 ผลรวมการประเมินระดับผลกระทบ เท่ากับ 1.368 โดยด้านเศรษฐกิจ มีผลกระทบในเชิงบวกรวม เท่ากับ 5.000 ด้านสังคมมีผลกระทบในเชิงบวกรวม

น้ำหนักผลกระทบระยะสั้น เท่ากับ 0.185 และผลกระทบระยะยาว เท่ากับ 0.485 ผลรวมการประเมินระดับผลกระทบ เท่ากับ 0.670 โดยด้านเศรษฐกิจ มีผลกระทบในเชิงบวกรวม เท่ากับ 3.934 ด้านสังคมมีผลกระทบในเชิงบวกรวม เท่ากับ 0.405 ด้านสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบเชิงลบรวม เท่ากับ -3.669 รายละเอียดดังตารางที่ 4 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ผลการประเมินทางเลือก 1

ประเด็นและตัวชี้วัด	ค่าน้ำหนักผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลกระทบระยะสั้น		ผลกระทบระยะยาว	
		คะแนน	คะแนนถ่วงน้ำหนัก	คะแนน	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
ด้านเศรษฐกิจ					
1. การเปลี่ยนแปลงด้านรายได้	0.384	2	0.768	3	1.152
2. การเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพ	0.149	2	0.298	3	0.447
3. การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	0.467	2	0.934	3	1.401
รวม			2.000		3.000
ด้านสังคม					
4. การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของประชาชน	0.462	-1	-0.462	1	0.462
5. การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณสุข	0.135	1	0.135	2	0.270
6. การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน	0.176	1	0.176	-3	-0.528
7. การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	0.227	1	0.227	-1	-0.227
รวม			0.076		-0.023
ด้านสิ่งแวดล้อม					
8. การใช้ประโยชน์น้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน	0.028	-1	-0.028	-2	-0.056
9. เปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน	0.043	-1	-0.043	-3	-0.129
10. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	0.234	-1	-0.234	-2	-0.468
11. การเปลี่ยนแปลงคุณภาพอากาศ	0.043	-2	-0.086	-3	-0.129
12. การเปลี่ยนแปลงด้านธรณีวิทยา	0.043	0	0	-1	-0.043
13. การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรดิน	0.043	-1	-0.043	-2	-0.086
14. การเปลี่ยนแปลงด้านระบบนิเวศ	0.301	-1	-0.301	-2	-0.602

15. การเปลี่ยนแปลงด้านขยะและสิ่งปฏิกูล	0.218	-3	-0.654	-3	-0.654
16. การเปลี่ยนแปลงด้านสุนทรียภาพ	0.043	-1	-0.043	-2	-0.086
รวม			-1.432		-2.253
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	0.333	2.000		3.000	
ผลกระทบด้านสังคม	0.333	0.076	0.644	-0.023	0.724
ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	0.333	-1.432		-2.253	
รวมผลการประเมินระดับผลกระทบจากทางเลือก 1					1.368

ตารางที่ 4 ผลการประเมินทางเลือก 2

ประเด็นและตัวชี้วัด	ค่าน้ำหนักผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลกระทบระยะสั้น		ผลกระทบระยะยาว	
		คะแนน	คะแนนถ่วงน้ำหนัก	คะแนน	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
ด้านเศรษฐกิจ					
1. การเปลี่ยนแปลงด้านรายได้	0.384	1	0.384	2	0.768
2. การเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพ	0.149	1	0.149	2	0.298
3. การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	0.467	2	0.934	3	1.401
รวม			1.467		2.467
ด้านสังคม					
4. การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของประชาชน	0.462	-1	-0.462	1	0.462
5. การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณสุข	0.135	1	0.135	2	0.270
6. การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน	0.176	1	0.176	-1	-0.176
7. การบริหารจัดการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	0.227	1	0.227	-1	-0.227
รวม			0.076		0.329
ด้านสิ่งแวดล้อม					
8. การใช้ประโยชน์น้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน	0.028	0	0	-1	-0.028
9. เปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน	0.043	0	0	-1	-0.043

10. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	0.234	-1	-0.234	-2	-0.468
11. การเปลี่ยนแปลงคุณภาพอากาศ	0.043	-1	-0.043	-2	-0.086
12. การเปลี่ยนแปลงด้านธรณีวิทยา	0.043	0	0	-1	-0.043
13. การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรดิน	0.043	0	0	-1	-0.043
14. การเปลี่ยนแปลงด้านระบบนิเวศ	0.301	-2	-0.602	-3	-0.903
15. การเปลี่ยนแปลงด้านขยะและสิ่งปฏิกูล	0.218	-2	-0.436	-3	-0.654
16. การเปลี่ยนแปลงด้านสุนทรียภาพ	0.043	-1	-0.043	-2	-0.043
รวม			-1.358		-2.311
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	0.333	1.467		2.467	
ผลกระทบด้านสังคม	0.333	0.076	0.185	0.329	0.485
ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	0.333	-1.358		-2.311	
รวมผลการประเมินระดับผลกระทบจากทางเลือก 2					0.670

ตารางที่ 5 ผลการประเมินทางเลือก

ประเด็นและตัวชี้วัด	ค่าน้ำหนักผู้ทรงคุณวุฒิ	ผลกระทบระยะสั้น		ผลกระทบระยะยาว	
		คะแนน	คะแนนถ่วงน้ำหนัก	คะแนน	คะแนนถ่วงน้ำหนัก
ด้านเศรษฐกิจ					
1. การเปลี่ยนแปลงด้านรายได้	0.384	0	0	-1	-0.384
2. การเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพ	0.149	0	0	-1	-0.149
3. การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	0.467	2	0.934	1	0.467
รวม			0.934		-0.066
ด้านสังคม					
4. การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของประชาชน	0.462	0	0	-1	-0.462
5. การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณสุข	0.135	1	0.135	1	0.135
6. การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน	0.176	1	0.176	-1	-0.176
7. การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	0.227	1	0.227	-1	-0.227
รวม			0.538		0.730
ด้านสิ่งแวดล้อม					
8. การใช้ประโยชน์น้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน	0.028	0	0	0	0

9. เปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน	0.043	0	0	-1	-0.043
10. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	0.234	0	0	-1	-0.234
11. การเปลี่ยนแปลงคุณภาพอากาศ	0.043	0	0	-1	-0.043
12. การเปลี่ยนแปลงด้านธรณีวิทยา	0.043	0	0	-1	-0.043
13. การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรดิน	0.043	0	0	-1	-0.043
14. การเปลี่ยนแปลงด้านระบบนิเวศ	0.301	-1	-0.301	-3	-0.903
15. การเปลี่ยนแปลงด้านขยะและสิ่งปฏิกูล	0.218	-2	-0.436	-1	-0.218
16. การเปลี่ยนแปลงด้านสุนทรียภาพ	0.043	0	0	-1	-0.043
รวม			-0.737		-1.570
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	0.333	0.934		-0.066	
ผลกระทบด้านสังคม	0.333	0.538	0.735	0.730	-0.906
ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	0.333	-0.737		-1.570	
รวมผลการประเมินระดับผลกระทบจากทางเลือก 3					-0.171

ขณะที่ตามทางเลือก 3 หรือการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด 2 กิจการเป้าหมาย จะเห็นว่ามีค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักผลกระทบระยะสั้น เท่ากับ 0.735 และผลกระทบระยะยาว เท่ากับ -0.906 ผลรวมการประเมินระดับผลกระทบ เท่ากับ -0.171 โดยด้านเศรษฐกิจ มีผลกระทบในเชิงบวกรวมเท่ากับ 0.868 ด้านสังคมมีผลกระทบในเชิงบวกรวมเท่ากับ 1.268 ด้านสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบเชิงลบรวมเท่ากับ -2.307 รายละเอียดดังตารางที่ 5 ข้างต้น

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนครั้งนี้ได้แสดงผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นตามทางเลือกทั้ง 3 ผลกระทบระยะสั้น (1-5 ปี) และผลกระทบระยะยาว (6 ปีขึ้นไป) โดยการให้ค่าคะแนนตามประเด็นตัวชี้วัด 3 ด้าน จากนั้นนำคะแนนระดับผลกระทบคูณค่าความสำคัญจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิได้ผลรวมคะแนนผลกระทบในแต่ละทางเลือกเพื่อให้ทราบผลกระทบโดยรวมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามทางเลือกดังกล่าว ตัวอย่างเช่นทางเลือก 1 คือ ดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดตราดทุกด้านใน 4 กิจการเป้าหมาย จะเกิดผลกระทบในระยะสั้น (1-5 ปี) เชิงบวก (0.644) และผลกระทบระยะยาว (6 ปีขึ้นไป) เชิงบวก (0.724) คะแนนรวมการประเมินผลกระทบจากทางเลือก 1 มีทิศทางการส่งผลกระทบเชิงบวก (1.368) แสดงถึงการเกิดผลดีต่อการพัฒนาพื้นที่ ทางเลือก 2 ดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดใน 3 กิจการเป้าหมาย จากการประเมิน พบว่า ในระยะสั้น (1-5 ปี) ทางเลือกนี้ส่งผลกระทบเชิงบวก (0.185) และในระยะยาว (6 ปีขึ้นไป) ได้ส่งผลกระทบเชิงบวกเช่นเดียวกัน (0.485) ที่มีคะแนนรวม เท่ากับ 0.670

ดังนั้น การดำเนินการตามทางเลือก 2 ในภาพรวมจึงส่งผลกระทบเชิงบวกแต่น้อยกว่าทางเลือก 1 และทางเลือก 3 ที่ดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจฯ ใน 2 กิจการเป้าหมาย กล่าวคือในระยะสั้น

(1-5 ปี) จะเกิดผลกระทบเชิงบวก (0.735) แต่ในระยะยาว (6 ปีขึ้นไป) เกิดผลกระทบเชิงลบ (-0.906) แต่เมื่อพิจารณารวมผลการประเมินระดับผลกระทบของทางเลือก 3 จะเกิดผลกระทบเชิงลบ (-0.171) แสดงว่าการดำเนินการตามทางเลือก 3 มีผลกระทบเชิงลบมากกว่าผลกระทบเชิงบวก ดังนั้น ทางเลือก 3 จึงไม่เหมาะสมกับการพัฒนาพื้นที่

ที่น่าสังเกตคือความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ จะเห็นว่าการพัฒนาจะส่งผลกระทบเชิงบวกในด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมมาก เช่นจะส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมากที่สุด (ร้อยละ 87.50) อันดับที่สองคือผลเชิงบวกต่อการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ร้อยละ 66.67) อันดับที่สามคือผลเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณสุข (ร้อยละ 58.33) ขณะที่ในด้านผลกระทบเชิงลบจะเห็นว่าจะส่งผลกระทบเชิงลบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านระบบนิเวศมากที่สุด (ร้อยละ 100) อันดับที่สองคือผลกระทบเชิงลบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล (ร้อยละ 95.83) อันดับที่สามคือผลกระทบเชิงลบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพอากาศ (ร้อยละ 87.50) ขณะที่ผลการประเมินและผลจากการสัมภาษณ์นี้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในพื้นที่อื่น ๆ เช่นที่ให้ความสำคัญกับผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมของการพัฒนาเป็นลำดับต้น ๆ (ดวงรัชนี เต็งสกุล และจำลอง โพธิ์บุญ, 2558) เพราะการพัฒนาตามทางเลือกที่ 1 จะส่งผลกระทบสะสมทางบวกในด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน และการเปลี่ยนแปลงด้านรายได้ ด้านสังคม การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณสุข ด้วยเหตุผลนี้ควรสร้างโอกาสการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว ถึงแม้การพัฒนาจะมีผลกระทบเชิงลบบางประเด็นในช่วงเริ่มต้นการพัฒนาแต่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคาดว่าการพัฒนาต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและบรรเทาผลกระทบเชิงลบพร้อมทั้งส่งเสริมผลกระทบเชิงบวกที่อาจจะเกิดขึ้น (จิรนนท์ พุทธา, 2558) เพราะการนำยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษมาใช้ทั้งหมด เป็นทางเลือกที่มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัด เนื่องจากก่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจ เช่น ส่งเสริมการค้า การลงทุน และการจ้างงาน ส่งผลให้เศรษฐกิจของจังหวัดมีการเจริญเติบโตยิ่งขึ้น และเสนอแนะว่า ควรมีมาตรการที่สำคัญในการป้องกันและบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้น เช่น เตรียมความพร้อมและมาตรการสนับสนุนช่วยเหลือผู้ประกอบการในพื้นที่ การควบคุมดูแลและจัดระเบียบการจ้างงานแรงงานจากภายนอกและการเฝ้าระวังติดตามและตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนครั้งนี้ ส่งผลให้รัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเตรียมความพร้อมในการกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่ เช่น การเขียนโครงการและจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาตามแผนงานที่วางไว้ วางแผนการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ การจัดสรรเวลาและงบประมาณในการสนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรเข้าร่วมศึกษาด้านภาษาและการสื่อสารของประเทศใกล้เคียง สำหรับผู้ประกอบการและนักลงทุนจะได้มีการเตรียมแผนการดำเนินงาน เช่น ควรวางแผนกิจการของตนเองให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ วางแผนงานและระยะการดำเนินการลงทุน

งบประมาณการลงทุนให้สอดคล้องกับการพัฒนาของพื้นที่และศึกษาสิทธิประโยชน์และระเบียบการประกอบกิจการในพื้นที่ให้ชัดเจนและแม่นยำ ขณะที่ผู้นำชุมชนและตัวแทนประชาชนควรมีการประชุมวางแผนทิศทางการดำเนินการและบทบาทของประชาชนต่อการพัฒนา

มีแผนการดำเนินการติดตามตรวจสอบการดำเนินการกิจการ มาตรการรับมือการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการพัฒนาในพื้นที่

รัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรจัดตั้งหน่วยงานรับเรื่องร้องเรียนและให้คำปรึกษาเรื่องการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ สำรวจความต้องการและทิศทางการพัฒนาที่ประชาชน และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาในทุกครั้ง ขณะที่ผู้ประกอบการและนักลงทุนควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ควรชี้แจงและเปิดเผยข้อเท็จจริงของข้อมูลการดำเนินกิจการตลอดจนผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากกิจการแก่ประชาชนในพื้นที่และร่วมกับหาแนวทางในการส่งเสริมและบรรเทาผลกระทบ และสำรวจความพึงพอใจและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินกิจการ รวมทั้งผู้นำชุมชนและประชาชนควรเตรียมความพร้อมด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาในพื้นที่และการปรับตัวให้เข้ากับการพัฒนามีกิจกรรมการพัฒนาทักษะการสื่อสารและภาษา การพัฒนาฝีมือที่เป็นเอกลักษณ์เพื่อสร้างแรงจูงใจในการจ้างงานมากขึ้น และการให้ข้อมูลและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลข้อเท็จจริงเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาต่อไป

References

United Nations Thailand. (2015). Thailand's Sustainable Development Goals. Retrieved from https://www.un.or.th/globalgoals/th/the-goals/

Kanokporn Sawangjang. (2008). Progressive Environmental Assessment. Department of Environmental Science Faculty of Science Silpakorn University, Nakhon Pathom.

Chamlong Poboon. (2017). Environmental assessment. All in one printing, Bangkok.

Jiranon Puttha and Chamlong Poboon. (2015). Strategic Environmental Assessment (SEA) of the Special Economic Zones Development Strategy: A Case Study of Kanchanaburi Province. Master of Science Thesis (Environmental management). National Institute of Development Administration, Bangkok.

Duangratchanee Tengsakul and Chamlong Poboon. (2015). Strategic Environmental Assessment of the Special Economic Zones Development Strategic Plan. Chiang Saen District Chiang Rai Province. Master of Science thesis (Environmental management). National Institute of Development Administration, Bangkok.

Received 22/04/2563
Revised 9/10/2563
Accepted 30/10/2563

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

ผลของโปรแกรมสอนการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานผ่านสื่อวิดิทัศน์ ที่มีต่อระดับความรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสิริรัตนาธร

เอกรัก ไชยสถาน[1], อภินันท์ จุลดิษฐ์[2]

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โรงเรียนสิริรัตนาธร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2
กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์[1,2]

E-mail: eakarak@srt.ac.th[1], psdanj@gmail.com[2]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เรื่อง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมสอนการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานผ่านสื่อวิดิทัศน์ ที่มีต่อระดับความรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสิริรัตนาธร ปีการศึกษา 2562 กลุ่มตัวอย่างได้มาด้วยวิธีคัดเลือกด้วยวิธี สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 2 ห้องเรียน แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test dependent และ t-test independent ผลการวิจัยพบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนผ่านสื่อวิดีทัศน์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.36 คะแนน และ 15.66 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การทดสอบหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.66 คะแนน และ 14.36 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง กับคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมพบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน, สื่อวิดิทัศน์, CPR, โรงเรียนสิริรัตนาธร

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

The Effect of Teaching Program in Cardiopulmonary Resuscitation (CPR) through Video Toward the Knowledge Level of Mathayomsuksa III Students of Sirirattanathon School

Eakarak Chaiyasatarn[1], Apinan Julladit[2]
Health and Physical Education Department, Sirirattanathorn School, Secondary Educational Service Area Office 2
Division of Student Affairs, Kasetsart University[1,2]
E-mail: eakarak@srt.ac.th[1], psdanj@gmail.com[2]

ABSTRACT

The research on the effect of teaching program in cardiopulmonary resuscitation (CPR) through Video toward the knowledge level of Mathayomsuksa III Students of Sirirattanathon School aims to study the effect of the teaching program. The population used in this research is Simple random sampling of 2 classrooms divided into experimental group, 1 classroom and control group, 1 lesson for statistical analysis. Deviation data depends on the t-test and the t-independent test. The results show that the pre-test and post-test of students the scores received 9.36 points and 15.66 points respectively, and when comparing between the scores before and after the study, it was found that the scores were evaluated and the learning achievement was statistically significant at the .05 level. The control group had debt collection scores of 15.66 points and 14.36 points respectively. The post-test scores of the experimental group students and the post-test scores of the students in the control group showed that the post-test scores of the experimental group students were significantly higher than the control group at the level of .05

Keywords: cardiopulmonary resuscitation, video, CPR, Sirirattanathon School

บทนำ

ภาวะหัวใจหยุดเต้นเป็นภาวะวิกฤติ จำเป็นต้องทำการกู้ชีพ เป็นหัตถการที่มีความสำคัญต่อการ รอดชีวิตของผู้ป่วย และความสำเร็จของการกู้ชีพนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการที่เรียกว่า “ห่วงโซ่ชีวิต” ได้แก่ Early access, early CPR, early defibrillation และ early advance care การปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้ช่วยเหลือจะต้องเป็นผู้ที่สามารถหาสาเหตุของภาวะหัวใจหยุดเต้น และให้ การช่วยเหลือได้อย่าง ทันท่วงทีจึงอาศัยความรู้และทักษะความชำนาญเพียงพอ (ศิริพร ปิติมานะอารี, 2539) แต่ภาพความเป็นจริงภาวะวิกฤติเกิดขึ้นที่ใดก็ได้ บุคคลแรกที่พบผู้ป่วยอาจเป็นใครก็ได้และมักจะสร้างความเครียดให้กับผู้ช่วยเหลืออย่างมาก สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนเรื่องการช่วยพื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ตามมาตรฐานการเรียนรู้ พ 5.1 ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้ยา สารเสพติด และความรุนแรง ตัวชี้วัด พ 4.1 ม3/5 แสดงวิธีการช่วยฟื้นคืนชีพอย่างถูกวิธี (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551) โดยมีสาระสำคัญ คือ การช่วยฟื้นคืนชีพอย่างถูกวิธีซึ่งจะสามารถช่วยให้ผู้ป่วยปลอดภัยก่อนได้รับการรักษาจากบุคลากรทางการแพทย์ โดยจะต้องรู้จักวิธีการที่ถูกต้อง และปฏิบัติอย่างระมัดระวังจึงจะเกิดความปลอดภัยสำหรับผู้ป่วย แต่การจัดการเรียนการสอนเรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานจะอยู่ในภาคปลายของปีการศึกษาเพราะเวลาเรียนมีน้อยมาก

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการให้ความรู้เรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานบุคคลที่มีภาวะหัวใจหยุดเต้น พบว่า รูปแบบการสอนมีหลากหลายรูปแบบ เช่น อบรมโดยวิทยากรบรรยายและฝึกปฏิบัติตามวิธีดั้งเดิม การใช้สื่อวีดิทัศน์สำหรับศึกษาด้วยตนเองร่วมกับหุ่นจำลองฝึกทักษะกดหน้าอก การใช้สถานการณ์จำลองฝึกปฏิบัติและเรียนผ่านเวบไซต์ (Web-based self- learning) (สุมน คณานิตย์, 2562)

โรงเรียนสิริรัตนาธร เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขึ้นพื้นฐาน เปิดสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นอัตลักษณ์ของผู้เรียนให้เป็นผู้ที่ “รับผิดชอบ มีวินัย จิตอาสา สามัคคี” นอกจากจะเรียนรู้ทางด้านวิชาการแล้ว ยังมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะชีวิต เพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพเป็นทักษะชีวิตที่สำคัญอีกทักษะหนึ่งไม่น้อยไปกว่าทักษะทางด้านเทคโนโลยี ที่ควรพัฒนาควบคู่กัน ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า ในปัจจุบันได้มีการนำข้อดีของเทคโนโลยีมาใช้ในการในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความสนใจเพิ่มขึ้น การเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากง่ายต่อการพกพา และสะดวกต่อการใช้งาน เข้าถึงคนทุกเพศทุกวัยไม่ว่าจะอยู่ในสถานที่ไหนก็ตามประกอบกับช่วงปิดเทอมนักเรียนมีเวลาว่าง ควรฝึกนิสัยให้รักการเรียนรู้ มีทักษะทางเทคโนโลยี ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จึงสนใจที่จะศึกษาผลของโปรแกรมสอนการช่วยเหลือขั้นพื้นฐานภาวะหัวใจหยุดเต้นต่อความรู้และทักษะการช่วยเหลือขั้นพื้นฐานในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมสอนการช่วยเหลือขั้นพื้นฐานภาวะหัวใจหยุดเต้นต่อความรู้และทักษะการช่วยเหลือขั้นพื้นฐานในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

สมมติฐานการศึกษา

1. คะแนนสอบก่อนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกัน
2. คะแนนสอบก่อนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองมีความแตกต่างกัน
3. คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสิริรัตนาธร ปีการศึกษา 2562 กลุ่มตัวอย่างได้มาด้วยวิธีคัดเลือกด้วยวิธี สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)จำนวน 2 ห้องเรียน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบก่อนเรียน
2. แบบทดสอบหลังเรียน
3. โปรแกรมสอนการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติดังนี้ ด้วยสถิติแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) t-test dependent และ t-test independent

ขั้นตอนการวิจัย

1. ผู้วิจัยศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของการเรียนเรียน
2. ผู้วิจัยคัดเลือกคลิปประกอบการสอน CPR
3. กลุ่มทดลองจะทำแบบทดสอบก่อนเรียน ในช่วงปิดภาคเรียน ก่อนที่จะเปิดภาคเรียนประมาณ 1 สัปดาห์ เมื่อทำเสร็จแล้ว ให้ดูคลิป เมื่อเปิดเทอมครูจะสอนทบทวน 1 รอบ และทำแบบทดสอบหลังเรียน
4. กลุ่มควบคุม จะทำแบบทดสอบก่อนเรียนในห้องเรียนปกติ และเรียนด้วยวิธีการบรรยาย สาธิตตามปกติซึ่งใช้เวลาเรียนประมาณ 3 คาบ (3 สัปดาห์) และทำแบบทดสอบหลังเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ร่นระยะเวลาในการเรียนได้
2. นักเรียนเกิดนิสัยการเรียนรู้ ได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม มีความกระตือรือร้น
3. คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที และระดับนัยสำคัญทางสถิติ ของการทดสอบเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
ทดลอง	44	9.36	2.910	0.439
ควบคุม	44	8.52	2.565	0.387

จากตารางที่ 1 พบว่า การทดสอบก่อนเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.36 คะแนน และ 8.52 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบก่อนเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง กับ คะแนนสอบก่อนเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที และระดับนัยสำคัญทางสถิติ ของการทดสอบเปรียบเทียบคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
ทดลอง	44	15.66	3.979	0.599
ควบคุม	44	14.36	3.705	0.559

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.66 คะแนน และ 14.36 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง กับ คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุม พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

พบว่า คะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.52 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนผ่านสื่อวิดีทัศน์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.36 คะแนน และ 15.66 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าหลังการจัดการเรียนการสอนของทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกู้ชีพขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน

การทดสอบก่อนเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.36 คะแนน และ 8.52 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบก่อนเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง กับ คะแนนสอบก่อนเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงกว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความรู้พื้นฐานที่เท่ากัน สอดคล้องกับ วราพรรณ เพ็งแจ่ม ที่ได้ทำการศึกษาความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม ศึกษา เขต 31 จังหวัดนครราชสีมา พบว่านักเรียนมีความรู้ในการกระทำช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 75.97 และผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความรู้การช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานไม่ต่างกัน

การทดสอบหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.66 คะแนน และ 14.36 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง กับ คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมพบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ปาจรีย์ ตรีนนท์ และคณะ (2562) ได้ศึกษาผลของการใช้สื่อการเรียนรู้แอพพลิเคชั่นเพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานหลังการใช้สื่อการเรียนรู้แอพพลิเคชั่น เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทักษะการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐานหลังการใช้สื่อการเรียนรู้แอพพลิเคชั่น เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อการเรียนรู้แอพพลิเคชั่นในการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก (M=4.47, SD=0.12) ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าสื่อการเรียนรู้แอพพลิเคชั่นในการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน ทำให้นักเรียนมีความรู้และช่วยพัฒนาทักษะในการช่วยฟื้นคืนชีพขั้นพื้นฐาน เพื่อให้นักเรียนสามารถช่วยผู้ที่มีภาวะหัวใจหยุดเต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ เพ็ญพักตร์ ไชยสงเมือง และชัจคเณศ์ แพรขาว ได้ศึกษาผลของโปรแกรมสอนการช่วยเหลือขั้นพื้นฐานภาวะหัวใจหยุดเต้นต่อความรู้และทักษะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนมัธยมประจำจังหวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้และทักษะก่อนและหลังได้รับโปรแกรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ ควรนำโปรแกรมสอนไปใช้ในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาเพื่อเผยแพร่ความรู้และทักษะให้กว้างขวางยิ่งขึ้นและผลักดันสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายเพื่อให้เกิดหลักสูตรการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั่วประเทศ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำเสนอข้อมูลความพึงพอใจในการเรียน

2. เปรียบเทียบผลของการฝึกทักษะปฏิบัติ ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีที่แตกต่างกัน

References

Pajaree Treenon.(2 0 1 9). And basic resuscitation skills for high school students. **Journal of Nursing and Health Care** Vol. 37 No. 3: July - September 2019.

Penpak, Chaisongmuang and Chakkanet Prae Khao. Effect of Cardiac Arrest Basic Assistance Teaching Program on Knowledge and Skills of High School Students at a Provincial High School in the Northeast. **Academic Conference Document Presentation of Graduate Studies Research National and international 2017**. Khon Kaen University

Warapan Pengcham. Knowledge of basic resuscitation of Mathayomsuksa 5 students under the Secondary Educational Service Area Office, Region 31, Nakhon Ratchasima Province. **Journal of the Private Institute of Higher Education Association of Thailand**. Year 6 No. 2 July - December 2017

Sumon Kananit 2019. The Effect of the Basic Cardiac Resuscitation Teaching Program on Knowledge, Skills and Perception of high school students. **Proceeding of the 7th National Academic Conference of Muban Chombueng Rajabhat University** on March 1, 2019.

Retraction

Received 2/10/2563
Revised 15/10/2563
Accepted 10/11/2563

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

การสร้างความแข็งแกร่งให้การท่องเที่ยวชุมชนด้วยดิจิตอลแพลทฟอร์ม

ศุจิมน มังคลรังษี[1] , อรุณ รักธรรม[2] , เพ็ญศรี ฉิรินัง[2] , สมพร เฟื่องจันทร์[2]
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ [1,2]
Email: khunsujimo@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ศึกษา สภาวการณ์ หาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านการตลาดด้วยดิจิตอลแพลทฟอร์ม ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการตลาดท่องเที่ยวชุมชน และ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้รู้ที่ให้ข้อมูล คือผู้ประกอบการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน และตัวแทนหน่วยงานการท่องเที่ยวในพื้นที่ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์ รวมข้อมูลจากเอกสาร และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า สภาวการณ์การท่องเที่ยว ชบเชาต่อเนื่องติดกันหลายปี ส่งผลทำให้ผู้ประกอบการมีรายได้ลดลง ลักษณะการบริการ เช่น ที่พัก ร้านอาหาร สวนสนุก-สวนน้ำ กิจกรรมริมชายหาด นวด เรือเช่า กีฬาทางน้ำ และขี่ม้า ผู้ประกอบการมีการปรับใช้เทคโนโลยีในกิจการในระดับที่แตกต่างกันไป การปรับใช้เทคโนโลยีในกิจเป็นกิจการประเภทที่พัก ภัตคารอาหาร สวนสนุก ส่วนกิจการขนาดเล็กชาวบ้านยังขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านการตลาดและการปรับใช้เทคโนโลยี จะไม่ได้ใช้เทคโนโลยีในกิจการฯ การใช้เทคโนโลยีของนักท่องเที่ยวเป็นส่วนสำคัญในการตัดสินใจท่องเที่ยว เช่น หาข้อมูล เปรียบเทียบ อ่านความคิดเห็น ตัดสินใจ ชำระค่าบริการ และให้ความคิดเห็นติชม ผ่านช่องทางออนไลน์ เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานด้านการตลาดด้วยดิจิตอลแพลทฟอร์ม ควรให้การสนับสนุน และให้ความรู้กลุ่มผู้ประกอบการ ที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านการตลาด และการปรับใช้เทคโนโลยีในกิจการท่องเที่ยว เนื่องจาก ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน คือความพร้อมของผู้ประกอบการ โดย เฉพาะกลุ่มขนาดเล็ก จึงคิดว่าควรให้ผู้ที่มีส่วนได้เสียในทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว รวมทั้งจัดให้มีการอบรมให้ข้อมูลผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว และเพื่อพัฒนาศักย ภาพของผู้ประกอบการ

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวชุมชน, หัวหิน-ชะอำ, ดิจิตอลแพลทฟอร์ม การตลาด

Retraction

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

Strengthening Community Based Tourism with Digital Platform

Sujimon Mungkalarungsi[1], Arun Raktham[2], Pensri Chirinang[2], Somporn Fuangchan[2]
College of Innovative Management Rajamangala University of Technology Rattanakosin[1,2]
Email: khunsujimo@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to study current situation, to find ways to develop a marketing operation based on a digital platform, to study problems and obstacles in community-based tourism marketing operation and to develop participatory process in community-based tourism management. This is a qualitative research. Data was collected from key stakeholders that were local tourism entrepreneur, tourist, community leaders, official tourism staff and collected by in-dept-interviewing, observation, and documentary researching and conducting content analysis. Findings are current tourism situations has been declining constantly for years therefore decreasing in income of local entrepreneurs. Types of service are accommodation, restaurant, theme park, water park, beach activities, massage, boat rental and horse riding. Level of technology adoption are varied. Technology adoption for accommodation, restaurant, theme park is common while small local entrepreneurs rarely adopt technology in their business due to lack of understanding and knowledge of both marketing and technology adoption. Using technology by tourists is an important part of making purchasing decision, tourists use technology to find information, compare, analyze, make decision, pay and give feedback through various online channels. Key challenges in developing marketing operation based on digital platform are the readiness of small local tourism entrepreneurs therefore the direction to develop marketing operation based on digital platform are to support local entrepreneurs on educating both marketing, technology adoption as well as other necessary skills. Thus, all key stakeholders both from private and public sectors should be involved in shaping directions and participating in administrating as well as managing local tourism together with educating and training all the stakeholders to have the same understanding on developing local tourism and to develop local entrepreneur's potential.

Keywords: Community Based Tourism Huahin Cha-am Digital Platform Marketing

Retraction

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

บทนำ

ในแต่ละปีประเทศไทยมีรายได้จากภาษีการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อมมากกว่า 401.3 พันล้านบาท ประเทศไทยมีรายได้มากว่า 2.23 ล้านล้านบาท ในปี 2558 คิดเป็นร้อยละ 17 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการจ้างงานกว่า 4.4 ล้านคน ซึ่งคิดเป็น 11.7% ของจำนวนแรงงานทั้งหมดของประเทศ การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างมาก (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560)

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังมีความท้าทายอยู่หลายด้านที่สำคัญ ในระดับมหาภาคคือ ประสบปัญหาด้านความยั่งยืนของทรัพยากรท่องเที่ยว ปัญหาภาพลักษณ์ด้านความปลอดภัย ความสะอาดถูกสุขอนามัยของแหล่งท่องเที่ยว คุณภาพมาตรฐานการให้บริการของธุรกิจท่องเที่ยว และการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560) ทางด้านผู้ประกอบการระดับชุมชน หรือผู้ประกอบการท่องเที่ยวขนาดเล็ก ยังต้องเผชิญกับความท้าทายสำคัญคือ ปัญหาด้านการตลาด ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาสินค้าและบริการไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว การส่งเสริมการตลาด ช่องทางการประชาสัมพันธ์และจัดจำหน่าย ขั้นตอนในการให้บริการ รวมไปถึงความรู้ความสามารถของบุคลากรการท่องเที่ยวหรือตัวผู้ประกอบการเอง ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การตลาด และภาษา ซึ่งยังขาดการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องจากภาครัฐ (ณัฏฐินี ทองดี และ กนก บุญศักดิ์, 2560, หน้า 127-134)

การพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศให้มีความแข็งแกร่ง กล่าวคือมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ สวยงาม การท่องเที่ยวมีความสะดวกสบาย มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี ที่ดึงดูดทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติมาท่องเที่ยว มาสัมผัสธรรมชาติที่สวยงาม วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และสร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างยั่งยืนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งเป็นการท่องทียวที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ การท่องเที่ยวชุมชนช่วยสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ พัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างและพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานราก และเป็นกลไกในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างแท้จริง นอกเหนือจากความท้าทายทางดด้านความรู้ความเข้าใจของบุคลากรการท่องเที่ยวหรือตัวผู้ประกอบการ ในด้านการบริหารจัดการ การตลาด และทางด้านภาษา ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีในด้านต่างๆ และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสำคัญของโลก (Mega Trends) ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป ซึ่งส่งผลโดยตรงต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวผู้ประกอบการท่องเที่ยวจึงควรต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับเทรนและความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้น (แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564)

การวิจัยนี้ ทำการศึกษา เพื่อสร้างเครื่องมือสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อเสริมความแข็งแกร่งให้การจัดการท่องเที่ยวชุมชน โดยการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชน โดยเฉพาะด้านการตลาดตามนโยบายเศรษฐกิจดิจิตอลและแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวชุมชน ในรูปแบบดิจิตอลแพลทฟอร์มหรือเครื่องมือที่รองรับการใช้งานบนอินเตอร์เน็ต (Internet Based Tools) เป็นการเพิ่มศักยภาพให้บริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนได้ดีขึ้น และเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความแข็งแกร่งและยั่งยืนให้กับชุมชน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเลือกพื้นที่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เป็นพื้นที่ต้นแบบ

Retraction

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาวการณ์ด้านการตลาดท่องเที่ยวชุมชน
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานด้านการตลาดด้วยดิจิตอลแพลทฟอร์มของการท่องเที่ยวชุมชน ในเขตพื้นที่ข้างต้น
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการตลาดท่องเที่ยว
4. เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการท่องเที่ยวชุมชน 6 ราย เช่น ผู้ประกอบการที่พัก ร้านอาหาร เตียงผ้าใบ ร้านนวด ร้านเช่าเรือชายหาด กีฬาทางน้ำ และชาวบ้านผู้ผลิตสินค้าชุมชน นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย ได้แก่ 1) นางสาวมนรัตน์ อุลปาทร 2) นางสาวชัชฎาภรณ์ ตลับคำ 3) นายมีชัย วรวัตร 4) นางสาวพจมาน วรวัตร 5) นายคณิตพัฒน์ งามศรี 6) นางนฤมล ส่งจิตตสวัสดิ์ 7) นางสาวพัสวี โต๊ะมา และ มร. บียอน แฮลิน นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ รวม 8 ราย ตัวแทนหน่วยงานการท่องเที่ยว 2 ราย ได้แก่ นายพรเลิศ อุ่นเจริญ รองผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ นายอาคม ชานาง รองผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เขตอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และผู้นำชุมชน คือ นายคณิต จันทรอุปสัมภ์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 3 ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ นายมนตรี ภูชุ่ม รองนายกเทศมนตรีอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมทั้งสิ้น 18 ราย และการสังเกตการณ์ (Observation) โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มี 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นลักษณะคำถามปลายเปิดที่กำหนดหัวข้อศึกษาไว้อย่างกว้างๆ ล่วงหน้า สามารถปรับหรือเปลี่ยนคำถามได้ตลอดตามสถานการณ์ โดยประกอบด้วยประเด็นหลัก 4 ประการ คือ

1) สภาวการณ์ด้านการตลาดท่องเที่ยวชุมชน

2) แนวทางพัฒนาการดำเนินงานด้านการตลาดด้วยดิจิตอลแพลทฟอร์ม

3) อุปสรรคและปัญหาในการดำเนินงานด้านการตลาดท่องเที่ยวในพื้นที่

4) แนวทางสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

ส่วนที่ 2 สังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ ใช้วิธีสังเกตและพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ โดยเข้าไปใช้บริการและสอบถามถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในชุมชนและการท่องเที่ยว ประกอบด้วยประเด็นสังเกต 4 ประการ คือ

1) สภาวการณ์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวชุมชน

2) แนวทางพัฒนาการดำเนินงานด้านการตลาดด้วยดิจิตอลแพลทฟอร์ม

3) อุปสรรคและปัญหาในการดำเนินงานด้านการตลาดท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่

4) แนวทางสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วได้ทำการจัดหมวดหมู่ เพื่อวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับการใช้หลักการตีความ (Interpretive Analysis) และมีการประมาวผลข้อมูลโดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นของการศึกษาที่กำหนด และเชื่อมโยงประเด็น ในเชิงเหตุผล และนำเสนอในรูปแบบของการพรรณนา

Retraction

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวได้ว่า สภาวการณ์ท่องเที่ยวชุมชน ในพื้นที่ ทางด้านเศรษฐกิจค่อนข้างซบเซา เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่อง เที่ยวในพื้นที่มีจำนวนลดลงตั้งแต่ปี 2559-2561 ทำให้พื้นที่ฯ มีรายได้จากการท่องเที่ยวลดน้อยลงอย่างมากติด ต่อกันหลายปี ประเด็นที่ ด้านสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ยังคงมีสภาพดี สวยงาม และมีสภาพสังคมที่สงบ เมืองมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน และน่าดึงดูดนัก ท่องเที่ยว ต่อมาคือ ด้านการปรับใช้เทคโนโลยีในการท่องเที่ยว ความรู้ความเข้าใจทางด้านการตลาด ของทั้งผู้ประกอบการ ขึ้นอยู่กับ 3 ปัจจัยหลัก เช่น (1) ประเภทกิจการ (2) ระดับการศึกษา และ (3) ระดับอายุ หรือ เจเนเรชั่น มีการปรับใช้เทคโนโลยีในการท่องเที่ยว เช่นการคนหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการ การจอง การรับหรือ จ่ายเงิน ค่าสินค้าและบริการ ทางด้านผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานกิจการในขอบข่ายกิจการของตนเอง และตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นอย่างดี และประเด็นที่ 4) ความเข้าใจเรื่องบทบาท และหน้าที่ของหน่วยงานการท่องเที่ยว และผู้นำชุมชน ของผู้ประกอบการและ นักท่องเที่ยว ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาของผู้ให้ข้อมูล

สำหรับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานด้านการตลาดด้วยดิจิตอลแพลทฟอร์มของการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งชาวต่างชาติและชาวไทยล้วนใช้เทคโนโลยีหาข้อมูลท่องเที่ยว เริ่มจากการหาข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านระบบออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์ พิจารณาข้อมูล และตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลจากช่องทางออนไลน์ รวมทั้งทำซื้อหรือจองบริการท่องเที่ยวผ่านระบบออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นโรงแรมที่พัก ตั๋วเครื่องบิน หรือรถเช่า มีการหาข้อมูลจากอินเตอร์เน็ตมาเปรียบเทียบ อ่านรีวิวการใช้สินค้าและบริการ เพื่อพิจารณาก่อนตัดสินใจซื้อ มีการใช้เทคโนโลยีทางการเงิน (Fin Tech) ในการรับชำระค่าสินค้าและบริการ เช่น โมบายแบงก์กิ้ง อินเตอร์เน็ตแบงก์กิ้ง คิวอาร์โค้ด เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการกลุ่มโรงแรม รีสอร์ท ที่พัก มีการประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการบนอินเตอร์เน็ต มีเว็บไซต์และสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง จัดกิจกรรมการตลาดอย่างต่อเนื่อง มีระบบการจองห้อง พักที่ทันสมัย ส่วนร้านอาหารหรู สวนสนุก ห้างสรรพสินค้า หรือสถานประกอบการที่เจ้าของมีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป ส่วนใหญ่ล้วนนำเทคโนโลยีต่างๆ มาปรับใช้ในการดำเนินกิจการ เช่น มีเว็บไซต์สำหรับให้ข้อมูล มีสื่อสังคมออนไลน์ไม่ว่าจะเป็นเฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ไลน์ เอาไว้สำหรับสื่อสารกับลูกค้าและผู้ที่สนใจ มีระบบรับชำระด้วยการโอนออนไลน์หรือสแกนคิวอาร์โค้ด

ทางด้านผู้ประกอบการท่องเที่ยวขนาดเล็กที่ ผู้ที่ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่เป็นผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ไม่รู้จักเครื่องมือดิจิตอลและไม่ได้ใช้เทคโนโลยีใดๆ เพราะยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือดิจิตอล ที่ช่วยบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้ บางรายก็มีใช้เครื่องมือดิจิตอลบางตัวในชีวิตประจำวันกันอยู่อย่างไลน์หรือเฟสบุ๊ก แต่ไม่ทราบว่าจะนำมาประยุกต์ใช้ประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการ หรือช่วยงานบริการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างไรดี ผู้ประกอบการกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่เป็นชาวบ้านร้านตลาด มีอยู่เป็นจำนวนมาก พบว่าต้องการให้ภาครัฐมีการสนับสนุนการฝึกอบรมเรื่องใช้เทคโนโลยี และการ ตลาดเพื่อมาช่วยในการเพิ่มช่องทางทางการตลาดเพื่อจะช่วยให้ขายสินค้าและบริการได้มากขึ้น นอกจากนี้ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการตลาดท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการท่อง เที่ยวในเรื่องการตลาดในการพัฒนาสินค้าและบริการใหม่ๆ และมีความโดดเด่นแตกต่างมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง การสื่อสารการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการ ซึ่งสร้างความน่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวรายให้ให้เข้ามาท่องเที่ยว และรายเก่าให้กลับมาเที่ยวอีก ความสามารถในการปรับใช้เทคโนโลยีมา

Retraction

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

ช่วยในการดำเนินงานทางด้านการตลาด โดยเฉพาะการโฆษณาประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย และการบริหารจัดการ จะช่วยอำนวยความสะดวกในเรื่องการหาข้อมูลการท่องเที่ยว การจองการซื้อสินค้าและบริการ โดยนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ดังนั้น แนวทางในสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ชี้ว่า ควรให้ผู้ที่มีส่วนได้เสียในทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการท่อง เที่ยวในพื้นที่ โดยมีการจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งหมด ทั้งภาครัฐและเอกชน ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการกลุ่มต่างๆ หน่วยงานภาครัฐที่ดูแลเรื่องการประชาสัมพันธ์ ผู้นำชุมชน เครือข่ายต่างๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว จัดให้มีการอบรมให้ข้อมูลผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการทั้งในด้านการตลาดและด้านภาษา โดยพื้นฐานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนควรร่วมกันเป็นเจ้าภาพ คอยดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว

สรุปและอภิปรายผล

สภาวการณ์ท่องเที่ยวชุมชน ในพื้นที่แห่งนี้ ทางด้านเศรษฐกิจค่อนข้างซบเซา เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่ มีจำนวนลดลงตั้งแต่ปี 2560-2561 ทำให้พื้นที่ฯ มีรายได้จากการท่องเที่ยวลดน้อยลงอย่างมาก ติดต่อกันหลายปี ในช่วงปี 2560-2561 (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา 2561) แม้จะมีการปรับใช้เทคโนโลยีในการท่องเที่ยว เช่นการคนหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการ การจอง การรับหรือจ่ายเงิน ค่าสินค้าและบริการ (TAT Magazine Review, 2555) ความรู้ความเข้าใจในเรืองการปรับใช้เทคนโนโลยีและทางด้านการตลาดของผู้ประกอบการ พบว่า ขึ้นอยู่กับ 3 ปัจจัยหลัก คือ (1) ประเภทกิจการ ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการกลุ่มโรงแรม รีสอร์ท ที่พัก (ศิริลักษณ์ โรจนกิจอำนวย, 2556) เพราะมีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการบริหารจัดการ ประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการบนอินเตอร์เน็ต มีเว็บไซต์กับสื่อสังคมออนไลน์เป็นของตนเอง มีกิจกรรมการตลาดอย่างต่อเนื่อง มีระบบการจองห้องพักที่ทันสมัย สอดคล้องกับการสังเกตการณ์ในพื้นที่ช่วงวันที่ 23 เมษายน -5 กรกฎาคม 2562 สภาวการณ์การท่องเที่ยวชุมชนที่พบ คือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติลดลงอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวช่วงวันหยุด แต่โดยรวมก็มีจำนวนลดน้อยลง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้เทคโนโลยี และช่องทางออนไลน์ในการหาข้อมูล และทำธุรกรรมต่างๆ เพราะเป็นวิธีที่สะดวก ในขณะที่มีแค่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวบางกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจในการปรับใช้เทคโนโลยีเพื่อรองรับความต้องการของผู้บริโภค อำนวยความสะดวกสบายในการค้นหาข้อมูลและทำธุรกรรมต่างๆในการท่องเที่ยว เช่นกลุ่มโรงแรม รีสอร์ท ภัตคาร ร้านอาหารขนาดใหญ่ ส่วนผู้ประกอบการการท่องเที่ยวรายเล็ก เป็นชาวบ้าน ระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี กลุ่มที่อายุมาก ซึ่งเป็นผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ รวมทั้งความรู้ความเข้าใจด้านการตลาด

ดังนั้นแนวทางพัฒนาการดำเนินงานด้านการตลาดด้วยดิจิตอลแพลทฟอร์มของการท่องเที่ยวชุมชน จึงควรผ่านระบบออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นโรงแรมที่พัก ตั๋วเครื่องบินหรือรถเช่า มีการหาข้อมูลจากอินเตอร์เน็ตมาเปรียบเทียบอ่านรีวิวการใช้สินค้าและบริการ เพื่อพิจารณาก่อนตัดสินใจซื้อ มีการใช้เทคโนโลยีทางการเงิน (Fin Tech) ในการรับชำระค่าสินค้าและบริการ เช่น โมบายแบงก์กิ้ง อินเตอร์เน็ตแบงก์กิ้ง คิวอาร์โค้ด เป็นต้น (TAT Magazine Review, 2555)

ผู้ประกอบการท่องเที่ยวบางกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการกลุ่มโรงแรม รีสอร์ท ที่พัก ซึ่งมีการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาปรับใช้ในการดำเนินกิจการอยู่แล้ว เช่น มีเว็บไซต์สำหรับให้ข้อมูล มีสื่อสังคมออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นเฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ไลน์ เอาไว้สำหรับสื่อสารกับลูกค้า

Retraction

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

และผู้ที่สนใจ มีระบบรับชำระด้วยการโอนแนไลน์หรือสแกนคิวอาร์โค้ด

ในขณะที่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวขนาดเล็กที่ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่เป็นผู้สูงอายุ และลูกหลานก็ไม่ได้เรียนสูง ผู้ประกอบการกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่เป็นชาวบ้าน ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่ไม่รู้จักเครื่องมือดิจิตอล และไม่ได้ใช้เทคโนโลยีใดๆ เนื่องจากยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือดิจิตอล ที่ช่วยบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้ บางรายก็มีใช้เครื่องมือดิจิตอลบางตัวในชีวิตประจำวันกันอยู่อย่างไลน์หรือเฟสบุ๊ก แต่ไม่ทราบว่าจะนำมาประยุกต์ใช้ประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการ หรือช่วยงานบริการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว (Economic Intelligence Center, SCB, 2562)

แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานด้วยดิจิตอลแพลทฟอร์ม จึงควรมีแนวทางที่ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1) สนับสนุนการให้ความรู้ ฝึกอบรมทางด้านการ ตลาด โดยเฉพาะการพัฒนาสินค้าและบริการให้มีจุดเด่น และการประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการ 2) ทางด้านการปรับใช้เทคโนโลยีในการดำเนินกิจการท่องเที่ยว โดยการสนับสนุนการให้ความรู้ ฝึกอบรมทางด้านการใช้ช่องทางออนไลน์ที่มีอยู่ในปัจจุบันในการส่งเสริมการขายสินค้าและบริการการท่องเที่ยวในพื้นที่ ทางด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการตลาดท่องเที่ยวชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ประเด็นที่ 1) ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการท่องเที่ยวในเรื่องการตลาด ในการพัฒนาสินค้าและบริการใหม่ๆ และมีความโดดเด่น แตกต่างมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง การสื่อสารการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการ ซึ่งสร้างความน่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวรายให้ให้เข้ามาท่องเที่ยว และรายเก่าให้กลับมาเที่ยวอีก (ปานศิริ พูนผล, 2560, หน้า 28-30) ประเด็นที่ 2) การปรับใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการดำเนินงานทางด้านการตลาด โดยเฉพาะการโฆษณาประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย และการบริหารจัดการ โดยผู้ประกอบการยังมีอยู่น้อย สอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีของผู้ประกอบการขนาดเล็กของไทย (Economic Intelligence Center, SCB, 2562)

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการตลาดท่องเที่ยวชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คือ การขาดความรู้ความเข้าใจด้านการตลาดของผู้ประกอบการ และการขาดความรู้ความเข้าใจในการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการดำเนินงานกิจการท่องเที่ยว

1. แนวทางในสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) แสดงความคิดเห็นว่า ควรให้ผู้ที่มีส่วนได้เสียในทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ ทั้งภาครัฐและเอกชน ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการกลุ่มต่างๆ หน่วยงานภาครัฐที่ดูแลเรื่องการประชาสัมพันธ์ ผู้นำชุมชน เครือข่ายต่างๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับ (นรินทร์ แก้วมีศรี, 2538) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสุขศึกษาในชุมชนชนบท โดยแนวทางในการสร้างกระบวนการในการมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนมีดังนี้ 1) ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ 2) จัดให้มีการประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกำหนดแนวทางการพัฒนาการในพื้นที่ 2) การอบรมให้ข้อมูลผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาโครงการ และ 3) การอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของมีส่วนเกี่ยวข้องในทุกๆด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1) ในเชิงนโยบาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะเจ้าภาพ ร่วมกับหน่วยงานการท่องเที่ยวในพื้นที่

Retraction

Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University
Vol. 12 No.2 (July–December) 2020

ตัวแทนผู้ประกอบการท่องเที่ยว และชุมชน ร่วมกันวางแนวทางและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1) การอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2) โครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์ สังคมผู้สูงวัย การรักษาความปลอดภัย การเดินทางและการเชื่อมต่อระหว่างเมือง และโครงสร้างการติดต่อสื่อสาร เช่น อินเตอร์เนตความเร็วสูง 3) การพัฒนาสมรรถนะ ทักษะความสามารถต่างๆ และศักยภาพของผู้ประกอบการ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ร่วมกับสถาบันการศึกษา 4) ออกแบบกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ 5) กำหนดบทบาทหน่วยงานการท่องเที่ยว และ 6) กำหนดบทบาทผู้นำชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการกำหนดทิศต่างนี้กระทำภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน และชุมชน (สมบูรณ์ ธรรมลังกา 2556, หน้า 62)

1.2) ในเชิงปฏิบัติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะเจ้าภาพ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อสามารถดำเนินการในประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1) การอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว ดำเนินการได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับชุมชน และระดับครัวเรือน ระดับชุมชน คือจุดท่องเที่ยวสำคัญ ควรได้รับการดูแลโดยหน่วยงานการท่องเที่ยว และระดับครัวเรือนคือ พื้นที่บริเวณที่พักที่อยู่อาศัยของครัวเรือนนั้นๆ รวมทั้งการจัดการขยะ อาทิ แยกขยะ รักษาความสะอาด ควรได้รับการดูแลโดยครัวเรือนนั้นๆ โดยกำหนดหลักเกณฑ์อย่างชัดเจนร่วมกัน 2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนหนทาง ผังเมือง สาธารณูปโภค ต่างๆ ควร ดึงหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานของเมือง เพื่อรองรับความต้องการของทั้งผู้อยู่อาศัยและนักท่องเที่ยวที่ค่อยๆเปลี่ยนไปตามกระแสโลก อาทิ สังคมผู้สูงวัย เช่น มีนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้สูวัยเข้ามาเที่ยวทั้งระยะสั้น และระยะยาว ซึ่งจะมีเพิ่มมากขึ้น การออกแบบเมืองให้รองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้นับว่ามีความสำคัญ ในการรองรับความต้องการในอนาคต อีกทั้ง พฤติกรรมและวิถีชีวิตของผู้คนที่เปลี่ยนไป เช่น การพึ่งพาเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน การเชื่อมต่อการสื่อสารความเร็วสูงจึงมีความสำคัญ รวมไปถึงการเดินทางระหว่างเมือง การเชื่อมต่อที่สะดวกสบายช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ 3) การพัฒนาสมรรถนะทักษะความสามารถต่างๆ และศักยภาพของผู้ประกอบการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ทำร่วมกับสถาบันการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยออกแบบ ระบุสมรรถนะ ทักษะ ที่จำเป็น สำหรับผู้ประกอบการท่องเที่ยว และทำ Roadmap ในการพัฒนาศักยภาพ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว 4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะเจ้าภาพร่วมกับหน่วยงานการท่องเที่ยวในพื้นที่และภาคเอกชนร่วมกันวางแผนกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบสร้างเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาท่องเที่ยวชุมชนในเรื่อง 4.1) บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องฯ ในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ 4.2) การวางแผนและจัดงานกิจกรรมท่องเที่ยวประจำปี ในพื้นที่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เพื่อดึงดูดให้คนมาท่องเที่ยว ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายตลอดทั้งปี เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปะวิทยาการ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก เป็นต้น โดยผสมผสานกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมกีฬาวิ่ง จักรยาน ว่ายน้ำ กิจกรรมสันทนาการ กิจกรรมดนตรี กิจกรรมเกี่ยวกับอาหารในพื้นที่ ให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาวิจัยกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่ขาดความพร้อม โดยเฉพาะ

Retraction

ในเรื่องการตลาดและการนำเทคโนโลยีมาใช้ส่งเสริมการท่องเที่ยว และควรศึกษาวิจัยหาแนวทางพัฒนาความพร้อมของผู้ประกอบการท่องเที่ยว ในเรื่องการตลาดท่องเที่ยวและการใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการท่องเที่ยว

Reference

Economic Intelligence Center, SCB, 2019. Thai SMEs haven't been Hi-Tech. Retrieve on 29 Nov 2019 from www.bizpromptinfo.com/ smes-ไทยยังไม่ไฮเทค

Ministry of Tourism and Sports. (2016-2018). Tourism Statistic. Retrieve on 1 Jan 2018 from https://www.mots.go.th/old/more_news.php?cid=41

____. National Tourism Plan & Development 2017-2021. Retrieve on 1 Jan 2018 from http://www. harvardasia.co.th /wp-content/uploads/2018/02/1be798cb24ee07703c498fcd47cbba4den.pdf

Tourism Authority of Thailand (2017). Thailand Tourism Strategy 2017. Retrieve on 1 Jan 2018 from https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7114

TAT Magazine Review. (2012). How the future would be? Consumer and Technology Adoption (1). Retrieve on 16 Aug 2019 fromhttp://www.etatjournal.com/mobile/index.php/menu-read-tat/menu 2012/menu -2012-jan-mar/60-12555-futute-technology2

_____. (2012). How the future would be? Consumer and Technology Adoption (2). Retrieve on 16 Aug 2019 from http://www.etat journal.com/web/menu-read-web-etatjournal /menu-2011/menu -2011-oct-dec/362-42554-technology-tourism

Nattinee, T. and Kanok, B. (Mar-Apr 2017). The Community Tourism Marketing Management based on Cultural Heritage Site of Khong-Chi-Mun River Basin for Linked Thai–Laos-Vietnam Tourism. Vol. 9 No. 2 (2017). pp 127-134

Narin, K. (1995). Analysis of Participatory of community members in developing Health Education in the community. Graduate School of Education, Chiangmai University.

Pansiri, P. (Oct 2017). Problems and Development, Product Marketing Entrepreneur of One Tambon One Product (1 to 5 Star Levels) in Khon Kaen Province. Year 7. Special issue. October 2017.pp 28-30.

Thanachart, N. (2018). Business Platform Model. Retrieve on 16 Aug 2019 from https://thanachart.org/2018/04/07/platform-business-model-map

Retraction

Somboon, T. (2013). Local wisdom-based model to build up community strength in Chiang Rai province. Educational Journal. Nareasuan University. Year 15. Issue 2. Apr-Jun 2013. pp 62.

Siriluck, R. (2013). Information Technology Assimilation and Thai E-tourism Progression. Business Journal. Thammasat University. Year 36 Vol.139 (Jul-Sep 2013) Retrieve on 15 Jun 2019 from https://so01.tci-haijo.org/index.php/CBS Review/ article/view/ 14526/13299

Babak, Mohajeri, Nyberg, Riko & Nelson, Mark. (2017). Collaborative Service Networks, Case Study of Uber and Airbnb. International Journal of Innovative Studies in Sciences and Engineering Technology. pp 10-11.

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
1 ถนนอู่ทองนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
โทรศัพท์ 0 2160 1342-45 โทรสาร 0 2164 1341 www.ird.ssru.ac.th